This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06819252 9

MYTHOLOGISKT
LEXICON,

Öfverſåttning med Tillåggningar.

Hvarjämte en Afhandling

Om

DE GAMLE ROMARES

HELIGA PLÄGSEDER,

I

Sammandrag

Af

CARL STRIDSBERG.

STOCKHOLM,
Tryckt hos JOHAN A. CARLBOHM, 1796.

På Bokhandlaren Magiſt. ISAAC UTTERS Förlag,
och ſäljes i des Bokhandel.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
171790
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
1901

FÖRETAL.

Alt ifrån den tiden Wennerdahls Lexicon Mythico-Historicum uphörde at synas i vår Bokhandel, har Svenska Ungdomen i Mythologien måst sakna all annan hjelpreda, än den, som kan hafvas af några magra Noter och en ofta nog torr mundtelig undervisning. En, vid de gamle Classiske Auctorers Läsning, så nödvändig bok hade likväl länge sedan bordt ärsättas. Huru vida man, genom utgifvandet af närvarande Arbete trodt sig hafva åstadkommit detta, må vara tillåtet at visa.

Wennerdahls Bok var med mycken flit compilerad ur den tidens tilgångar, och vittnar om mera Lärdom än Smak. Denna deremot börjades af en Man, hvilken, hemifrån utrustad med vidsträckta kunskaper, i flere år studerat Antiqviteterna i deras eget Fädernesland. Vid hans förtidiga död fortsattes Arbetet, til större delen ur des efterlemnade papper, af en Lärd, som dertil ägde alla erforderliga egenskaper.

Den förre var Herr *Carl Philip* Moritz, Kongl. Preuss. Hof-Råd och Professor; den sednare är Herr *Valentin Henric* Schmidt, Pro-Rector vid Cöllniska Stads-Scholan.

Hvad företräde detta nya Mythologiska Lexicon äger framför det gamla, i anseende til pålitlighet och behag, kan ej fela at snart visa sig. Men et annat företräde torde man vilja tilerkänna det gamla, då man jämförer artiklarnes antal i dem båda. Wennerdahls är icke allenast Mythologiskt, utan jämväl Historiskt och Geographiskt: detta åter är endast Mythologiskt. Dock är det, *såsom*

ſådant, onekeligen rikhaltigare, då man til et ſådant arbetes fullſtändighet icke räknar en hop onödiga och högſt oſäkra jämförelſer imellan de Gamle Grekers och Romares ſamt andre Nationers Mythologie. Affeende torde ock böra hafvas på priſet. En ſå vidlyftig Bok, ſom WENNERDAHLS, ſkulle nu för tiden koſta minſt tre gånger mer.

Underte cknads åtgärd vid ſjelfva Lexicon är ganſka ringa, beſtående, utom öfverſättningen, endaſt deruti, at hafva tillagt vid paſs 40 nya Artiklar.

För at än ytterligare gagna den ſtuderande Ungdomen i denna väg, har Undertecknad tilſtyrkt Förläggaren, at härjämte bifoga en Afhandling om *De Gamle Romares* HELIGA PLÅGSEDER. Det är et korrt Sammandrag ur et ſtörre Arbete af framl. Herr MORITZ, kalladt ANTHUSA. Et Mythologiſkt Lexicon, om det ock vida öfverträffade alla hittils utgifna, ſkulle dock, efter min tanka, genom en ſådan Tilläggning, vinna et ännu ſtörre värde. Drottningholm d. 21 Dec. 1795.

CARL STRIDSBERG.

ABAS.

ABAS. En son af Lynceus och Hypermnestra, Danai dotter. Han regerade öfver Argos i 24 år, och hans söner voro Acrisius och Proteus. I Phocis byggde han en Stad, som han efter sig kallade Abas. Hans tapperhet injagade hos hans fiender en sådan fruktan, at de äfven efter hans död vid blotta åsynen af hans sköld togo til flykten. — Namnet Abas ägde äfven Metaniras son, en gosse, som bespottade Gudinnan Ceres, då hon sökte sin förlorade dotter och begärligt drack af det vatten, som Metanira räckte henne vid inträdet i des hydda. Några droppar deraf, som hon sprutade på den gäckande oförståndige, förvandlade honom genast i en fläckig ödla. Så straffades Metaniras son för sin oartighet.

ABDERUS. En son af Erimus ifrån Locris, beledsagade Hercules på des tåg til Thracien, när denne åt Erystheus ville hämta Diomedis eldfrustande hästar. Hercules hade redan bemägtigat sig dessa hästar, när han råkade i en strid med Bistoniderne. Han öfverlämnade hästarne åt Abderus, hvilken, för

ſvag at ſtyra dem, af dem blef dödad och ſönderſliten. Hercules byggde til hans ära Staden Abdera på det ſtället där han blef begrafven.

ABEONA. En af de Romares allegoriſka Gudomligheter, ſom hade ſit namn af *abeo*, jag går bort. Henne anbefalte man de bortgående eller afreſande. På detta ſätt tillade man blotta tankar eller begrep en perſonlighet, och ſkapade ſig en gudomlighet af hvarje anledning och tilfälle.

ABSYRTUS. En ſon af Æetes, Konung i Colchis. När Medea, Æetes dotter, bortflydde med Jaſon, tog hon med ſig, likſom til en giſslan, ſin broder, den unge Abſyrtus. Men då hon blef förföljd af ſin fader, ſom var helt nära at hinna up henne vid Pontus Euxinus, dödade hon goſſen, ſönderhögg hans kropp i ſtycken och kringſtrödde dem på ſtranden. Hufvudet och händerna upſtälde hon på en hög klippa, på det at fadren vid förbiſeglandet ſkulle igenkänna ſin ſons anſigte och genom denna åſyn blifva hindrad i des haſtiga efterföljande. Detta grymma medel var ej utan verkan. Æetes ſtadnade i ſit lopp, och lät uphämta och begrafva ſin ſons kringſtrödda lemmar. Under detta dröjsmål vann Medea tid för ſin flykt. Af detta Abſyrti ſönderſtyckande fick ſedermera Staden Tomi, (Tomos l. Tomus) ſit namn, ifrån hvilken Poëten Ovidius ſkref ſina Klagobref, och ſom ännu kallas Tomisvar.

ABUN-

ABUNDANTIA. Öfverflöds-Gudinnan hos de Romare, en qvinno-skapnad, kransad med blommor, lutar et ömnighetshorn i högra handen ner til jorden, och håller i den vänstra et knippe af ax. Så finner man denna Gudomlighet afbildad på mynt och gamla minnesmärken.

ABYLA och CALPE voro Berg på ömse sidor om Sundet vid Gibraltar, eller Fretum Herculeum, så kalladt efter Hjelten Hercules, som upgräft detta Sund och derigenom skiljt berörde Berg ifrån hvarandra. Här voro de namnkunniga Herculis Stoder.

ACACESIUS. Den Oskadlige, et af Mercurii binamn. En Stad i Arcadien förde namnet Acacesium; och där dyrkades Mercurius under detta namn. Äfven i Megalopolis, Hufvudstaden i Arcadien, var et Tempel helgadt åt Mercurius Acacesius. Acacus hette Mercurii Fosterfader, Lycaons son. Emedan man föreställte sig Mercurius i visst hänseende såsom en listig och skadande Gudomlighet; så utmärkte honom i synnerhet tilnamnet Acacesius, den Oskadlige, och man bifogade dertil den vackra digten, at Hygea, eller Helsans Gudinna, bodde närmast intil Mercurius Acacesius.

ACADEMIA. En näst utanför Staden Athen belägen Landtegendom, tilhörig en Höfding vid namn Academus eller Hecademus. Philosophen Plato köpte densamma och höll

där ſina föreläsningar, hvaraf ſedermera högre Läroſäten i allmänhet antagit detta namn.

ACARNAS. Alcmæons och Callirhoes ſon. Phegeus och Pſophis hade dödat Acarnas Fader. Modren Callirhoe bad Jupiter, at hennes bägge ſmå ſöner, Acarnas och Amphoterus, måtte i en haſt blifva män, för at kunna hämna deras faders död. De dödade ock Phegeus och hans barn. Derefter begåfvo de ſig til Epyrus och intogo et ſtycke land, ſom ligger emellan Floden Achelous och den Ambraciſka Hafsviken, hvarföre det ſedermera efter Arcanas kallades Acarnanien.

ACASTUS. En ſon af Pelias, en af de Grekiſka Hjeltar ſom lefde före det Trojanſka Kriget. Han hade del i den tidens förnämſta hjeltebragder. I ſin ungdom hjelpte han at döda det Caledoniſka Vildſvinet. Med Argonauterne ſeglade han til Colchis, för at eröfra det gyllene Skinnet. När Medea, efter Argonauternes återkomſt, genom ſina trollkonſter, hade återgifvit Jaſons fader des ungdom, bedrog hon Pelias döttrar, at med deras fader anſtälla et dylikt förſök. Men denne förlorade dervid lifvet, emedan Medea ej hade lärt dem rätta konſten. Pelias ſon, Acaſtus, anſtälte ſin dödade fader til ära högtidliga lik-ſpel i Jolcus. De namnkunnigaſte Grekiſke Hjeltar på den tiden täflade vid deſſa ſpel. I kapplöpande erhöllo Zethus, Calais och Caſtor priſet; Pollux i fägtande med ſtridsklubban; Telamon i kaſtande med diſcus; Peleus

leus i brottande; Meleager med kastspjutet; Bellerophon i kappridande; Jolaus med den fyrspända vagnen; Cephalus med flungan; Eurytus i skjutande med pilar; Olympus med pipan; Orpheus med cithran; Linus i sjungande, och Eumolpus i sjungande efter Olymps pipa. Acasti gemål, Astydamia, blef vid dessa spel kär i Peleus; men när denne ej svarade mot hennes kärlek, sköt hon skulden på honom, och anklagade honom falskeligen hos Acastus, hvilken, för at hämnas, tog Peleus med sig på jagt, och beröfvade honom hans svärd under det han hvilade. Centaurerne öfverföllo den obeväpnade, och hade säkert dödat honom, så framt icke Chiron frälst hans lif. Peleus, för at hämnas detta, öfverföll nu Staden Jolcus, tog Astydamia til fånga, dödade henne, lät sönderstycka hennes kropp och kringströ lemmarne vidt omkring.

ACCA-LARENTIA. Til hennes ära firade det Romerska Folket den 28 December en egen Fest, som kallades Larentinalia. Acca-Larentia, l. Laurentia, var en slags Romersk Lais, hvilken med sina behag hade förvärfvat en näslan omätelig förmögenhet, som hon efter sin död testamenterade til det Romerska Folket. Detta ädelmod öfverskylte nu i det Romerska Folkets ögon hennes lastfulla lefnad, och man firade til hennes åminnelse ofvannämnde Fest, som efter henne kallades Larentinalia. — Hon blef begrafven vid *Velabrum*, i den nejden, där Romulus och Remus hade

 blifvit

blifvit fundne, och hvarest nu för tiden står Kyrkan *St. Georgio in Velabro.* Där frambäros åt hennes Manes årligen et offer, hvarvid man tillika dyrkade Jupiter, såsom den hvilken gifver och tager lifvet. — Efter en gammal sägen hade Acca-Larentia genom en besynnerlig händelse kommit til sin stora förmögenhet. Hercules och hans Tempelvaktare företogo sig en gång, för at fördrifva ledsnaden, at kasta tärning, hvem af dem skulle skaffa den andre en god aftonmåltid och en vacker fängkamrat til natten. Hercules vann, och Tempelvaktaren måste betala vadet. Han skaffade fördenskull en läcker aftonmåltid, och böd den ryktbara Acca-Larentia, at om natten infinna sig i Templet. Så vida Hercules förnämligast hade i sin magt at meddela rikedomar, så lät han icke heller Acca-Larentia gå tomhändt ifrån sig; utan rådde henne til den ändan, at hon den följande dagen skulle för all ting begagna sig af det tilfälle, som då tilböds henne. Knapt hade hon kommit hem ifrån Templet, förr än den rike Carucius tilböd henne sin hand, hvilken hon på Herculis inrådan ej afslog. Genom gubbens snart derefter timade frånfälle, kom hon således i bisittning af alla hans rikedomar, hvaraf hon förordnade det Romerska Folket til sin arfvinge. — Några hålla äfven denna Acca-Larentia för Romuli och Remi fostermoder, som jämväl hade samma namn, och som just icke heller var berömd för kyskhet. Denna skall ock

efter

efter ſin förre mans, Fauſtuli död, hafva gift ſig med en viſs rik man, ſom äfven hetat Carucius, och ſluteligen teſtamenterat hela ſin förmögenhet til det Romerſka Folket, hvarföre Romulus til hennes ära, och af tackſamhet för hennes ömma vård och ſkötſel i hans barndom, ſtiftat deſſa Larentinalia.

ACHELOUS. En Flod, ſom har ſit urſprung i Grekland på Berget Pindus, ſkiljer Ætolien och Acarnanien ifrån hvarandra, och ändteligen utfaller i det Joniſka Hafvet. Des förvandlingar i en orm och en oxe hafva afſeende på des krökningar och det vrålande buller hvarmed den ſtörtar ſig utför klipporna. — På Gudarnes ſtamtafla är denne Flod en ſon af den gamle Ocean och Jorden. Han friade jämte Hercules til Dejanira, dotter af Oeneus, Konung i Calydonien. En enviges kamp emellan honom och Hercules ſkulle afgöra, hvilken af dem borde få äga den ſköna Prinſeſſan. När nu Flod-Guden ej förmådde at med våld något uträtta emot Hercules, tog han ſin tilflykt til förſtällnings-konſten, och förvandlade ſig i en ofantelig orm. Men Hercules, ſom redan i vaggan med blotta handen hade kramat ihjäl 2:ne ormar, och ſom hade öfvervunnit den månghufdade Hydran, log åt detta anfall, och var i begrepp at döda ormen, då han i ögnablicket viſade ſig i ſkapnad af en vild tjur. Men Hercules fattade tjuren i hornen, kaſtade honom til marken, och bröt af det ena hornet, hvaraf ſedermera

blef det ryktbara ȯmnſghets-hornet. — Achelous aflade med Calliope Sirenerne, och hans ȯfriga dȯttrar voro Callirhoe, Dirce och Caſtalia. — Vid des utlopp i hafvet bortfȯrde han ſå mycket land, at fem ȯar deraf upkommo, fordom kallade de Echinadiſka, nu de Curzoliſka Ȯarne.

ACHERON. Under detta namn gåfvos trenne Floder: den ena vid Staden Heraclea vid Pontus, med en omäteligen djup håla; den andra i Epirus i landſkapet Thesprotien; den upkom nedanfȯr Dodona, och hade ſit utlopp vid Staden Ambracia; nu kallas den *Velichi;* den tredje uti Italien, i nuvarande Calabrien; den var ſå omgifven af ſkog och berg, at den hvarken uplyſtes af den upgående eller af den nedgående ſolen. På Gudarnes' ſtamtafla är Acheron en ſon af Ceres och Jorden. Des namn betyder *utan glädje* eller *ſorgeſlod.* Titanerne drucko ur Acheron, när de upreſte ſig emot Gudarne och beſtormade Himmelen. Derfȯre ſtraffade honom Jupiter och fȯrvandlade des vatten ifrån ſȯtt til bittert ſom galla. De aflednes ſjälar måſte fȯrſt ȯfver Acheron; hvilken digt har affeende på dȯdens fȯrſtelning och känſlolȯshet. — Acheron aflade med Natten Furierna, Alecto, Megæra och Tiſiphone; med Jorden, Styx; med Nymphen Gorgyra, Aſchalaphus, och med Styx åter, Victoria. Des vatten flȯda af de tårar, ſom de med mȯdor ȯfverhopade dȯdlige gråta.

ACHIL-

ACHILLES. En ſon af Peleus och Thetis. När han blef fødd, doppades han af ſin moder i Styx, hvarigenom hela hans kropp blef härdad, ſå at han ej kunde ſåras, förutan i hälen, hvarvid modren höll honom. Den viſe Centauren Chiron upfoſtrade den unga Achilles och underviſade honom i Läkare-konſten och Muſikén. Emedan hans Moder Thetis viſste, at han ſkulle finna ſin död i Trojaniſka Kriget, ſökte hon at genom liſt afvända detta öde. Hon fördolde honom derföre, då han var nio år gammal, i en flickas klädnad, och öfverlemnade honom, under namn af Pyrrha, åt Konung Lycomedes på Ön Scyrus, ſom lät upfoſtra honom under denna förklädning tillika med ſin dotter Deidamia. Denna blef genom detta umgänge hafvande och födde Pyrrhus. Präſten Calchas hade ſpått Grekerne, at de utan Achilles ej ſkulle kunna eröfra Troja. Ulyſſes och Diomedes blefvo derföre afſkickade, för at i Lycomedis hus upſöka den unge Achilles. För at igenkänna honom, betjente ſig Ulyſſes af följande liſt: han lät ibland andra ſaker bära til de unga fruntimrens rum en ſköld och et ſpjut, och utanför gjordes et buller ſåſom af antågande fiender, hvarvid flickorna togo til flykten, men Achilles fattade ſkölden och ſpjutet och ſatte ſig i motvärn. På detta ſättet blef den unge Hjelten röjd, och måſte nu begifva ſig med de utſkickade til Grekernes Läger för Troja. — Hvad ſom i tionde belägrings-året hindrade

Trojas eröfring, var *Achillis vrede.* Ty han hade blifvit oense med Agamemnon, och derföre någon tid ej velat deltaga i kriget. När Agamemnon vägrade sig, at emot en tilbuden lösepenning utlemna den fångna, och honom i byte tilfallna, *Chryseis*, til des fader, en Apollos Präst; så hörde Apollo den klagande fadrens röst, och sände i sin vrede sina pilar i Grekernes läger, hvaraf upkom en pest, som borttog en otalig hop folk. Genom Prästen Calchas blef uppenbaradt, för hvilkens skull Grekerne måste lida. När nu Agamemnon ej längre kunde vägra sig at återsända Chryseis, påstod han, at Grekerne borde hålla honom skadeslös för förlusten af sit byte. Då tadlade Achilles hans stolthet och egennytta; och när Agamemnon hotade honom, var han färdig at draga sit svärd, om icke Minerva sjelf, fattande des gula lockar, hade hållit honom tilbaka. Men Agamemnon, som nu så mycket mer påstod ersättning, lät, för at hämna sig, hämta den sköna *Briseis* ur Achillis til sit eget tält. Då anropade Achilles vid den ensliga hafsstranden sin moder Thetis, at hon ville beveka Jupiter, at nu mera bistå Trojanerne, på det at Grekerne måtte sakna honom och lära känna hans vrede. Jupiter hörde Thetis bön, och gaf Trojanerne seger. I spetsen för dem stridde Hector, Priami son, och förvärfvade sig et odödligt beröm. Förgäfves sökte nu Grekerne at blidka Achilles. Han förblef obeveklig, tils ändteligen Trojanerne fram-

framträngde så långt, at de kastade eld i de Grekiska skeppen. Då gaf Achilles åt sin bäste vän, Patroclus, sin rustning, och skickade honom i sit ställe med en tropp at bistå Grekerne. Patrocli fall var redan beslutadt; men desförinnan förvärfvade han den mest lysande ära. *Sarpedon*, en son af Jupiter, och månge andre tappre hjeltar föllo för hans svärd. Men när hans öde nalkades, stod Apollo, insvept i natt, straxt bakom honom. Han slog honom på hufvudet och axlarne med flata handen, så at hans öga fördunklades; han kastade hjelmen af hans hufvud, så at densamma rullade under hästarnes fötter; med sin hand sönderbröt han det tunga koppar-spjutet, och uplöste sjelf hans pantsar. Patroclus stod förvirrad med bäfvande knän, och Hector gaf honom dödshugget. Patrocli själ nedsteg til Orcus *och klagade öfver sit öde, at hon efterlemnat sin ungdoms kraft.* När nu Achilles erfor Patrocli död, lade sig på en gång hans vrede. Jämrande och klagande öfver förlusten af sin vän, fann honom hans moder Thetis, som upstigit ur hafvets djup. Ehuru hon förkunnade honom, at efter Hectors död äfven hans fall var beslutadt, svor han dock at hämnas sin väns död, obekymrad hvad öde honom sjelf kunde förestå. När Thetis såg hans fasta föresats, sökte hon at trösta och upmuntra honom, och skaffade honom en dyrbar vapenrustning, smidd af Vulcan, hvarmed han gick ut i striden, sedan Agamemnon blif-

vit

vit med honom förſont och återgifvit den ſköna Briſeis orörd. — Nu nalkades den tidpunkten, då Hector borde falla, hans gamle fader Priamus och hans moder Hecuba begråta honom, och hans maka, Andromache, med höga klagorop förkunna hans fall. Trojanernes här flydde in i Staden; Hector allena blef qvar för at kämpa med Achilles. När denne kom honom närmare och den gudomliga vapenruſtningen blänkte för Hectors ögon, blef denne intagen af förſkräckelſe. Han tog til flykten, och Achilles dref honom tre gånger för ſig omkring murarne af Troja. Så länge hade Apollo ſtyrkt Hectors knän. När löpandet begynte för fjerde gången, tog Jupiter vigtſkålen i ſin hand, lade deruti tvänne dödslotter, den ena för Hector, den andra för Achilles; men Hectors nedſjönk ända til Orcus. Då öfvergaf honom Apollo. De bägge kämparne ſtridde, Hector föll, och Achilles band honom med fötterna vid ſin vagn och ſläpade honom i ſtoftet kring murarne af Troja, ſå at Hecuba under jämmerſkri utryckte ſina hår och den gamle Priamus bedjande utſträckte ſina händer. Nu blef Patrocli likbegängelſe högtidligen firad i Grekernes Läger med offenteliga kämpaſpel, medan Hectors lik låg obegrafvit. Men under nattens ſtillhet, kom den gamle Priamus, ledſagad af Mercurius, til Achillis Tält, omfattade hans knän och bad om ſin ſons döda kropp. Gudarne hade redan rört Achillis hjerta; han tänkte på ſin gamle

gamle Fader Peleus, som äfven nu snart skulle begråta hans död, och beviljade Priami begäran. Denne skyndade genast tilbaka til Troja med Hectors lik, och firade med hela folket des likbegängelse. — Nu var Achillis öde icke heller långt borta. Sedan han ytterligare fullbordat några hjeltebragder, träffade, af Apollo styrd, Paris dödande pil honom i hälen, det enda ställe där han kunde såras. Öfver hans vapen upkom en olycklig strid. Grekerne tildömde dem Ulysses, hvarföre Ajax, näst Achilles den tappraste bland Grekerne, af harm tog lifvet af sig sjelf.

ACIDALIA. I Orchomenus i Bœotien var den Acidaliska källan, där Gracerne badade. Af denna källa kallades Kärleksgudinnan *Venus Acidalia.*

ACIS. Den sköne herden Acis i Sicilien var älskad af Galatea, en af Nereiderna. Förgäfves bemödade sig den ofantelige Polyphem at vinna hennes gunst. Men när han en gång vid Ætnas fot såg Nymphen omfamna den sköna Acis, lösslet han i sit raseri en klippa, och kastade densamma, för at därmed förkrossa de bägge älskande. Nymphen flydde til hafvet; men Acis träffades af klippan, och genast uplöste sig hans väsende i en bäck, som sedermera fick hans namn.

ACRISIUS. Konung i Argos i Grekland och Hjelten Persei morfader. När Acrisii Dotter Danae blef född, propheterade Oraclet, at han skulle dö af den sonens hand,

som

fom hon en gång ſkulle föda. För at före-komma detta Oraclets upfyllande, inſlöt han Danae uti et koppar-torn. Men Jupiter förvandlade ſig uti et gyllene rägn, och nedſänkte ſig i Danaes ſköte. På detta ſättet afladde han med henne Perſeus. När Acriſius förnam detta, lät han utſätta modren tillika med barnet i en båt på det ſtormande hafvet, och trodde at de där helt viſst ſkulle förgås. Men båten drefs til en ö, och de blefvo bägge räddade. Oagtadt alt Acriſii bemödande gick ändock Oraclet i fullbordan. Perſeus beſökte i ſina manliga år ſin morfader. Han var långt ifrån at vilja döda honom. Men under en anſtäld kämpalek med kaſtſkifvan (diſcus), måſte den olyckliga händelſen tildraga ſig, at Perſeus träffade den gamle Acriſius, och gaf honom et dödligt ſår.

ACTÆON. En Son af Ariſtæus och Autonoe, Cadmi Dotter. Han var en lärling af Centauren Chiron, ſom i ſynnerhet underviſat honom i konſten at jaga. Han höll ſig et ſtort antal jagthundar; och äfven deras namn hafva forntidens Poeter förvarat åt efterverlden. Men ſamma hundar, ſom förſkaffade honom hans ſtörſta nöjen, blefvo äfven hans mördare. Ty när han en gång jagade i ſkogen, där Diana tillika med ſina Nympher badade, afhöll han ſig icke, at med ſina nyfikna blickar oſkära Gudinnans helgedom. Diana uptäckte den brottſlige, ſtänkte på honom af vattnet hvaruti hon badade, och ſtraxt upväxte på hans

hufvud

hufvud horn, såsom på en hjort. Han sjelf, förvandlad i en hjort, blef förföljd och sönderssliten af sina egna hundar. Så blef han straffad för sin brottsliga förvetenhet.

ADEONA. En Romersk Gudomlighet. Den har sit namn af *Adeo*, och blef anropad om lycka för den som *gick til*, eller *tilträdde* något; äfven som *Abeona* hade sit namn af *Abeo*, och blef åkallad vid någon afresa eller bortgång från et ställe.

ADES. Detta namn gåfvo Grekerne Pluto eller Skuggornas Konung. Ades betyder den Osynlige, och har afseende på den mörka framtiden på andra sidan om grafven.

ADMETUS. Konung i Grekland, var förmäld med Alcestes, Pelias dotter, och lefde med henne i et ganska förnöjdt ägtenskap. När Apollo af Jupiter blef utskuten från himmelen, förde han Admets hjordar i bete, och utverkade hos Parcerna, at de skulle förlänga Admets lifstid, så framt någon af dem han mest älskade frivilligt beslutade at dö för honom. Hans gemål visste af denna hemlighet, och när Admets dödsstund nalkades, helgade hon sig frivilligt åt Dödsgudarne i hans ställe. Så snart hon aflagt det oryggeliga löftet, återvann Admet helsan, men hon nedsjönk i dödens slummer. När nu den sörjande maken var som mest otröstlig öfver sin förlust, besökte honom Hercules som vän och gäst. Denne, rörd af hans klagan, steg ner til den nedre verlden, och med sin starka arm fasthöll

den

den annars obedelige Pluto så länge, tils hai fläppte sit rof. Hercules återförde den redai begråtna makan i des älskande gemåls famn och likbegängelsen förvandlades i bröllops glädje.

ADONIS. En son af Cinyras och Myr rha. Hos Myrrha blef genom Veneris mag en oloflig kärlek til des egen fader Cinyra uptänd, och hon njöt, utan hans vetskap, un der nattens mörker hans omfamnande, när detsamma hennes amma inträdde med en lam pa, vid hvars sken den fasliga blodskammer blef upträckt. Cinyras, som med fasa upvak nade ur sin vällustiga dröm, förbannade sir dotter, och förfölgde henne med blottadt svärc öfver land och vatten. Hon flydde ända ti. Arabien, hvarest Gudarne af medlidande för vandlade henne i et träd, som ännu bär de: namn. Men Cinyras högg med sit svärd i trädet, och ur den öpning, som deraf i det samma upkom, framföddes Adonis. Nympher ne upfostrade honom, och Venus sjelf utvalde honom til sin älskling. Han var den sköna ste bland ynglingar; jagt var hans yppersta nö je; Venus sjelf tog båge och pilar, och för följde med honom hjortarne och de skygga rådjuren; dock varnade hon honom at inlåta sig i en farlig strid med skogens vilda djur; ty den hotande förlusten af sin älskling anade henne redan. Hennes varningar voro likväl fåfänga. Et grymt vildsvin mötte Adonis i skogen. Den modige ynglingen glömde sin

skydds-

skyddsgudinnas varnande röst; han inlät sig i striden, och vildsvinets tand högg et dödligt sår i hans höft. Venus skyndade på sin med dufvor förspända vagn til hans hjelp; men för sent. Under det hon vred sina händer, sårade hon sig af en törnbuske, och af blodet som flöt ur hennes finger, rödfärgades de förut hvita törnrosorna. Ur askan af sin älskling, den hon ej förmådde upväcka, lät hon Anemone upväxa. I Amathus på ön Cypern hade Adonis tillika med Venus et Tempel. Til hans ära blef på flera orter en årlig sorgefest firad. På första dagen af denna fest var man klädd i sorgekläder. Fruntimren klagade med utrifna hår, och slogo sig för bröstet. På offenteliga ställen i staden upställdes bilder af en i sina blomstrande år döende yngling. Qvinnor klädda i sorgkläder firade likbegängelsen, greto och klagade. Man bar omkring käril fylda med jord, hvaruti man sådt säd, blomster, örter och frukt, och hvilka man kallade Adonis trägårdar. Vid festens slut nedsänktes de i hafvet eller ock i en flod. På den sista högtidsdagen förvandlades sorgen i glädje, emedan man då firade Adonis uppståndelse och förgudande.

ADRASTUS. En Konung i Argos. Oraklet hade propheterat honom, at han skulle bortgifta den ena af sina döttrar med et lejon och den andra med et vildsvin. Nu besökte honom en gång de bägge Hjeltarne Polynices från Theben, och Tydeus från Ca-

lydon. Den förre var klädd med en lejonhud til åminnelse af Hercules; den andre med en vildsvins hud, til åminnelse af striden med det Calydoniska vildsvinet. Adrast ansåg nu oraklets spådom som upfyld, och gifte sina döttrar med dessa bägge Hjeltar. Polynices hade af sin broder Eteocles, med hvilken han skiftevis skulle regera, blifvit fördrefven ur Thebe. Adrast bistod nu Polynices emot des broder; och Thebe blef belägradt af sju Hjeltar, hvilka alla föllo, förutan Adrast, som räddade sig med flykten uppå sin snällfotade häst, Arion, en son af Neptun. Tio år derefter, åtföljd af de slagne Hjeltarnes söner, drog Adrast å nyo för Thebe, som han nu eröfrade och förstörde. Han förlorade sin enda son, och dog af sorg öfver denna förlust. Efter hans död helgades åt honom tempel och altaren.

ÆACUS. En son af Jupiter och Europa. Han herrskade öfver ön Ægina med så mycken vishet och rättrådighet, at han fick namn af den bäste bland Konungar på sin tid. När en gång Grekland hemsöktes af en stor torka och hungersnöd, rådfrågades Oraklet och gaf det svar, at ingen annan än Æacus med sina böner kunde blidka Gudarne och afvända det allmänna eländet. Derföre kommo utskickade från hela Grekland och bådo Æacus om hans bemedling hos de vredgade Gudarne. Uppå Æaci förbön följde straxt et allmänt vederqvickande rägn. Men den svart-

ſjuka Juno hatade den fromma Æacus och ſände en grufvelig orm, ſom förgiftade Æginas vatten, hvarigenom Æacus innan kort beröfvades alla ſina underſåtare. Han bad då Jupiter, at han äfven måtte tillåta honom at dö, eller ock å nyo beſolka ön. Under bönen blef han varſe en myrſtack vid en gammal ek, och önſkade i ſina tankar ſå talrika underſåtare. Jupiter hörde genaſt hans tyſta önſkan, och ſkapade af deſſa myror menniſkor, ſom äfven efter denna ſin förvandling behöllo ſin fordna idoghet, och utgjorde et af de meſt flitiga och verkſamma folkſlag. För ſin kärlek til rättviſan blef Konung Æacus efter ſin död utvald til en af de tre Domare, hvilke afgöra de aflednas öde i den undre verlden, och fälla en oåterkallelig dom öfver deras belöning eller ſtraff. Æacus var förmäld med Endeis, en dotter af Centauren Chiron, och aflade med henne Peleus och Telamon. I Grekland dyrkades Æacus efter döden ſom en Halfgud.

ÆETES. Solens ſon, Medeas fader, Konung i Colchis, ägare af det gyllene ſkinnet, ſom Jaſon bortförde.

ÆGA. Solens dotter. När Titanerne beſtormade Himmelen, blefvo de af Ægas glans förblindade, och bådo derföre ſin moder, Jorden, at förmörka henne. Jorden fördolde då Æga uti en af ſina hålor, där hon i ſkapnad af en get lifnärde den unge Jupiter med ſin mjölk. Gethuden af Æga tjente ſedermera

efter hennes död Jupiter til en glänsande ogenomträngelig sköld, känd under namn af Ægiden.

ÆGÆON. En Himmelens och Jordens son. Bland människorna kallades han Ægæon, af Gudarne *Briareus*. Han hade hundrade armar och femtio hufvuden. Af honom bevakades ingången til Tartarus, der Titanerne, som upreft sig emot Gudarne, voro inspärrade.

ÆGÆUS. Konung i Athen, Thesei fader.

ÆGIS. Minervas förfärliga sköld, af den fjälliga huden utaf et vidunder som hon sjelf dödat. Homerus afmålar Minervas rustning huruledes hon betäcker sina skuldror med den förfärliga Ægis, vid hvilken hänga hundrade gyllene tossar, och omkring den samma sväfva fasa och förskräckelse; på des yta bo tvädrägt och törst efter blod; midtpå ses Medusas hotande hufvud, vid hvars åsyn människor förvandlas i sten.

ÆGISTUS. Thyestis son, Orestis fader, Clytæmnestras förledare, och tillika med henne des gemåls Agamemnons mördare.

ÆGYPTUS. Han hade 50 söner, och hans broder Danaus 50 döttrar. Om utgången af dessas giftermål med hvarandra, se *Danaiderne*.

ÆNEAS. En son af Venus, den hon aflade med Anchises. Intil femte året upfostrades han af skogens Nympher. Sedermera tog

tog honom Centauren Chiron i sin Hjelte-skola. När han kom til manliga år, förmältes han med den Trojanske Konungens Priami dotter Creusa. Under Trojas belägring visade sig Æneas som en af de tappraste Hjeltar. När Troja blef eröfradt och förstördt, bar Æneas sin gamle fader Anchises på sin rygg igenom lågorna. Sin lille son Ascanius förde han vid handen, och Creusa följde honom efter. När han efter någon stund såg sig tilbaka, var hon försvunnen, hvarföre han å nyo störtade sig bland lågorna, för at upsöka sin maka, men kunde ej återfinna henne. Grekerne tilläto nu de få öfverblefne Trojaner at fritt aftåga, och at derjämte taga med sig hvad hvar och en af dem mest älskade och värderade. Då tog Æneas genast sina husgudar och bortförde dem. Poëterne, som sjunga, til hans beröm, kalla honom derföre den *fromma* Æneas. — Sedan han länge irrat omkring, för at söka en tilflykts-ort för sig och sit räddade folk, blef han af en storm kastad til Libyen, på kusten af Africa, hvarest Drottningen Dido uptog honom med godhet och fattade för honom den häftigaste kärlek. När Æneas på Gudarnes befallning öfvergaf henne, bringade hon af förtviflan sig sjelf om lifvet. Æneas landsteg ändteligen uti Italien, som Gudarne hade bestämt til hans stadigvarande hemvist. Här nedsteg han med Sibylla af Cumæ til den undre verlden, där han återfann sin imedlertid aflidne faders Anchisis skugga. Därefter segla-

lade han vidare och inlopp i mynningen af Tibern, ſamt fick af Konungen Latinus tillåtelſe at där bygga en ſtad. Latinus lofvade ock Æneas ſin dotter Lavinia. Men emedan hon redan förut var utlofvad åt Turnus, Rutulernes Konung, måſte Æneas förſt vinna henne genom en blodig ſtrid. Ty Turnus tillika med des bundsförvandter förkunnade Latinus krig. När han i tvänne ſlagtningar blifvit öfvervunnen, utfordrade han Æneas til et envig, där han ſamm ſin död. Æneas upbyggde nu til Lavinias ära ſtaden Lavinium. Efter Latini död erhöll han äfven des Konungarike; och til hans ära kallade han Trojanerne och landets gamle inbyggare, ſom nu mera utgjorde et enda folk, med et gemenſamt namn: Latiner. Rutulerne grepo å nyo til vapnen under ſin Konungs Mecentii anförande, och Æneas förſvan under en fägtning vid floden Numicus ur de dödligas åſyn. Derföre blef vid denna flod åt honom uprättadt et tempel och altare, där man viſade honom gudomlig ära.

ÆOLUS. Väder guden. Uti en ſtor håla i Thracien hade han inſpärrat vindarne, och lösſläppte då och då någon af dem efter eget behag. Stundom lät han ock med böner af någon gudomlighet förmå ſig, at låta den vinden blåſa, ſom den ſamma önſkade. Æolus hade gifvit Ulysſes en ſäck, i hvilken alla de vindar voro inſpärrade, ſom voro vidriga för hans ſjöreſor. Ulyſſis reſekamrater inbillade ſig, at en ſkatt vore förvarad i denna ſäck,

och

och öpnade honom fördenskull medan Ulysses sof, hvaruppå alla vindarne utflögo och åstadkommo en förfärlig storm, som kastade Ulysses ur den rätta kosan. Poëterne afmåla Æolus, huruledes han i sin vida håla tämjer med ängelse och bojor de kämpande vindarne samt uru de harmsne tjuta och bullra kring bergets öpning. Æolus på bergets topp med spiran i anden styrer och stillar deras raseri, emedan le annars skulle med sig bortföra haf och land och i et allmänt upror förstöra naturen.

ÆSCULAPIUS. Läkarnes Gud. Han ar en son af Apollo, som aflade honom med Coronis, dötter af den Thessaliske Konungen Phlegyas. Af svartsjuka mördade Apollo Coronis, och då hennes lik redan låg på bålet, blef Esculap, med hvilken hon var hafvande, henne råntagen genom Apollos magt och Mercurii iträde. Apollo lemnade honom genast åt Centauren Chiron at upfostras och undervisas. Dene lärde honom åtskilliga konster och vetenskaper, förnämligast läkarekonsten, hvaruti Æculap gick så långt, at han sluteligen med sin onst upväckte döda. Pluto beklagade sig härfver hos Jupiter, emedan därigenom tingens ordning hindrades, och de honom tilhörande dödsoffer honom undandrogos. Jupiter, vred deröfver at en dödelig vågade så upresa sig mot Gudarnes magt, dödade Æsculap med sina lixtar. Apollo uptänd af harm öfver sin älkade sons död, sköt med sina pilar Cyclokperne, som hade smidt åskviggarne, hvarföre

han af Jupiter på en tid blef bortdrefven ur Gudarnas församling, och måste på jorden beta Konungen Admets hjordar. Åt Æsculap upreftes i hela Grekland tempel och altare; förnämligast dyrkades han i sin födelse-ort Epidaurus. Där hade han en bildstod af guld och elfenben, samt vid staden en helig lund, i hvilken hvarken någon fick födas eller dö. Til följe af et orakel-svar kommo Romarne til Epidaurus för at hämta Guden Æsculap. En orm, som framkom under Gudens bildstod begaf sig frivilligt i deras skepp: och när de seglade up efter Tibern och ankommo til den ön, som inom Rom utgöres af denna flod, sprang ormen i land och gömde sig i vassen. Man upbygde då på denna ö et tempel åt Æsculap, och en pest som då härjade Rom, uphörde genast. Ännu finnes på denna ö et sjukhospital, och på det stället der Æsculaps tempel stod har man bygt en kyrka åt St. Bartholomæus. Man offrade åt Æsculap en tupp, och när någon trodde sig genom hans hjelp hafva återvunnit helsan, upsatte densamme i Æsculaps tempel en liten tafla, på hvilken de läkemedel han brukat voro uptecknade. Hans moder Coronis dyrkades på åtskilliga orter jämte honom. Æsculap afbildades som en gammal man med mild upsyn, långt skägg, i den vänstra handen hållande en med en orm omlindad knölig staf. Bredevid honom ser man ibland en tupp, och äfven en hund vid hans fötter. Hans söner voro Machaon och Podalirius, hvilke följde

de med Grekerne til det Trojanska kriget. Hans dotter var Hygea, helsans Gudinna.

ÆSON. Creti son, Peliæ halfbroder, Jasons fader. Se *Pelias*.

ÆTERNITAS. Evigheten, en allegorisk Gudomlighet hos de Romare, som man finner afbildad på mynt. Hon håller i sina händer solens och månens strålande hufvuden. Äfven finner man henne innesluten i en cirkel, hållande jordklotet, hvaruppå en örn sitter. Stundom håller hon ock i sin hand en orm, som biter sig i stjerten. På et ganska vackert och sinrikt stycke finnes hon jämväl betäckt med en slöja.

ÆTHER. En son af Chaos och Mörkret. Han förmälte sig med Dagen, och aflade Himlen, Jorden och Hafvet.

AGAMEMNON. En Konung i Grekland. Hans broder var Menelaus, ifrån hvilken Paris til Troja bortförde des gemål, Helena. I kriget, hvarmed Grekerne fördenskull anföllo Troja, förde Agamemnon öfverbefälet. När Grekernes här var samlad i Aulis, dödade Agamemnon en åt Diana helgad hind, och förtörnade derigenom denna mägtiga Gudinna, hvilken sände et lugnväder, som gjorde at Grekerne omöjeligen kunde utlöpa med sin flotta. Gudinnans vrede blef ej förr stillad, än Agamemnon beslutade, at på Prästen Calchas utsaga offra sin egen dotter Iphigenia. När nu denna stod för altaret och redan offerknifven hotade hennes bröst, blef Diana bevekt

til medlidande, bortförde henne i en sky, och lät i stället en hind infinna sig at offras. Efter Trojas eröfring, fick Agamemnon i byte Cassandra, Priami dotter, och återkom lyckligen til Grekeland. Hans gemål var Clytæmnestra, en syster af Helena. Under Agamemnons frånvaro hade hon haft olofligt omgänge med Ægisthus, med hvilkens tilhjelp hon ock efter hans återkomst mördade honom i et gästabud, hvarvid hon kastade öfver honom en skjorta i hvilken han invecklade sig så at han ej kunde försvara sit lif. Efter sin död blef han af Grekerne ärad som en Halfgud.

AGANIPPE. En Källa på berget Helicon i Bœotien. Den var helgad åt Muserna, och den som drack derutur, fick ingifvelse til poesi. Muserna sjelfva förde af denna källa namn af Aganippider.

AGLAJA. En af *Gratierna.*

AGLAUROS. En dotter af Cecrops, Konung i Athen. Hennes bägge systrar voro Herse och Pandrosos. Minerva öfverlemnade i desse tre Konungadöttrars förvar en tilsluten korg, hvaruti barnet Erichthonius låg. Genom Aglauros förvållan lyfte de, emot Gudinnans förbud, locket af korgen, och blefvo alla tre för denna otidiga nyfikenhet genast straffade med et raseri, som dref dem at störta sig i hafvet. — Aglauros hade et tempel i Athen, hvarest ynglingarne aflade en ed, at intil sin död fägta för fäderneslandet.

AJAX.

AJAX. En af de Grekiſke Hjeltar ſom hjelpte til at belägra Troja. Han förtörnade Gudinnan Minerva, emedan han i hennes tempel våldförde Caſſandra, Priami dotter. På ſin återreſa til Grekeland råkade han uti en häftig ſtorm på hafvet, och Minerva dödade honom med Jupiters blixtar.

AJAX. En ſon af Telamon, ſom bör väl ſkiljas från den förre, hvilken var en ſon af Oileus. Han drog, tillika med ſin broder Telamon, med den Grekiſka hären för Troja. Näſt Achilles var han den tappraſte bland Grekerne. Mot krigets ſlut inlät han ſig i et envig med Hector, Priami ſon och den tappraſte bland Trojanerne. Emedan de voro hvarannan aldeles lika i krafter, ſå förblef efter et långt fägtande ſegren oafgjord. Åndteligen gingo de fredligt ifrån hvarandra, och Ajax förärade Hector til ſin hugkomſt ſin gördel, äfven ſom denne gaf honom ſit ſvärd. För dem bägge lände deſſa ſkänker til förderf: vid denne gjördel ſläpade ſedan Achilles Hectors döda kropp omkring murarne af Troja; och med detta ſvärd dödade ſluteligen Ajax ſig ſjelf af förtviflan. Efter Achills död ſkulle afgöras, hvilken borde få äga des vapenruſtning. Ajax och Ulyſſes gjorde derpå lika anſpråk. När den nu efter Grekernes beſlut tilföll Ulyſſes, råkade Ajax deröfver uti raſeri. Han anföll med ſvärdet i hand en hop får, hvilka han, alt efter ſom han dödade dem, nämnde med de Grekiſke hjeltars namn, hvilke voro före-

målet

målet för hans vrede och hämdelystnad. Hans förtvislan steg sluteligen til det högsta, och han dödade sig med det svärd som Hector hade skänkt honom; Han blef begrafven på den Sigæiska landsudden, och ur hans aska upväxte hyacinthen. Uti hans födelsestad Salamina byggdes åt honom et tempel, hvaruti hans bildstod uprestes af ebenholts, och en fest firades årligen til hans åminnelse. När Ulysses på sin återresa til Grekland led skeppsbrott, blefvo Achills vapen af hafvets vågor återförde til kusten af Troja och til Ajacis graf, liksom sjelfva den lifllösa naturen velat godtgöra den oförrätt Ajax hade lidit.

AIDONEUS. Molossernes Konung, hvilken äfven digten gör til samma varelse med Pluto. Det var denne Aidonius, som i Sicilien bortröfvade Proserpina, en dotter af Ceres. Theseus och Pirithous ville åter fråntaga honom Proserpina, men Aidoneus tog dem bägge til fånga och fängslade dem. Hercules befriade väl den förre; men Pirithous kunde han ej rädda.

ALBUNEA. Den Tiburtiniska Sibylla. Hon dyrkades i en lund vid staden Tibur utmed floden Anio.

ALCESTE. Peliæ dotter, Admeti gemål. Se *Admetus*.

ALCIDES. Et Herculis tilnamn, som han hade af sin farfader Alcæus.

ALCINOUS. Phæaciernes Konung. De gamle Poeter berömma i synnerhet Alcinoi trägårdar.

gårdar. När Ulysses på sin återresa ifrån Grekland led skeppsbrott och med simmande räddade sig på Phæaciernes ö, emottog honom Alcinous med godhet, och sände honom med et skepp til Ithaca.

ALCMÆON. En son af Amphiaraus och Eriphyle. I det andra namnkunniga fälttåget mot Thebe, blef han utvald til Epigonernes anförare. Han dödade Eteoclis son, Laodamas, i et envig, samt eröfrade och förstörde Thebe. Alcmæons moder hade genom förräderi öfverlemnat hans fader åt fienden, och derigenom vållat hans död. Denna illgerning hämnade sonen på sin egen moder. Men när han hade mördat henne, blef han öfver alt förföljd af Furierne, så at han ingenstädes kunde förblifva; ty den döende modren hade förbannat det land, som skulle uptaga honom. Oraklet befallte honom at upsöka et land, som upkommit efter hennes död, och således ej vore innebegripet under förbannelsen. Efter et långvarigt kringsväfvande, kom han ändteligen til en ö, som floden Achelous hade tildanat; och det var först där som hans fot kunde njuta någon hvila. Han förmälte sig med Callirrhoe, Acheloi dotter.

ALCMENE. Herculis moder, och dotter af Electrio och Anaxo. Hennes bröder hade blifvit slagne af Pterelai söner, och Alcmene förklarade, at hon ej ville gifva sin hand åt någon annan än den, som hämnade hennes bröders död. Amphitryo, Alcæi son, in-

gick i detta vilkor; men innan han segrande återkom från kriget emot Pterelai söner, hade Jupiter sjelf antagit hans skapnad och njutit hennes omfamnande en hel natt, hvilken han förlängde til tre nätters tid. Så aflades Hercules. Amphitryo återkom således för sent, och blef af spåmannen Tiresias underrättad, at Jupiter sjelf företrädt hans ställe hos Alcmene. Hon födde sedan tvänne söner, Hercules af Jupiter en natt förr, och Iphiclus af Amphitryo en natt senare. Med Herculis framfödande tilbringade hon sju dagar och nätter, emedan den svartsjuka Juno skickade Ilithyia, Barnaföderskors Gudinna, at hon, sittande på en sten utanför Alcmenes dörr, skulle hindra hennes förlossning. Alcmenes piga, vid namn Galanthis, blef Ilithyia varse, och bedrog henne med den underrättelse, at hennes fru redan hade födt, hvarpå Gudinnan uphäfde förtrollningen, och Alcmene straxt derefter blef förlöst. Men när Ilithyia märkte bedrägeriet, förvandlade hon Galanthis uti en lekatt. Alcmene öfverlefde sin son Hercules och upnådde en hög ålder. Efter des död förföljdes hon af hans fiende Eurystheus, tils denne blef dödad af Hyllus, en son af Hercules. När hon var blefven död, skickade Jupiter Mercurius, som borttog henne ur likkistan och lade i des ställe en sten, hvarigenom kistan blef så tung at bärarne ej förmådde lyfta densamma. Man öpnade henne och fann stenen. Af denna anledning helgade Thebanerne

barnerne åt Alcmene et tempel och en lund, där man visade henne gudomelig ära.

ALCYONE. Förmäld med Konungen Ceyx, hvilken hon med sällsynt trohet älskade. En gång måste Ceyx företaga en resa öfver hafvet, för at rådfråga Oraklet. Alcyone bad Gudarne dag och natt at beskydda honom; men hennes bön var fåfäng. När hon en gång, längtande efter hans återkomst stod på stranden, och såg utåt hafvet för at upptäcka skeppet som borde återföra hennes älskade make, blef hon vid sina fötter varse hans lik som vågorna kastat til stranden. Af förtviflan kastade hon sig i böljorna; men Gudarne, rörde til medlidande, förvandlade henne i en fogel; som ännu bär hennes namn. När denne fogel mot vintern bygger sit bo, är gemenligen hafvet stilla.

ALECTO. En af *Furierna*.

ALOEUS. Titani son, förmäld med Iphimedia, hvilken med Neptun blef moder til Ephialtes och Otus. Desse upfostrades hos Aloëus, emedan han höll dem för sina egna söner; och de kallas efter honom Aloides. Se *Otus*.

ALPHEUS. En son af Ocean och Thetis. Han älskade Nymphen Arethusa, som ständigt flydde för honom. När hon anropade Gudarne om beskydd emot Alphei förföljelser, blef hon af dem förvandlad i en källa på ön Ortygia. Men Alpheus bad ock Gudarne at omskapa honom til en flod, som framströmmade

under

under haf och land för at blanda sig med källan Arethusa.

ALTHÆA. En dotter af Thestius och förmäld med Oeneus, Konung i Calydon. När hon hade födt Meleager, och denne var sju dagar gammal, inträdde Parcerne i hennes kammare, och pekade på et vedträd, som brann på spisen, med tilsägelse, at Meleager skulle lefva så länge, tils samma vedträd blifvit förvandladt i aska. Althæa ryckte genast det forcaste hon kunde branden ur elden, och gömde densamma med största sorgfällighet. När sedermera Meleager dödade sin moders bröder, tog hon en förskräckelig hämnd emot sin egen son i det hon framtog det länge förvarade vedträdet, och kastade det samma på elden. Alt efter som det förtärdes af lågorna, måste Meleager dö under de faseligaste plågor. Men när hon förnam sin sons död, mördade hon sig sjelf af förtviflan.

AMALTHEA. Det var hon som upfostrade Jupiter på ön Creta, hvarest hon födde honom med mjölken af en get. Denna bröt en gång af sig det ena hornet, hvilket Amalthea uptog, omband det med friska örter, och bar det, upfyldt med frukter, til den lille Jupiter. Detta horn blef nu helgadt til et ymnighets-horn, och af Jupiter försatt ibland stjernorna.

AMAZONER. Dessa krigiska qvinnor hade sit namn af mistningen af sit ena bröst, som hos alla flickor bortbrändes straxt efter födel-

födelsen, på det at det ej skulle vara dem til hinder i striden. Deras hemvist var i Asien vid floden Thermodon. De hade sin egen Drottning och tålte inga mansperfoner ibland sig. Men på det at deras slägte ej skulle utdö, begåfvo de sig på vissa tider til gränsorna af sit land, hvarest de emottogo nästgränsande männers umgänge. Flickorna, som deraf föddes, undervisades i krigsöfningar tils de sjelfva kunde föra vapen. Gossarne, antingen dödades genast, eller ock återfördes hvar til sin fader. När de behöllo några hos sig, blefvo redan i barndomen deras lemmar förlamade, på det at de aldrig skulle kunna göra tjenst i krig. Ingen Amazon fick förr umgås med någon man, än hon hade öfvervunnit en fiende. Amazon-klädnaden betäckte endast knäna, och deras högra sida var blottad alt under bröstet. I stället för harnesk betäckte de sig med stora orm-hudar, och voro beväpnade med stridyxor. De fäktade både til häst och til fots. Ibland de tolf svåra företag, som Eurystheus ålade Hercules, var äfven det at eröfra den Amazonska Drottningens, Hippolytes, gyllene gördel, då han med nio skepp landade på kusten af hennes land. Orithya förde krig på utländsk botten, och det var för Hercules desto lättare, at öfvervinna Amazonerna. Han bortförde Orithyas systrar, Menalippe och Hippolyte fångna. Med den senare förmälte sig Theseus, hvilken tillika med Hercules stridde emot Amazonerna. Orithya kom med en krigshär

[illegible] men hon blef af [illegible] ärfven på flykten. [illegible] drog til Tro- [illegible] men fann där sin [illegible] af hären. Ama- [illegible] efter annan mer [illegible] uteligen af de nat- [illegible] och hållen underkufvad. [illegible] tid lefde ännu Ama- [illegible] Thalestris, hvilken denne Ko- [illegible]. Derefter nämner Historien in- [illegible] Hjeltinnor.

AMBROSIA. Gudarnes mat, så kal- [illegible] Odödligheten. Den som smaka- [illegible] derigenom odödlig. Thetis be- [illegible] Achilles med ambrosia, på det [illegible] dödliga hos honom skulle förtäras.

AMICITIA. Vänskapen, en allegorisk [illegible] hos de Romare. Hon afbilda- [illegible] som en jungfru med blottadt hufvud och [illegible] klädnad, på hvars fåll stod skrifvet: [illegible] *och lif*; och i hennes panna stodo dessa ord: *sommar och vinter.* Hennes bröst var öpnadt ända intil hjertat, hvarpå hon pekade med fingret, och man läste följande: *nära och fjerran.*

AMMON. Den Egyptiske Jupiter. När Bacchus en gång drog med sin här igenom Lydiens sandöknar, och man var nära at omkomma af törst, blef man varse en vädur, hvilken, då han förföljgdes, förde hären til en frisk källa, och försvann. Man höll den-

na

na vädur för Jupiter Ammon; och på det stället, där han hade försvunnit, bygdes åt honom et tempel, hvarest hans bildstod var försedd icke med ljungeldar, utan med omlindade horn. Med Jupiter Ammon betecknades förnämligast den återvändande solen om våren; hvarföre ock väduren blef det första tecknet i Djurkretsen.

AMOR. Den äldste bland Gudarne. Han var före alla framalstringar, och rörde aldraförst det ofruktbara Chaos, at det födde Mörkret, hvarutur Æthern och Dagen frambröto. Den comiske Poeten Aristophanes anförer skämtande denna digt, i det han införer foglarne talande, huru de alla tillägga de okända ursprungliga varelserna vingar, för at sjelfva likna dem och deruti återfinna sit höga ursprung. De läto derföre Amor sjelf, innan han gjorde Chaos fruktsamt, upkomma ur et ägg. Den svartvingade Natten, heter det, frambringade i Erebi vida sköte det första ägget, hvarutur efter någon tid den täcke Amor, försedd med gyllene vingar, framkom, och, då han förmälte sig med det äfvenledes bevingade Chaos, aldraförst aflade foglarnes slägte. Man ser således, at dessa digter äfven så väl handterades skämtevis af de comiske Poeter, som alfvarsamt af de tragiske, emedan man i allmänhet ansåg dem för et phantasiens språk, hvaruti allehanda slags tankar läto inkläda sig, och äfven de vanligaste saker deraf lånte en ny glans och en blomstrande färg. Digten

om Amor är vacker äfven uti den comiske Poetens skämtfulla inklädning. Denne äldste Amor är i synnerhet et högt begrepp af den fruktsamma och all ting uplifvande *Kärleken.* Ibland de *nyare Gudar* blir Amor aflad af Mars och född af Venus. Han är den bevingade gossen med båge och pilar. Kärlekens smärtande sår äro verkningar af hans skott, och hans magt är fruktad af Gudar och människor. — Men äfven Amors gudaskapnad förökade sig i de gamles inbillningskraft. Kärleksgudarne, som i alla digter visade sig under behagliga skapnader, äro liksom gnistor af hans väsende, och Skaldekonsten är outöslig at upfinna sinnebilder af denna öfver all ting segrande Gudomlighet. Så finner man Kärleksguden, än sönderbrytande Jupiters åskviggar, än omgifven med Herculis lejonhud och beväpnad med hans klubba, än åter trampande på Martis hjelm, hvars sköld och kastspjut ligga framför honom. Under de Grekiske namnen *Eros* och *Anteros*, kärlek och genkärlek, framställer de gamlas konst 2:ne Kärleksgudar, som täfla om en palmqvist, liksom för at beteckna den inbördes kärlekens täflan. I alla flags göromål ses Kärleksgudarne inblandade. På et gammalt minnesmärke, där en vinranka lindar sig omkring en alm, sitter en kärleksgud i trädet och plockar frukt, och tvänne andre stå väntande nedanföre. På gamla gemmer och målningar ses kärleksgudar jaga, fiska, på vattnet styra rodret, och vagnen

til

til lands, ja til och med flitigt befatta sig med handtverkares mechaniska konster. Men emedan de gamles förestållnings-sätt äfven hade en *Genius* för hvart och et göromål, så förblandar här digten Kärleksgudar med *Genier*, och dessa sina inbildningsfoster förlora sig i hvarandra.

AMPHIARAUS. En ryktbar Spåman. Han var en af de sjü Hjeltar som stridde emot Theben, då alla omkommo, förutan Adrastus. Han förutsåg at han där skulle finna sin död, och gömde sig derföre det bästa han kunde, för at ej deltaga i detta fälttåg. Hans maka Eriphyle, som ensamt visste hans tilhåll, förrådde honom emot et gyllene halsband, som Minerva en gång hade skänkt Harmonia vid des förmälning med Cadmus, och hvarigenom sedermera så mycken olycka åstadkoms. Amphiaraus drog nu med emot Theben, hvarvid han nogsamt bevisade at honom ej fattades mod och tapperhet. Han dödade bland fienderne Melanippus, hvars hjerna han af hämnd och grymhet förtärde, och derigenom gjorde Diana til sin fiende. Jupiter sjelf klyfde med sin blixtstråle jorden för hans fötter, så at han med hästar och vagn af henne blef upslukad. Oropierne bygde åt Amphiaraus på detta stället et tempel, och upreste åt honom en bildstod, som man rådfrågade om tilkommande ting. Den som ville erfara det tilkommande, borde fasta en hel dag, och i tre dagar afhålla sig ifrån vin. Derefter skulle han offra en

vädur och lägga sig at sofva på des hud i Amphiarai tempel, då under drömmen det tilkommande honom uppenbarades. Bredevid templet var en honom äfvenledes helgad källa, i hvilken de som rådfrågat Oraklet borde nedkasta et guld- eller silfver-mynt. Alcmæon, hans son, hämnades på sin egen moder det förräderi hon utöfvat emot fadren, och mördade henne med egen hand.

AMPHICTYON. En son af Deucalion. Han herrskade öfver Athen i de äldsta tider, och stiftade den stora Senaten för hela Grekland, dit enskilde städer skickade sina fullmägtige, som efter honom kallades Amphictyoner. Vid Thermopylæ, hvarest denne Senat församlade sig, var åt Amphictyon et tempel helgadt.

AMPHILOCHUS. En son af Amphiaraus, äfven så ryktbar spåman som fadren. Han drog med i det Trojanska kriget, och efter des slut bygde han i Epirus en stad Amphilochium. Oropierne dyrkade honom jämte hans fader; i Athen var honom helgadt et altare; och i Mollus i Cilicien gaf han Orakelsvar.

AMPHION. Jupiters son med Antiope, hvilken af fruktan för sin fader, Nycteus, begaf sig til Sicyon och där förmälte sig med Epopeus. Hennes farbröder Lycos eröfrade Sicyon, slog Epopeus, och återförde Antiope fången til Thebe. Under vägen födde hon

twillingarne Amphion och Zethus, hvilke bägge utsattes. En herde fann dessa barn, och gaf Amphion detta namn af den anledningen, at hans moder födt honom vid vägen. Amphion upfostrades af herdarne. Apollo sjelf skänkte honom en lyra, och Muserna voro hans läromästarinnor. Antiope, som imedlertid fördes fången til Thebe, blef af Dirce, sin farbroders gemål, på det grymmaste handterad, tils hon fick tilfälle at fly. När hennes söner Amphion och Zethus fingo veta den orätt deras moder vederfarits, drogo de för Theben, eröfrade staden, och hämnades på Dirce det onda hon tilfogat deras moder. De bundo Dirce med håren vid en vild tjur och läto honom fläpa henne til döds. — Amphion upbygde Thebes murar och inslöt staden inom sju portar. Den talekonst, hvarmed Amphion visste at upmuntra de ohöfsade invånarne til detta arbete, inkläder digten i denna vackra fabel: at han genom tonen af sin lyra satte stenarne i rörelse, så at de sjelfva sammanfogade sig och utgjorde murar och torn. Vid Amphions graf visades några ohuggna grofva stenar, som höllos i mycken helgd, emedan man ansåg dem för några af dem, som, vid Amphions lyras klang af sig sjelfva rört och fogat sig til hvarandra. Amphions gemål var Niobe, en dotter af den Phrygiske Konungen Tantalus. Med henne hade han sju söner och sju döttrar, hvilka af Apollo och Diana dödades med pilar, emedan Niobe med

ſtolthet och öfvermod hade förtörnat Gudinnan Latona.

AMPHITRITE. En dotter af Oceanus och Tethys. Med henne förmälte ſig Neptun, och uphögde henne til vatnens Drottning. Hon födde åt honom Triton. Hon afbildas ſtående jämte Neptun på en vagn, och med en öfver hennes hufvud fladdrande flöja. Ibland ſtår hon på en delphin, eller ock på en muſsle-vagn, dragen af delphiner.

AMPHITRYO. En ſon af Alcæus. Electryo, Konung i Mycene, updrog Amphitryo, at för honom åter inlöſa de oxar, ſom Pterelai ſöner röfvat ifrån honom, hvaremot han lofvade honom Alcmene ſin dotter til ägta. Amphitryo återförde oxarna, men hade den olyckan, at i det han kaſtade ſin klubba efter en af deſſa, träffa Electryo, ſom deraf dog. Amphitryo måſte derföre fly til Thebe, hvareſt han af Konung Creon förklarades oſkyldig til detta vådeliga mord. Alcmene ville dock icke förr gifva honom ſin hand, än han på Pterelai ſöner hämnat hennes bröders död. Creon gjorde honom biſtånd i detta fälttåg. Af kärlek til Amphitryo förrådde Pterelai dotter, Comætho, ſin egen fader, i det hon afſkar hans hår, hvaruti hans ſtyrka låg förborgad; och derigenom blef det lättare för Amphitryo, at eröfra detta Konungarike. När nu Amphitryo ſegrande återkom til Thebe, hade imedlertid Jupiter antagit hans ſkapnad, och njutit Alcmenes omfamnande. Amphitryo aſlade det

oaktadt

oaktadt med henne ſonen Iphicles. Hon nedkom ſåledes med tvillingar, nämligen med Hercules af Jupiter och med Iphicles af Amphitryo. När bägge barnen voro åtta månader gamla, nalkades deras vagga tvenne ſtora ormar. Iphicles bemödade ſig at fly; men Hercules fattade ormarna och ſönderkrammade dem mellan ſina ſmå händer.

ANADYOMENE. Et tilnamn ſom man gaf Venus, til betecknande af hennes upſtigande ur hafvet.

ANAXARETE. Hon lefde på ön Cypern och var den ſkönaſte bland ſit kön. En yngling vid namn Iphis, fattade för henne en kärlek, den hon förſmådde, hvarföre han af förtviflan mördade ſig utan för hennes hus. När hans lik bars där förbi, ſtod Anaxarete vid fönſtret, och gäckade ännu ſin tilbedjares döda kropp, hvarföre hon ſtraffades af Venus, ſom förvandlade henne i en ſten.

ANCÆUS. En ſon af Althæa. Han for med Argonauterne til Colchis, och efter Tiphys död blef han utvald til ſtyrman på Argo. Han var Konung på Samos. Där anlade han et vinberg; men en ſpåman förutſade, at han aldrig ſkulle få ſmaka des vin. Ancæus höll redan en drufva i ſin hand, för at utpräſſa des ſaft, och log åt ſpåmannen; då i det ſamma et bud ankom med den underrättelſen, at et förſkräckligt vildſvin ödelade vinberget. Ancæus lade fördenſkull ifrån ſig drufvan, för at döda vildſvinet, men förlorade der-

vid sjelf lifvet; och spådomen gick således i fullbordan.

ANCHISES. En son af Assaracus. Han betade hjordarne vid Troja, och var som yngling så väl skapad, at Venus sjelf valde honom til sin älskling, och kom til honom under skapnad af en Nymph, då Anchises med henne aflade Æneas, den hon framfödde vid floden Simois. När Venus gaf sig Anchises tilkänna, sade hon til honom följande ord: „Frukta dig icke; *du skall intet ondt utstå för min „kärlek.* Jag skall ej belöna dig såsom Aurora, „hvilken skaffade sin Tithonus odödligheten; utan „öfver dig skall den snälla åldren komma så-„som öfver andra dödlige. Skogens Nympher „skola upfostra sonen som jag nu skall föda. „När han blir manbar, skall du förnöja dig vid „åsynen af hans gudalika skapnad. Om någon „frågar dig, hvilken födt denna sonen, skall „du säga: en af de Nympher som bebo detta „berg; men om du dåraktigt berömmer dig af „at hafva hvilat i Cytheres armar; så skola „Jupiters blixtar förkrossa dig. Kom väl ihåg „detta, och frukta för Gudarnes vrede."

ANDROMACHE. Den Trojanske Prinsen Hectors gemål.

ANDROMEDA. En dotter af Cepheus, Konung i Æthiopien, och Cassiopea. När Cassiopea, stolt öfver sin skönhet, tilvällade sig företrädet framför Hafsgudinnorna eller Nereiderna, så anropade dessa Neptun om hämnd. Neptun hörde deras bön och lät vat-

ten-

tenfloder öfverſvämma Cephei land. Äfven ſkapade han et förödande hafsdjur, ſom ej förr ſkulle uphöra at förhärja landet, än Cepheus öfverlemnade ſin egen dotter Andromeda, at af det ſamma upſlukas. Andromeda blef fördenſkull faſtſmidd vid en klippa och afvaktade ſin död, när Perſeus, beväpnad med Meduſæ hufvud och ſittande på den bevingade Pegaſus, kom til ſamma ſtälle och blef varſe den lidande ſkönа. Han öfvervann djuret, och räddade Andromeda, hvilken han af hennes fader Cepheus utbad ſig til gemål. Denne beviljade hans begäran; men Phineus, Cephei broder, ſom redan tilförne var förlofvad med Andromeda, inträdde vid förmälningen i ſjelfva bröllopsſalen, och ſökte at med vapen göra ſina anſpråk gällande, då Perſeus emot honom och hans anhängare vände Meduſæ hufvud, hvarigenom alle blefvo förvandlade i ſten. Perſeus, Cepheus, Caſſiopea och Andromeda blefvo förſatte ibland ſtjernorna. På detta ſättet blefvo uti egentelig bemärkelſe forntidens Hjeltar uphöjde til Himmelen, och deras namn erhöllo ſåledes de varaktigaſte och meſt lyſande minnesmärken.

ANNA PERENNA. Man ärade under detta namn något *ſtadigvarande* och välgörande, ſom man ſjelf ej viſte at noga beſtämma. Folket firade denna feſt under bar himmel eller i tält, och man drack hvarannan til, ſå många bägare vin ſom man önſkade hvarannan år at lefva. Begreppet om det godas

das *fortvarande* betecknades jämväl med namne af denna gudomlighet, hvilken man ärade ge nom lifvets glada njutande. Folket förnyadı dessutom vid denna fest åtankan af en händel se, som för det samma var af mycken vigt En gång drog folket, som trodde sig förtryc kas af Senaten, utur staden och lägrade sig p något afstånd derifrån på det heliga berget tils änteligen Senaten på des åstundan bevilja de detsamma Tribuner eller Folks-föreståndå re, som ibland folket utvaldes. När imedlertid de lifsmedel, hvarmed man försedt sig voro förtärda, infann sig en gammal qvinna vid namn Anna, född i Bovillæ vid Rom, oc utdelade frikostigt hvar morgon ibland folke varma kakor, som hon sjelf til den ändan ha de bakat. Tacksamt påminte man sig nu a framgent denna välgärning, och firade unde namn af Anna Perenna hugkomsten af denn goda gumma, åt hvilken folket äfven stra vid återkomsten til staden uprestte en minnes stod; och hon blef således genom sin välgä ning liksom odödlig.

ANGERONA. De sorger och bekym mer som ängsla sinnet, personifierades äfve til en Gudomlighet, kallad Angerona, som troddes äga den magten, at både förorsaka oc at befria från dylika qval. Derföre vände ma sig til henne med böner och offer, at hon ifrå de bedjande i nåder ville afvända så väl den na sinnes-oro, såsom ock förnämligast en vi

ep

epidemisk sjukdom, Angina, som en tid grufveligen rasade bland det Romerska folket.

ANTÆUS. En Jordens son och ofantelig Rese. Han herrskade i Libyen, och tvingade hvarje inom hans district kommande främling, at brottas med sig. Med sin ofanteliga storlek och styrka var det för honom lätt at erhålla segren, hvarefter han aldrig skonte den öfvervundne, utan bragte honom utan barmhertighet om lifvet. Han bodde i en håla under en stor klippa, hvarest han sof på bara marken, emedan han derunder af henne altid hämtade nya krafter. Hans spis var köttet af de lejon han fångade. När Hercules var på vägen at til Eurystheus föra Geryons oxar, och kom til Libyen, blef han äfvenledes af resen Antæus utfordrad til enviges kamp. De voro hvarannan vuxne och kämpade länge, utan at segren var afgjord. Hercules kastade ändteligen Antæus til jorden; men så snart denne vidrörde densamma, drog han af henne ny styrka, och upstod åter med förnyade krafter til strids. När detta skedt flera gånger, slutade Hercules, at jordens vidrörande gjorde hans motståndare oöfvervinnelig. Han fattade honom då med oemotståndelig styrka, uplyfte honom ifrån jorden, höll honom så sväfvande i luften, och krammade honom til döds mellan sina mägtiga armar.

ANTEROS. En son af Mars och Venus. Han var genkärlekens Gud, såsom Amor eller Eros var kärlekens. Digten förmäler, at

Amor i sin första barndom ej ville växa, förr än Venus hade födt Anteros, hvarefter Eros började at tiltaga, utbredde sina vingar, och var helt förnöjd, när Anteros var med honom; men var denna borta, blef han sorgsen och lät vingarne falla. Eros och Anteros altaren stodo gemenligen bredevid hvarandra. På en målning där Eros och Anteros voro afbildade, sågs den senare bemöda sig at vrida en palmqvist ur den förres hand, förmodligen för at beteckna den inbördes täflan i kärleken.

ANTINOUS. En skön yngling ifrån Bithynien, och Kejsar Hadrians älskling. När denne yngling drunknade i Nilströmmen, upbygde Hadrian til hans ära staden Antinopolis. Han helgade åt honom tempel och altaren och lät visa honom gudomlig ära. Äfven nämndes en stjerna på himmelen efter hans namn. Emedan de sköna Konsterna blomstrade under Kejsar Hadrian, så har man åtskilliga bildstoder och bröstbilder af Antinous, som ännu äro öfrige från forntiden. Man känner honom af hans något lutande hufvud och sänkta melancholiska blick.

ANTIOPE. Nyctei dotter och Amphions moder.

ANUBIS. En Egyptisk Gudomlighet, son af Osiris, hvars jägare han var. Han var klädd med huden af en hund. Af denna anledning afbildades han äfven med et hundhufvud, hållande i den högra handen en Mercurii-staf och i den vänstra en palmqvist. Ho-

nom helgades hundarne, och i hans tempel voro egna hundar, som til hans ära underhöllos. Han räknades både ibland de himmelska och ibland de underjordiska Gudar. Såsom himmelsk gud offrades honom en hvit, såsom underjordisk en svart tupp. Såsom en urbild af Anubis ansåg man Hundstjernan eller Sirius, hvars upgång förkunnade Egyptierne, at Nilen snart skulle upflöda och vattna landet. Anubis bildstod ställdes äfven vid vägarna, och för likheten med de Grekiske Hermer kallades Hermanubis.

APHRODITE. Et af Veneris vanligaste tilnamn, som har affeende på hennes afkelse af hafvets skum.

APIS. En Egyptisk Gudomlighet. Han afbildades under skapnad af en oxe. Den kon, som födde denna guden, måste göras fruktsam genom en stråle från himmelen. Et tecken af denne oxe var, at han på högra sidan hade en hvit fläck i skapnad af en måne i des tiltagande. Under tungan måste han hafva en knöl eller svart fläck som kallades Scarabé. Denne oxe hade sit tilhåll i Memphis, hvarest man åt honom upfört en prägtig bygnad, hvars förgårdar inslötos af pelare. I en af dessa förgårdar var den kons boning som hade framfödt honom. Man utsläppte honom stundom i denna förgård, för at bevärdiga folket med hans åskådande. Annars var det ock tillåtit, at betrakta honom genom et fönster af det rum, i hvilket han bodde. Han hade tvänne rum,

som

som man kallade hans hviloställen, och man spådde lycka eller olycka deraf, om han ingick i det ena eller andra. Här hvilade han på dyrbara tapeter, blef väl tvättad, smord med kosteliga salfvor, och för honom brunno ständiga rökverk. De skönaste och utvaldaste kor förvarades åt honom i särskilda rum, där han efter behag så ofta han ville fick leka med dem. Stora fria platser voro ock för honom inrättade, på det at utrymme ej skulle fattas honom at roa sig med löpande och springande. Inom hans krets var jämväl en egen brunn, ur hvilken endast han fick dricka. Men hans lifstid fick ej öfverskrida et visst mål. Den var bestämd til så många år som det Egyptiska Alphabetet hade bokstäfver, nämligen fem och tjugu. Så snart denna tiden var förfluten, blef han dränkt i en dertil helgad djup brunn, på et ställe, som endast var Prästerna bekant och ingen vid svårt straff tordes utspana. Men om oxen dog innan den tiden antingen af en händelse eller en naturlig död, blef för honom en prägtig likbegängelse anstäld, hvartil alla Egyptiska Provincerne bestodo kostnaderna. Hans graf var icke långt ifrån Memphis i et gammalt Jupiter Serapis tilhörigt tempel, hvars portar hade namn af Lethe och Cocytus, eller glömskan och veklagan. Dit förde man Apis lik på et skepp, och den som där emottog liket var betäckt med en masque af den trehöfdade Cerberus. Prästerne hade jämrande åtbörder, hela folket klagade och gret, och man rakade hufvudet,

til et tecken af den djupaste sorg. Denna varade alt tils den nye Guden blef funnen, hvilken at upsöka, Prästerne genomreste hela landet. Så snart den nye Guden med alla erfordeliga tecken var funnen, förvandlades sorgen i en allmän glädjefest. Åt den unge Apis, hvilken redan som kalf var ämnad til en Gud, blef emot solens upgång en hydda upbygd, där han först fyra veckor fick di. Vid nymånans inträde kommo Prästerne och Propheterne at hämta honom. De förde honom til Nilstaden, där han fodrades i fyratio dagar, och endast qvinnor var tillåtit at se honom. Efter denna tidens förlopp sattes han på et litet fartyg, hvaruppå et förgyldt hus var bygdt, och fördes til Memphis, dit hundrade Präster ledsagade honom, och där andre hundrade emottogo honom. Då hans boning bestod af tvänne rum, gaf man noga akt, i hvilketdera han först inträdde, för at deraf förutse landets förestående öde. — Apis var helgad åt solen och månan, hvilkas bilder man på skurna stenar finner i hans panna. Honom offrades endast röda oxar; och om på dem fanns et enda svart eller hvitt hår, så voro de oduglige til offer. Apis födelsedag hade namn af en gudomlig uppenbarelse, och firades af hela folket med offer, dansar och gästabud. När Apis utfördes och visades för folket, röjdes plats för honom af stads-betjenter; prydde gossar ledsagade honom, och sjöngo lofsånger til hans ära. Man finner Apis afbildad i en liten båt,

där Isis sitter framför honom och ger honom sina bröst at di. På Hadrians mynt finner man honom med en tiltagande måne, och et ymnighets-horn framför honom. Digten säger at Osiris själ farit in i Apis och derigenom blifvit odödlig. Men som man föreställde sig oxen som en sinnebild af Åkerbruket, hvilket man äfven under denna bild visade en gudomlig ära, så får denna digt derigenom sin värdigaste uttydning.

APOLLO. En son af Jupiter och Latona. Denna flydde för Junos vrede til ön Delos, och födde det välskapade barnet. Utan at dricka af mödrens bröst, fick han ur Themis hand Gudarnes spis, nectar och ambrosia. Han var solens urbild, Vetenskapers och Konsters Gud, i synnerhet Poesiens, Tonkonsten och Läkarevetenskapens, Musernas förman och en skicklig Båg-skytt. Endast fyra dagar gammal började han, utrustad med ungdoms styrka, striden med draken Python på berget Parnassus. Han öfvervann honom, och här var hans verldsbekanta Tempel, det Delphiska Oraklet, där Prästinnan Pythia, sittande på en trefotad stol öfver en rykande håla, under convulsiva ryckningar, genom honom upptäckte framtiden för de rådfrågande. — Den kyska Daphne undvek hans kärleksbetygelser, och blef af sin fader, Flod-Guden Peneus, förvandlad til et lagerträd. Detta träd blef derföre i synnerhet helgadt åt Apollo, och en qvist af detsamma omgifver, ofta på bilder hans tinningar. Co-

ronis ſkôt han til dôds, af ſvartſjuka, emedan han trodde, at hon hemligen beſôktes af Iſchys. Sin älſkade Leucothoe, hvilken af ſin fader Konung Orchamus, ſom ogillade hennes kärlek, blef lefvande begrafven, fôrvandlade Apollo i et välluktande träd. Dennas ſyſter, den honom tilgifna Clytie, blef af honom ôfvergifven. Hon upſôkte honom i Rhodus; men när hon märkte ſin älſkares kallſinnighet, fôrtärdes hon i ſin blomſtrande ålder af et nio dagars faſtande och af en innerlig ſorg. Hon ſåg up mot ſolen; detta rôrde Apollo, och han ſkapade af henne ſolblomman, ſom ännu altid vänder ſig efter ſolen. Hans älſkling, den ſkône Hyacinth, blef under en glättig lek med kaſtſkifvan, hvartil han ſjelf upmanat honom, träffad; ty Zephyrus, uraf afund til Apollo, ſtyrde henne i luften, ſå at et dôdande ſlag på hufvudet kaſtade den ſkône ynglingen til marken. Af blodet ſom färgade jorden, upväxte Hyacinthen. Äfven Cypariſſus var älſkad af Apollo. Den vackre goſſen hade en tam hjort, hvilken han från barndomen fôrde med ſig och hôgeligen älſkade. I ſkogens ſkugga träffade han honom af våda med en pil, ſå at han dog. Cypariſſus grämde ſig til dôds ôfver denna fôrluſt; men Apollo lät på hans graf upväxa Cypreſſen, ſorgens ſinnebild. — Fablen har ock fôrvarat hans kärleksäfventyr med Jordens dôttrar. Han ſôkte ofta, efter ſin fars exempel, at hos dem vinna et gynnande tilträde under åtſkilliga fôrvand-

 lingar.

lingar. Under sit omgänge med Dryope finner man honom först som sköldpadda, sedan som orm. Men han lyckades icke altid. Deiphobe, känd under namn af den Cumiska Sibylla, fick af honom en ansenlig förlängning på sin lifstid, och Cassandra spådomskonsten, utan at någon af dem genom dessa skänker kunde förledas til afvikande ifrån kyskheten. Bolina emotstod äfven hans kärlek och störtade sig i floden. Denna dygd hedrades af Apollo sjelf. Odödligheten blef hennes lott. — Som mästare i tonkonsten, som upfinnare af lyran, cithran och flöjten, begynte han en täflan med Pan och Marsyas, hvilke trodde sig öfverträffa honom. Den Phrygiske Konungen Midas tilerkände Pan priset, hvarföre Apollo prydde honom med åsneörön. Marsyas blef af Muserne förkastad, och för at straffa honom för sin djerfhet, flådde Apollo huden af honom: och hans blod vardt en flod af samma namn. Vid Apollos mästerliga spel på lyran sjöngo Muserne harmoniska sånger, och Gratierne och Horæ dansade. — Phaeton, hans son, fick en dag tilstånd at styra sólens vagn; men då han vek ur des bana, och kom jorden så nära, at källor och floder förtorkades, blef han dödad af Jupiter. Apollo ville fördenskull intet längre styra hästarne, förr än han vore blidkad. Han dödade i sin vrede Cycloperne, emedan de hade smidt åskviggarna åt Jupiter. Til et straff derföre blef han af Jupiter förvist ur Olympen och måste et

helt

helt år beta den Thessaliske Konungen Admets hjordar. Genom sång och spel upmuntrade han til Trojæ murars upbyggande. — Greker och Romare dyrkade honom i Delphi, Argos, Rom och på andra orter. Til hans ära firades de Pythiska spelen vid Delphi, och vid Rom de Seculariska. Spådoms-konsten var en skänk af fadren. Han måste svärja, at för ingen af Gudarne uppenbara Jupiters rådslut. Ibland djuren voro i synnerhet et slags gräshoppor, vargar, hjortar, svanar, korpar, hökar och tuppar, och bland träden lagerträdet, honom helgade. — Alt hvad phantasien förmådde för at tilskapa et ideal af manlig skönhet, förenade poeter och konstnärer hos honom. Ungdomens högsta blomma, en smärt men fast kroppsbygnad, och krusadt hår prydde Apollo. Lyran, cithran eller bågen i hans hand och kogret på ryggen, äro hans kännetecken. Muserne, som voro hans underhafvande, eller et lagerträd, eller en svan, eller ock en korp, finner man vid hans bild, såsom de bekantaste honom tilhöriga varelser. På en antik sten står han på Pythias hufvud. Hon bär en offerskål och han håller på at vilja stämma sin lyra. Äfven har man en vacker föreställning af honom i uphöjdt arbete, där man ser Midas dom och Marsyæ bestraffning, och dervid äro jämväl Gudarne och Muserne närvarande. — Han har flera tilnamn, af hvilka det vanligaste är *Phœbus*, af hans syssla at styra solens vagn. Ty egenteligen dyrkade man so-

len under hans bild, och tilskref honon
skillige äldre Gudars händelser och namn.
krona af strålar, som äfven stundom omger A
los hufvud, är en föreställning af solens g
upvärmande och inflytelse på hela natu
Med sina pilar, som i det poetiska språke
gas förfärligen skramla i hans koger, d
han hastigt utan föregående sjukdom eller s
ta. Han dödar endast mankönet, såsom
syster Diana det qvinliga. Hans pilar tr
de Niobes söner.

ARACHNE. En skicklig Väfve
Hon upmanade Minerva til täflan med sig,
väfde Gudars kärleks-äfventyr, hvaröfver
nerva upretad sönderref hennes arbete och
henne med väffpolen. Hon hängde sig,
Minerva dröp på henne en saft af örter, h
genom hon förvandlades i en spindel.

ARCAS. En son af Jupiter och C
sto, som var dotter af den Arcadiske Ko
gen Lycaon. Denne slagtade sin dotte
och undfägnade dermed Jupiter för at utre
om han som Gud kunde urskilja denna
Jupiter upbrände huset med en ljungeld,
vandlade den gamle i en varg, och återk
de Arcas til lifvet igen. Callisto irrade re
förut omkring i skogarna som björninna,
eas åtföljde henne med spänd båge; hon f
de til Jupiters tempel, och bägge blefvo
satte ibland stjernorna.

ARCESIUS. En son af Jupiter
Eurydia, och Ulyssis farfader. Hans m

skall innan hans födelse hafva varit en björninna; derföre berättar digten om honom, at en björninna gifvit honom di.

ARCULUS. En Romersk Gudomlighet. Han hade inseende öfver kistor och skåp.

ARDALUS. Vulcans son, anses för upfinnare af pilar. Han bygde först et Capell åt Muserna,

ARES. Så kallades Mars af Grekerne. Detta namn har affeende på den olycka som medföljer krig.

ARETHUSA. En Nymph, som ofta var i Dianas följe. När hon i badet blef förföljd af Flod-Guden Alpheus, flydde hon ifrån floden Alpheus alt til Elis. Utmattad anropade hon Gudinnan om hjelp. Denna insvepte henne i moln, hvilka Alpheus ändock genomträngde. Då lät Diana hennes väsen smälta til en källa, som bortflöt under jorden. Med denna förenade sig Flod-Guden i sin naturliga skapnad. — Det var hon som för Ceres upträckte hennes bortförda dotters tilhåll.

ARGIVA. Et Junos tilnamn, af hennes födelsestad Argos.

ARGO. Et Skepp med 50 åror, ganska starkt bygdt af Argus, för at dermed afsegla til Colchis at afhämta det gyllene skinnet. De förnämste af Greklands Hjeltar, för hvilka Jason uptäckte detta företag, blefvo hans följeslagare på resan. Minerva hade befordrat skeppets bygnad, och deruti insatt et

 träd

träd ur ſkogen Dodona, där alla trän ſpådde, för at tjena til Orakel; hvarföre det ock hade namn af det *propheterande ſkeppet.* Det var längre och ſtörre, än man då för tiden brukade bygga. Med alt detta var det ſå lätt, at de ſjöfarande ſtundom buro det öfver land på ſina axlar. Så måſte de på denna reſa, när ſkeppet hade ſtött mot Syrterne, i tolf dagar efter hvarannan bära det ända til ſjön Tryton, hvareſt Eurypylus viſade dem utfarten ur denſamma i hafvet. Vid återkomſten helgade Jaſon detta ſkepp åt Minerva, ſom ſatte det ibland ſtjernorna.

ARGONAUTER. Så kallades de Grekiſke Hjeltar, ſom på ſkeppet Argo under Jaſons anförande, ſeglade ur hamnen af Jolcos i Theſſalien, för at ifrån Colchis afhämta det gyllene ſkinnet, hvilket Phryxus där hade uphängt i Martis lund, Deras antal upgifves mycket olika. De förnämſte ibland dem voro: Hercules, Caſtor och Pollux, Calais och Zetes, Boreas ſöner, Peleus, Admet, Neleus, Meleager, Orpheus, Telamon, Menœtius, Lynceus, Theſeus och Perithous. Under lyckliga augurier affeglade de. Tiphys ſtyrde rodret, och Orpheus uplifvade med ſpel och ſång ſina följeſlagares mod. De lade til vid berget Pelion och kommo til Samothracien, hvareſt någre Hjeltar önſkade at invigas i den ortens hemligheter. Vid afreſan derifrån dref dem en ſtorm til Sigæiſka landsudden, och tvingade dem at inlöpa i hamnen af Lemnos. Före

re deras ankomſt hade qvinnorna på denna ö mördat ſine män, emedan deſſe gått för långt i förtroligt omgänge med de Thraciſka ſlafvinnorna. Endaſt Hypſipyle hade hemligen behållit ſin fader, Konung Thoas, vid lif. De anföllo Argonauterne med beväpnad hand, emedan de höllo dem för ſine ännu öfverblefne i Thracien befintlige män. Så ſnart de blefvo ſin villfarelſe varſe, förvandlades fiendſkapen i tilgifvenhet, och de förde främlingarne under förtroligt omfamnande hem til ſina boningar. Hela tvänne år ſmakade Argonauterne här kärlekens nöjen. Hypſipyle födde åt Jaſon tvänne ſöner, Thoas och Euneus. — Hercules allena föraktade detta vekliga lefnadsſätt, och uptände å nyo deras mod: och de lydde. En ſjöträffning med Tyrrhenierne var för dem farlig; ty endaſt Glaucus undgick at blifva ſårad. Deras reſa genom Helleſponten förde dem til en af Dolionerne bebodd ö, hvars gäſtfrie Konung Cyzicus uptog dem vänligt och öfverhopade dem med ſkänker. Under nattens mörker dref ſtormen dem tilbaka i hamnen; Dolionerne höllo dem för fiender; det började en häftig ſtrid, och Jaſon dödade Cyzicus. Vid dagsljuſet ſåg man ſin villfarelſe. En allmän klagan upfylde luften. Man begrof Konungen med mycken prakt, och Jaſon förſonade des Manes, och bragte Gudars moder et offer, ſamt upbygde åt henne et capell på berget Dindymus. Cyzici gemål hängde ſig af ſorg; men hennes väſen uplöſte ſig

och blef en källa, som efter henne kallades Clite. — I tolf dagar varade hafvets raseri; sällskapet förlorade tre män, som begifvit sig i land, Hercules, Hylas och Polyphem. I Bebrycien utfordrade Konung Amycus Grekerne til kamp, och Pollux blef hans öfvervinnare. De landade i Salmydessa, hvarest den blinde Phineus regerade. Hans råd hjelpte Argonauterne genom de vid ingången til svarta hafvet befinteliga Cyaneer och Symplegader. Den gamla digten höll dessa klippor för rörliga. De kommo lyckligen igenom, anförde af en dufva, och klipporna blefvo genom kraften af Orphei musik fasta och orörliga. De landstego äfven i Lyci district, hvarest Tiphys dog. Vid ön Dia eller Aretia blefvo de anfallne af Stymphaliderna, et slags roffoglar. Dessa fördrefvos likväl af det buller, som förorsakades genom sköldarnes och spjutens sammanslående. Här funno de Phryxi barn, hvilka de togo med sig til Colchis, hvars efterlängtade strand de ändteligen nattetid upnådde. — De vilkor som Konung Æetes förelade dem, syntes omöjeliga at upfylla. De dermed förbundna faror borde injaga fruktan äfven hos de djerfvaste och mest oförskräckte. Jason skulle spänna för en diamant-plog tvänne eldsprutande tjurar, och med dem upplöja fyra tunnland jord, som aldrig förr varit upbrukad. I fårorna skulle drakränder utsås, och det deraf upväxande manskap dödas på en dag; och sedan skulle han äfven kämpa med den förfärlige

färlige draken. Medea, Æetis dotter, älskade Jason, och hennes kärlek uptänkte medel at få tala med honom. Hennes trolldomskraft gjorde at Hjelten ej kunde skadas. Hon gaf honom örter och safter för at dermed insöfva draken och tämja tjurarne, samt en sten at kastas bland det ur jorden upväxande manskapet. I Konungens och det Colchiska folkets närvaro utförde han detta äfventyr ridderligen, hämtade i triumph det gyllene skinnet, återvände segrande til Argo, och Medea delade återresans faror med sin älskare. Berättelserna derom äro mycket skiljaktiga. Æetes förföljde de flyende alt til utloppet af Donau. Medea mördade sin broder Absyrtus, sönderstyckade hans kropp och upsatte hufvudet och händerna på en klippa. Fadren lät under den bittraste sorg hopsamla hans lemmar, och derigenom vunno de flyende tid at undkomma. De kommo til Circes ö, i hamnen af Æea, hvarest de ej blefvo uptagne för brödramordet skull. De seglade lyckligen genom Scylla och Charybdis til Phæaciernes ö, där de återigen träffade den Colchiska Flottan. Men här fullbordade Jason och Medea sin förmälning, och Colchierne måste återvända med oförrättade ärender. Efter en storm, som kastade dem emot de Lydiske sandbankarna, kommo de med tilhjelp af Hafsguden Triton tilbaka til Thessalien. Innan de Grekiske Hjeltarne åtskildes, förbundo de sig med en ed, at på vissa dagar sammankomma och til Jupiters ära

fira

fira högtidliga spel. Af detta förbund upkommo de Olympiske spelen.

ARGUS. Arestors son. Han hade hundrade ögon och var utomordenteligen stark, så at han en gång öfvervann en ofantelig oxe, hvars hud tjente honom til klädnad. På Junos befallning bevakade han den af Jupiter i en ko förvandlade Jo. Mercurius, i skapnad af en herde, insöfde honom med ljudet af sin flöjt, och afhögg hans hufvud för at befria Jo. Juno satte hans ögon i svansen af påfogeln på himmelen. En annan digt förmäler, at hon gjorde honom sjelf til en påfogel, som man vanligen finner vid hennes bild.

ARGUS. Den som bygde skeppet Argo. En redlig man; ty Pelias ville förmå honom at vid des bygnad nyttja svag spik, på det at det ej skulle uthärda stormarne: men han gjorde arbetet förträffeligen godt, och följde sjelf med på resan til Colchis, för at sjelf förbättra detsamma om så behöfdes.

ARIADNE. En dotter af Minos och Pasiphae. När Theseus landsteg på ön Creta, för at döda Minotaurus, gjorde hans utseende på Ariadne et intryck, som ej kunde utplånas. Hon gaf honom en tråd som hon fått af Dædalus, hvilken upbygt Labyrinthen. Denne tråd fästade han vid ingången och kunde således med des tilhjelp finna återvägen. Han dödade Minotaurus och flydde med sin älskarinna. De landstego på ön Naxos, där Bacchus nattetid visade sig för Theseus i drömmen

nen och förmådde honom at öfvergifva henne. Bacchus fann sedan den ensamma sköna sofvande, och, då hon upvaknade, kastade han kronan af hennes hufvud up til stjernorna, bland hvilka hon ännu lyser. Efter andra berättelser störtade hon sig, tröstlös öfver sin Thesei förlust, med utrifna hår i hafvet. I denna sorgeliga belägenhet hafva icke allenast nyare Skalder utarbetat hennes historia för Theatern; utan man finner ock gamla målningar, som föreställa henne i det faseliga ögnablicket, då hon upvaknar på den ensamma ön. På uphögdt arbete ses hon äfven sittande bredevid Bacchus på en af Centaurer dragen vagn.

ARION. En son af Neptun och Oncæa. Han var en berömd Lutspelare och upfinnare af den Lyriska Skaldekonsten. Grekland belönte konstnären; men hans rikedomar lockade skeppsfolket at bringa honom om lifvet. Han bad dem endast at få spela sin dödsfång. Delphiner samlade sig omkring fartyget, och då han störtade sig i hafvet, förde honom en af dem til den Tænariska landsudden. Här var et Neptuni tempel, hvarest Arion upsatte et minnesmärke af tacksamhet för sin Delphin. Skeppsfolket, som af en storm drefs tilbaka til den Corinthiska hamnen, blef korsfästadt. Delphinen och Arions instrument sattes ibland stjernorna.

ARION. En ädel Häst, snäll som en pil, son af Neptun och Ceres. Vid de Gre-

kiska

kiska spelen kastade han en gång af sin ryttare, lopp för egen räkning och erhöll priset.

ARISTÆUS. Apollos son. Han uppehöll sig förnämligast i Sardinien, hvarest han planterade många slags växter. Han skall hafva nedstörtat sig i en håla.

ARNE. Hon var ifrån Sithon, och förrådde sit fäderneslând, dertil mutad af den Cretiske Konungen Minos, hvarefter hon förvandlades i en kaja, som ännu plär stjäla guld-mynt och ringar.

ARRIPHE. Hon var i Dianas följe, och en åfven så skön som dygdig jungfru. När den Lydiske Konungen Tmolus förföljde henne ända til Dianas altare och med våld ohelgade Gudinnans helgedom, kunde Arriphe ej öfverlefva sin skam, utan hängde sig sjelf.

ARTEMIS. Dianas Grekiska namn. Det har affeende på hennes önskan at ständigt förblifva en obefläckad Jungfru, hvilken önskans upfyllande hon utbad sig af Jupiter.

ASCALABUS. Han gäckade Ceres för det hon med begärlighet drack, och blef derföre förvandlad i en ödla.

ASCALAPHUS. En son af Mars och Astyoche. Han föll i det Trojaniska kriget. En annan af samma namn, Acherons son, var den som förrådde, at Proserpina smakat några granatkärnor. Denna upptäckt var för henne så mycket vådeligare, som vilkoret, hvarunder hon med sin moder Ceres kunde återvända ur Plutos rike, var: at där ej hafva njutit någon föda.

föda. Til et ſtraff för denna pratſamhet blef han förvandlad i en uf.

ASCANIUS, jämväl kallad JULUS. Son af Æneas och Creuſa. Han kom redan i ſin barndom undan lågorna af Troja lyckligen til Italien.

ASOPUS. En Flodgud, ſon af Oceanus och Tethys. Jupiters kärleks-äfventyr med hans dotter Ægina upretade honom ſå, at han med ſina vågor beſtormade himmelen. Men Jupiter ſtillade honom åter med ſina blixtar. Ifrån den tiden ſägas bränkol flyta i floden Aſopus.

ASSAON. Fattade en onaturlig kärlek til ſin dotter Niobe. Hon hade afſky för denna blodsſkam. Af hämnd dödade han tre barn ſom han hade med ſin gemål. Otröſtelig öfver denna förluſt, ſtörtade hon ſig ifrån en klippa; och Aſſaon ändade äfven ſit lif på et våldſamt ſätt.

ASTERIA. En dotter af Cœus och Phœbe. Af Jupiter, hvars tilbud hon afſlog, blef hon omſkapad til en vaktel, och kaſtad i hafvet, där af henne tilſkapades en ö.

ASTRÆA. En dotter af Jupiter och Themis. Hon flydde til Olympen, emedan menniſkornas ondſka tiltog och rättviſan icke mera gälde ibland dem. I djurkretſen på himmelen är hon Jungfrun.

ASTYANAX. Hectors ſon. I anſeende til et Orakelſvar, ſom ſagt, at han ſkulle

åter-

åter upbygga Troja, blef han af Grekerne, på Calchas inrådande, nerſtörtad från muren.

ATALANTA. Det ſkall hafva gifvits tvänne fruntimmer af detta namn; men deras händelſer äro af de gamle ſå ſammanblandade, at tiläfventyrs allenaſt en perſon legat til grund. Hon var en dotter af den Arcadiſke Furſten Schœneus, och ſågs i Dianas följe. Hon dödade de bägge Centaurerne Hyllus och Rhœcus, ſom förföljde henne på jagt. Hon ſårade förſt det Calydoniſka vildſvinet, och Meleager, ſom gaf detſamma dödsſåret, öfverlämnade henne des hufvud. Så vida hon efter Oraklets utſago hade at frukta för er olyckligt ägtenſkap, tilböd hon hvar och en ſom friade til henne, at med henne täfla i kapplöpande. Hon ſom var länge öfvad i löpande på jagt, vann altid priſet, tils hon ändteligen öfverträffades af Hippomenes genom en ſkänk af Venus, beſtående i tre gyllene äplen. Under löpandet kaſtade han det ena efter det andra ifrån ſig. Bedragen af deras glans och ſkönhet uptog hon dem, och Hippomenes hann derigenom för henne til målet. Således blef hon hans maka. Han förglömde at tacka Venus, hvarföre hon för at ſtraffa honom uphögde hans kärlekslåga til den grad, at han til och med uti Cybeles helgedom djerfdes omfamna ſin maka. Denna Gudinna, förtörnad deröfver, förvandlade de bägge älſkande i lejon, ſamt betſlade och ſpände dem för ſin vagn.

ATE.

ATE. En dotter af Jupiter. Hon åstadkom skador och olyckor, så at til och med Jupiter sjelf led deraf. Derföre kastade han henne ifrån Olympen ner til jorden, och svor, at hon aldrig skulle få återkomma. Hon vandrar alt sedan öfver människornas hufvuden; ty hennes fot får ej vidröra jorden. I hennes följe äro Tvedrägt och Oenighet.

ATHAMAS. En son af Æolus och Enarete, en Furste i Bœotien. Han försköt sin gemål Nephele, med hvilken han aflat 2:ne barn, Phryxus och Helle. Ino, deras styfmoder hade beslutit deras död; men en vädur med gyllene hud bortförde dem på sin rygg. Sin son Learchus, som Ino hade födt åt honom, sköt han ihjäl på jagt. Då modren af sorg störtade sig i hafvet med sin andre son Melicertes, flydde han ifrån Bœotien, och satte sig neder på en ort, som efter honom kallades Athamantia.

ATHENE. Vishets-Gudinnans Grekiska namn. Athen, hvarest vetenskaper och konster florerade, fick sit namn efter henne.

ATLAS. Japeti son. Han var en af Titanerne, som bestormade Himmelen och af Jupiter nerstörtades i Tartarus. Til et straff lade Jupiter hela tyngden af himmelen på hans skuldror.

ATREUS. En son af Pelops och Hippodamia. Hans broder Thyestes lefde i et olofligt omgänge med Atrei gemål, och måste derföre fly. Han tog med sig en Atrei son

och upfostrade honom som sin egen. Full af brinnande hämd skickade han honom sedermera til Atreus för, at begå et fadermord. Men fadren lät ovetande afrätta honom under mångfaldiga plågor. Han erfor för sent at det var hans eget barn. Då låtsade han förlikas med sin bror, böd honom til sig, men slagtade hans bägge söner och undfägnade honom dermed. Til och med at han blandade deras blod i vinet, och sluteligen kastade för honom detas hufvuden och armar. Digten berättar, at sjelfva Solen förskräcktes vid åsynen af dessa faseliga brott, for med sin vagn tilbaka och förmörkade landet. Åndteligen blef ock Atreus dödad af Ægisthus, Thyestis son.

ATROPOS. En af Parcerna. Det är hon som afklipper människans lifstråd.

ATYS. (Attis. Attes.) Han införde Cybeles tjenst i Phrygien. Kyskhets-löftet var i synnerhet heligt för denna Gudinnans tjenare. Atys fängslad af Nymphen Sagiritis behag, bröt detta löftet, sårade sedan sig sjelf, och förde vansinnig och rasande et olyckligt lif. Men efter hans död förvandlade honom Cybele i en Tall, som blef hennes favorit-träd.

AUGIAS. En son af Solen, Konung i Elis. I sina yngre år följde han med til Colchis, och hörde således til Argonauterne. Han var en af de rikaste Furstar på sin tid, hvilket sågs af antalet af hans boskap. Han hade i et stall tretusen oxar. At rengöra detta åtog sig Hercules; honom lofvades tionde

delen

delen af boſkapen. Men Augias ville ſedan ej upfylla ſit löfte, emedan han förebar at detta arbete desutom var Hercules ålagdt af Konung Euryſtheus, och han ſåledes ej borde begära ſärſkild betalning. Hercules anföll honom derföre tvänne gånger med krig i Elis, dödade honom ſluteligen och utnämnde des ſon Phyleus til Regent och ſin faders efterträdare.

AURORA. En dotter af Hyperion och Thia. Hennes ſyſkon voro Helios och Selene, eller Solen och Månan. Hon, Morgonrodnan, lyſer med ungdomens pragt och ſkönhet; hvarföre ock morgonen eller den unge dagen perſonifieras under hennes bild. Hon bortförde Tithon och utbad ſig för honom odödligheten, hvilken ſkänk blef honom ganſka mycket til laſt, då han af ålder och ſvaghet var plågad ſom andra. Ungdoms-ſtyrka kunde hon ej meddela honom; förvandlade honom derföre uti en ſjungande gräshoppa. Häruppå har den digten affeende, at Aurora hvar morgon upſtiger ur Tithons ſäng för at lyſa på himmelen. Orion och Clitus voro äfven af henne älſkade. Hon afbildas ſom et fruntimmer, prydd med ungdomens behag. Med ſina roſenfinger borttager hon nattens flor; förer ock ſtundom en fackla i handen. Före eller öfver henne är Lucifer, Morgonſtjernan, ſom digten gör til hennes ſon. Hon upſtiger åkande ur oceanen, och hennes bevingade häſtar Lampus och Phaeton, draga hennes gyllene vagn.

AUSTER. Sunnanvädret. Personifi
rad föreställes han med et förfärligt i tock
insvept ansigte. Han dryper af väta och åsta
kommer rägn.

AUTOMEDON. Diors son, från
Scyrus. Han följde med för Troja, var ta
per, och dödade Aretus.

AUTONOE. Cadmi dotter, och m
der til den olycklige Actæon, som sönderslе
af sina egna hundar.

B

BACCHÆ. Bacchi Prästinnor som beleds
gade honom på hans tåg til Indien. Med sl
gande hår och kransar af murgrön, genomva
drade de Thraciens berg. Under trummo
och cymbalers skall upfyldes luften af der
vilda skri: *Evohe Bacche!* På sådant sätt fir
de dessa Bacchantinnor Bacchanalia och Orgi
Lycurgus lät straffa dem vid deras återkom
från Indien. Äfven i Rom firades dessa feste
i hvilka både män och qvinnor deltogo. I
dervid förefallande utsväfningar gjorde, at
aldeles afskaffades år 567 efter Roms byggna

BACCHUS. En son af Jupiter och S
mele. Forntiden samanstaplade besynnerli
digter om Bacchi födelse och upfostran. I
genom den svartsjuka Junos föranstaltande, J
piters blixtar träffade modren innan han bl
född, räddade honom Jupiter dermedelst,
han inslöt honom i sin höft tils hans födels
timma borde infalla. Således född å nyo e
hö

höll han namn af *Bimater* eller den tvänne gånger födde. Mercurius bar honom til Nympherne, som upfostrade honom. Den mesta förtjensten vid hans upfostran hade Ino. Den vise Chiron och den gamle Silenus voro hans ledare. Som gosse föreställer man honom likssom tumlande och rädd för människors förolämpningar. Han gjorde sig berömd genom sedernas förbättring, lagstiftning och i synnerhet genom handelns utvidgande. Han lärde nationerne vinplantering och biskötsel. Hans tåg til Indien med en krigisk skara af män och qvinnor är märkvärdigt. Man uptog honom med beredvillighet; men Lycurgus, en Thracisk Furste, satte sig emot honom, lät nedhugga vinträden och förföljde Bacchantinnorna med en bila. Bacchus sjelf kastade sig flyende i hafvet i Thetis armar. För denna djerfhet slogo Gudarne Lycurgus med blindhet. En gång ville sjöröfvare fängsla och bortföra honom, emedan de trodde honom vara någon Konungs son, men ej någon Gud. Men hans bojor affölle sjelfva, en ström af vin utgöt sig i skeppet, murgrön omlindade masten, och en med drufvor belastad vinstock upväxte alt til toppen. Bacchus omskapad til et rytande lejon visade sig på däck. Sjöfolket kastade sig af räddhåga i hafvet, där de, förvandlade i delphiner, blefvo vittnen til hans gudamagt. Endast styrmannen blef förskont. Den Thebanske Konungen Pentheus ville ej heller erkänna hans gudom, utan hindrade hans dyr-

kan. Han lät til och med kasta Bacchus i fängelse och framskaffa verktyg til hans afdagatagande. Men i en hast störtade fängelset omkull, och Pentheus sjelf blef dödad af sin egen moder och sina systrar, som tjente vid Bacchanalierna och höllo honom för et vilddjur. På Naxos fann han Ariadne och tog henne til Gemål. Hans tåg til Indien varade i tre år. Han bevisade sin undergörande magt på Phrygiske Konungen Midas, för det han återskaffade honom hans trogne på en åsna ridande Silen. Ty enligt dennes önskan gaf han honom den förmågan, at förvandla i guld alt hvad han vidrörde. Men på Midas egen begäran måste han åter fråntaga honom denna förmåga. Märkvärdig är ock hans nedfart til underverlden, för at föra sin moder Semele up til Olympen. Sina kärleks-äfventyr med Jordens döttrar anstälde han på många sätt. I skapnad af en tiger tvingade han medelst injagad fruktan Nymphen Alphesibœa. Han var ganska mån om sin dyrkan. Synnerligen namnkunniga blefvo genom hans fester ön Naxos, Elis, Theben, berget Tmolus och Bassara. Jämväl i Athen hade han et tempel. Man offrade honom gemenligen bockar, såsom skadliga för vinträdet. Til de honom helgade djur hörer den fläckige panthern, emedan genom samma djur sjelfva grymheten tämjes. Bland växter voro murgrön och vinträdet honom helgade. Han afbildas som en ganska vacker och behaglig yngling. En krans af mur-

grön

grön eller vinlöf omger vanligen hans hufvud, och i handen håller han en thyrsus. Ofta hänger en panther-hud öfver hans axlar. Då han är åkande, drages han antingen af pantherdjur eller tigrar, af lejon eller lodjur. Til hans följe höra Silen, Fauner och Satyrer. På en antik sten ses han på en vagn dragen af pantherdjur, på hvilka Kärleksgudar sitta. På gamla minnesmärken af uphöjdt arbete finnes hans upfostring af Nympherne förestäld.

BASSAREUS. Et af Bacchi tilnamn, tagit af Bassara i Lydien, hvarest han hade tempel och altaren.

BATTUS. En Arcadier. Han bodde på en klippa och blef varse, at Mercurius stal oxar ifrån Apollo. Oaktadt hans ed, at ej förråda detta, uptäckte han det likväl för Mercur sjelf, då denne en gång kom til honom under en annan skapnad. Mercur förvandlade honom derföre i en svart sten.

BAUCIS. När Jupiter och Mercur okände vandrade omkring bland människorna, och i Phrygien trötte af vandringen sökte et härbärge, tilslöt man sina dörrar för dem. Endast Philemon och Baucis, et par åldriga makar, uptogo dem vänligen. Baucis ville til deras undfägnande slagta sin enda gås; men denna tog sin tilflykt mellan Jupiters fötter. Gudarne gåfvo sig tilkänna och förde det fromma paret uppå en nära belägen höjd, hvarifrån de kunde se, huru vattenfloderna öfverswämmade de rikas palats och bortförde deras

ne alt up til templet. Juno belönte deras barnsliga kärlek med en ſtilla död i hennes helgedom.

BOREAS. En ſon af Aſtræus och Aurora. Han betecknade Nordanvädret. Hans boning var vid berget Hæmus i Thracien. Han bortförde Orithya, den Athenienſiſke Konungen Erechthei dotter, och hade med henne ſönerne Calais och Zetes, ſom blefvo namnkunnige bland Argonauterne. Åfven bortförde han Chloris, och dödade Nymphen Pythis, ſom föredrog Pan framför honom. Han föreſtälles med mörka vingar, flygande hår och en vid ſläpande klädnad.

BRIAREUS. En Centiman, annars kallad *Ægeon.*

BRISEIS. Dotter af en Apollos Präſt. Hon blef af Achilles til fånga tagen. Då Agamemnon ville tilegna ſig henne ſåſom erſättning för Chryſeis, hvilken han måſte utlefverera, upkom deraf Achillis förfärliga vrede, ſom vållade et långvarigt dröjsmål för Trojæ eröfring.

BROMIUS. Et af Bacchi tilnamn. Det har afſeende på det med blixtar förenade dunder, hvarunder Jupiter före hans födelſe infann ſig hos hans moder Semele.

BROMUS. En af Centaurerne, hvilka, emedan de ſtridde til häſt, phantaſien föreſtälde ſåſom til hälften männiſkor och til hälften häſtar. Denne Bromus dräptes af Cæneus.

BRON-

BRONTES. Son af Uranus och Jorden, en af de enögde Cycloperne.

BUBASTIS. En Egyptisk Gudinna. Hon hade i staden af samma namn et tempel, där man til hennes ära årligen firade en fest. Hon var et symbolum af månan och lefde beständigt en obefläckad jungfru. Grekerne föreställde sig under hennes namn Gudinnan Diana. Hon afbildades som en jungfru med et katthufvud, för at föreställa katten, detta af Ægyptierne, förnämligast i Bubastis dyrkade djur. Det är bekant, at kattorna hörde til de mest heliga djur. Det ansågs för en grufvelig synd at döda en sådan; och man balsamerade deras lik, förde dem til Bubastis och bisatte dem där i de heliga grafvarna.

BURÆCUS. Et Herculis tilnamn af en grotta icke långt ifrån Bura i Achaja, där han hade et Orakel. De frågande kastade med fyra tärningar på altaret. Betydelsen af de ingräfda figurer fann man på en tafla, och derigenom ficks svaret.

BUSIRIS. Han hålles för en son af Neptun. Såsom en tyrannisk Regent i Egypten utöfvade han, tillika med sina bägge söner, våldsamheter emot ankommande främlingar, och lät årligen offra någon sådan. En nioårig torrka skall hafva gifvit anledning til denna grymhet, emedan spåmannen Thrasius, äfven en utlänning, ty han var ifrån Cypern, hade förutsagt, at denna landsplåga ej skulle uphöra, utan med det vilkor, at en främling offrades.

Men denne olycksprophet fick ock sin lön. Han blef sjelf den förste som dertil utsågs. När Hercules kom til Egypten fängslades äfven han för at offras; men han sönderbröt sina bojor och dödade Busiris tillika med des söner.

BUTES. En son af Teleon och Zeuxippe. Han var en Grek och hörde til Argonauterne. Vid återresan ifrån Colchis lät han, oaktadt Orphei angenäma spel på lyran, tjusa sig af Sirenernas förföriska sång, kastade sig ur skeppet, och simmade til deras ö. Men Venus räddade honom lyckligen ur faran och förde honom til den Lilybæiska landsudden af Sicilien.

BYAS. En Minervas Prästinna. Hon blef tillika med sin syster Meropis förvandlad i en uggla.

BYBLIS. En dotter af Miletus. Hon fattade en onaturlig kärlek til sin tvillingsbroder Caunus, som för at undgå hennes försök måste gripa til flykten. Hon förfölgde den sköne men dygdige ynglingen, som dock ej lät förförelsen öfverväldiga sig. Men hon tärdes af sorg och badade i tårar, hvarigenom hela hennes väsende blef en källa, som fick hennes namn.

C.

CAANTHUS. En son af Neptun. Han skulle upsöka sin bortröfvade syster Melia. Apollo hade bortröfvat henne, och Caanthus var nog djerf at

at tända eld på Gudens helgade lund, hvarföre Apollos pil träffade och dödade honom.

CACA. En dotter af Vulcan. Hon förrådde sin broder Cacus, då han ifrån Hercules bortförde några af Geryons oxar.

CACUS. Vulcans son. En ofantelig eldsprutande rese, som besatte vägarna och röfvade de vandrande. Hans tilhåll var i en håla i det Aventiniska berget. I denna nejd somnade en gång Hercules vid sin hjord. Derunder drog Cacus den ene oxen efter den andre baklänges med sig i sin håla, på det at Hercules ej skulle märka af deras spår, hvart de tagit vägen. Denna list hade lyckats honom, om icke Hercules fått höra de instängde oxarnes råmande. Hercules trängde sig in i hålan, kämpade med resen och gaf honom döden med sin klubba. Andre säga at Caca förrådt sin broder.

CADMUS. En son af Agenor och Telephassa, Konung i Phœnicien. Hans fader befalde honom at upsöka sin bortröfvade syster Europa, och at utan henne ej återkomma. När han ingenstädes fann henne, frågade han Oraklet om hennes tilhåll. Apollo lät igenom Pythia i Delphi svara honom, at han borde följa en ko, och på det stället där denna nedlade sig, upbygga en stad. En ko af Pelagons hjord gick för honom ända til Bœotien, där hon stadnade. Cadmus ville offra henne åt Minerva, och skickade någre af sine följeslagare för at ur Martis lund hämta heligt vatten.

ten. Men alle blefvo dödade af den Castaliske draken. Cadmus dräpte detta monstrum, och Minerva befalde honom at utså des tänder i jorden. Häraf upväxte beväpnade män, som anföllo och dödade hvarandra, så at allenast fem öfverblefvo, hvilke hulpo til at upbygga Thebe. — Hans gemål Harmonia fick på sin bröllopsdag skänker af samtelige Gudarne. Han lefde med henne et långt lif, och bägge blefvo sluteligen förvandlade i ormar. Af honom har Slottet Cadmea i Theben sit namn. Han införde skrifkonsten, som han hade haft med sig ifrån Phoenicien. Äfven gjorde han sit namn odödligt genom skolors inrättande samt handelns och sjöfartens införande hos det Thebanska folket. Hans barn voro: Ino, Semele, Agave, Authonoe och Polydorus.

CÆCULUS. Vulcans son. Digten förmäler, at eldgnistor som kastat sig i hans moders sköte gifvit honom sin varelse. Han byggde staden Prænesia, där han anstälde spel, och Vulcan genom et underverk förklarade sig för des fader, i det han med eldslågor omgaf den församlade folkhopen.

CÆNEUS. Var först et Fruntimer och hette Cænis, men blef af Neptun förvandlad i en man, som derjämte ej kunde såras. Han visade sig såsom en af de tappraste och starkaste män på Nestors tid. Denne anförer vid Trojæ belägring honom i deras antal, med hvilka den följande generation ej skulle kunna mäta sig. Han stälde sig ensam mot sex fien-

fender, tils ändteligen Centauren Monychus slog honom til marken med et träd, medan de andre upryckte alla trän på det skogrika berget Othrys, och kastade dem öfver honom, så at han måste omkomma under tyngden deraf. Andre låta honom förvandlas i en fogel.

CALAIS. En son af Boreas och Orithya, och Zetes broder. Han hörde til Argonauterne. Han tillika med sin broder förjagade Harpyerne, och gjorde sig derigenom högeligen förtjent af Phineus. Bägge bröderne skola sedermera blifvit dödade af Hercules. De afbildas med vingar.

CALCHAS. Thestors son, en vördnadsvärd Präst och erfaren Spåman hos Grekerne, som äfven var med vid Trojæ belägring. När Hjeltarne voro i begrepp at affegla dit, offrade de först i Aulis. Hastigt framkom en blodröd fläckig drake under altaret, och steg up i lönnträdet, hvarunder de offrande lågo. Där upåt han åtta unga foglar och deras moder, hvarefter han sjelf blef til sten. Calchas, begåfvad med spådoms-andan, uttydde detta tecken på den tidsrymd af nio år, som Grekerne skulle tilbringa för Troja. Äfvenså uptäckte han orsaken til Apollos vrede, som skickade en förhärjande sjukdom i det Grekiska lägret, at nämligen Agamemnon vägrade at återgifva den fångna Chryseis åt des fader, som var Apollos präst. Det var ock han som först gaf det förslaget at bygga den ryktbara trähästen. Jämväl förkunnade han Æneas,

as, at han en gång skulle stifta et Rike Italien.

CALIGO. Mörkret. En allegorisk di för at föreställa alla tings ursprung. Af h ne skall Chaos hafva upkommit.

CALLIOPE. Dotter af Jupiter Mnemosyne. Hon var den förnämsta bl de nio Muser, och Hjeltedigtens Sånggudir Där hon afbildas skiljer hon sig från sina strar genom en Trompet, omkring hvilken gerqvistar linda sig. Äfven ses hon med krans af murgrön på hufvudet.

CALLIRRHOE. Dotter af Achelc och Alcmæons gemål. Hon ville ej förr i i förening med Alcmæon, än hon fått hans ı ders Eriphyles halsband, hvilket Arsinoe, I gei dotter, hade i besittning. För at upf sin älskarinnas åstundan, hämtade Alcm detsamma, under föregifvande, at helga d Klenod åt oraclet i Delphi; men blef seder ra, då Phegeus märkte bedrägeriet, mör af dennes söner. Callirrhoe för at hän utbad sig af Gudarnas fader, som äfven bli intagen af hennes behag, för sina söner sty och kraft; och de hämnades fadrens död des mördare. — Chrysaors gemål och Gery moder hette äfven Callirrhoe, och var en do af Ocean.

CALLISTO. En Nymph, som Ju ter älskade. Juno hatade sin lyckliga med lerska och förvandlade henne i en Björnin som Jupiter satte bland stjernorna. Denna

betygelse kunde den svartsjuka Juno ej tåla; hon bad derföre Ocean, at aldrig emottaga Callisto i sit sköte, hvarföre denna stjerna aldrig går ner.

CALYDONISKA VILDSVINET. När den Calydoniska Konungen Oeneus, då han för en särdeles välsignad årsväxt frambar Gudarne et offer, underlät at offra åt Diana, sände hon förtörnad et grymt vildsvin i hans district. Detta ödelade landet och åstadkom en allmän fasa. Oeneus bad de Grekiske Hjeltarne om hjelp emot detta djuret. Ibland dem voro Meleager, Jason, Castor och Pollux, med flere ryktbare män, som redan lyckligen utfört sit äfventyr i Colchis. Sjelfva den på jagt erfarna manliga Atalanta begaf sig i de modige hjeltars sällskap. Efter många fåfänga försök och bemödanden af hennes följeslagare, lyckades det henne först, at med en pil träffa djuret. Såradt, blef det ännu mera rasande, tils det ändteligen dödades af Meleager. Man frambar des hufvud til Atalanta, så vida henne den äran tilhörde, at först hafva träffat detta monstrum, hvars hud uphängdes i Dianas helgedom i Tegea.

CALYPSO. Dotter af Atlas. Ön, som denna Nymph bebodde, hette Ogygia. Här voro leende ängar, genom hvilka fyra bäckar slingrade sig. De behagligaste lustparker, där sångfoglar bygde sina nästen och välluktande cypresser växte vildt bland andra trädsorter, förskönade detta annars ensliga hemvist. Midt

i en af dessa skuggrika lundar var en svalkande grotta, Calypsos förnämsta tilhåll. Här väfde hon med den gyllene väffspolen, sjöng glada sånger, och ehuru ensam, dock lefde et lyckligt och förnöjdt lif. Hennes ro blef endast förstörd genom Ulyssis ankomst, hvars skepp under en storm på återresan ifrån Troja strandade, och han, efter nio dagars sväfvande imellan lif och död, drefs på et mastträd til kusten af Ogygia. Den stolte hjelten erhöll snart första rummet i hennes hjerta. Men längtan efter Penelope tiltog hos Ulysses med hvarje dag, och ehuru Calypso lofvade at meddela honom odödligheten, om han ville beständigt qvarblifva hos henne, så afslog han dock dessa tilbud. Åndteligen skickade Jupiter Mercurius med befallning at hon skulle låta sin gäst resa. Han hade lefvat hos henne i sju år, och underpanter af deras kärlek voro Nausinous och Nausithous. Ulysses bygde sig et skepp, och Calypso skaffade honom verktyg, kläder och lifsmedel, och lät honom efter Gudarnas vilja afresa med god vind.

CAMILLA. Dotter af Metabus Volscernes Konung. Hon flydde med sin fader för des uproriske undersåtare, och kom Turnus til hjelp emot Æneas.

CAMPE. Et Monstrum, som vaktade de i Tartarus nedstörtade Titaner. Jupiter dödade detsamma, emedan han til följe af Oraklets utsago, skulle med Titanernes tilhjelp segra öfver sina fiender.

CANIS.

CANIS. Hunden, en Stjerna. Han var
ıropas vaktare, och kom i Procris händer,
n skänkte honom åt sin gemål Cephalus.
nne släppte honom lös efter en räf, som in-
ı annan hund kunde hinna. Jupiter förvand-
e dem bägge i stenar, och satte hunden på
nmelen.

CANOPUS. Detta namn finnes i den
yptiska Gudaläran, och tillägges et slags
ıda och vida, med hieroglypher beskrifna
il, hvarpå ses et människohufvud. Det var
modeligen en symbolisk föreställning af den
ktsamma naturen, eller ock för at under
ına bild ära Naturens Fader.

CAPANEUS. En Grekisk Hjelte, som
d Konung Adrast från Argos tågade emot
ıebe. Han stridde med manligt mod och sök-
at på stormstegen upkomma på muren; men
ffades i det samma af Jupiters blixtar. Æscu-
återkallade honom å nyo til lifs med sin
nst. När man efter den tidens sed upbrän-
hans kropp, störtade sig hans trogna ma-
Evadne, af förtviflan öfver hans förlust, i
orna.

CARDEA. (Carna.) Dotter af Hele-
s. Hennes behagliga skapnad gaf henne ste-
tilbedjare, som i synnerhet på jagt förfölg-
henne in i tjockaste skogen. Men hennes
ghet och snabbhet gjorde at hon altid kom
dan. Janus, med det dubbla ansigtet, fast-
g henne likväl och gaf henne et rum bland
ıdarne. I Rom hade hon et Tempel, i hvil-

ket man til henne frambar offer den förſta Junii hvart år.

CARMENTA. En Romerſk Gudinna. När denna Nymph blef inſpirerad, uptäckte hon det tilkommande, och det i verſer, hvilket gifvit anledning til hennes namn.

CASSANDRA. Priami dotter, en ſedig och dygdig flicka. Apollo begärde förgäfves hennes gunſt och ſkänkte henne den gåfvan at kunna förutſäga tilkommande ting, för at dermedelſt vinna ſin åſtundan. Men hennes oſkuld var henne kärare och heligare än Gudens anbud. Hennes konſt hade kunnat vara nyttig för Trojanerne, om man icke hållit henne för en ſvärmerſka och anſedt hennes utlåtande för bevis af vanſinnighet. Til och med hennes far var af ſamma tanka och lät bevaka henne. Hon varnade ſina landsmän för trä-häſten, och ville med en fackla tända eld på denſamma; men man gjorde narr af henne och ryckte henne bort ifrån den förmenta helgedomen. Vid Trojæ eröfring hämtade man henne ur Minervæ Tempel, och Agamemnon fick henne på ſin del. Han förde henne hem med ſig i triumph; men hon blef ſnart et offer för hans gemåls Clytæmneſtras ſvartſjuka. Agamemnon hörde hennes jämmerſkri i ſjelfva dödsſtunden, men kunde ej rädda henne; ty han föll ſnart derefter ſjelf, genom ſin gemåls och hennes förledares ondſka.

CASSIOPE. (Caſſiopea), den Æthiopiſke Furſtens Cephei gemål. Stolt öfver ſina behag,

behag, trodde hon sig at kunna täfla åtminstone med Nereiderna i skönhet. Denna djerfhet straffade Neptun genom vattenfloder, som han ledde in i landet, samt igenom et hafsdjur, som åstadkom mycken förödelse. Hennes dotter Andromeda skulle upoffras åt detta monstrum; ty oraklets svar hade så befallt, och Neptun hotade, at icke förr afvända landsplågan. Men Perseus frälste henne; och bägge blefvo jämte Cassiopea och Cepheus satte bland stjernorna.

CASTALISKA KÅLLAN. Hon var belägen vid foten af berget Parnassus i Bœotien. Där uppehöllo sig vanligen Muserna och kallades derföre Castalides. Inbillningen har tillagt, at hvar och en som drack af denna källa, undfick skaldegåfvan och blef genast inspirerad. Fordom bevakades denna af en drake, hvilken Cadmus öfvervann och dödade.

CASTOR. En son af Jupiter och Leda. Hans tvillingsbroder var Pollux. Han hålles rättare för en son af Tyndareus. Han var särdeles skicklig at tämja hästar, och förstod at styra stridsvagnen. Ibland Argonauterne blefvo hans namn och hans bedrifter ryktbara, äfven som hans broders; ty deras broderliga band var ouplösligt. De stridde vid hvarandras sida. När Theseus bortfört deras syster Helena, och öfverlemnat henne til sin moder Æthra i Aphidnæ at bevakas, tågade de med förenad och beväpnad hand för staden, efter hvars eröfring de i triumph befriade sin älskade syster, och togo

Æthra fången med sig. När de friade til Konungens af Sicyon, Leucippi döttrar, måste de kämpa med sine medtäflare. Castor öfvervann väl Lynceus, men föll sjelf för dennes broders, Idas hand. Detta hämnade Pollux, och bad hos Jupiter för sin bror om odödlighet och gudomlig ära. De dyrkades på åtskilliga ställen. De sattes bland stjernorna, och lysa den ena dagen på himmelen, den andra dagen äro de i den undra verlden. Bägge bröderne föra namn af Dioscuri.

CECROPS. Han hörer til de Hjeltar, hvilka man föreställde som utrustade med ovanliga kropps- och sinnes-krafter. Han härstammade från Egypten. I negden af Attica samlade han omkring sig en hop människor; gjorde dem upmärksamma på Jupiters dyrkan, lärde dem at bygga sig hemvist, och införde äktenskapet ibland dem. Det är utan tvifvel af denna anledning, som man ser honom föreställd med et manligt och et qvinligt ansigte. Han är bekant som anläggare och förste Konung af Athen. Efter döden sattes han bland stjernorna.

CELEUS. En son af Pharus. Ceres ville förskaffa hans son Deiphon odödligheten, och skulle til den ändan genom eld afskilja ifrån honom des jordiska delar. Men modrens nyfikenhet, och det anskri hon vid åsynen deraf uphäfde, förorsakade hans död i elden. Celeus dog i Cereris tjenst.

CENTAURER. Inbillningsfoster, af hvilka man i Poeternes och forntidens histori-

ſkrifvares arbeten finner flera beſkrifningar. Deras fädernesland var Theſſalien, och den förſte Centaur ſkulle hafva at tacka Junos omgänge med Ixion för ſin varelſe. Förmodeligen var det intet annat än et vildt folkſlag ſom bodde i bergsbygden. Det är bekant genom des ſtrid med Lapitherne, äfvenledes Theſſalier, hvilkas Konung var Pirithous. Til dennes förmälnings-feſt voro Centaurerne budne ſom grannar. När de druckit något för mycket, började de at glömma aktningen för den nyſs förmälta Drottningen och de andra Lapithiſka Damerna, ſå at et ſlagsmål upkom, hvarvid Centaurerne tappade. Kriget fortſattes ännu längre, tils ändteligen Hercules blef deras öfverman och fördref dem ur Theſſalien. Sirenernas ö blef ſedan deras tilhåll; men de omkommo där af briſt på föda.

En Centaur afbildas från hufvud til nafveln ſom en man, men det öfriga af kroppen ſom en häſt. Öfver vänſtra armen hängde en lejonhud, och i högra handen höll han en trädſtamm, hvarmed han plägade ſtrida. Emedan han ſtändigt ſtridde til häſt, ſå torde juſt deraf denna orimliga ſammanſättning af man och häſt hafva upkommit.

CENTIMANER. Så kallades Jättar med hundrade armar och händer. Den namnkunnigaſte af dem var *Ægeon* eller *Briareus.*

CEPHALUS. En ſon af den Phociſke Konungen Dejoneus. Aurora älſkade och bortförde honom. Af henne fick han den för-

mågan at kunna förvandla sig. Men hans maka Procris var af honom högeligen älskad. Åtanken af henne kunde genom Auroras behag ej utplånas. Denna släppte honom fördenskull ifrån sig, men med den sorgeliga spådomen, at sammanlefnaden med Procris ej skulle blifva efter önskan. Derigenom uptändes hos honom svartsjuka, hvarföre han vid ankomsten, för at ställa henne på prof, sökte under en främlings skapnad hennes gunst, och, olyckligtvis segrade öfver hennes svaghet. Man föreställe sig hennes förskräckelse, då han i det samma visade sig i sin rätta skapnad. Öfverhölgd af skam och blygd flydde hon undan hans åsyn. Dock segrade snart kärleken och de förliktes. Men nu föll svartsjukan på Procris sida, och hon misstänkte nu sin man at vara henne otrogen. En gång skulle hon hemligen passa på honom bakom några buskar; men då hon rörde sig, tog Cephalus henne för et vildjur och dödade henne med samma jagtspjut, hvaraf hon hade gjort honom en kär skänk.

CERAMBUS. Undan öfversvämningen i Deucalions tid flydde han på berget Parnassus, och blef förvandlad i en tordbagge.

CERASTER. En grym Cyprisk Nation, som dödade och offrade främlingar. Til et straff förvandlade dem Venus i oxar.

CERBERUS. En son af Typhon och Echidna. Detta glupska monstrum, kändt under namn af Helfvetes-hund, emedan det vaktade

tade des port, hade 50 hufvuden. Men gemenligen tillägger man honom allenast 3 hufvuden och en ormsvans. Vid ingången til den nedre verlden lät han hvar och en gå in; men hindrade alla at gå ut igen. Ibland de arbeten som Eurystheus ålade Hercules, var äfven det, at nedstiga til skuggornas rike och derifrån hämta Cerberus. Det lyckades honom; men Eurystheus lät honom föra detta fasceliga vildjur tilbaka igen. Den giftiga örten Aconitum skall hafva upväxt af det etter, som Cerberus utspydde på jorden, då han blef upförd i dagsljuset.

CERCOPER. Voro Invånare på ön Inarime. De voro af et hemskt och bedrägligt lynne. När de en gång skulle bistå Jupiter emot Saturnus, togo de väl betalningen derföre; men infunno sig ej vid striden. Förbittrad öfver detta bedrägeri förvandlade Jupiter dem i apor.

CERCYON. (Kerkyon.) Neptuns son. I skickligheten at brottas hade han ej sin like. Alle främlingar, som kommo til honom, måste härutinnan mäta sig med honom; men hans vighet och konst var så stor, at han altid hade öfverhanden: och så blefvo de af honom mördade. Likväl blef Theseus hans öfverman, och hämnade genom hans död alt det blod han utgutit.

CERES. En dotter af Saturnus och Rhea. Hon förestälde Naturen. Man tillägger henne upfinningen af åkerbruket, samt sädens använ-

dande. Hon är äfven en sinnebild af Jorden, som updrifver frukter ur sit sköte. Den fädesrika ön Sicilien var hennes fädernesland. Här skall hon ock först hafva undervisat i jordfrukters planterande, och sedermera besökt flera länder. Pluto bortförde hennes dotter Proserpina. Ceres tände på det eldsprutande berget Ætna sin fackla, och irrade omkring på jörden i nio dagar utan föda och hvila, tils hon i Eleusis kom til Celeus. Denne emottog henne vänligt, hvarföre hon ock botade hans sjuke son, Deiphon. Odödlighet och evig ungdoms-styrka ville hon jämväl gifva honom; men gossens moder hindrade detta genom sin otidiga nyfikenhet, hvarvid han förlorade lifvet. Derefter skänkte hon Celei äldre son, Triptolemus, hvetet, at han skulle utså detsamma i jorden. Jupiter ville gerna hafva henne tilbaka i Olympen, och sände Iris til henne. Men af moderlig ömhet umbar hon hälldre de himmelska frögder, tils hon återsett sin dotter. Jupiter befalde då, at Proserpina skulle återkomma; men som hon i Plutos rike redan hade njutit några kärnor af et granatäple, måste hon någon del af året qvarblifva i den nedre verlden. — Ceres vände nu tilbaka til Olympen. För at undgå Neptuns försåt och förföljelser, förvandlade hon sig i et sto. Hennes älskling var Jasion, af hvilken hon skall hafva födt Plutus. Til hennes ära firades i Grekland de så kallade Thesmophoriske Festerne, vid hvilka hon dyrkades som Lagstifterska.

Men

Men ännu vigtigare voro de Eleusiniske, som indelades i större och mindre, och höllos i Eleusis icke långt ifrån Athen. Hos de Romare anstäldes äfven til hennes ära högtidligheter, som bevistades i synnerhet af åkerbrukare. — Vanligen afbildas hon som en qvinna med en krans af ax omkring hufvudet, i handen en fackla. Ofta pryddes ock hennes hufvud med vallmo, äfven som hon jämväl var försedd med en skära. I anseende til sin fruktsamhet, och såsom den hvilken ger människan föda, föreställes hon med fulla bröst. På antika minnesmärken ses hon ock med en hatt på hufvudet, samt med en lagerkrans.

CEYX. En son af Hesperus och Philonis, Konung i Trachine. När han skulle resa til Oraklet, led han skeppsbrott och drunknade. Hans ömma maka Alcyone, otröstelig öfver denna förlust, störtade sig i hafvet och blef förvandlad i en Isfogel. Denna ägta kärlek behagade Gudarne så, at de återkallade Ceyx til lifvet och äfven förvandlade honom til en fogel af samma slägte.

CHAOS. Alla tings, ja sjelfve Gudarnes grundorsak. En del af forntidens Poeter härledde all ting ifrån Chaos.

CHARON. En son af Erebus och Natten. Digten ger honom det göromålet, at på en gammal båt föra de aflednes själar öfver de underjordiska floderna, i synnerhet öfver Styx och Acheron. Tilbaka hjelper han ingen. Den äldsta Fabelläran vet ingen ting om Charon.

CHA-

CHARYBDIS. En Hafshvirfvel. Efter [illegible] det hafva varit et [illegible] Neptun och Jorden. Jupiter [illegible] med sina blixtar och [illegible]. Homerus gör en förfärlig [illegible] af Charybdis, enligt hvilken [illegible] henne för nära, är [illegible].

CHELONE. En elak flicka, som hade [illegible] öfver Jupiters förmälning [illegible] oaktadt hon var buden [illegible]. Til et straff för sina häcklerier [illegible] i en sköldpadda, [illegible] med sig på ryggen.

CHIMÆRA. Detta monstrum hade at tacka Typhon och Echidna för sin varelse. Det var et [illegible] inbillnings-foster, hvars hufvud liknade et lejons, kroppen en get och stjerten en drake, och som sprutade eld. Somliga gifva henne tre hufvuden. Detta odjur förödde Konungariket Lycien och var en grufvelig landsplåga, til ändteligen Bellérophon med detsamma började en förfärlig strid, och lyckligen segrade. Under denna allegoriska fabel ligger kanske endast begreppet om landets förödelse til grund.

CHIONE. Dædalions dotter. Hon var högmodig öfver sin skönhet och trodde sig fördenskull berättigad til företrädet framför Diana. Detta öfvermod kostade henne lifvet. Diana sköt henne med sina pilar.

CHI-

CHIRON. Han var en ſon af Saturnus och Philyra, en Centaur, ſom var ganſka vis och lärd, och upfoſtrade och tildanade Konungar och Hjeltar, hvilke ſedermera förgudades. Mäſtare i hvarje vetenſkap hade han äfven ſtora kunſkaper i Läkarekonſten, och förnämligaſt Botaniken. Deruti underviſade han Æſculap; och Achilles lärde honom Chirurgien och at ſpela på Cithra. Hercules, Caſtor och Pollux, med flere hjeltar voro hans lärjungar. Olyckligt vis dödade honom Hercules med en i den Lernæiſke drakens blod doppad pil, ſom träffade Chiron i foten, hvaraf han under ſtora plågor måſte dö. Han afbildas med en krans af murgrön och en lyra i handen.

CHLORIS. Amphions och Niobes dotter, Nelei gemål. Hon var prydd med alla den qvinliga ſkönhetens behag. Diana dödade henne med ſina pilar, och Ulyſſes fann henne ibland de underjordiſke.

CHROMIS. Midons ſon. Han var Myſiernes anförare, hvilke biſtodo Priamus i det Trojanſka kriget.

CHRYSAOR. Hans föräldrar voro Neptun och Meduſa. Callirrhoe var hans gemål, ſom med honom födde den bekante Geryon.

CHRYSES. En Apollos Präſt. Hans dotter *Chryſeis* blef under den Trojanſka belägringen fången, och tilföll Agamemnon. Fadren kom bedjande til lägret och bód löſepenningen för ſit älſkade barn. Agamemnon afviſte honom hotande. Då ſkickade Apollo en

härjande fjukdom i lägret, fom bortryckte mycket folk, hvarigenom Agamemnon, för at afvända Apollos vrede, blef nödfakad at återlämna fin fköna fånge.

CHRYSIPPUS. Son af Pelops och Aftyoche. Han var af fin far älfkad framför fina bröder Atreus och Thyeftes, hvilke utaf afund deröfver afhände honom lifvet.

CHRYSOMALLUS. Den märkvärdige Väduren med det gyllene fkinnet. Han fkulle föra Phryxus och Helle til Colches; men på vägen kaftade han af Helle, och hon drunknade. Phryxus flagtade honom och uphängde hans fkinn i Martis lund i Colchis. Han fkall hafva fått fin varelfe af Neptuns kärleks-äfventyr med Theophane.

CINYRAS. Han lefde under Trojanfka kriget, och är bekant genom den blodfkam han, dock ovetandes, begick med fin dotter Myrrha, hvaraf Adonis fick fin varelfe. När han med fafa blef varfe fit brott, förbannade och förföljgde han med fvärdet i hand fin dotter. — Med et intagande utfeende förenade han flera goda egenfkaper. Af böjelfer til gäftfrihet och vänfkap fkänkte han Agamemnon et bröftharnefk. Han var långt kommen i tonkonften; men var härutinnan få egenkär, at han driftade inlåta fig i täflan med Apollo, fom öfvervann och dödade honom.

CIRCE. En dotter af Helios och Perfe, en fkicklig och flitig Väfverfka, men därjämte en rycktbar Spåqvinna, fom bodde på

ön

ön Æea. Erfaren i konsten at af örter och växter koka förtrollande drycker, stod hennes slott helt fritt, bevakadt endast af tama lejon och vargar. Forntidens berättelser om henne äro derföre fylda med beskrifningar öfver hennes underbara krafter. Hon blef en gång kär i den Romerske Konungen Picus. Han afviste hennes kärlek med förakt; och för at hämnas gjorde hon honom til en hackspett. Scylla, åt hvilken Glaucus gaf företrädet framför henne, förvandlade hon i et monstrum. Ännu mera bekant är hon af sit bemötande emot Ulysses och hans följeslagare. Två och tjugu af dem blefvo, vid deras landstigning på ön Æea, genom en trolldryck, som hon blandade i deras mat och vin, och genom hennes magiska stafs vidrörande, förvandlade i svin, som dock behöllo sit förnuft och visste hvilka de voro. Ulysses sjelf blef af Mercur försedd med et medel emot denna trolldom. När hon ville röra honom med stafven, drog han sit svärd och hotade at mörda henne, så framt hon ej ville låta hans följeslagares förtrollning uphöra. Det skedde; af svin-borsten blefvo människo-hår, och desse män tycktes hafva fått et behagligare utseende än förut. Circe svor vid Gudarne at ingen något ondt vidare skulle tilfogas; och derpå följde et kärligt omfamnande mellan henne och Ulysses. De lefde et helt år i bästa förtrolighet. Då rådde honom Circe at nedstiga til skuggornas rike, til hvilken resa hon behörigen utrustade honom. Vid hans återkomst

til

til Æea hade hon til och med den godheten at för honom utstaka vägen til Ithaca. Deras kärlek gaf dem twänne söner, Agrius, eller Adrius, och Latinus.

CLAVIGER. Et af Herculis tilnamn, af den klubba han vanligen ses föra. Men äfven Amor har detta namnet, hvarföre man på skurna stenar finner honom med nycklar i den ena och klubban i den andra handen.

CLEMENTIA. En allegorisk Gudomlighet hos de Romare. På mynt finner man henne afbildad som et fruntimmer med en diadem och en öljeqvist eller ock en spira.

CLEOBIS. Bitons broder, et mönster af barnslig vördnad och kärlek. De drogo en gång sjelfve, då oxarne som skulle spännas före uteblefvo, sin moders vagn up til Junos helgedom. Gudinnan belönte i sjelfva templet deras vackra tänkesätt genom en stilla död utan all smärta.

CLEOPATRA. Kallas äfven Alcyone, och var en dotter af Idas och Marpessa. Såsom Meleagers gemål hade hon mycken andel i Calydons frälsning. Ty när invånarne voro i krig med Cureterne, och Meleager, ledsen vid denna fegd, ej mera ville fäkta, smekte hon sin gemål, så at han å nyo började strida för Calydonierne. — När han dog, kunde denna ömma maka ej längre öfverlefva honom, utan slutade snart sina dagar af sorg och förtviflan.

CLIO. Jupiters och Mnemosynes dotter, en af de nio Muser. Historien var hennes

nes lott. Digten förmäler, at hon en gång skänkt Pierus sin kärlek och åt honom födt Hyacinthus. Afbildad igenkännes hon af en pergaments-rulle eller en bok, som hon håller i ena handen: i den andra håller hon en griffel. Vill man personifiera Historien, så sker det gemenligen under hennes bild. Omkring henne ligga vanligen de äldre Grekiske Historieskrifvares verk, såsom Herodots, m. fl.

CLOTHO. Nattens dotter, en af de tre Parcerna. Man plär förlikna det mänskliga lifvet med en väfnad, hvarvid hon fäster lifstråden. Hon ses hålla rocken, och är obedelig, äfven som hennes bägge systrar; ty det är af dem alla tre som de dödliges lifs början och slut bestämmes.

CLYMENE. Oceans och Tethys dotter. Hon var Japeti gemål, Apollo lefde i förtroligt omgänge med denna sköna qvinna, och hon födde åt honom den bekante Phaëton, om hvars gudomliga härkomst Epaphus tviflade, och hvilken genom sit beklagliga öde blef märkvärdig.

CLYMENE. Minyas dotter och Jasii gemål. Hon var äfven ibland de qvinliga skuggor som Ulysses såg ibland de underjordiske.

CLYMENUS. Mingernes Konung. Han fick sin död genom en kastad sten i Thebe. På sin dödsfäng befalde han sin son Erginus, at derföre hämnas på Thebe, hvilket

denne också gjorde, och underkufvade och ſl lade Thebanerne.

CLYTÆMNESTRA. En dotter Tyndareus och Leda. Hennes gemål var namnkunnige Agamemnon, Konung i M ne, med hvilken hon lefde i en rätt ljuf ta förening. Men under Agamemnons frå ro blef denna ſällhet aldeles förſtörd af Æ ſthus. Denne laſtfulle förledare viſste at t hennes annars redliga hjerta, och förde he ifrån dygdens väg. Hon bröt den ägta heten, gjorde ſig med ſin förledares tilh af med den trogne tjenaren ſom Agamem ſatt til hennes vaktare, och gick ända til afſkyvärda ytterligheten, at föranſtalta ſin måls mördande. När denne, krönt med ger och ära, återkom ifrån fälttåget, fir hon, ſåſom för at betyga ſin glädje, en ly de feſt, hvarvid hon med ſin älſkare delto ſin mans mord. Hon var ſå långt komn i ſin förhärdelſe, at hon utan rörelſe ku ſe denne liggande i ſit blod, och intil ögnablicket mot henne utſträcka ſina händ Men hämden uteblef icke heller. Hon för ſin egen ſons Oreſts hand.

CLYTIE. Hon var älſkad af Apo Svartſjuk deröfver, at den oſtadige Guden jä väl ſkänkte Leucothoe ſin ynneſt, upträckte h för dennas fader Apollos kärleks-äfventyr m des dotter. Den förtörnade fadren ſtraff ſin dotter på det grymma ſättet, at låta h ne lefvande begrafvas. Apollo förbittrad

r Clytie, för det hon åstadkommit detta strän- straff, uphörde at besöka henne. Detta akt var för den känslofulla flickan för svårt tåla; en djup sorg förtärde hennes ungdoms lag, och hon liksom borttvinades. Apollo barmade sig ändteligen öfver henne, och hon f förvandlad i en solblomma, under hvilken pnad hon ännu vänder sig efter solen.

CNIDIA. Venus bar detta tilnamn i eende dertil, at hon förnämligast dyrkades Cnidierne.

COCYTUS. En underjordisk Flod, som jjuter sig i Acheron. Ingången til Tarta- satte de gamles inbillningskraft vid Tæna- n i Grekland, och i den västra delen af ta land voro verkeligen tvänne floder vid mn Cocytus och Acheron. Namnet Cocy- betecknar de fördömdas klagan och jämmer.

COEUS. En son af Uranus och Jor- n, en af Titanerne.

COLCHISKE DRAKEN. Detta gruf- liga Mönstrum bevakade det gyllene skin- t i Colchis. Det var en frukt af Typhons h Echidnas sammanlefnad. Denne drake vermannades aldrig af sömnen; och som han id utkastade lågor ur sit vida, gap, så tordes gen nalkas honom. Konungs-dottren Medea, m var ganska förfaren i magiska konster, f sin älskling Jason örter och drycker, som rorsakade sömn. Med detta medel lyckades son at söfva och döda draken, hvarefter han

171790

förborgadt under jorden, för at tilkännagifva tyſtlåtenhet och hemlighet. Men när årligen den 18 Auguſti denne Gudens feſt blef firad, höjde ſig detta tempel ur djupet uppå jordytan.

COON. Antenors ſon, en tapper Stridsman i det Trojanſka kriget. Han ſårade Agamemnon, ſom dödat hans broder Iphidamas. Men när han under ſjelfva ſlagtningen ville bortföra dennes lik, gaf honom Agamemnon, upeldad af raſeri och hämnd, et ſår, hvaraf han dog.

COPREUS. Pelops ſon, Konung i Elis. Sedan Iphitus blifvit mördad, måſte han fly ur Elis, och kom til Euryſtheus, ſom ſkickade honom til Hercules, för at förkunna honom Euryſthei befallningar.

CORONA. Den Kronan, ſom af Bacchus upſattes bland ſtjernorna. Konſtnären Vulcan hade arbetat henne af guld med dyrbara juveler och ſkänkt henne åt Venus, ſom gaf henne åt Ariadne vid des förmälning med Bacchus.

CORONIS. En dotter af den Phociſke Konungen Coroneus. Under det hon ſpatſerade vid kuſten af hafvet, behagade hon vågornas beherrſkare Neptun. Hon ville undfly hans omfamnande, men kände ſig ſnart utmattad i den djupa ſanden. Hon anropade då Gudarne om hjelp, och Minerva förvandlade den dygdiga flickan i en Kråka. Under denna ſkapnad var hon någon tid Gudinnans

favorit-fogel; men när hon en gång uptäckte för Minerva, at Aglauros med des syſtrar öpnade en korg, uti hvilken Erichtonius låg förvarad, ſtraffade hon väl deſſa för det at de öfverträdt hennes befallning; men ſåſom ſaken i alla fall var henne oangenäm, ſkaffade hon från ſig Coronis, och antog til ſin favorit-fogel nattuglan, ſom man merändels finner vid Minervas bild.

CORONIS. En dotter af Phlegyas. Hennes fägring fångſlade Apollo, hvars enträgenhet ändteligen ſegrade öfver hennes motſtånd. Men hon hade mera tycke för Iſchys, och kärleken för honom behöll öfverhanden, ſå at hon endaſt ſökte hans omgänge och flydde ſit eget köns. Detta berättades för Apollo af en trogen budbärare, ſom fabeln kallar en korp, och hans egen gudamagt öfvertygade honom om ſanningen deraf. I ſin förſta vrede dödade han henne, och man upbrände hennes lik. Apollo kunde, då hans kärlek til henne med förnyad ſtyrka åter upvaknade, ej rädda hennes lif; men det lyckades honom, at medan hon ännu låg på bålet, fråntaga henne ſonen Æſculapius, med hvilken hon var hafvande. Under ſin bittra ſorg och ſmärta öfver hennes förluſt, förändrade han den hitintils ſnöhvita korpens färg i kolſvart.

CORYBANTER. Deras urſprung är oſäkert. De ſkola hafva varit ſöner af Apollo och haft ſit tillhåll på Creta. På det at den nyfödde Jupiters gråt ej ſkulle framtränga til

til fadrens öron, åstadkommo de et starkt buller med sina spjut och sköldar, hvilka de slogo tilhopa. Man förblandar dem vanligen med Cureterne.

COTTUS. Son af Himmelen och Jorden. En af Centimanerne, (Hecatonchires, Jättar som hade 100 händer). Han bistod Jupiter emot Titanerne, och när desse blefvo öfvervundne och nedstörtade i Tartarus, bevakades de af Cottus och hans följeslagare.

CREON. En son af Menœceus, Konung i Theben. Han var hårdhjertad och grym. Under hans regering uplöste Oedipus den bekanta gåtan som den ohyggeliga Sphinx framställde. Enligt sit löfte, öfverlemnade han åt Oedipus spiran och Drottning Jocastes hand. Men då Oedipus snart derefter, plågad af samvetsagg öfver en föröfvad blodskam och fadermord, irrade förtviflad omkring i främmande land, och des söner Eteocles och Polynices hade fallit i en enviges kamp, så åtog sig Creon regeringen för den minderårige Laodamas, Eteoclis son. När Antigone, emot Creons förbud, nattetid föranstaltade sin broders Polynicis begrafning, lät den omänsklige Creon begrafva henne lefvande. Han uptog Amphitryo tillika med Alcmene, och drog til deras hjelp emot Teleboerne. Sin dotter Megara gaf han Hercules til gemål, emedan denne bistått honom emot hans fiender.

CREON. Konung i Corinth. Han ville gifva Jason sin dotter Creusa (Glauce) til gemål,

mål, oaktadt denne redan var förmäld med Medea. Men Medea hämnades på et förfärligt sätt, och Creon sjelf blef tillika med sit Konungsliga palats et rof för lågorna.

CRETENSISKE TJUREN. När Minos, Konung i Creta, oaktadt sit löfte, ej offrade en af Neptun skickad tjur, förtörnades Guden öfver detta förakt, och gjorde djuret rasande, så at det sprutade eld och åstadkom mycken skada på ön. Eurystheus befalde Hercules at fånga denne tjur lefvande. Det lyckades honom, och han bar honom på sina axlar til Mycene. Samme tjur kallas ock den *Marathoniske*, emedan Eurystheus släppte honom i negden af Marathon, såsom et Neptun helgadt djur. Theseus fick ändteligen åter fatt honom och offrade honom åt Apollo.

CREUSA. Erichthei dotter, älskad af Apollo. Hon blef förmäld med Xuthus. Af hennes barn härstamma namnen *Achæer* och *Jonier*.

CREUSA. En dotter af Priamus och Hecuba. Hon var Æneæ gemål. När vid Trojæ förstöring staden stod i full låga, ville äfven hon rädda sig vid sin gemåls sida; men förlorades i trängslen. Då Æneas sökte henne, visade hon sig för honom som et öfvermänskligt väsende, och lät honom derjämte veta, at Gudars Moder tagit henne til sig. Derefter försvann hon för altid.

CREUSA. (Glauce.) Den Corinthiske Konungen Creons dotter. Hon ville förenas

med

med Jaſon; men Medea, ſom redan var hans gemål, kunde, ehuru hon tycktes vara nögd dermed, ej fördraga at blifva förſkuten. Hennes hämnd var grufvelig. Hon ſkickade bruden en med någon brännbar materia beſtruken högtids-klädning, hvilken denna utan farhåga påklädde ſig. Genaſt utbraſt elden, och Creuſa dog under obeſkrifveliga plågor.

CROCOS. En Yngling af ſynnerlig fägring, älſkad af Smilax. Han blef, äfven ſom hon, förvandlad i en blomma.

CREMYONISKA SUGGAN. Et förfärligt Vildſvin, ſom ödelade ſädesfälten omkring Corinth, och äfven anföll människor. Theſeus var den Hjelten ſom befriade landet ifrån detta odjur.

CRONUS. Saturni Grekiſka namn.

CROTOPUS. Agenors ſon och Pſamathes fader. Han dödade ſin dotter, för det hon hade haft et för mycket förtroligt omgänge med Apollo. Guden ſtraffade derföre landet med förödande djur och ſjukdomar.

CTEATUS. Actors och Moliones ſon, Euryti tvillingsbroder. Bägge voro Augiæ Bundsförvanter emot Neleus, och ganſka ſkicklige at leda ſtridsvagnen och ſtyra häſtarne. Vid de ſpel ſom anſtäldes vid Amaryncei likbegängelſe, vunno de priſet framför Neſtor, emedan de förr än han hunno til målet med vagnen. Hercules dödade bägge.

CTESIPPUS. En af Penelopes Friare, vilken ſom rik lefde mycket prägtigt. Då

Ulyſſes återkom klädd ſom tiggare, kaſtade han efter honom med en oxfot; men träffade honom icke, äfven ſom han förgäfves anföll Cumæus. Denne deremot gaf honom et ſår i axeln, och Philotius öfvervann honom aldeles.

CUNINA. En Romerſk Gudomlighet. Henne anbefaldes nyfödda barn, i ſynnerhet förſta året.

CUPAVO. En ſon af Cycnus. Såſom Liguriernes anförare biſtod han Æneas, och utmärkte ſig med en plumage af ſvanfjädrar, ſom han, til åminnelſe af ſin i en ſvan förvandlade fader, bar i ſin hjelm.

CUPIDO. All tings grund-orſak, den älſkvärdaſte bland Gudarne. Man känner honom under namn af Eros och Amor. I ſenare tider gaf man honom Venus och Mars til föräldrar. Det ſköna barnet gjorde ſig ſnart ledigt ur modrens ſköte och flydde i hennes armar. Upfoſtrad i ſkogarne af vilda djur, öfvade han ſig i ſkjutande förſt emot dem. Hans pilar äro ofta glädande, ofta åter förderfliga. Digten tillägger de förra ſpitſar af guld, de ſenare af bly. Han åſtadkommer mycken ſällhet, men äfven mycken olycka. Den ſinliga kärlekens upväckande och framgång imellan perſoner af bägge könen, omtalas af de gamle ſåſom hans verk. Hit höra de namnkunnige kärleks-äfventyr emellan Pyramus och Thisbe, Hero och Leander, ſamt otaliga andra. De träffades af Cupidos pilar, och derifrån härledde ſig deras kärlek til hvarandra. En af

forn-

forntidens vackraste och lyckligaste allegorier är ostridigt den om Cupido och Psyche. Hon var en Konungs dotter, den yngsta af trenne systrar. På oraklets befallning blef hon i likprydnad ställd på spitsen af en klippa. Zephyr förde henne på en behagelig äng, där hon njöt den osynlige Guden Cupidos kärlek. Tvärtemot Amors varning, at aldrig utforska hvem hennes älskare vore, lät hon af sina systrar förleda sig til en straffbar nyfikenhet. När hon nattetid såg den sköne Guden hos sig, och med en lampa i handen betraktade hans intagande fägring; hade hon den olyckan at spilla på honom en droppa af den heta oljan, hvarvid han upvaknade och flög missnöjd ifrån henne. Tröstlös irrade hon omkring för at upsöka sin älskare, och gjorde mycket som Gudarne, i synnerhet Venus, ålade henne; til och med at hon nedsteg til de underjordiske. Men hon hade vid alla faror och felsteg en osynlig Gud med sig, nämligen Amor, som beskyddade henne. Til slut blef hon uptagen i Gudarnes antal och förmäld med den himmelske Amor. — Han afbildas vanligen med pil och båge, äfven med en fackla.

CURTIUS. En ung Ädling i Rom, hvilken gaf et stort efterdöme af kärlek til fäderneslandet, då han vid tilfälle af en infallande smittosam sjukdom, i anledning af et orakelsvar frivilligt upoffrade sig, störtande sig med sin häst i en djup håla, hvarutur smittan troddes hafva upkommit. Jorden berättas der-

efter

efter genast hafva tilslutit sig och smittan hört.

CURETER. Deras ursprung är ovi De förblandas med Corybanterne. De val de Jupiter i hans barndom på ön Creta. slogo tilhopa sina sköldar och spjut, för at nom bullret deraf hindra Saturn, at höra l nets skrik. Stridbare män måste de hafva rit. Äfven fingo de gudomlig dyrkan, (hade i Messène en egen helgedom, där n åt dem offrade allehanda fyrfotade djur och fog

CUSTOS. Väktare. Et Jupiters namn, hvarunder Domitian, af tacksamhet hans beskydd vid et upror, åt honom upb de et tempel. Man har mynt med påskr Jupiter Custos.

CYANE. En Nymph och Proserpi leksyster. Hon ville hindra Pluto då han b förde Proserpina; men denne öpnade marl och hon for igenom jorden ned i skuggor rike. Öfverväldigad af sorg flöt hon i tå och hennes väsende uplöste sig i en källa. H förde med sig simmande Proserpinas förlor gördel, hvilken Ceres uptäckte.

CYANEER. (Symplegader.) Twä Klippor som voro rörliga, än öpnade sig, åter fogade sig tilhopa, så at ingen, icke en fogel, kunde komma fram imellan d utan at förkrossas. Argonauterne hade (äran at först segla derigenom, och alt se hafva dessa klippor varit orörliga. Denna d tilskrifver man en optisk synvilla.

CYBEL

CYBELE. Under detta namn dyrkades
ı til det äldsta mythiska tidehvarfvet hörande
dinnan Rhea, Jordens dotter, Saturns gemål
ı syster, den så kallade *Gudarnes stora Mo-*
. Cybele är af et senare och Phrygiskt ur-
ıng. Hennes fader var den Phrygiske Ko-
ıgen Mæon, och modren Dindyme. Hon
ıttes af sin fader på berget Cybelus, och
gades af vilda djur. Sedermera blef hon fun-
. och upfostrad af herdinnor. Af detta tillhåll
. barndom kallades hon *Bergsmodren*. Hon hål-
före at hafva upfunnit några instrumenter.
en är hon, i anseende til sina talrika efter-
nmande, et symbolum af den fruktsamma och
ande jorden. Bekantast är hon af sit kär-
s-äfventyr med Atys, hvilken hon förvand-
ı i et fikonträd. Öfver hans förlust blef
ı ursinnig, sväfvade omkring med utrif-
hår, under tjutande och musik, beledsagad
l af Marsyas, sedan af Apollo. På oraklets
illning bygde man åt henne et tempel.
lanta och Hippomenes, som vanärat hennes
gedom, förvandlade hon i et par lejon, som
ı spände för sin vagn. — Så ärad, så til-
d denna Gudinna var, hvars tjenst sträckte
alt ifrån Phrygien til Grekland och Rom;
föraktlige voro hennes präster, Corybanter
ı Galler kallade. De voro Eunucher och för-
tade gudstjensten under en vild inspiration
er fastmera yrsla, med et förfärligt oljud,
fvudets skakande och musik och sång. Der-
ıte gisslade och piskade de sin kropp och
tilläto

tilläto sig tusen utsväfningar. — Under det andra Puniska kriget hämtades ifrån Phrygien hennes bildstod, bestående af en vanskaplig kantig sten, som föregafs vara nedfallen från himmelen, til Rom för at med des tilhjelp fördrifva fienderna. Då inredde man åt henne et annat tempel, och prästinnor trädde i hennes tjenst. — Hon afbildas som en qvinna med en murkrona på hufvudet; äfven far hon i en med lejon förspänd vagn, eller ock, såsom hon föreställes på antike stenar, rider hon på et lejon, med solen på sin högra och den hornade månan på sin vänstra sida, hållande en handpuka til örat.

CYCLOPER. Söner af Uranus och Jorden. Först voro de sinnebilder, hvarmed man personifierade blixtarne; men Poeterne ändrade sedermera detta, och gjorde dem til Vulcans gesäller. Deras verkstad var det eldsprutande Ætna, ur hvars öpning man ofta såg eldgnistor flyga och tycktes höra Cyclopernes hammarslag. De bekantaste Cycloper voro Brontes, Steropes och Arges eller Pyracmon. I pannan hade de et stort rundt öga, och voro derjämte af en stark kroppsbyggnad. Om deras storlek vittnar den 200 fot långe Polyphem. De förfärdigade åt Jupiter åskviggarne och andra vapen. Af hämnd dödade Apollo dem med sina pilar, emedan de åt Jupiter hade smidt de åskviggar som träffade Æsculap. Annars tilreddes af dem blixt och dunder i jorden. All

ng af någon ofantelig ſtorlek kallades et verk f Cycloperne.

CYCNUS. En vän af Phaeton, ſom vil- ſtyra ſolens vagn och ſtörtade ſig i hafvet. ycnus ſörgde ſå deröfver, och hans väſende rvandlade ſig i en ſvan, ſom höll ſig på böl- rna där Phaeton drunknat.

CYCNUS. En ſon af Mars och Pelo- a. Han blef dödad af Hercules, hvilken han ordrat til enviges kamp.

CYCNUS. En ſon af Mars och The- ſtonoe. Han ofredade landsvägarne, och i nerhet plundrade han dem ſom voro ſtad- på ſina vallfarter til Delphi. Hercules dö- le honom; och Ceyx, hans ſvärfader, be- drade honom til grafven och upkaſtade åt nom en likhög.

CYLLENIUS. Et Mercurii tilnamn, n han förde af det i Arcadien belägna ber- : Cyllene. På toppen deraf hade han et npel.

CYNTHIA. Et Dianas tilnamn af ber- Cynthus på ön Delos.

CYPARISSUS. En Apollos älſkling. n hade den olyckan, at af våda ſkjuta ſin na hjort, ſom han ſjelf upfödt. Öfver den- händelſe var han ſå bedröfvad, at han ndigt ſökte enſligheten och ſnart ſörgde ſig döds. Men Apollo lät af hans kropp blif- en cypreſs, ſom förevigade den aflednes nn, och ännu är en ſinnebild af ſorgen.

CYTHERE. Et Veneris tilnamn, af Cythera. CYLL-

CYZICUS. En son af Æneus och Ænete. Han emottog vänligen Argonauterne. Men när de under nattens mörker genom storm återdrefvos til hans ö, och båda partierne ej igenkände hvarandra, kom det imellan dem til en fäktning, hvarunder Jason dödade Cyzicus. När man om morgonen derpå blef varse sit misstag, sörgde man deröfver, och Jason lät begrafva honom med all konunglig pragt.

D

DÆDALION. En Lucifers son. Af sorg öfver förlusten af sin dotter Chione, hvilken Diana hade dödat, nedstörtade han sig från Parnassus; men blef af Apollo förvandlad i en örn.

DÆDALUS. Han härstammade ifrån Erechtheus, och är bekant som Atheniensisk Konstnär, undervisad af Minerva. Han upfann åtskilliga verktyg, bland andra yxan, borret och hyfveln. Bildstoder gaf han en bättre form, i det han skilde de förut liksom hopväxta armar och ben. Ur hans skola gingo flere af forntidens konstnärer, til exempel Talus, hvars täflings-lystnad och skapande upfinnings-kraft förtröt honom, emedan hans eget beröm derigenom tycktes fördunklas. Afundsjuk deröfver nedstörtade han Talus ifrån en högd. Då måste han fly, och begaf sig til Cnossus, samt derifrån til Creta, hvarest han för Ariadne förfärdigade et konstigt modell, hvarefter Vulcan arbetade på Achillis sköld. Han bygde den

tbare Labyrinthen åt Minos, fom lät inftän-
honom fjelf och hans fon Icarus deruti.
laft ofvantil var en öpning. Dædalus gjor-
för fig och fin fon konftiga vingar, och
gade fig up i luften, men måfte fe fin fon
ftörta och drunkna i hafvet, emedan han
)t fadrens förmaning ftälde fin flygt för nä-
olen. Sjelf ankom han lyckligen til Sici-
. Cocalus, Konungen på denna ö, emot-
honom vänligen; och när Minos där up-
e honom, fann denne fjelf derigenom fin
. Här uppehöll fig Dædalus länge, och
genom fin fkicklighet nyttig för Cocalus.
ı bygde åt honom et faft flott, jämnade
pen af berget Eryx, lät gräfva canaler, och
ärdigade en gyllene ko, fom han helgade
len Erycinifka Venus. Man har i uphöjdt
te en oxe, fom framhafves af Pafiphae,
af hvilken Dædalus tar modell. Han hål-
i vänftra handen en fåg, och fmeker oxen
l den högra.. Äfven förefталles han fyffel-
med at modellera en ko. Alt hvad fe-
nera konftnärs-fnillet upfann och fom var
ot färdeles finrikt, blef efter honom kal-
Dædalifkt. På et annat antikt minnes-
ke fes han arbeta på fina egna konftiga
gar. Hans fon Icarus ftår bredevid honom
l vingar på axlarna.

DÆMONER. Så kallas på Grekifka
ıierne, eller männifkornas fkyddsandar.

DAMASICHTHON. En fon af Am-
on och Niobe. Han dödades af Apollo.

DANAE. Hennes fader Acrisius inspärrade henne i et koppar-torn. Jupiter, i skapnad af et gyllene rägn, som genom den öfre öpningen af fängelset nedsänkte sig i Danaes sköte, aflade med henne Perseus. Hennes fader lät då i en liten båt utsätta henne på det osäkra hafvet; men hon landade lyckligen på ön Seriphus, hvarest Dictys, Konung Polydectis broder, uptog henne jämte barnet.

DANAIDER. (Belider). Danai Femtio döttrar. Han hade flytt ifrån Egypten til Argos. Hans brors söner, äfven femtio til antalet, ville gifta sig med dem, men blefvo alle, förutan Lynceus, som frälstes af Hypermnestra, sjelfva bröllopsnatten mördade af Danaiderna. Hypermnestra måste dyrt betala denna ömhet för sin brudgum; ty hennes fader kastade henne i fängelse. En annan af döttrarne älskades af Neptun. De öfriga 48 jungfruerna fingo nye friare bland Pelasgerne, som på rännarebanan lupo til målet, där dessa deras älskarinnor stodo, och togo hvar sin. Men äfven desse blefvo, enligt Pindars berättelse, mördade, så framt det icke menas samma händelse. Sådana omänskligheter straffades af de underjordiska Gudar. Dessa grymma qvinnor måste i et otätt käril beständigt ösa vatten, som altid utran, så at all deras möda och arbete följakteligen användes förgäfves.

DANAUS. Han var ifrån Egypten, hvarest han kom i oenighet med sin broder, Ægyptus, om herraväldet, och måste fly til Argos,

Argos, för at där göra några gamla anspråk på detta rike gällande. Det lyckades honom; han blef Argivernes Furste, och gjorde sig förtjent af sina undersåtare, genom brunnars anläggande och genom sina kunskaper uti skeppsbygningskonsten. Oraklets utsago, at en hans måg skulle fråntaga honom regeringen, föranlät honom til den omänskligheten at låta sina döttrar mörda sina män.

DAPHNE. Flodguden. Penei dotter. Hon är bekant genom digten om Apollo. Den kyska flickan flydde för honom, och blef förvandlad i et lagerträd.

DAPHNIS. Mercurii son. Han författade bucoliska digter och Sicilianska sånger, som han spelte på sin flöjt. Nymphen Echenais älskade honom, men varnade honom tillika för otrohet. Under et rus af vin lät han dock förföra sig af Drottningen på Sicilien, hvarföre Echenais straffade honom med blindhet, eller ock, efter Ovids berättelse, förvandlade honom i en sten.

DARDANUS. En son af Jupiter och Electra. Han bygde Dardania vid berget Ida. Efter Teucers död blef han Furste af Troas, hvaraf Trojanerne efter honom jämväl kallas Dardaner.

DARES. En Trojansk Fäktare, berömd för sin skicklighet at föra strids-klubban. När Æneas vid spelen i Sicilien upsatte en oxe til pris, var Dares helt nära segren; endast Entellus gjorde honom densamma stridig, så at Æneas måste skilja dem åt, och väl tilärkände

Entellus oxen, men deremot begåfvade Dares med et ſvärd och en hjelm.

DEJANIRA. Oenei dotter. Hon var trolofvad med Flodguden Achelous, hvilken Hercules, intagen af hennes behag, öfvervann, och derföre blef ägare af denna ſkönhet. Han reſte bort med henne, och då han kom til floden Evenus, öfverlemnade henne åt Centauren Neſſus, at bära henne deröfver på ſin rygg. När denne ville bortföra henne dödade honom Hercules. Den döende Neſſus gaf Dejanira något af ſit blod, med förſäkran, at hennes älſkare aldrig kunde blifva henne otrogen, om hon dermed beſtrök de kläder ſom omedelbarligen betäckte hans kropp. Denna ſkatt förvarade Dejanira ſorgfälligt, och gjorde i en olycklig ſtund, plågad af ſvartſjuka miſstankar, bruk deraf. Hon beſtrök dermed en dyrbar underklädning och ſkickade denſamma til Hercules at nyttjas vid et högtidligt offer. Han påklädde ſig den, och ſtraxt började en brännande ſmärta at raſa i hans ådror, ty Neſſi blod var giftigt, och blef orſaken til Herculis död. Dejanira, förföljd af ſamvets-agg, hängde ſig ſjelf.

DEIDAMIA. Lycomedis dotter, förmäld med Achilles, med hvilken hon blef moder til Pyrrhus.

DEIPHOBE. Glauci dotter, känd under namn af den Cumiſka Sibylla. Hon var en ſedig och kyſk mö, ſom icke ens lät förleda ſig af den ſkóne Apollo. På hennes begäran ſkänkte han henne en lifstid af ſå många

år, fom fandkornen hon höll i fin hand. Hon förblef ftändigt en obefläckad jungfru. När Æneas fåg henne, hade hon redan lefvat i 700 år, och efter fandkornens antal hade hon ännu 300 qvar. Derefter fkulle hon, mätt af detta lifvet, förgås, men hennes röft ännu kunna höras. En vacker digt om den utfigt af en hög ålder, fom en oförfvagad kropp och en kyfk lefnad medföra.

DEIPHOBUS. En fon af Priamus och Hecuba. I det Trojanfka kriget gjorde han Grekerne mycken fkada. Efter Paris död var han Helenas älfkare. Det var af denna anledning fom Ulyffes och Menelaus vid Trojæ eröfring aldraförft fatte hans hus i brand och läto honom dö under ftora plågor.

DEIPHON. Celei och Metaniras olycklige fon. Ceres ville fkänka honom odödlighet, och genom eld affóndra ifrån honom all jordifk och dödlig materia; men blef genom modrens otidiga nyfikenhet öfverrafkad, och goffen verkeligen upbränd.

DELIA. Et Dianas tilnamn af des fäderneslånd, ön Delos.

DELIUS. Så kallades Apollo, Dianas tvillingsbroder, af ön Delos, där han kom til verlden.

DELPHI. En ort fom fordom hetat Pytho, bekant genom Apollos tempel, beläget nära derintil.

DEMODOCUS. En af forntidens Barder. Han var blind, men fpelade förträffeligen på lyran och fjöng dervid. Hans fånger

handlade om tvisten imellan Achilles och Ulysses öfver Trojæ intagande; om Martis och Veneris kärleks-äfventyr, och om den Trojanske hästen.

DEMOLEON. En Centaur, som vid Pirithoi förmälning blef dödad af Peleus.

DEMOLEON. Antenors son. Achilles dödade honom med et kastspjut, som träffade honom i hufvudet.

DEMOPHOON. En son af Theseus och Phædra. En Thracisk Prinsessa. Phyllis blef kär uti honom, under det han uppehöll sig där hon bodde. Han reste i några ärender til Athen, och lofvade dröja allenast en dag borta. Den utsatta tiden förflöt, och sorg förtärde den längtande Phyllis. Hon blef förvandlad i et mandelträd, och Demophoon vid sin sena återkomst sörgde sin trogna älskarinna.

DEUCALION. Promethei son. När ur Pandoræ ask olyckor af alla slag nedströmmade på jorden, upkom en öfversvämning, som ödelade den och utrotade människo-slägtet. Allenast et enda par undgeck den allmänna förstörelsen, nämligen Deucalion och Pyrrha. Fartyget i hvilket de sökte sin räddning stadnade på berget Parnassus, och de stego där utur detsamma och frågade oraklet i Themis tempel om det tilkommande. De fingo då det mörka svaret; at de skulle kasta efter sig sin moders ben. Detta uttydde de på en hop kiselstenar som lågo omkring dem, och tycktes hafva träffat rätt. De kastade dessa stenar

bakom

kkom sig, och af dem Deucalion kastade at växte män, och af Pyrrhas qvinnor.

DIANA. Hon var en dotter af Jupiter och Latona, och föddes på ön Delos. Såsom syster til Apollo, hvilken var Solens symbol, föreställde hon Månan. Såsom denne nattetid uplyser jorden, och har strålar, hvilka man tyckte likna pilar, så blef hon äfven som des broder utrustad med koger, båga och pilar: med dessa dödar hon i synnerhet qvinspersoner. Henne helgade sig jungfrur, som gjorde kyskhets-löfte, hvars brytande ådrog dem straff: ty hon var kyskhetens, det ogifta ståndets och den ostraffeliga ungdomens Gudinna. Efter Grekernes föreställning förföljer hon de vilda djuren i skogarna, beledsagad af Nympher. Hennes båge och pilar voro förfärdigade af Cycloperne. Med detta redskap sköt hon fem hjortar med gyllene horn. Fem af dem spände hon för sin vagn. Hon bistod Gudars Fader i kriget med Cycloperne. Hennes magt var stor. Actæon, som med sina nyfikna blickar förtörnade den blygsamma Gudinnan medan hon badade, förvandlade hon i en hjort, äfven som en af sina följeslagerskor, Calisto, i en björninna, för det hon öfverträdt sit kyskhets-löfte. Oeneus och Alpheus fingo äfven röna hennes hämd. I det Trojanska kriget tog hon Trojanernes parti emot Juno. Denna ryckte kogret af hennes rygg och slog dermed åt hennes hufvud, så at pilarna slögo omkring. Diana flydde til sin fader, och Latona upsamlade

och bär dem efter henne u
. Hennes dyrkan var ganska
ines tempel i Ephesus var et
·k. Där var hennes bildstod,
orde vallfarter dit ifrån aflä
landet. De utvärtes pragt ökade ännu i
tilloppet. Den nidingen Herostratus tände
derpå, för at göra sit namn oförgäteligt.
Epheserne uppbygde det å nyo, med u
rande af alla sina rikedomar, mycket pr
gare än förut. Hennes där befinteliga
stod har flera bröst, för at dermed bete
den ymniga naturen. Hon afbildas som
skön Jungfru, med en lätt klädnad, båge
pilar, ofta med en jagthund bredevid sig oc
halfmåne på hufvudet. Stundom är hon
åtföljd af Nympher. På antiker finnes
jämväl med en fackla i handen.

DICE. Jupiters och Themis dotter
af de tre Horæ, Gratiernas följeslagerskor.
ce var i synnerhet vördnadsvärd. Hon va
öfver rätt och rättvisa, och anklagade ho
fader alla dem som felade deremot.

DIDO. En Phœnicisk Prinsessa. Hon
de för sin broder Pygmalion, hennes ge
Sichæi mördare, och landsteg med sina sk
på kusten af Africa. Hon utbad sig så i
ket land, som hon kunde omgifva me
oxhud, och anlade där en Colonie och
Carthago. Hon emottog Æneas med vä
het och fattade tycke för honom; men
bas, hans medtäflare, Jupiters son, ankla

Æ

Æneas hos sin fader, hvilken befalte denne at lämna Carthago. Hans bortresa gick Dido så til sinnes, at hon, som under förevändningen at offra hade låtit uptända en eld, upsteg på bålet och mördade sig sjelf med en dolk. Æneas fann henne sedermera bland de underjordiske.

DICTYS. Konung Polydectis broder, på ön Scriphus. Han upfostrade Perseus, hvilken med det förtrollande Medusæ hufvud förstenade Polydectes och lämnade Dictys herraväldet öfver ön.

DILIGENTIA. Flit och Arbetsamhet, en allegorisk föreställning. Den manliga fliten personifieras som en man, som vid skenet af en lampa läser i en bok, och bär en sporre. Denna dygd hos qvinkönet afbildas med et fruntimmer vid en spinnrock. Nära intil äro bikupor eller ock myrstackar, för at beteckna verksamheten.

DINDYMENE. Et Cybeles tilnamn af berget Dindymus i Phrygien, där hon blef dyrkad.

DIOCLES. En son af Orsilochus. Han är bekant för sina rikedomar. Telemach och Pisistratus hvilade hos honom öfver natten på deras resa til Sparta. Han bodde i Pheræ.

DIOMEDES. Tydei son, Konung i Argos. Han var med i det Thebanska kriget, hvarest hans fader stupade. Han drog för Troja med 80 skepp, förde öfverbefälet öfver många Greker, var manlig och tapper, men äfven vis, hvarföre Minerva i synnerhet tog ho-

nom i sit beskydd. Han sårade en gång Venus med sit spjut, nedlade många fiender, och träffade äfven Æneas med en sten i höften, hvaraf denne ofelbart hade dödt, så framt icke Venus och Apollo hade räddat honom. Sjelfve Krigs-Guden Mars träffades af hans spjut och blef så illa sårad, at han, vrålande som tiotusen man, för Diomeds ögon upfor ifrån tummelplatsen til Olympen. Ångest och förskräckelse intogo Trojanerne för en så farlig fiende, som icke ens Mars kunde motstå. Med Glaucus ville han äfven inlåta sig i envig; men de skildes fredligen åt, vid uptäckten af deras nära skyldskap. Sjelfve Hector, Trojanernes förnämsta stöd, förfärade ej hans mod. De träffades ock; men Jupiter kastade sina blixtar för hästarna, som drogo stridsvagnen, och Diomedes vände om. De möttes en annan gång. Då dref han honom undan sig, och Hector träffad af hans spjut dignade ner til marken, men kom sig före igen. Åndteligen blef Diomedes träffad af Paris med en pil, som gick igenom foten ner i jorden. Då först blef han nödsakad at gifva vika. Vid de likspel, som Achilles anstälde Patrocli Manes til ära, erhöll han det högsta priset. Efter krigets slut vände han tilbaka, och fick et stycke land i Italien. Där visades honom efter hans död en gudomlig ära.

DIOMEDES. En son af Mars och Konung i Thracien. Han for med eldfrustande hästar, hvilka han födde med människokött

afde främlingar, som han anfallit och mördat. Ryktet om denne Furstes grymhet upfylde alla med afsky; likväl vågade ingen sätta sig deremot. Hercules fick af Eurystheus befallning at döda Diomedes, och föra til honom des hästar lefvande. Detta skedde och Hercules utöfvade vedergällnings-rätten, och kastade Diomedes för sina egna hästar. På gamla minnesmärken finnes Diomedes afbildad, i det han kastar åt sina hästar den unge Abdenis, Herculis älskling. På en annan föreställning ses Hercules tämja hästarna. På en antik sten föreställes Diomedis död och hästarnes bortförande. Under andra modificationer finner man denna forntidens digt på gemmer.

DIONE. Ætherns dotter, älskad af Jupiter, åt hvilken hon födde Venus.

DIORES. Amaryncei son. Han for med tio skepp för Troja. Pinis krossade med en sten des högre fot, och dödade honom sedan med spjutet.

DIOSCURER. Ledas söner, kände under namn af *Castor* och *Pollux*. Enligt Homerus lefde de först under jorden; sedermera den ena dagen *öfvan*, den andra *under* jord. Om deras bedrifter se *Castor* och *Pollux*. De afbildas som ynglingar, hvilke i krigisk rustning rida bredevid hvarandra på hvita hästar. I den ena handen hålla de en lans. Öfver deras hufvud sitter en stjerna. På en antik sten ser man dem i bröstbild; och på et annat stäl-

le

le i naturlig ſtorlek, Pollux ſittande, och Caſtor ſtående framför häſten.

DIRCE. En Solens dotter, den Thebanſke Konungens Lyci gemål. Hon plågade Antiope af ſvartſjuka, och lät ſätta henne i fängelſe. Men denna flydde och beklagade ſig för ſina ſöner Amphion och Zethus, hvilke faſtbundo Dirce vid hornen på en vild tjur och låto honom ſlånga henne til döds. Kroppen kaſtade man i en källa, ſom af henne fick ſit namn.

DISCORDIA. Oenighet, Tvedrägt, en allegoriſk perſon. Man föreſtäller henne med ormar i ſtället för hår, ſönderſlitna kläder och blodigt anſigte. I hennes vrängda anletsdrag äro afund och trätgirighet uttryckta. Äfven har hon i handen et gyllene äple med påſkrift: *Åt den ſkönaſte.*

DOLON. Eumedis ſon, en Trojan. Man berömmer hans ſnällhet i löpande. Under Trojæ belägring tilböd han ſig, at ſpionera det Grekiſka lägret. Ulyſſes och Diomedes mötte honom. Han ville fly; men de ropade, at han ſkulle ſtå, eller i alla fall dö. Af fruktan för Diomeds ſpjut, ſom redan en gång flugit öfver hans axel, ſtadnade han och böd löſepenning för ſit lif. Ulyſſes frågade honom om de fiendteliga vakterna och om det Trojanſka lägrets tilſtånd och inrättning. Dolon ſade alt. Diomedes dödade honom ſom en ſpion. Denna händelſe finnes föreſtäld på gemmer.

DO-

DORIS. En dotter af Ocean och Tethys. Hon var Nerei gemål, och födde åt honom femtio döttrar, kallade *Nereider*. — Hon afbildas sittande bredevid sin gemål på en vagn, omkring hvilken döttrarna simma. I Poeternes språk betecknar ofta namnet Doris Hafvet.

DORYLAS. En Centaur, hvilken Peleus dödade vid Pirithoi förmälning.

DRYADER. Nympher, som bodde i skogarne. De höllo sig under träden, förnämligast i ekskogar.

DRYAS. Martis son, en Half-gud, som hade en särdeles kropps-styrka. Han hjelpte til at döda det Calydoniska vildsvinet.

DRYOPE. En dotter af Dryops. Hon vaktade sin faders hjord. Hamadryaderna sörgde för hennes upfostran; och bland annat lärde de henne at dansa. Apollo kom til henne i skapnad af en sköldpadda, som hon uptog i sit sköte. Deraf blef en orm, för hvars bett de närvarande Skogs-Nympher fruktade och flydde. Så snart hon var allena, förvandlades ormen i den unge Apollo, begåfvad med alla behag af den fullkomligaste skönhet. Deras omfamnande gaf lifvet åt Amphissus. Dryope förvandlades i et Lotosträd.

DYMAS. En Phæacier, bekant af sina insigter i sjöväsendet.

E.

ECHEMON. En son af Priamus. Han fäktade tillika med sin broder Chromius i det Trojanska

janſka kriget på en ſtridsvagn. Men Diomedes öfvervann och dödade dem bägge.

ECHENAIS. En Nymph, ſom beröfvade Daphnis ſynen för hans trolöshet.

ECHEPOLUS. Anchiſes ſon, en rik man. Mod tyckes han ej hafva haft, emedan han ſkänkte Agamemnon en prägtig häſt, för at ej behöfva följa med til Troja.

ECHETUS. En Epiriſk Konung, allmänt hatad för ſin omänſkliga grymhet. På de främlingar, ſom kommo til honom, afſkar han näſa och öron; ſönderſtyckade dem ſedan aldeles, och kaſtade deras lemmar för hundarna.

ECHIDNA. Chryſaors och Callirhoes dotter. Et inbildnings-foſter, hos hvilket qvinlig ſkönhet var förenad med et hiſkeligt odjurs fulhet. Til hälften var Echidna en ſvartögd Nymph, des anſigte prydt med alla en ſkönhets behag; til hälften en förfärlig drake. Hon födde åt ſin älſkade Typhon följande den fabelaktiga fornåldrens onaturliga varelſer: Cerberus, Orthus, Lernæiſke Draken, Chimæra, Sphinx och det Nemæiſka Lejonet.

ECHION. Den bekantaſte af de män, ſom upväxte af de i jorden utſådde drak-tänder. Han hjelpte Cadmus at bygga Thebe; hvarför denne gaf honom ſin dotter Agave til maka.

ECHION. Mercurii och Antianiras ſon, en af Argonauterne. Klokhet och liſt förenade med ſnabbhet i löpande, hade juſt danat honom til ſpion. Deſſa bägge egenſkaper gagnade

ade honom äfven mycket vid det Calydoniska
ildsvinets dödande, hvaruti han hade mycken
al.

ECHO. En Nymph, som med sit prat
ndrade Juno, då hon ville genom lyssnande
forska sin gemåls förehafvande. Juno band
nnes tunga, så at hon af flera hörde ord en-
st förmådde uprepa det sista. Då hennes kär-
t til Narcissus ej besvarades, oroade hon sig
geligen, och sorgen förtärde henne så, at
dast rösten blef öfrig.

EETION. En Konung i Thebe. Un-
r Trojæ belägring ryckte Achilles för The-
, eröfvade denna stad, och dödade Eetion
ika med des sju söner. Men det furstliga
et lät Achilles all den heder vederfaras, som
hörde des stånd. Det upbrändes med hög-
lighet, och en graf-hög upkastades öfver des
a. Oreader planterade almar omkring graf-
llet. — Achilles gjorde hos honom et an-
ligt byte.

EGERIA. Detta namn är bekant af
mas historia. Genom en digt om Nym-
en Egeria, med hvilken Numa föregaf sig haf-
et förtroligt umgänge, var han i stånd, at
va det Romerska folket lagar, inrättningen
deras gudstjenst et förbättradt skick, och
ordra fredliga tänkesätt. Ty alt hvad han
sine undersåtares bästa företog, tilskref han
e sig sjelf utan Nymphens ingifvelser. Ef-
Numas död uppehöll sig Egeria i den Ari-
iska lunden, och sörgde denna Fürste. Hen-
nes

nes sorg rörde Diana, så at af Egerias t och hela varelse blef en Källa.

EIDOTHEA. (Idothea). Den spåmannens och mägtige trollkarlens Pı dotter. När Menelaus under återresan til G land ej kunde komma längre för motv skulle Proteus för honom uptäcka orsakern Gudarnes vrede; men dertil kunde han ej mås utan genom en list, som dottren upt Hon lät Menelaus tillika med fyra af des jeslagare nedstiga i gropar, och betäckte med sjöduis hudar, sedan hon först sı dem med ambrosia, för at borttaga den ı lukten. Derigenom blef Proteus nödſ at spå och visa de sjöfarande den rätta gen hem.

EILEITHYIA. (Ilithyia). Jup och Junos dotter. Hon bodde på Creta, var den Gudinnan, som bistod barnaföders

ELECTRA. Oceans dotter. He gemål Thaumas aflade med henne den m färgade rägnbågen.

ELECTRA. En dotter af Agan non och Clytemnestra. Hon är märkvi för sin systerliga kärlek til sin broder Or hvarföre hon måste lida mycket af sin ı moder, som icke allenast var sin egen g otrogen, utan til och med deltog i hans dande, samt satte denna sin dotter i fäng

ELECTRYON. En Grek. An tryo var vållande til hans död. Ty när] blef bortförda, inlöste väl An

ro dem åter, men under det han förde dem baka, träffade han Electryon af våda med klubba, så at denne genast dog deraf.

ELEUSINISKE MYSTERIERNE. t voro vissa högtidligheter, som dock aldrig go bevistas af andra än dem, som hade til-nd dertil, eller redan deruti voro undervi-. De firades til Cereris ära i Eleusis, en d i Attica. Gudinnan hade där et prägtigt npel. Mysterierne indelades i större och min-. De betydligaste män i forntiden läto in-a sig deruti, til ex. Hercules, innan han ned-g til skuggornas rike.

ELPENOR. En af Ulyssis följeslagare, n af Circe först förvandlades i et svin, men lermera återfick sin förra skapnad. Han ha-den olyckan, at nedstörta ur Circes palats. n mötte Ulysses vid des besök hos de un-jordiske, och bad honom om en anstän-begrafning, och at han, som sjöman, måt-få et roder upsatt vid sin graf.

ELYSIUM. I Tartarus eller den un-verlden var en angenäm ort, där en evig herrskade, foglar sjöngo, och marken bar kt tre gånger om året. Det var de sällas åll. Pluto hade här et palats, och floden he flöt därigenom. Den poetiska inbildnin-a beskrifver de Elyseiske fälten, eller de lyck-å öarna, under de behagligaste bilder. Alt d som kan intaga sinnet användes, för förskóna detta de fromma afledna själars ings-ställe. Ja äfven sinliga nöjen, kämpa-

lekar, jagt, dans, musik och sång, vankades där. Dessa föreställningar skulle beveka människorna, at föra en vacker lefnad, för at göra sig denna sällhet värdige.

ENCELADUS. En Titan, som tillika med sina kamrater kastade ekar och stycken af klippor mot himmelen. Minerva kastade honom til marken med den lösrifna ön Sicilien; men efter en annan digt, dödade honom Jupiter med en blixt-stråle.

ENDYMION. En son af Jupiter och Calyce, en Jägare, hvars kropps växt upeldade sjelfva Diana til kärlek. Hon såg honom en gång sofvande om natten, och kyste honom. Sedan strödde hon ofta sömn-korn i hans ögon, för at kunna njuta den sköne ynglingens åskådande.

EOS. Auroras Grekiska namn.

EPAPHUS. En son af Jupiter och Io. Han var född i Egypten, och njöt där gudomlig dyrkan. Ifrån honom härstammar en Konungslig ätt, som derefter länge regerade i Grekland. Honom tilskrifves ock at hafva bygt staden Memphis.

EPEUS. En son af Panopeus, var i det Trojanska kriget en af Grekernes Fältherrar och en berömd knytnäfve-kämpe. Honom tilskrifves förfärdigandet af den bekanta trähästen, äfven som man i fornåldrens berättelser finner flera andra spår af hans konstnärs genie.

EPIGEUS. En fon af Agacles. Har blef i det Trojanfka kriget af Hector dödad med en ften.

EPIGONER. Tio år efter det förfta Thebanifka kriget, i hvilket fju Fältherrar med deras troppar deltogo, och fom koftade alla deffa anförares lif, började de flagnes föner, hinnande af hämnd, et nytt krig, fom kallades *Epigonernes* eller de *Efterkommandes* krig. Af deffa fju Epigoner böra följande fem märkas, om hvilkas namn de flefte Scribenter öfverensftämma. De voro Alcmæon, fom blef vald til Öfverbefälhafvare, Ægialeus, Therfander, Diomedes och Sthenelus. Af deffa fiupade Ægialeus vid et utfall af Thebanerne; men fjelfva ftaden blef eröfrad och plundrad. Therfander, Polynices fon, erhöll herraväldet öfver denfamma. Thebes invånare hade, på Tirefias inrådan, redan före ftadens öfvergång flytt. Af det byte fom fegervinnarne gjorde, fände man Daphne, Tirefias dotter, til Apollo i Delphi.

EPIMETHEUS. Promethei broder. Emot fin broders råd tog han af Mercur Pandora til gemål. Denna öpnade fin afk, hvaruti Gudarne inlagt alt det onda, fom fkulle träffa männifkorna. Så fnart Epimetheus märkte denna olycka, tillflöt han genaft locket få at hoppet behölls.

EPOPEUS. Konung i Sicyon, förmälte fig med Antiope, Nyctei dotter. Lycus

popeus och förde Antiope fången.

IALTES. Neptuns ſon med Ephi-
.a Oti broder.

ERATO. En dotter af Jupiter och Mnemoſyne, en af de nio Muſer. Hon ſjunger kärleksſånger, och afbildas med en lyra i handen.

EREBUS. En ſon af Chaos. Ofta ſtår detta namn i ſtället för Tartarus, eller de dödas rike.

ERECHTEUS. Pandions ſon, Konung i Attica. Han förde krig med Eleuſinierne, och oraklet befalde honom at offra en dotter. Han valde den yngſta, af hvars olycka de andra ſyſtrarna föranlätos at döda ſig ſjelfva. Annars var han en vis Regent, hvarföre Poeterne gjorde honom til Minervas älſkling. Han fick äfven et Capell intil denna Gudinnas Tempel, och Athenienſerne bragte honom årligen, ſåſom en förgudad dödlig, oxar och får til offer.

EREUTHALION. En Arcadiſk Furſte. Han gjorde ſig fruktad med de vapen Lycurgus ſkänkte honom. Han var ſå behjertad, at han altid utfordrade ſin fiende. Slutteligen öfvervanns han af Neſtor.

ERGINUS. Clymeni ſon. Hans fader hade blifvit dödligt ſårad af en Theban; derföre ſkulle Erginus hämna des död, ryckte emot Thebe, och tvingade invånarne at årligen erlägga en tribut af hundrade oxar. Hercules

cules dödade honom och tvingade hans följeslagare, at årligen gifva Thebanerne dubbelt så mycket som dessa förut måst betala til dem.

ERICHTHON. Vulcans och Jordens son. Minerva tog honom i sit beskydd, och satte honom til Konung i staden Athen, hvarest han för at gömma sina krokiga fötter, som i Poeternes språk kallades *ormfötter*, upfann vagnar med fyra hjul.

ERIGONE. Icari dotter. Hon och hennes fader emottogo med vänlighet Bacchus, som deremot vid sin afresa skänkte dem vinträdet. Vinets Gud aflade imedlertid med henne Staphylus. Vid underrättelsen om sin faders våldsamma död, hängde hon sig sjelf. Hon blef af Gudarne försatt på himmelen.

ERINNYER. Furiernas grekiska namn.

ERIPHYLE. Före Thebaniska kriget förrådde hon sin gemåls, Amphiarai tilhåll, hvarföre hon af Polynices fick et gyllene halsband. Amphiaraus ville ej bevista detta fälttåg, emedan hans spådoms-anda försäkrade honom at där finna sin oundvikeliga död. Eriphyle dog sedan för sin egen sons, Alcmæons hand. Ulysses fann henne ganska nedslagen i skuggornas rike.

ERIS. Dotter af Natten. Hon åstadkom intet annat än hat och osämja. Man uteslöt henne ifrån Pelei bröllops-fest; men för at hämnas, inkastade hon i salen et gyllene äple med påskrift: *Åt den skönaste.* Paris tilärkände Venus detta äple, som derigenom blef

grunden til det förderfveliga Trojanska kri
Homerus kallar henne en Martis följeslagerl
som altid rasar fram, i början är liten, i
ändteligen växer alt up til skyarna.

EROS. Det grekiska namnet på l
leken.

ERYCINA. Et Veneris tilnamn af
get Eryx i Sicilien, där hon blef dyrkad.

ERYMANTHISKA VILDSVINI
Det uppehöll sig förnämligast omkring det l
manthiska berget i Arcadien. Det var så gry
at hela landet sattes i förskräckelse. Eurystl
updrog Hercules at döda det samma. De
hjelte, hvars mod ingen fara kunde ne
åtog sig detta, fångade odjuret och förde
samma fastbundet til Eurystheus, som vid
nen deraf blef så förskräckt, at han gömde
under et stort koppar-käril.

ERYSICHTHON. En son af T
pas. Han förgrep sig emot en åt Ceres
gad lund, och nedhögg träden, ehuru Ce
nan varnat honom derföre. Då han ej h
hennes röst, blef han af henne straffad
en hunger som ingen ting kunde stilla.
förtärde sin förmögenhet, sålde sin egen
ter, för at mätta sig, och satte sig vid v
at tigga. Men som hans hunger aldrig up
de, gnagde han i förtviflan köttet af sin
kropp, tils han i den yttersta uselhet upgaf an

ERYX. En son af Neptun och Ve
Han ägde et stycke land i Sicilien omk
berget Eryx, där Venus hade et tempel.

rå

råkade i ſtrid med Hercules och kämpade manligen. Striden varade länge och måſte för tredje gången förnyas, innan Hercules var i ſtånd at öfvervinna honom.

ETEOCLES. En ſon af den Thebanſke Konungen Oedipus, och broder til Polynices. De hade aftalat, at efter fadrens död föra regeringen hvar ſit år. När Eteocles haft riket et år, ville han ej efterlefva öfverenskommelſen, utan vägrade, at åt brodern afträda herraväldet. Tydeus, Polynices ſvåger, och andre Furſtar, ville förhjelpa den lidande til ſin rätt, och ryckte fram med ſit manſkap för Thebe. Förut ſkickades Tydeus at underhandla, men kom i ſtor fara, emedan Eteocles ſatt förſåt för honom. Derigenom blef förbittringen ſå mycket ſtörre, och man begynte det å ömſe ſidor med ſå många olyckshändelſer förknippade kriget, i hvilket likväl Eteocles fann ſin död.

EVANDER. En ſon af Neptun och Carmenta. Han bygde ſtaden Palantium på det Palatiniſka berget, och nedſatte ſig i denna del af Italien. Han införde Pans dyrkan, upbygde åt Hercules det förſta altare, och biſtod äfven Æneas emot Turnus.

EUCHENOR. En ſon af Polyidus. Denne, ſom innehade ſpådomskonſten, ſåg med bekymmer ſin ſons föreſtående öde, och ſade honom derföre, at han antingen ſkulle ſtupa vid belägringen af Troja, eller ock, om han ej deltogo i kriget, hemma dö i en ganſka

ſmärtſam ſjukdom. Euchenor valde fälttåget, och Paris gaf honom i hufvudet et ſår, ſom koſtade hans lif.

EUDONIS. Mercurii och Polymeles ſon. I kapplöpande var han öfvad, i krig tapper och modig. Under Achillis öfverbefäl gick han med för Troja, ſåſom Myrmidonernes anförare.

EVENUS. En ſon af Mars. Hans dotter hette Marpeſſa, hvilken Idas bortförde. Den öme fadren ſatte efter röfvaren ända til floden Lycormas. Men då han ſåg ſi[tt] bemödande vara fåfängt, ſtörtade han ſig [i] floden, ſom i anledning deraf fick hans namn. Detta vatten blef ſedermera märkvärdigt ge[-]nom Hercules och Centauren Neſſus.

EUMÆUS. Cteſii ſon. Efter ſin mo[-]ders död blef han ſåld ſom ſlaf, och hade up[-]ſigten öfver Ulyſſis hjordar. När denne vi[d] återkomſten beſökte honom i tiggarkläder uptog han honom och hans ſon Telemac[h] med vänlighet. Eumæus måſte berätta Pene[-]lope Ulyſſes återkomſt, och biſtod ſin herr[e] med trohet emot hennes friare. Bland andr[a] fängſlade han Melanthius och dödade Elatu[s] och Polybus. Vid ſin Herres ſida ſtridde ha[n] jämväl emot Ithacenſerne. Telemach ſkänkt[e] denne trogne tjenare ſin frihet.

EUMELUS. Admets ſon. Han fo[r] med 11 ſkepp för Troja. Han förſtod at re[-]gera vagnen, i hvilken öfning han vid Patro[-]cli likſpel täflade om priſet. Han hade erhå[-]

lit det förnämsta, om icke vagnen gått sönder och hästarne vikit ur spåret och fört honom tilbaka. Full af harm, gret han öfver denna förlust af en nästan vunnen seger, och oroade sig långt mindre öfver den skada han tog vid fallet ur vagnen. Til en ersättning fick han af Achilles en förgyld pansar. Hans hästars snabbhet jämfördes med foglarnes flykt.

EUMENIDER. Så kallades jämväl Furierna.

EUMOLPUS. En son af Neptun och Chione. Han var ifrån Thracien, och stridde med Eleusinierne emot Athenienserne. Erechteus, Athens Konung, dödade honom i en träffning.

EUNEUS. En son af Jason och Hypsipyle. När Grekerne lågo för Troja, sålde han vin emot deras varor. Åfvenså bytte han åt sig Lycaon, Priami son, emot en Sidonisk bägare.

EUPHORBUS. Panthei son, en af Trojas tappraste Hjeltar. Han sårade Patroclus, och kastade sit spjut efter Menelaus; men denne vek undan och dödade honom i detsamma. Pythagoras skall hafva påstått sig först hafva varit Euphorbus. Detta påstående kan förenas med hans lära om själa-vandringen.

EUPHROSYNE. En af Gratierna.

EUROPA. Den Phœniciske Konungens Agenors dotter. Hennes underbara skönhet fängslade Gudars fader. Han antog en snöhvit tjurs skapnad, som under det hon spatse-

rade på en äng, bland hela hopen ſå behagade henne, at hon, då han nedlade ſig, ſatte ſig på honom. Knapt hade han den angenäma bördan på ſin rygg, förr än han haſtigt upſtod och lopp åt hafsſtranden. Hennes jämmerſkri och hennes lekſyſtrars klagan upfylde luften; men det förut ſå tama och ſmekande djuret lät ej hindra ſig deraf, utan kaſtade ſig i böljorna, och ſimmade med henne öfver til ſtranden af ön Creta. Omſkapad til den ſkönaſte yngling omfamnade nu Jupiter ſin älſkarinna, och Minos och Rhadamanthus, deſſe märkvärdige lagſtiftare och domare, fingo af detta par ſin varelſe. På Creta viſades henne gudomlig ära.

EURYDICE. Orphei gemål. Et ormbett förorſakade hennes död. Hennes gemål nedſteg til de underjordiſke, för at återſå ſin älſkade maka. Pluto rördes af denna ägta kärlek; och hade Orpheus lydt hans befallning at ej ſe ſig tilbaka, ſå hade han lyckligen kunnat föra henne up i dagsljuſet; men i glädjen kaſtade han en öm blick tilbaka — och borta var hennes bild, Eurydice förſvunnen.

EURYCLEA. En dotter af Opus. Laertes hade köpt henne ſom ſlafvinna. Hon vaktade den unge Telemach. Det var en flicka, ſom med orygglig trohet var Ulyſſes tilgifven, och ſom vid hans återkomſt i tiggarekläder det oaktadt igenkände honom, ſamt underrättade ſlafvinnor, ſom under hans fråuingar med Penelopes friare.

EURY-

EURYLOCHUS. Ulyssis svåger. Han var anförare för den delen af manskapet, som ankom til Circes palats och förvandlades i svin. Han sjelf upptäckte Circes trollkonster och undflydde lyckligen deras verkningar. Intet öfvertalande kunde förmå honom at komma dit tilbaka. Han ledsagade Ulysses ned i skuggornas rike. Då vidriga vindar och brist på lifsmedel inträffade, rådde han at slagta några tjurar, som voro helgade åt Solen. Hvarföre Jupiter sönderkrossade skeppet med sina blixtar, hvarvid Eurylochus omkom.

EURYMACHUS. En son af Polybus. Han var den ansenligaste bland Penelopes friare, och skänkte henne et gyllene halssmycke. Han satte sig emot Ulysses; men denne fälde honom til marken.

EURYPYLUS. Euæmons son. Han for med 40 skepp för Troja. Där dödade han Hypsenor och Melanthius. Ja hans mod var så stort, at han ville mäta sig med sjelfva Hector. Paris träffade honom i höften med en pil, hvilken Patroclus utdrog, och gnuggade sönder en läkande och värkstillande ört som han strödde i såret. Vid Trojæ eröfring tilföll honom i byte et skrin med Bacchi bild uppå. Vid åsynen deraf blef han vansinnig, och var sedermera som ofta anfallen af denna sinnesfjukdom. Under et af hans bättre tidskiften frågade han oraklet i Delphi, hvilket rådde honom at sätta skrinet på et ställe, där man offrade, på et ovanligt sätt. Detta fann

han

han i Aroe, hvarest man offrade åt Diana människo-offer. Knapt var skrinet nedsatt i Dianæ tempel, förr än hans svagsinnighet uphörde och han återfick sit förnufts bruk.

EURYSTHEUS. Konung i Mycene och Stheneli son. Redan före hans födelse hade Jupiter i Gudarnes församling förklarat, at den dagen en hjelte skulle födas, hvars herravälde skulle sträcka sig öfver hans slägte. Juno påskyndade Eurysthei födelse. Jupiter hade med dessa ord ment Hercules, och vredgades så vid underrättelsen härom, hvilken Juno sjelf leende frambar, at han ur Olympen nedstörtade Ate, den Gudinnan som åstadkom skador. Eurystheus var imedlertid herre, och Hercules hans slaf. Den förre ålade den senare de tolf namnkunniga, svåra, och i sanning Herculiska arbeten, hvilka denne lyckligen fullbordade. Sjelfva det Delphiska oraklet hotade honom med förlust af odödlighet, om han ej utförde dessa värf. De bestodo deruti: at döda det Nemæiska Lejonet; den Lernæiska Draken; det Erymanthiska Vildsvinet; at fasttaga Dianas hjort; döda Stymphaliderna; eröfra Amazon-Drottningens gördel; rensa Augias stall; kämpa med den Cretensiska Tjuren; hämta Diomeds hästar; segra öfver den trehufdade Geryon; eröfra Hesperidernas gyllene äplen; och ändteligen at tämja helfvetes-hunden Cerberus. — Eurystheus stupade i en slagtning emot Athenienserne, hvarvid Hyllus, en son af Hercules, grep honom ... ufvud, och förde detsamma

ma til Alcmene, fom af hämd ytterligare ftack ut des ögon.

EURYTION. Han hade den olyckan, at af fin måg, Peleus, under det de jagade det Calydonifka vildfvinet, blifva dödad af våda.

EURYTION. Geryons Herde, fom föll för hjelten Herculis hand, när denne på Euryfthei befallning måfte bortdrifva Geryons bofkap.

EURYTION. En Centaur, fom vid Pirithoi förmälning förft började oenigheten med Lapitherne och oroade Damerna, til och med den Furfteliga bruden. Men Lapitherne grepo honom, och ftympade hans kropp, medelft näfans och öronens affkärande.

EURYTUS. En fon af Actor och Molione, och Cteati broder. De voro färdeles öfvade at regera ftridsvagnen och erhöllo prifet deruti framför Neftor. Redan i fin ungdom deltogo de i Augias krig emot Neleus. Neftor förföljde dem; men Neptun infvepte dem i et tjockt moln och tog dem ur hans åfyn.

EURYTUS. Meanei fon, och Joles fader, fom var älfkad af Hercules. Då han vägrade fig at gifva henne åt honom, blef han af Hercules anfallen och dödad.

EUTERPE. En af Muferna, Jupiters och Mnemofynes dotter. Hon är Tonkonftens Gudinna, och blåfer förnämligaft flöjt, hvarföre man vanligen finner henne afbildad med tvänne flöjter. Vill man perfonifiera Tonkonften, få fker det under hennes bild.

FAMA.

F.

FAMA. Ryktet. Hon är Jordens dotter. Efter de gamles föreställning var hon en Gudinna, som aldrig sof, visste alt hvad som hände i verlden, men genom digter och tilläggningar vanskapade och utspridde alt. Hon afbildas med vingar och förer i handen en trumpet, som hon sätter til munnen.

FAMES. Hungern. Af de Latinske Poeterne personifieras den som en qvinlig Gudomlighet, hvars utseende är högst uselt, blekt och magert, så at des tänder, ögon, läppar och alla lemmar synas häldre tilhöra en död än en lefvande.

FAUNER. De voro Skogsgudar hos Romare, och hörde til Bacchi följe. De va mänsklig skapnad, men utmärkas af en svans och getöron, eller ock framväxande Deras ansigte ser vanligen ganska vildt gamla minnesmärken finner man den ga ställningar. De dansa, spela, och deles sorgfrie. Ofta uttryckes i den en häftig kärlek, förenad med en efter något frånvarande föremål. fladdra kring hufvudet, stundom en vinranka.

FAUNUS. Hans föräldrar Canens. Han var Skogens offrade honom han

ster i håren, eller en kedja af blommor om lifvet. I handen höll hon et ömnighets-horn.

FORNAX. En Romersk gudomlighet. Hon anropades, at det korn man torkade ej skulle förbrännas. De henne helgade fester kallades *Fornicalia*. De dertil utsatte dagar kungjordes i Rom genom uphängda taflor.

FORTUNA. Oceans dotter. Hon hade tempel i Grekland och Italien. Denna Lyckans Gudinna förestäldes hos Grekerne med vingar; men ej hos de Romare. Med ena foten trampar hon på et klot eller et hjul, för at beteckna hennes obeständighet och osäkerhet; i handen håller hon et ömnighets-horn.

FRUGALITAS. Måttligheten. En allegorisk Gudomlighet, som afbildas med en tygel om vänstra armen. Hennes kännetecken äro et litet drycks-käril och et bröd som hon håller i sina händer.

FURIER. Nattens döttrar. De heta *Tisiphone*, *Megæra* och *Alecto*, och voro fö[illegible] ordnade til plågoandar, för at straffa de o[illegible] i den undre verlden, som för den skuld deras hemvist; dock måste de äfven oft komma i den öfre, för at å[illegible]adkomma mord och smittosamma sjukd[illegible]mar. [illegible] les föreställning om deras uts[illegible]ende är lig. I stället för hår hade d[illegible]e orm[illegible] vudet; i händerna en dolk [illegible] eller samt en fackla. Man frukt[illegible] [illegible]ade mycket, at man knapt våga[illegible] [illegible] derföre iakttogs, vid [illegible]

at ljuga för Ilithyia at Alcmene redan blifvit förlöst. Ilithyia skilde då sina händer och sträckte dem af förundran mot himmelen; och i detsamma uphörde förtrollningen, och Herculis födelse gick lyckligen för sig. Förbittrad öfver detta bedrägeri, förvandlade Ilithyia med Junos' biständ, henne i en Lekatt.

GALATEA. En Vatten-Nymph, dotter af Nereus och Doris. När hon en gång upsteg ur böljorna, blef henne Polyphem varse och bad om hennes gunst. Men hon kände ingen genkärlek för denne Cyclop; ty den sköne Herden Acis hade vunnit hennes hjerta. När en gång Polyphem fick se dem omfamna hvarandra, blef han upretad af svartsjuka och tog en klippa, som han kastade efter dem och träffade Herden; men hon räddade sig i hafvet, sedan hon förut förvandlat sin älskare i en bäck.

GAMELIA. Et Junos tilnamn. Brudfolk plägade offra åt henne, och dervid bortkasta offerdjurets gallä, för at tilkänna gifva, at under deras ägta förening ingen bitterhet, ingen vrede, skulle infinna sig i deras bo.

GANYMEDES. En son af Tros och Callirrhoe, en Phrygisk Furste. Han var en af de skönaste ynglingar på sin tid, hvarföre ock Gudars Fader, i skapnad af en örn, bortförde honom af jorden. Denna händelse finnes förestäld på en antik skuren sten. Ynglingens bekymrade fader fick af Jupiter, til en ärsättning för denna förlust, et par odödli-

ga hästar, och den vältalige Mercur måste trösta honom och gifva honom underrättelse om Ganymeds odödlighet. Denne fick i Olympen den syslan, at passa up vid Gudarnes taffel och skänka uti nectar, hvarföre han är bekant såsom deras munskänk. Vanligen afbildas han såsom den vackraste yngling, kransad med rosor, hållande et dryckskäril i handen. Bredevid honom ses en örn.

GARRULITAS. Pratsamheten, Sqvallret, en allegorisk Gudomlighet, med en papgoja på axeln och i handen et käril ur hvilket vatten rinner öfveralt. Bredevid står en gås med utspärrad näbb.

GENIER. (Dæmoner.) Genierne voro människornas Skydds-Gudar, som vakade öfver de dödligas lif. Enligt de gamles föreställnings-sätt, hade hvar och en tvänne sådane, en god och en ond. Hvart och et göromål hade desutom sin egen genius eller skyddsande. De gamle plägade, vid födelsedagens firande, offra åt sin Genius, hvilken de förestälde sig och jämväl afbildade som en vacker yngling. Man trodde, at han altid var närvarande hos människan, och ledde des gerningar och öden. Äfven hela samfund och städer, ja til och med Gudarne, hade sina egna Genier. — Genierne afbildas vanligen med en skål i den högra och et ymnighets-horn i den vänstra handen. De ses ock med kransar af blommor.

GERANA. Hon skall hafva varit Pyg-

mæernes Drottning. Högmodig öfver sin kropps skönhet föraktade hon flera Gudinnor. Juno straffade henne för denna förmätenhet dermed, at hon förvandlade henne i en Trana, och tillika ingaf henne et hat til Pygmæerne.

GERYON. Chrysaors och Callirrhoes son. Han hade tre hufvuden och sex händer och fötter. Han är märkvärdig för sina rikedomar, som den tiden förnämligast bestodo i en stor hop boskap. Denna vaktades af resen Eurytion, hvilken Hercules dödade, och bortförde Geryons oxar. Denne sökte väl hindra det, men blef, oaktadt Junos bistånd, genombårad med en pil af Hercules.

GIGANTER. Jättar. De voro Jordens söner, och ville hämna Titanernes öde, hvilka Jupiter hade nedstörtat i Tartaren. De sökte at komma up i Himmelen, och hopade flera berg, bland andra Olympus, Ossa och Pelion, på hvarandra, hvarifrån de slungade trädstammar och stora stycken af klippor up til Himmelens invånare. Gudarne dödade flere, och Jupiter i synnerhet slog dem til marken med sina blixtar, och begrof en del af dem under Ætna, som derföre ännu sprutar eld. På gamla minnesmärken finner man dem med en sten i den ena och en gren af et träd i den andra handen. En oxhud hängde öfver armen. Til följe af Poeternes beskrifning hade de en utomordentelig kropps-styrka, hvilken de gamle dermed ville tilkännagifva, at de tillade dem hundrade, ja ännu flera händer.

GLAU-

GLAUCUS. En Fiskare i Anthedon på kusten af Bœotien. När han en gång fångade en stor myckenhet af fiskar, lade han dem vid stranden på vissa örter; men de sprungo i hafvet. Bestört öfver denna händelse trodde han, at orsaken dertil låg i någon hemlig kraft hos örterna. Han smakade dem och kände genast hos sig en häftig åtrå, at störta sig i vågorna. Det skedde. Ocean och Tethys uptogo honom i sit sällskap, och afsöndrade ifrån honom det jordiska. Han bemödade sig at vinna Nymphen Scyllas ynnest; men som han ingalunda var välskapad, lyckades honom ej at hos henne upväcka genkärlek. Förbittrad öfver detta förakt bad han den ryktbara Circe, som fann hans person älskvärd nog, at bruka sin trolldoms-kraft, och förvandla Scylla i et afskyvärdt hafs-djur, hvilket hon ock gjorde. Glaucus föreställes som en man med stort skägg, starka ögonbryn och en fast kroppsbygnad, som i målning ser blåaktig ut som vattenfärg. I stället för fötter slutar sig hans kropp med en fjällig fiskfvans.

GLAUCUS. En son af Minos och Pasiphae. Den i forntiden så berömda Cretiska honungen kostade honom lifvet; ty han fann sin död i et deraf upfyldt käril. Spåmannen Polyidus fick honom åter til lifs, genom sin kännedom af vissa örters kraft; men andre tillägga sjelfva Läkare-konstens Gud, Æsculap, förtjensten af denna lyckliga cur.

GLAUCUS. En fon af Sifyphus och Merope, famt Bellerophons fader. Han fkall hafva blifvit fönderfliten af fina egna hästar.

GLAUCUS. Hippolochi fon. För Troja fkulle han kämpa med Diomedes, hvilken höll honom för någon Gudomlighet. Innan ftriden begyntes, fpråkade de om fina förfäder. Vid uptäckten af deras nära fkyldfkap ftego bägge af vagnen, omfamnade hvarandra, och til et bevis af deras inbördes vänfkap, bytte vapen. Teucer fårade Glaucus i det Trojanifka kriget, få at han måfte ned af muren. Glaucus befkyddade federmera Hector emot Ajax, och ftridde med manlig tapperhet, fedan han återkommit til fina förra krafter, hvartil Apollo förhjelpte honom.

GNIDIA. Et af Veneris tilnamn af ftaden Gnidus i Carien. Här var hennes af Praxiteles förfärdigade Statue upftäld, hvilken väckte alla nationers beundran, få at man dit anftälde vallfarter ifrån de afläghnafte länder.

GORGE. En dotter af Oeneus och Althæa. Hennes broder, moder, fyftrar och flere anförvandter måfte utftå många olyckor, fom tilfkyndades dem af Diana, emedan Oeneus vid et offer, fom fkulle vara helgadt åt hela Guda-fkaran, hade underlåtit at tilbedja Diana. Endaft Gorge och en af hennes fyftrar, vid namn Dejanira, fingo behålla fin mänfkliga natur; de öfriga fyftrarna förvandlades i foglar. Hon blef federmera Andræmons gemål.

GORGONER. Så kallar man tre syſtrar: Sthenio, Euryale och Meduſa, Phorci döttrar. De bägge förſtnämnde åldrades aldrig och blefvo odödliga. De äldſte Poeter ſätta deras hemviſt i Oceanen väſterut, hvilken negd den tiden var obekant. Men Virgilius ſätter dem vid ingången af Tartarus. De afbildas med et hiſkeligt anſigte, et med ormar i ſtället för hår förſedt hufvud, och med en gördel af ormar. Deras åſyn förvandlade alla i ſten. När fördenſkull Perſeus af Polydectes, Konung i Seriphus, upfordrades, at hämta Meduſæ hufvud; ſå gaf honom Pluto til den ändan en hjelm, ſom gjorde honom oſynlig, Pallas en ſköld, för at ſjelf okänd deruti kunna igenkänna Gorgonerna, och Mercur et par bevingade halfſtöflor, för at dermed flyga genom luften, ſamt en ſkära af diamanter. Perſeus ditkom okänd, afhögg Meduſæ hufvud, ſtoppade det i fickan och for genom luften tilbaka igen. De bägge öfriga Gorgonerna förföljde väl ſyſtrens mördare, men Perſei magiſka hjelm gjorde, at de förlorade honom ur ögnaſigtet. På denna luftreſa ſtrömmade beſtändigt blodet ur Meduſæ hufvud ned på jorden, och gaf lifvet åt Chryſaor och Pegaſus, för hvilkas fader annars Neptun anſågs, ſåſom Meduſæ gynnade älſkare.

GRÆERNA. Döttrar af Phorcys och Ceto. De hette Dino, Pephredo och Enyo, och voro gamla jungfrur, ſom bodde i den väſtre Oceanen, hvareſt de hvarken ſågo ſol

eller måne, utan famlade i et ständigt mörker. Til denna poetiska föreställning af deras hemvist kom äfven en ryslig beskrifning om deras person. De hade ifrån födelsen varit grå, men sedan blifvit snöhvita. Alla tre hade allenast en enda tand och et enda öga. Græerna voro Gorgonernas vakterskor. Perseus hade väl gudomlig rustning och vapen, som skyddade honom mot trolldoms-kraften; men vägen til Gorgonernas tilhåll kunde endast Græerna visa honom. Perseus hade således ej kunnat erhålla Medusæ hufvud, så framt det ej lyckats honom, at eröfra denna tand och detta öga. Derigenom försattes Græerna i nödvändighet at förråda systrarna, för at återså dessa sina dyrbarheter, hvarförutan de ej kunde lefva. De visade Perseus vägen, och återfingo sina skatter.

GRATION. En af Giganterne som bestormade himmelen, vid hvilket tilfälle han blef dödad af Diana.

GRATUS ANIMUS. Tacksamheten. En allegorisk Gudomlighet, som plär afbildas med en offer-skål. Bredevid henne ses en Stork.

GRATIERNE. (Gratiæ, Charites.) De voro döttrar af Jupiter och Eurynome, och hette Aglaja, Thalia och Euphrosyne. Såsom Kärleksgudinnans tjenarinnor och seksystrar, voro de prydda med alla de behag som inbildnings-kraften kunde uptänka. Hvar som hälst Venus visade sig, dansade och lekte de omkring henne. De förstodo at smörja henne

med

med kostleliga salvor, påkläda henne, och med högsta smak pryda hennes klädsel. I hela deras väsen rådde täckhet, älskvärdhet och konsten at behaga, hvilken gåfva de jämväl meddelade dem som hedrades af deras ynnest. Deras omgänge var med Amor och Muserna, med hvilka de fördenskull hade gemensamma tempel. Deras dyrkan var allmän; ty hvar och en ärkände deras inflytelse och hyllade dem med glädje. De voro välgörande Gudinnor, som aldrig skiljdes åt, och på sine dyrkare låto nedströmma lifvets nöjen, glättighet och vänlighet, som de sjelfva andades. De föreställas på gamla minnesmärken nakna, med behag i gång, åtbörder och miner. Vanligen ses de tilhopa, dansande eller spatserande, altid med armarna omlindande hvarandra.

GYES. Son af Himmelen och Jorden, en Rese med hundrade händer och femtio hufvuden. Han bistod Jupiter emot Titanerne. Desse måste vika och nedstörtades i Tartarus, där Gyes och hans följeslagare blefvo deras väktare.

H.

HÆMON. Den Thebanske Konungen Creons són. Han älskade Antigone, Oedipi dotter. Denna hade emot Creons förbud nattetid begrafvit sin i et envig fallne broders, Polynices kropp. Konungen straffade denna öfverträdelse dermed, at han lät begrafva Antigone lefvande. Et hårdt straff för systerlig kärlek.

Hæmon förlorade med henne alt hvad som gjorde honom lifvet kärt. Förtviflansfull gaf han sig sjelf döden på hennes graf.

HÆMUS. Konung i Thracien och Rhodopes gemål. Detta par förde det lyckligaste ägtenskap. De ansågo sig derföre uphöjde öfver människorna, och Hæmus kallade sig Jupiter och Rhodope Juno. Gudars Fader förödmjukade dessa lyckliga dödliga, förvandlande dem i tvänne klippor.

HALIRRHOTHIUS. Neptuns son. De försök han gjorde, at med våld bortföra Alcippe, en dotter af Mars, förbittrade Krigsguden så, at han dödade honom. Neptun ville hämna sin sons blod, och framkallade Mars för Gudarnas Råd, där likväl ynglingens förhållande ogillades och Mars blef frikänd.

HALITHERSES. Mastors son, en berömd Augur under det Trojanska kriget. Han varnade Penelopes friare, och spådde deras undergång af foglarnes flykt. Han bad dem at ej dröja längre, och åberopade sig sina förra spådomar, at Ulysses på resan ifrån Troja väl skulle utstå många vedervärdigheter, och mista större delen af sit krigsfolk, men ändå på tjugonde året återkomma. Men desse, insöfde i vällefnad och intagne af sina lustars tilfredsställande, satte ej tro til den förfarne gubbens tal, och blefvo dödade. Det var ock han, som rådde Eupithes, at sluta fred med Ulysses.

HAMADRYADER. Så kallades et slags Nympher, om hvilka de gamles skapande

inbildning föregaf, at hvar och en af dem
ide i et eget träd. Så vida en sådan Nymph
kommit tillika med trädet, så dog hon ock
det förtorrkades. Den, som underhöll et
d, räddade i detsamma den deruti boende
mphens lif, och hade således rätt til hen-
; erkänsla och tilgifvenhet. Denna lycka njöt
cas, som med jord kringhvärfde et af vatt-
t blottadt träd. Hamadryaden belönte väl-
rningen med de ömmaste kärleks-betygelser.
ssa Nympher hade tempel och njöto gudom-
dyrkan.

HARMONIA. En dotter af Mars och
nus. När Cadmus, Thebens namnkunnige
läggare, förmälte sig med henne, skänkte
nne Venus et gyllende halsband, som seder-
ra åstadkom mycken olycka. Hon lefde
d sin gemål under många lyckans omskif-
i til den senaste ålder; men förföljelser nöd-
de dem bägge at lemna det älskade Thebe
h fly til Illyrien. Digten förmäler, at de
teligen blefvo förvandlade i ormar.

HARPOCRATES. Han var Tysthe-
ts Gud hos Egyptierna, hvarföre han ock
bildades med pekfingret för munnen. Äfven
ller han et ymnighets-horn i handen. Hans
dstod plägade upställas vid ingången til tem-
n, för at beteckna den tystnad man i hel-
domen borde iakttaga. På en antik sten fin-
r man honom med skuret hår, hvaraf en-
st en tofs är qvar, som hänger ner åt hö-
a örat. Vid halsbandet hänger et insegel.

De

De Romare plägade ofta sätta hans bild på signet-ringar.

HARPYER. Döttrar af Thaumas och Electra. Deras namn voro: Ællo, Ocypete och Celæno. Dessa stygga varelser hade vingar, och voro ofvantil skapade som qvinnor, men nertil förfedda med en drakfvans och björntassar. Et blekt och utmagradt ansigte förrådde deras brist på föda. Knapt hade de ätit någon mat, förrän de gåfvo den ifrån sig, och alt hvad de vidrörde blef orent. Deras snälla flykt jämfördes med vindens, hvarföre ock i Poeternes språk en Harpya kallas Zephirens gemål. Phineus, som hjelpte Argonauterne fram imellan de Cyaneiska klipporna, blef af dessa odjur mycket oroad. De bortogo eller orenade all hans mat. Calais och Zetes, Boreas söner, som äfven voro med på Argo, bortjagade Harpyerna, af tacksamhet för Phineus, och förföljde dem ända til Strophadiska öarna, hvarest de uphörde med förföljelsen och på Gudarnes befallning återvände til Argonauterne.

HEBE. Jupiters och Junos dotter. Hon är den stadigvarande Ungdomens Gudinna, et Ideal af den fullkomligaste qvinliga skönhet. Gudars Fader satte henne derföre at biträda vid mundskänks-sysslan i Olympen. Denna förrättade hon ock til Guda-skarans fullkomliga nöje, tils hon ändteligen af våda föll, och i en oanständig ställning ohelgade Guda-salen, där hafva sit förnämsta hemvist.

För-

ırtórnad entledigade henne Jupiter ur tjen-
ın, och Ganymed tilträdde den i hennes ställ.
I uphójdt arbete finnes en föreställning af
nne, huru hon, bekymrad ófver detta af-
:d, med upskórtade kläder, såsom uppasser-
ır plägade vara klädda, kastar sig fór sin
ıders och de ófriga Gudinnors fótter, fór at
dja om fórlåtelse fór sit selsteg. När Her-
les blef uptagen ibland de odódlige Gudar-
, fórmälte sig Hebe med honom; ty hon
r ämnad honom af ódet til en belóning fór
ns evigt märkvärdiga och stora bedrifter. Van-
en fóreställes hon i blomstrande ungdom så-
n et fullkomligen skónt fruntimmer, med
krans af rosor och et dricks-käril i handen.

HECATE. En dotter af Perses och
teria. Jupiter älskade henne framfór andra,
ı tildelade henne en stor magt ófver him-
:l, jord och haf. Hon var mycket ärad,
ı man offrade åt henne på skiljovägar; och
n hon var gynnad af Gudars Fader, så fló-
le ur hennes hand rikdom, ära och magt.
räffningar fórlänte hon segren; vid domsto-
ingaf hon domare vishet och kärlek fór
tvisan; vid offenteliga spel hjelpte hon sina
ıstlingar at erhålla priset. Hon välsignade
:eri och boskaps-skótsel, och gynnade i syn-
het ungdomen.

HECTOR. Den Trojanske Konungen
ami och Hecubas son. Han hade ófverbe-
et ófver de Trojanske tropparne. Om hans
ıpps-styrka säger Homer, at han med lätthet

fattat en ſten, ſom en man med vanlig ſtyrka knapt ſkulle förmå at lyfta från marken, och med ſådan fart kaſtat honom mot en port af den Grekiſka muren, at dörrarna ſprungit af hakarna. Han hade tapperhet och mod, gjorde Grekerne mycken ſkada, och ſlog mången hurtig kämpe til marken. Länge förvärfvade han ſegren i ſpetſen för Trojanerne. Han driſtade til och med at utfordra Ajax och med honom begynna et envig; blef likväl träffad af en ſten och ſårad. Men Apollo ſtyrkte honom åter, och ſtriden ſkulle fortſättas med ny förbittring, då härolder trädde imellan dem. De förliktes och Hector förärade Ajax et med ſilfver beſlaget ſvärd; och denne gaf honom ſin gördel. Dagen derpå kämpade han med Diomedes och Neſtor. Men Jupiter nedkaſtade blixtar, och Grekerne flydde. Han tände eld på et fiendtligt ſkepp, dödade Patroclus, men Achilles dref honom tilbaka til portarne af Troja och jagade honom tre gånger för ſig omkring muren. Fjerde gången öfvergafs Hjelten af ſin Skyddsgud Apollo. Achilles, med Minervas biſtånd, ſtötte honom ſpjutet i halſen, drog af honom hans ruſtning, genombårade hans fötter, drog en rem derigenom, och ſläpade honom efter ſin vagn til lägret. Derefter ſläpade han honom åter tre gånger omkring Patrocli graf, och lät honom få ligga i ſanden. Likväl blef hans kropp ut- [illegible]. Priami, begäran, hvilken ... til Troja, anſtälde

en

a likbegängelse, högtidligen upbrände denımma; och lät deröfver upresa en grafvård f sten. Man har i uphöjdt arbete flera föeställningar af denna händelse. En af dem vir Priamus, som ligger på knä för Achilles, ysser hans hand och ber om sin sons lik, vilket ses liggande på marken fastbundet vid ridsvagnen. Et annat stycke visar huru Hetor af tvänne män bortbäres på deras axlar.

HECUBA. Efter Homers mening en otter af den Thraciske Konungen Dymas. on var Priami gemål och Hectors moder. närtan öfver hennes älskade sons förskräcklin öde sårade djupt hennes känslofulla själ. ennes sorg utbröt i höga klagoskri; ty henes stöd var borta. Det ena slaget följde på et andra, Troja eröfrades, hennes gemål blef dad och hon sjelf bortfördes i fångenskap. om slafvinna tilföll hon Ulysses. Ehuru fånen, behagade hon den Thraciske Konungen olymnestor, hvilken af låg egennytta hade dat hennes son Polydorus, som jämte storrikedomar var honom anförtrodd i anseen: til krigets osäkra utgång. Föt at erhålla ı ny skatt hade hon budit honom til sig, h han kom, aldeles obekymrad, fastmera ed stort hopp; men blef et offer för modrens h de medfångna Trojanska fruntimrens hämnd.

HELENA. En dotter af Jupiter och eda, en äfven så dygdig som skön flicka, onan för könet i Sparta. Hennes behag vecklade sig tidigt. Hennes växt och den skicklighet

lighet hvarmed hon dansade vid en Dianas fest, fängslade männernas hjertan. Theseus och Pirithous bortförde henne redan i des barndom. Genom lottning tilföll hon Theseus, som förde henne til Aphidnæ i Attica. Dock kommo hennes bröder, Castor och Pollux, och befriade henne lyckligen. Med hvar dag utbredde sig ryktet om hennes skönhet, och de förnämste män i Grekland anhöllo om hennes hand. Hon valde Menelaus; och deras ägtenskap berömmes som lyckligt. Men Venus åstadkom här en straffbar kärlek, som drog efter sig et långvarigt krig. Venus hade lofvat den Trojanske Prinsen Paris den skönaste qvinna, för det han tilärkänt henne priset i skönhet framför alla andra Gudinnor. Helena v sades honom, och genast uptändes hos hono den häftigaste kärlek. Den trogna hust hade mera strid inom sig, innan Venus de beveka henne til vankelmodighet och het emot en älskad gemål. Ännu i stri sig sjelf blef hon liksom sinlös bortryck Menelai sida och förd til Troja. På målningar finner man Helenas hände föreställda. På en sådan ses hon rä bågen, som äfven ger Paris en pekar på Helena, bakom hvilker Öfvertalandets Gudinna. På et har man valt det ögnablicket, Helena vid hafsstranden äro i be Nedanföre ses floden E eställd som e

förstod at regera nedföll i floden Eridan sörgde de öfver den olyckliges död. De tårar runno så oupphörligen, at Jupiter, r af deras ömhet, förvandlade dem i Poppeltr Men äfven sedan framträngde sig tårar gen öpningar i barken, hvilka sedermera hårdna och deraf blef bernsten.

HELIOS. En son af Hyperion (Thia, och Selenes broder. Han blir i se re tider af Poeterne ofta förväxlad med Ap lo, äfven som hans syster med Diana. F förestäldes såsom den hvilken förde Solens va ty man betecknade med hans bild den uplys de Solen. Han uptäckte för Vulcan des måls otrohet och kärleks-äfventyr med M Vid högtidliga förbindelser plägade man s ja vid honom. Denne Gud beskrifves af P terna som den skönaste yngling. Med (gyllene hjelmen på hufvudet, uplyst af strål och klädd i lätta kläder, bestiger han om m gonen vagnen. Med hurtiga hästar far öfver Oceanen til den västra kusten, och m trar sig efter fullbordadt arbete i de sinas mar med oskyldiga nöjen. Hans forska öga kan ingenting undfalla. Han framhål i ljuset äfven det mest förborgade. Sicil boskap helgades honom.

HELLE. En dotter af Athamas Nephele. Hennes styfmoder Ino hade til h ne och hennes broder Phryxus et outsläck hat. Nephele, fruktande för den fara l hotade hennes barn, rådde dem at fly,

gaf dem anvisning på den bekante väduren med det gyllene ſkinnet, hvilken efter Gudarnes beſlut bortförde dem genom luften på ſin rygg. De ſkulle föras til Colchis; men Helle föll af och drunknade i böljorna. Ännu förer det hafvet, ſom uptog henne i ſit ſköte, des namn, och kallas Helleſpont.

HEPHÆSTOS. Vulcans Grekiſka namn.

HERILUS. Feronias ſon. Digten ger honom tre kroppar, af hvilka hvar och en har en ſjäl. Evander måſte derföre gifva honom en trefaldig död, innan han aldeles kunde uteſlutas ur de lefvandes antal.

HERCULES. Den berömdaſte bland forntidens Hjeltar. Han var Jupiters och Alcmenes ſon. Den högſta kroppsſtyrka, klokhet och dygd voro hos honom förenade. Hans bedrifter voro ſtora och många, och lämna ſå väl Konſtnären ſom Skalden de rikhaltigaſte ämnen. Hela hans lefnad, ända ifrån hans födelſe til hans uptagande i Olympen, var en kedja af underbara och utomordenteliga händelſer. När Gudarnas Fader, intagen af Alcmenes behag, ſkänkte henne ſin kärlek, blef Juno deröfver ganſka vred. Hämnden borde träffa ſonen, ſom Alcmene ſkulle föda. Jupiter hade i Gudarnes råd ſvurit: „Den, ibland de dödlige af min ätt, ſom i dag födes, ſkall herrſka öfver ſina grannar“! Den ſluga Juno förſtod ſin gemåls mening, at nämligen Alcmenes ſon ſkulle blifva denna herrſkaren. Hon påſkyndade derföre Euryſthei, Stheneli gemåls

 ſons,

sons, födelsetimma, och uppehöll deremot, med tilhjelp af Ilithyia, Alcmenes förlossning. Hercules stod således til följe af denna ed, under Eurysthei herravälde. Hos honom bodde likväl gudakraft; ty fadren föranstaltade, at han vid den slumrande Junos bröst fick dricka gudamjölk. Vid sit upvaknande kastade hon i vrede barnet ifrån sig, hvarvid droppar af mjölken spildes, och deraf upkom via Lactea på himmelen. Hennes förbittring varade; och hon skickade til det ännu icke årsgamla barnet tvänne ormar, som med deras bett skulle döda detsamma; men den lille Hercules sönderkrossade dem, en i hvar hand, och kastade dem för sin moders fötter, då hon bekymrad skyndade til hans hjelp. Gossen växte til och upfostrades i vetenskaper och konster. Flere af hans upfostrare och lärare voro sjelfve Gudasöner. Linus, Apollos son, undervisade honom i tonkonsten, och Chiron, son af Saturnus, lärde honom läkare-vetenskapen. I krigs-öfningar, i brottande och kapplöpning, hade han jämväl ganska skicklige läromästare. Således utrustad med mångahanda kunskaper inträdde han i ynglings-åldren. — Bekymrad, huru han skulle ställa sin vandel, för at upfylla det ändamål, hvarföre han kommit i verlden, satt han en gång ensam vid skiljovägen. Vällusten och Dygden, i skapnad af tvänne fruntimmer, nalkades honom, den förra i prägtiga kläder med otuckt och fräckhet i upsyn, gång och åtbörder; den senare i en simpel men renlig klädnad,

nad, med värdighet och älskvärd blygsamhet. Bägge tilbödo sig at ledsaga honom på hans väg genom lifvet. Den förra lofvade sorgfria dagar, njutningar och nöjen i öfverflöd; den senare, et mödosamt och ofta besvärligt lif, men ära, beröm och odödlighet i framtiden. Ynglingen valde at ledsagas af Dygden, med den fasta föresats, at vandra hennes väg, änskönt med törnen beströdd. Man har af denna förträffliga digt många föreställningar på gamla vaser och minnesmärken. — Så vandrade han sin ungdom igenom vid dygdens och oskuldens hand. Redan förr än han upnådt manliga år, dödade han lejonet på berget Cythæron. Han öfvervann Orchomenierne, och befriade derigenom Thebanerne ifrån en skamlig tribut. Af tacksamhet gaf honom den Thebanske Konungen Creon sin dotter Megara til gemål. Mercurius skänkte honom et svärd, Apollo pilar, och Minerva et bröstharnesk, och Vulcan smidde åt honom en ogenomträngelig sköld. Sjelf sökte han sig i den Nemæiska skogen en trädstam, hvaraf han gjorde sig en klubba, som han beständigt förde. Delphiska oraklet befalde honom at gå til Eurystheus och fullborda de arbeten, som denne skulle ålägga honom. Modigt lydde han denna tilsägelse. Eurystheus updrog honom tio, eller som man vanligen antager, tolf farliga företag. Hvart och et af dem hade kunnat förskräcka hvar och en annan, som ej hade Herculis sinne och styrka. Dessa äro de så kallade *tolf Herculis*

ſtorverk. 1) Dödade han med ſin ſtarka hand det *Nemæiſka Lejonet*, hvars hud var ogenomträngelig för alla ſkott. Denſamma bar han ſedermera, och deraf ſamt af ſin klubba igenkännes han på målningar och bildſtoder. 2) Öfvervann han den *Lernæiſka Hydran*, ſom vanligen föreſtälles med nio hufvuden, ehuru ſomlige tilärkänt henne 50 ja 100. Knapt var et hufvud afſlaget, förr än nya upväxte i ſtället, tils ändteligen Hercules fann den utvägen, at bränna ſåret och derigenom förekomma nye hufvudens upväxande. Det ſiſta hufvudet ſom var odödligt, nedgräfde han i jorden och vältrade deröfver en klippa. Sina pilar doppade han i hydrans blod. 3) Faſttog han *Dianas Hind*, hvars fötter voro af koppar och hornen af guld, och öfverlämnade henne lefvande til Euryſtheus, ſom önſkade äga denſamma. 4) Fångade han det *Erymanthiſka Vildſvinet*, vid hvars åſyn Euryſtheus af faſa och förſkräckelſe gömde ſig i et ſtort koppar-käril. 5) Renſade han *Augias ſtall*, hvareſt var en 30-årig gödſel efter tretuſen oxar. Detta verkſtälde han derigenom, at han på en dag ditledde floden Alpheus. 6) Dödade han de *Stymphaliſka Rof-foglarne*, ſom voro af en tranas ſtorlek, och hade näbb och klor af koppar. De uppehöllo ſig uti et med tät ſkog omgifvet otilgängeligt kärr. Minerva hjelpte honom at medelſt et inſtrument af koppar ſkrämma up dem, ſå at Hercules kunde ſkjuta dem med ſina pilar. 7) Fångade och bar han på ſina axlar den

eld-

ſprutande *Cretenſiſka Tjuren.* 8) Förde han in Thracien de fyra männiſko-ätande och fruſtande *Håſtar*, tilhörige Konung *Diome-*, hvilken han ock til et välförtjent ſtraff, dèt han ohelgat gäſtfriheten, och lätit främ-jar upätas af deſſa hästar, nu kaſtade för n. 9) Eröfrade han den *Amozonſka Drott-gens Hippolytes gyllene bälte.* 10) Bortdref *Geryons Oxar.* Denne var et monſtrum d tre hufvuden, ſom han kroſſade med ſin bba, eller ock ſköt med ſina pilar. 11) Häm-e han de *gyllene äplen ur Heſperidernes trä-dar,* hvilka vaktades af en förfärlig drake.) Uphämtade han från afgrunden den bekante *fvetes-hunden, Cerberus.* Men innan han vå-e ſig ner i Tartaren, lät han förſt inviga ſig i Eleuſiniſka Myſterierna, tvingade Charon, at a honom öfver floden Styx, och fordrade Pluto, at utlefverera Cerberus. Detta bevil-es, om han kunde tygla honom utan va-. Han klämde honom mellan ſina knän, dt och förde honom lyckligen up i dagen, it, på Euryſthei befallning, tilbaka igen. — om deſſa förrättningar, hvilka dels hvar för, dels i ſammanhang finnas förestälde på ophager och allehanda minnesmärken, ut-de Hercules ännu flere icke mindre vigtiga f. Han råkade i ſtrid med Centaurerne, lade många af dem, och bortdref de öfri-ur Theſſalien. Han beledſagade Argonau-ne, landſteg nära Troja, för at upſöka Hy-, ſom hade begifvit ſig ifrån ſkeppet. När

han kom til Konung Laomedon i Troja, hade dennes dotter Hesione af Neptun blifvit fastsmidd vid en klippa, för at upätas af et hafsdjur. Lyckligen befriade han Prinsessan; men när Laomedon ej ville utlämna det spann hästar han lofvat honom, belägrade Hercules Troja, intog staden med stormande hand, dödade Konungen och gaf dottren åt sin vän Telamon, som hade först bestigit muren. Denna digt finnes på et gammalt monument. Djurets hufvud, som sträcker sig up ur vatnet, har en pil i kindbenet, med hvilken Hercules träffat detsamma. — Den ofantelige Jätten Antæus klämde han til döds under det han höll honom i vädret. Den grymme Egyptiske Konungen Busiris och hans söner dödade han äfvenledes, emedan de hade ohelgat gästfrihetslagen. En annan Jätte, Cacus, som hade vågat, at, medan Hercules sof, från honom bortstjäla några oxar, flog han jämväl til marken med sin klubba. Han återskaffade Admet sin trogna maka Alceste, i det han nedsteg til underjorden, och så länge fasthöll Pluto, tils han måste lösgifva Alceste. Han sköt ock den roffoglen, som tärde Promethei lefver, och upreste på kusterna af Africa och Europa på bergen Calpe och Abyla tvänne stoder, til en evig åminnelse af sina bedrifter; hvarföre dessa berg ännu kallas *Herculis Stoder*. — De gamles inbildningskraft var outöslig vid sammansättningen och upställandet af detta colossaliska föremål. Man beundrar hos Hercules hans hjeltemod

mod, ståndaktighet och oförfärade väsen. Hvad han företager måste utföras, om öck alt hvad honom omger skall förkrossas. Knapt är honom något ogörligt. Så är hans enkamp med Achelous märkvärdig, öfver hvilken han segrade, oaktadt hans förvandlingar. Så ströfvar han med sine stallbröder til Ephyra och eröfrar Astyoche. Så öfverfaller han Pyliernes Furste Nelèus, hvars söner han dödar, och försvagar hela nationen. Han inlåter sig i strid med sjelfve Krigsguden, sårar honom, och röfvar ifrån honom hans vapen och hans son. Cycnus förkunnar han fegd i fadrens egen närvaro. Striden börjar och Cycnus faller. Mars, häröfver försatt i yttersta raseri, vill hämnas sin son och slungar sit spjut emot Hercules; men Minerva afböjer stöten, och Krigsguden sårad återvänder til Olympen. — Hjeltens ideal kunde ej tecknas högre och gudomligare. Men hos detta stora väsende måste äfven finnas svagheter, för at sätta des fullkomligheter i desto större ljus. Han var ända til ytterlighet tilgifven den sinliga kärleken. Först hade han til gemål Megara, Creons dotter. Juno lät honom falla uti et raseri, hvarunder han mördade sin maka och sina med henne aflade barn. Hela hans lefnad var upfylld med kärleks-äfventyr. Han blef en slaf under sin passion, så at han til och med förrättade qvinliga göromål på den Lydiska Drottningen Omphales befallning. Så djupt förnedrade sig denne Hjelte vid sjelfva målet af sit lefnads-

lopp. Dejanira, sin andra gemål, erhöll h
genom segren öfver sin medtäflare Achelo
Centauren Nessus, som ville bortföra henn
dödade han med en pil. Sedermera begär
han Jole af des fader Eurytus; men när d
ne ej ville gifva honom flickans hand, döda
han honom och des son Iphitus. Jole blef
Dejaniras slafvinna. Så snart denna erfor,
Hercules älskade den nykomna, uptändes h
af svartsjuka, och betjente sig af det blo
som Centauren Nessus hade gifvit henne
som et medel at bibehålla sin gemåls kärl
Just när Hercules stod i begrepp at offra,
höll han en skänk af sin maka, nämligen
prägtig med detta blod bestruken klädni
Han påklädde sig den, och genast fastn
densamma vid hans kropp, och förorsakade h
nom den olideligaste smärta, hvilken upk
af den Lernæiska Hydrans gift, som hade m
delat Nessi blod sin dödande kraft. Han
stod de gruffligaste qval, och måste sluteli
upstiga på bålet, för at med eld göra et s
på sit lidande. Hans själ upfor til Olymp
hvarest Jupiter, sedan Juno blifvit blidkad,
tog honom ibland Gudarne, och förmälte h
nom med den sköna Hebe. Hans skugga u
väcker ännu fasa ibland de underjordiske, d
han med spänd båge vandrar omkring. Eft
sin död blef han dyrkad i Grekland och It
lien. Hans afbilder igenkännas lätteligen. H
har en stark kroppsbygnad, är betäckt med
lejonhud, och bär sin klubba. På gamla m

smärken förekommer han äfven med båge
h pilar.

HERMES. Mercurii Grekiska namn,
m har affeende på hans talegåfva.

HERMIONE. En Dotter af Menelaus
h Helena, et älskvärdt och skönt fruntim-
er, som på sin faders befallning måste gif-
sin hand åt Pyrrhus, Achillis son. Men
restes var henne käråre, hvarföre han ock
nyade sina anspråk och dödade Pyrrhus uti
elfva Delphiska Templet.

HERSE. Dotter af den Atheniensiske
onungen Cecrops. Des systrar voro Pandro-
s och Aglauros. Herse, den skönaste ibland
m, var älskad af Mercurius.

HESIONE. Den Trojanske Konungen
omedons dotter, hvilken fastsmidd vid en
ippa skulle upätas af et hafsdjur. Hercules
ef hennes befriare och Telamon hennes ge-
ål.

HESPERIDER. Nattens döttrar. De
dde vid Oceanens aflägsnaste stränder, och
ette Ægle, Erythia och Arethusa. De ägde
ägårdar, där gyllene äplen växte på träden.
n förfärlig drake, som Apollonius kallar La-
on, och hvilken bodde i en håla, vaktade
essa sällsamma och dyrbara frukter. Hercu-
es dödade honom och hämtade frukten. På
t antikt monument finner man, jämte flera
f Herculis bedrifter, äfven denna föreställd.
Han håller just på at med sin klubba döda en
mkring et träd sig slingrande orm. Bredevid

står

ſtår et fruntimmer; förmodeligen en af Heſperiderna.

HIPPOCRENE. En Källa på berget Helicon. Hon upkom när en gång Muſerna där ſammanſtämde i ſång och ſtränga-ſpel, och ſjelfva berget hoppade af glädje. Neptun vredgades deröfver och ditſkickade Pegaſus, et ſlag af denne underbara häſtens fot, på bergets topp förorſakade en källa, ſom deraf blef kallad Hippocrene.

HIPPODAMIA. Lapithernes Konungs, Pirithoi gemål. Hon ſkulle på ſin bröllopsdag bortföras af Centauren Eurytion; men Theſeus tillika med Lapitherne ſatte ſig däremot, och detta var anledningen til Lapithernes blodiga ſtrid med Centaurerne.

HIPPODAMIA. Anchiſes dotter och Æneæ ſyſter. Hon var högeligen älſkad af ſina föräldrar, emedan hon i ſkicklighet, dygd och inſigter vida öfverträffade ſina lekſyſtrar.

HIPPODAMIA. En dotter af Oenomaus. Man hade ſpådt hennes fader, at hans måg ſkulle blifva hans mördare. Hvar och en ſom begärde henne, måſte derföre täfla med honom i körande med ſtridsvagnen. Med ſina ſnabba häſtar kom han altid förr til målet, och döden blef den öfvervundnes lött. Åndteligen lyckades Pelops at genom liſt förr hinna til målet; den ſköna tilföll ſåledes honom.

HIPPOLOCHUS. Antimachi ſon. Oaktadt hans tilbud af löſepenning, afhögg Agmemnon hans händer och klyfde hans hufvud.

HIP-

HIPPOLYTE. Martis dotter och Amazonernas Drottning. Til et tecken af henes höga härkomst fick hon af sin fader et yrbart bälte eller värjgehäng, som på Euryhei befallning eröfrades af Hercules, hvilken d detta tilfälle segrade öfver Amazonerna och ras bundsförvandter, och tog sjelfva Drottngen til fånga.

HIPPOLYTUS. En son af Theseus h Antiope. Venus hade i hans styfmoders, ædras, hjerta uptändt en straffbar kärlek til nom. Den kyske ynglingen biföll ej hens skamliga begäran, utan flydde. Af hämnd skylde hon honom hos Theseus, at hafva raktlåtit den henne skyldiga aktning och rt henne kärleks-tilbud. Den upretade lren förbannade sin son och bad Neptun at ota honom af jorden. Et hafsdjur upsteg ur böljorna och skrämde Hippolyti hästar. gnen körde i kull, och den ostrafflige ynggen omkom, Den gudomlige Æsculap upade honom å nyo; och han blef sedermedyrkad i Italien under namn af *Virbius*. nvetsqval plågade Phædra, och hon tog lifaf sig sjelf. På gamla minnesmärken fin denna fornåldrens händelse afbildad.

HIPPOMEDON. En af de Furstar n drogo för Theben. Vid belägringen föll i för Ismari hand.

HIPPOMENES. En son af Megareoch Merope, och Atalantas gemål. Genom tre gyllene äplen, som han under kapplö-

pande

pande med ſin älſkarinna lät falla, och hvilka hon uphämtade, erhöll han hennes hand. Men då det ömma paret omfamnade ſig i Cybeles tempel, ſtraffade Gudinnan dem för detta hennes helgedoms ohelgande derigenom, at hon förvandlade bägge i lejon.

HIPPOTHOUS. En ſon af den Pelasgiſke Konungen Lithus. Han tillika med ſin broder Pylæus anförde et antal Pelasger til Trojanernes biſtånd. Han ſtridde om Patrocli kropp, och ville med en rem, ſom han lindade omkring des fötter, draga honom in i ſtaden; men Ajax träffade honom med ſit ſpjut, och Grekerne plundrade hans kropp.

HONOR. Åran. En Gudomlighet ſom dyrkades hos de Romare. Innan man inkom i hennes tempel, måſte man gå igenom Dygdens ſom var beläget tätt derintil. Man finner henne i ſynnerhet på mynt, än i mans än i qvinno-ſkapnad. Lagerkranſar och oljeqviſtar äro hennes vanliga attributer.

HORÆ. Under detta namn menas än Jupiters och Themis tre döttrar, än de tre Årstiderna, emedan året den tiden indelades allenaſt i tre delar. De förra voro Eunomia, Dice och Irene. De äro i ſällſkap med Gratierna, hvarföre de äfven i anſeende til ſina förrättningar hafva mycken likhet med dem. Digten låter dem derföre hjelpa til at kläda Venus, ſätta på henne kronan, och pryda ane med armband och halsſmycken. Så dan-

illika med Gratierne efter Apollos

mäſter-

mästerliga spel på lyran. De stå omkring Jupiters thron, och öpna himmelens portar, hvilken de än öfverhölja med moln, än åter låta visa sig i ny glans. Derföre säga ock Poeterne, at de spänna hästarne för Solens vagn. De tjena jämväl Juno, Luftkretsens herrskarinna, och sörja äfven för hennes hästar. De igenkännas förnämligast af sin dansande ställning, stående gemenligen på tå. När de skola betekna Årstiderna, ser man hos dem blommor, frukter eller ock brinnande eld, såsom tydeliga bilder af våren, hösten och vintern.

HORUS. (Orus). Son af Osiris och Isis, en Egyptisk Gudomlighet. Han är, såsom flere Gudar, Solens sinnebild. Titanerne dödade honom; men hans moder återkallade honom til lifs igen, och lärde honom Läkare-vetenskapen och spådomskonsten. Han angrep Typhon, sin faders mördare, och fick honom til fånga; dock återgaf honom Isis friheten. Horus blef deröfver så vred, at han glömde sin barnsliga vördnad och ryckte af henne des Konungsliga hufvudsmycke. Typhon satte sig åter emot honom, men blef å nyo öfvervunnen. Antika konstens verk föreställa honom som barn eller gosse. Så finnes han i Rom uti bronze, tillika med des moder Isis, som håller honom intil sit bröst, för at gifva honom di. — Somlige hålla honom för den samme med Harpocrates.

HYACINTHUS. En son af den Lacedæmonske Fursten Oebalus, den skönaste yngling

ling på sin tid, som blef et offer för Zephyri afund, emedan han gifvit Apollo företrädet framför honom. Han styrde Apollos kastskifva så, at den träffade Hyacinths hufvud och dödade honom. Af hans blod upväxte Hyacinthen.

HYADER. De voro Nympher och Oceans döttrar. Bacchus skall af dem hafva blifvit upfostrad. Til en belöning för denna tjenst satte dem Jupiter bland stjernorna.

HYGEA. (Hygia). Æsculaps dotter och Helsans Gudinna. Hon hade flere tempel. Hon finnes afbildad på mynt och gemmer. På en sådan ser man henne med en orm i den högra handen, och med en skål i den vänstra, hvarutur hon ger ormen mat.

HYLAS. Herculis Älskling. Han var med på skeppet Argo, och steg i land nära Troja för at hämta friskt vatten. Digten säger at Najaderne bortröfvade honom. Hercules sökte honom, och hela negden gaf genljud af namnet Hylas; men han var icke mer til finnandes.

HYLLUS. Herculis son med Dejanira. Han hjelpte sin fader i den faseliga stunden, då det dödande giftet rasade i hans ådror, och förde honom up på berget Oeta, hvarest han npsteg på bålet och ändade sina qval. Såsom fadren hade anbefallt honom Jole, förmälte han sig med henne, och dödade Eurystheus. Åndteligen föll han sjelf för Konungens i Tegea, Echemi svärd.

HY-

HYMEN. Ägtenskaps-förbundets Gud. Vid hvarje förmälnings-fest åkallades han derföre, och man sjöng lofsånger til hans ära. Han afbildas som en skön yngling med en krans af blommor på hufvudet och bröllops-facklan i handen.

HYPERION. En son af Himmelen och Jorden. Thias var hans syster, och tillika hans gemål. Ofta är han en bild af Solen. När derföre Ulyssis följeslagare slagtade några kreatur af hans hjordar, klagade han deröfver hos Gudarne, och hotade at undandraga himmelen och jorden sit sken, och i stället lysa för de underjordiske.

HYPERMNESTRA. Danai dotter. Hon lät sin nyss förmälte Gemål Lynceus fly. Den deröfver förbittrade fadren satte henne då i fängelse; men blidkades sedermera, och beviljade deras förbindelse.

HYPSIPYLE. En dotter af den Lemniske Fursten Thoas. Hon räddade sin faders lif, blef Jasons älskarinna, och födde åt honom Euneus och Thoas.

I.

JALMENUS. Son af Mars och Astyoche. Han for tillika med sin broder med trettio skepp för Troja.

JAMUS. En son af Apollo och Evadne. Apollo skänkte honom gåfvan, at förutse det tilkommande.

JANUS. En Romersk Gud; son af Cœlus och Hecate. Han var en Regent i Italien,

ſom regerade med viſhet och godhet, lärde underſåtare vinplanteringen, bygde ſtäder, införde mildare ſeder. Han uptog Saturn ſit Rike, och förde med honom gemenſam geringen, hvarföre begge vunno gudomlig kan. Janus igenkännes lätt af ſina tvänne ſigten, emedan man trodde honom veta l det förflutna och det tilkommande. Så Himmelens portvaktare håller han en nycl ſin hand. Romulus bygde åt honom et t pel efter ſlutad frid med Sabinerne. Sedern erhöll han flera helgedomar. Så ſnart de mare råkade i krig, öpnades hans tempel, när fullkomlig frid inträffade i alla Rome Provincer, blef det åter tilſlutet. Hans feſ rades den 1:ſta Januarii. Då löſsläpptes f ne gäldnärer, och borgenärerne fingo ſin talning ur den allmänna ſkattkammaren. mående perſoner gåfvo hvarannan ſkänker, fägnade äfven torftiga medmänniſkor ger meddelande af ſit goda.

JAPETUS. En af Grekernes äl Gudar, ſon af Himmelen och Jorden. H gemål var Clymene, hans barn voro At Prometheus, Epimetheus och Menœtius.

JAPIS. Jaſi ſon. Han var älſkad Apollo, hvilken tilböd honom ſin båge pilar, ja ſjelfva lyran och ſpådomskonſt til ſkänks. Men hans kärlek för ſin fa och åſtundan at kunna förlänga des lifs förmådde Japis, at i ſtället utbedja ſig inſig i Läkarekonſten. Däruti kom han ock ſå län

han botade et vådeligt sår, som Æneas hafått i en drabbning.

JASION. Jupiters och Electras son. Han ifrån Creta, och gjorde sig ganska förtjent kerbruksskötseln. Digten säger: at Ceres it tycke för honom. Men Jupiter, svartderöfver, dödade honom med sina blixtar.

JASON. En son af Æson och Alcile, af den Æoliska Hjelte-stammen. Pelias e störtat sin broder Æson från Thronen var äfven sinnad at döda Jason medan ännu var et barn, på det han i framtiden måtte blifva honom farlig. De vaksamma ömt bekymrade föräldrarne befarade denassigt, utgåfvo derföre den unge Jason för , men förde honom hemligen til Centau- Chiron, denne förträfflige upfostrare och a sinnens ledare. När han var fullväxt, behan sig til Jolcos. Pelias hade genom et el-svar blifvit varnad, at taga sig til vara den, som kom til honom med en sko på ena, men blottad på den andra foten. nu Jason var på vägen dit, mötte honom ıvinna (det var Juno sjelf), som bad honom ı henne öfver floden; vid hvilket tilfälle s ena sko fastnade i gytjan, så at Pelias vid ıns ankomst trodde sig se uplösningen af det ka orakel-svaret, hvarföre han så mycket tat. Jason fordrade af Pelias det Æson tagna riket. Pelias betraktade den hjeltemo- ynglingen, och vågade ej göra motstånd, ı lofvade afträda regeringen. Han bad en-

dast, at Jason först ville utföra, et ärefullt värf, försona Phryxi manes, och til den ändan från Colchis hämta det gyllene skinnet. Den driftige ynglingen kände hos sig kraft, at utföra detta företag, och anträdde tillika med de ädlaste Grekiska hjeltar det namnkunniga Argonautiska Sjötåget. Sedan han eröfrat det gyllene skinnet, vände han tillika med sin gemål, Medea, triumpherande tilbaka, insatte Æson i sit Rike, och begaf sig til Corinth til Konung Creon. — Oaktadt alla de välgärningar Medea hade bevisat Jason, blef han dock, efter tio års lycklig sammanlefnad, henne otrogen, och begärte Glauce, Creons dotter til gemål. Medea hämnades denna otrohet, förgiftade sin medtäflerska och mördade sina egna barn. Sedan flög hon bort genom luften, och lämnade sin gemål i förtviflan. Den bittraste sorg förtärde hans öfriga dagar, som ej blefvo många; ty han sökte och fann snart deras slut. — Jasons händelser finnas förestälda på gamla minnesmärken, tillika med de vigtigaste upträden under Argonauternas sjöresa. På en sten med uphöjdt arbete ser man det älskande paret, Jason och Medea, räcka hvarandra handen. Det dervid befinteliga, med en drake omlindade, lagerträdet, tyckes hafva affeende på den säkra lyckliga utgången af Jasons företagande; hvarföre ock des vapen hänga på sidorna.

ICARUS. Dædali bekante son. Han blef tillika med sin fader af Minos inspärrad i den Cretensiska Labyrinthen. Fadrens ömhet

het fökte äfven räddning för honom, och des konst förfärdigade et par vingar, som med vax häftades vid axlarna. Ynglingen höjde sig tillika med fadren up i luften, men svingade sig, emot fadrens förmaning, för högt, så at vaxet smälte af solstrålarne, och han fann sin graf i hafvet, som efter honom kallades det *Icariska*.

IDAS. En son af Aphareus och Arene. Han bortförde Marpissa, en Apollos älskarinna, och hade en sådan förtröstan på sin tapperhet och styrka, at han vågade spänna bågen emot sjelfva Apollo. Jupiter skilde dem åt. Idas var ock med vid det Calydoniska Vildsvinets dödande. Men då han kom i fegd med Castor och Pollux, slog Jupiter honom til marken med sina blixtar.

IDÆUS. En Trojansk Härold, som bilade striden emellan Ajax och Hector. Priamus sände honom vid Hectors död til det Grekiska lägret, at om möjeligt vore sluta fred, eller utverka en vapenhvila. Han var ock den som beledsagade Priamus, då de til Hectors utlösen bestämda skänker aflämnades.

IDALIA. Et Veneris tilnamn af berget Idalium på ön Cypern, som kallas hennes helgade säte.

IDOMENEUS. Den Cretensiske Konungen, Deucalions son. Han var en tapper bundsförvant af de Grekiske Hjeltarne i det Trojanska kriget. På 80 skepp förde han sina krigsmän til deras bistånd. I anseende til sit

[illegible] ... os hvil[illegible]
[illegible] ... mmen. tog
[illegible] ... ammare
[illegible] ... ade hon[illegible]
[illegible] ... acke Trojan[illegible]
[illegible] ... an [illegible]
[illegible] ... ade hon[illegible]
[illegible]

ILITHYIA. Se [illegible].

ILUS. En son af Tros [illegible] I Phrygien utmärkte han sig [illegible] byggde staden Ilium, och gjorde sig [illegible] igenom namnkunnig. Där uprefte han et tempel til Minervas ära. Vid det mo[illegible] ment, som efter hans död blef uprest, [illegible] et krigsråd i det Trojanska kriget.

IMBRIUS. Mentors son. Han var [illegible] Priami bundsförvant; men död[illegible] [illegible] med en kastad lans.

I[illegible]

INACHUS. En ström i Argolis. Dig-
:n persónifierar honom som en son af Ocean
:h Tethys. Hans dotter Jo var älskad af
ipiter.

INO. En dotter af Cadmus och Har-
ionia, och Athamas andra gemål. Hon för-
öljde sina styfbarn Phrixus och Helle; men
e flydde. Athamas dödade under et anfall
f ursinnighet sin son Learchus. Ino ville räd-
a den andre sonen Melicertes, och flydde
ned honom alt til hafvet. Men då hennes
emål kom efter, störtade hon sig i böljorna,
lef uptagen bland Hafs-Gudinnorna, och kal-
ades Leucothea. Juno skall under des van-
ring på jorden öfver Ino beslutat dessa sorge-
ga öden, för det hon gifvit di åt den unge
acchus. När Ulyssis skepp under en häftig
orm hotades med undergång, gaf Ino ho-
om det rådet at öfvergifva det; och förság
onom med en bröstbindel, som han skulle
ruka under simmandet, men efter lycklig
ndstigning kastade efter sig i hafvet.

INVIDIA. Afunden. En allegorisk Gu-
omlighet, som personifierades af Grekerne i
ans, af de Romare i qvinno-skapnad. Hon
ır torr och mager, hade ormar i stället för
ir, och var skelögd. Ofta gnager hon sit
et kött antingen med naglarna eller med si-
rostiga tänder. Poeterne sätta hennes bo-
ng i en mörk dal, som uplyses hvarken af
l eller måne, och där ingen frisk vind för-
ifver de elaka dunsterna.

JO. Inachi dotter, en dägelig Flicka fom fängslade Gudars Fader. Den fvartfjuka Juno förföljde henne med et outfläckligt hat, så at Jupiter blef nödfakad at förvandla henne i en hvit ko. Juno utbad fig denfamma til fkänks, och fatte den hundraögde Argus til dei vaktare. Honom måfte Mercurius på Jupiters befallning döda, hvarefter hon fent omfider ftadnade i Egypten, återfick fin männifko-fkapnad, och födde åt Jupiter en fon, vid namn Epaphus. Hos Grekerne tyckes hon hafva vari en finnebild af Månan.

JOBATES. Konung i Lycien. Han dotter Antea, Prœti gemål, ville förmå Jobate at döda Bellerophon, hvilken hon befkyld at hafva bruftit i tilbörlig aktning emot henne Men Jobates ville ej bryta emot gäft-friheten helgade lagar, och afflog fåledes at omedelbai ligen företaga något emot främlingens lif. des ftälle updrog han honom de farligafte föi rättningar, hvilka Bellerophon emot förmoda berömligen utförde, och återkom triumpherand öfver Jobates fiender. Denne fann deruti nå got högt och gudomligt, gaf honom derför fin dotter, och antog honom til Medregent.

JOCASTE. (Epicafte.) Menœcei dotter och den Thebanfke Konungen Laji gemå med hvilken hon födde Oedipus. Til föl af et orakel-fvar dödade denne ovetandes fi fader, och blef lika ovetandes fin moders ge mål. Med henne fick han Theben i hemgif och hon födde honom tvänne föner och tvä

ne döttrar. Så snart hon erfor denna blodskam, upfyldes hennes hjerta med svårmodighet och melancholie, som förledde henne til sjelfmord.

JOLAUS. Iphiclis son, och förtrogen vän af Hercnles, i hvars flesta och svåraste förrättningar han deltog. Så hjelpte han honom vid den Lernæiske Drakens dödande, i det han brände såret efter hvart och et hugg, hvarmed Hercules skilde odjurets hufvuden från des kropp. Så var han ock med i den farliga striden emot Geryon. Af tacksamhet utverkade Halfguden Hercules, tillika med sin himmelska maka Hebe, en förnyad ungdom för denne sin trogne tjenare.

JOLE. Euryti dotter. Hennes behag intogo Hercules. Han begärde henne af des fader; men denne, som kände hjeltens ostadighet i kärleks-saker, vägrade at gifva honom flickans hand. Hercules tog en sig ganska ovärdig hämnd. Han mördade sin älskarinnas broder tillika med fadren, och skickade Jole sjelf, som slafvinna, til sin gemål Dejanira. Hon blef, efter Herculis död, des sons Hylli gemål.

IPHICLES. En son af Amphitryo och Alcmene. Han var väl Herculis tvillings-bror; men som han hade en dödlig til far, så kunde han ej jämföras med den förre i kropps- och sinnes-styrka. Han var med på jagten efter det Calydoniska vildsvinet, och föll sluteligen i kriget mot Augias.

IPHICLUS. Han var Konung i I
lace. Melampus hade velat taga ifrån hon
hans hjordar; men blef fången. Iphiclus
te honom sedermera icke allenast i fri
utan äfven skänkte honom boskapen, eme
han af honom, som tillika var en spåman
förfaren läkare, hade fått goda råd och tjen
medel för sin helsa. Desutom var Iphi
en af de snällaste löpare ibland Argonauter
och en skickelig sjöman.

IPHIDAMAS. Antenors son. Han
Trojanerne til hjelp med tolf skepp, och i
sig i strid med Agamemnon, men blef af
nom med et svärds-hugg lagd til marken.

IPHIGENIA. Agamemnons dotter.
at blidka den på hennes fader förtörnade
ana, skulle hon offras. Redan stod hon
altaret, då Gudinnan, rörd af flickans osk
tog henne ur de närvarandes åsyn och f
henne i sin helgedom, där hon blef satt til
nes prästinna.

IPHIMEDIA. En dotter af Tri
och förmäld med Aloeus. Hon blef älska
Neptun, som med henne aflade de bägge
ganterne Otus och Ephialtes.

IPHIS. En dotter af Ligdus. Hon
fostrades i mans-kläder som gosse och yngl
emedan Ligdus ej ville hafva någon dotter.
manbara år blef hon ock verkeligen förvan
til en man.

IPHITUS. Euryti son. Han sökte
Hercules de ifrån fadren bortlupne hästar. I

cules fördunklade sit beröm mycket derigenom, at han på sonen hämnade den af des fader tilfogade förolämpning, och emot gästfrihets-lagen nedstörtade honom från muren af Tirynth. Ädlare tänkte Ulysses, som skänkte främlingen et svärd och et spjut, och af honom fick en båge och et koger.

IRIS. Thaumas dotter. Hon är Regnbågens sinnebild, och utförer Junos, stundom äfven Jupiters befallningar. Jämväl Halfgudarne skicka henne i sina ärender til Gudarne. Hon har deraf tilnamn af den *snällfötade*. Hon afbildas som en skön flicka med vingar och en mångfärgad klädnad.

IRUS. En gammal Tiggare på Ithaca, hvilken Ulysses vid sin hemkomst slog, så at hans blod strömmade ut genom halsen och tänderne föllo ur munnen.

ISIS. Hon var hos Egyptierne en af de högsta gudomliga varelser, Rätträdighetens Gudinna. På gemmer och andra minnesmärken föreställes hon med en mössa, tvänne horn och et klot på hufvudet. Hornen hafva affeende på den tiltagande, och klotet på full-månen; ty hon var Månens symbol. På mössan ses en Numidisk höna, hvars hufvud är vändt framåt pannan, men des svans och fötter hänga ner åt bakdelen af Gudinnans hufvud. Man bygde åt henne tempel, helgade henne vilda getter, och frambar bockar til offer. Hennes dyrkan gick derifrån öfver til Grekland och Italien.

ITYS.

ITYS. Terei, Konungens i Daulis, Prognes ſon. Fadren hade vanärat modrens ſter; derföre måſte Itys blifva et offer för moders hämnd. Ty Progne mördade ſit b och framſatte det til en rätt för ſin barbai och trolöſe gemål.

JUNO. (Hera.) Dotter af Saturnus Rhea. Hon är vanligen den nedre luftens ſ bol. Såſom Jupiters gemål är hon den hö och mägtigaſte Gudinna, och Gudarnes Di ning. Hon älſkade ſin gemål, hade Grati i ſit följe, och lånte til och med en g Veneris gördel, för at behaga honom. l Jupiters mångfaldiga kärleks-äfventyr under lo beſtändigt hennes ſvartſjuka, ſom altid ledde henne til hämnd emot ſina gynnade n täflerſkor. Hon förföljde länge den i en förvandlade Jo, innan hon lemnade hen ro. Calliſto blef genom hennes magt förv lad i en björninna, och Galanthis i en lek emedan hon af trohet för Alcmene hade oſant och derigenom befodrat dennas för ning med Hercules. Honom förföljde ock, alt ifrån moderlifvet intil hans ſiſta dedrägt, och det af hat til des af Jupiter ſkade moder. Fördenſkull blir hon af Po ne afmålad ſom trätgirig, ovänlig och regeri lyſten. Latona kunde på hela det faſta la ej finna et ſtälle, där hon kunde föda, tils teligen ön Delos, ſåſom et flytande land, tog henne, där hon förlöſtes med Diana Apollo. Semele blef, innan hon framfödt

cl

chus, genom Junos listiga anslag, befordrad til skuggornas Rike. Ty Dunder-Guden visade sig för sin älskarinnna, på des egen begäran, i sin himmelska skapnad, och hans blixtar förtärde den dödliga varelsen. Emot Paris, hvilken ej tilärkändt henne det gyllene äplet, såsom et pris för skönheten, äfven som emot des fader Priamus och i allmänhet emot hela Troja, hyste hon det outsläckligaste hat. Derföre spelar hon en så vigtig role i det Trojanska kriget. Hon var den Grekiske krigshärens förnämsta Skydds-Gudinna; och hvad hon ej förmådde uträtta med uppenbar magt, ersatte hon genom list, och genom andra himmelska väsendens biträde. Så smekte hon Sömnens Gud och förmådde honom at strö sömnkorn i Jupiters ögon, på det hon skulle kunna uträtta hvad hans vaksamhet annars hindrade, at nämligen kalla Neptun til Grekernes hjelp. Härvid skedde, at Ajax träffade Hector med en sten. När Jupiter vaknade, blef han ganska vred öfver Juno, och glömde så sin Gudomliga värdighet, at han hotade slå henne, hvarjämte han ock påminte henne det förödmjukande straff han en gång tilförne låtit henne undergå, bestående deruti at han i sjelfva Olympen uphängde henne och fästade svåra tyngder vid hennes fötter. Denna smärtande erinran förmådde Juno, at framhafva den ena ursäkten efter den andra, hvaröfver den vise Jupiter endast log. — En gång åtog sig Mars Trojanernes sak, och då for Juno

ſjelf i ſällſkap med Minerva til ſlagtfältet, för at förmå Krigs-Guden at begifva ſig derifrån. — Junos dyrkan var mycket allmän. Des förnämſta tempel voro i Argos, Samos, Sparta, Mycenæ och Carthago. Äfven i Rom hade hon flera helgedomar. Hennes feſter kallades *Junonia* eller *Heræa*. Bland djuren voro påfoglar, gäſs, kajor, ſtruſſar, ſparfhökar och ſtorkar henne helgade. De Romares Skyddsandar af qvinnokönet kallades ock Junoner. Annars förekommer hon jämväl ſom Ägtenſkapets, Rikedomarnes och Magtens Gudinna. Siſtnämnde förmåner lofvade hon Paris, om han velat tildela henne det gyllene äplet. I förra hänſeendet kallades hon ſtundom *Gamelia*. — Hennes anſigte utviſar något högt, majeſtätligt och ſtolt. Hon igenkännes förnämligaſt af påfoglen, ſom ſtår bredevid henne. Äfven afbildas hon åkande, dragen af påfoglar. Stundom far hon ock med häſtar för vagnen, har et diadem på hufvudet och ſpiran i handen. På en antik ſkuren ſten ſes hon ſittande på Jupiters örn, i vänſtra handen ſpiran, i den högra en öfver hufvudet ſväfvande ſlöja, under hvilken ſtjernor framlyſa.

JUPITER. (Zevs.) En ſon af Saturn och Rhea, och broder til Veſta, Ceres, Juno, Neptun och Pluto. Som Gudars och menniſkors Konung, herrſkade han i Olympen öfver himmel och jord. Om det nyfödda Gudabarnets räddning och upfoſtran, har man

nog beſynnerliga underrättelſer. I anledning af en prophetia fruktade Saturn, at af någon bland ſina barn blifva ſtörtad från Thronen. Detta föranlät honom at upäta dem. Rhea frälſte Jupiters lif, derigenom, at hon ſtraxt efter hans födelſe utſatte honom på Creta, och i ſtället lät ſin gemål upſluka en omlindad ſten. Cureter eller Corybanter måſte med tilhjelp af några Nympher vårda och upfoſtra det vackra barnet. De förre gjorde et ouphörligt buller med ſina ſpjut och ſköldar, på det at barnets gråt ej ſkulle framtränga til fadrens öron; de ſenare vårdade och ſkötte detſamma. Så upväxte den unge Jupiter och blef en raſk yngling. Nympher upfödde honom, bien förde til honom honung, och dufvor ambroſia. — Utruſtad med manlig ſtyrka befriade han Centimanerne, ſom Saturn hade nedkaſtat i Tararen, tågade emot ſin fader, med tilhjelp af ina bröder, och begynte den förfärliga ſtrilen med Titanerne. Jättarne, ſom ej hade nindre än hundrade armar, voro hans trogne ich tackſamme medhjelpare. De ſkänkte hoiom dundret och blixtarne, hvilka han med ner än naturlig ſtyrka nedkaſtade från Olymen på ſina fiender, ſå at ſkogarne upbränles, källorne förtorrkades och Oceanens vatten :okade. Centimanerne kaſtade med ſtarka armar hvar gång trehundrade ſtycken af klippor emot Titanerne, ſå at de föllo i ſtora hopar. De öfrige fängſlade nedſtörtades i Tartaren. Triumpherande delte Jupiter fadrens Rike med

ſina

sina bröder. Han sjelf behöll herraväldet öfver himmel och jord, Neptun öfver floder och haf, och Pluto öfver den undre verlden. — Med blod var diademet förvärfvadt, men Thronen ännu icke befäftad. De missnöjde kallade den nye Konungens regering *Silfver-åldren*, och önskade Saturns fridsamma gyllene period tilbaka. Giganterne upreste sig, för at hämna den skymf Titanerne lidit. De lösrefvo klippor och upryckte ekar, för at bestorma Olympen, Jupiters säte. Men Dundraren slungade blixtar mot dessa förmätne, nedstörtade dem i Tartaren och vältrade det eldsprutande berget Ætna öfver deras tilhåll. Ännu var hans fruktansvärdaste motståndare öfrig, et monstrum med hundrade drak-hufvuden, vid namn *Typhon*. Denne gjorde honom väl i början segren stridig; blef dock öfvervunnen och skickad til sina bröder i Tartaren. — Vred öfver jordens invånares genstäfvighet, sände Jupiter en öfversvämning, hvarvid endast Deucalion och Pyrrha funno räddning. Sedan et nytt menniskoslägte upkommit, reste han omkring på jorden. Det var då han förvandlade Lycaon i en varg, emedan denne gjort åtlöje af hans värdighet och majestät. Prometheus, som stulit elden ifrån Olympen och meddelat den åt de dödlige, faststmidde han vid en klippa, och sände til honom en roffogel, som dageligen gnagade på hans lefver. Hans blixtar träffade den djerfve Salmoneus, som vågade at med konst tilverka dunder och blixt, för at dermed vilja

likna

na Guden. Hämnande förföljde han ännu :e, som vägrade at erkänna hans magt. — and hans gemåler nämnas förnämligast: Me-, Themis, och den bekanta Juno, hvilken ı först nalkades i skapnad af en gök, men ermera, då han återtagit sin höga värdighet, nälte han sig med denna sin syster. Af den-förening föddes Hebe, Ilithyia, Arge, Vul-ı och Mars. Men detta ägtenskap var ändå ;en ting mindre än något mönster af enig-:. Fornåldren har desutom förvarat många lra älskarinnors namn, dels himmelska vä-den, dels dödliga fruntimmer. Man häp-med rätta öfver Gudarnas Konungs altför a sinlighet, som gjorde at han til så högst ıdomliga ändamål misbrukade sin magt, och litet var herre öfver sina begär, at han :öre ofta utsatte sig för de öfrige Gudarnes je och förakt, och oafbrutet underhöll Ju-svartsjuka harm. Til de märkvärdigaste :oner, som med sina behag fängslade ho-ı, hörde i synnerhet: den för hans kär-så mycket lidande, fromma Latona, hvil-födde åt honom Apollo och Diana; Dio-af hvilken Venus, och Ceres, af hvilken serpina] erhöllo sin varelse; Semele, som ıkte honom Bacchus, och som sjelf blef et r för sit förtroliga omgänge med den ljun-de Zevs; Alcmene, som blef den gudalike culis moder; Jo, som gaf honom sonen ıphus; Danae, som födde Perseus; Leda, hvilken han infann sig i skapnad af en

 snö-

snöhvit svan, samt Europa, hvars gunst han sökte som tjur. Den förra af de sistnämnde födde honom Helena och Pollux, och den senare Lagstiftaren Minos. På denna lista kunna ock följande namn sättas: Antiope, Niobe, Ægina, Maja, Eurynome, Taygete, Electra, Asteria, och äunu flera, som han bevärdigade med sina kärleksbetygelser. Hans familj är således ganska talrik. —

Såsom Juno betecknar den nedre luften, så förstå ofta Poeterne med Jupiter de högre regioner eller den öfre luftkretsen. Derpå hafva ock många af hans tilnamn affeende. Under honom stodo människornas öden; men han var icke allenast mägtig, utan ock ganska vis. Derföre låter phantasien Vishetens Gudinna, Minerva, födas ur hans hjerna. Hans öfriga höga egenskaper instämde fullkomligen med begreppet om det högsta Väsendet. Han afmålas som allvetande, högst god och rättvis. Han förer ordet i Gudarnes församling, beslutar, styrer och regerar alt; men är ock likfärdig at straffa dem, som öfverträda hans befallningar. Så uphängde han en gång Juno i Olympen och nedstörtade Vulcan på jorden. Om sin magt gaf han vid et tilfälle de församlade Gudarne följande begrepp: "Han ville, sade han, nedsläppa en gyllene kedja från „Olympen; de himmelske magterne skulle hänga „sig dervid, men ej vara i stånd at draga honom med sig. Deremot ville han uplyfta dem „alla tillika med haf och jord, och fästa dem

vid

„vid sin thron, så at de allesamman blefvo „hängande." — Helgedomar hade han öfver alt. I Grekland var i synnerhet templet i Olympia märkvärdigt. Där stod hans statue af elfenben med guld inlagd, et mästerstycke af den store bildhuggaren Phidias. Där höllos hvart fjerde år til Jupiters ära de namnkunniga Olympiska spelen. Mellantiden kallades en Olympiad, hvarefter tideräkningen i hela Grekland rättade sig. I den Dodoniska ek-lunden var hans berömda orakel, som af många rådfrågades. Det förnämsta templet var i Rom på Capitolium. I Phrygien hade han ock, som Gästfrihetens Beskyddare, altaren och helgedomar. Honom offrades tjurar. — Örnen, foglarnes Konung, var honom i synnerhet helgad. Denne ses ock merändels jämte honom. I det majestät och den värdighet som omger Jupiter, sitter han på en Thron, ofta med Konungavärdighetens insignia, spiran i handen och diademen på hufvudet. Blixtarne håller han nästan altid i högra handen. Stundom föreställes han stående, eller ock åkande med hästar. På gemmer och andra antiker igenkännes han af blixten och örnen. Icke sällan är han äfven krönt med en lagerkrans. I uphöjdt arbete finnes han ridande på en Centaur, som håller en dofhjort; och detta tyckes vara et symbol af jagten, emedan han bland många andra äfven har det tilnamnet: *Jägaren*. När hans hufvud är försedt med vädurs-horn, skall

ſådant beteckna den i Libyen dyrkade Jupiter Ammon, hvilken där utdelade orakelſvar.

JUSTITIA. (Rättrådigheten.) En allegoriſk Gudomlighet. Hon föreſtälles under Aſtreas eller Themis bild. I den ena handen håller hon en vigtſkål, i den andra en ſpira. I ſenare tider har hon vanligen blifvit föreſtäld med förbundna ögon, vigtſkålen i den ena och ſvärdet i den andra handen.

JUTURNA. En Jupiters älſkarinna och Turni ſyſter. Gudars Fader ſkänkte henne odödligheten, och Juno ſjelf hade aktning för Juturna och ſände henne til des broder Turnus, hvars död hon förutſåg. Turnus fick ſåledes före ſin död ſe ſin älſkade ſyſter, men föll ſnart derefter för ſin medtäflares Æneæ hand. De Romare bygde henne et tempel och firade til hennes ära *Juturnalierna*.

IXION. Antions och Perimeles ſon. Han var ganſka lycklig, drack nectar och ſpiſade ambroſia vid Gudarnes taffel. Juno upeldade hans begär; men då han ville omfamna henne, fann han endaſt en ſkuggbild ſom liknade henne. Detta ſkedde på Jupiters tilſtällning, hvilken desutom, til et ſtraff för hans djerfhet, nedſtörtade honom i Tartaren och fäſtade honom vid et hjul, ſom med honom ouphörligen hvälfver omkring. Förut hade han nedſtörtat ſin ſvärfader, Dejaneus, i en med glödande kol upfylld grop. Nu blef detta hans ſtraff.

NB. De

K.

NB. De namn, som, i anseende til deras Grekiska ursprung, af somlige skrifvas med K, finnas uptagne ofvanföre under Bokstafven C.

L.

LABDACUS. En Konung i Thebe. Han ville ej erkänna Bacchi magt, och måste derföre dö.

LACHESIS. Nattens dotter, en af de tre Parcerna. Såsom de gamle förestälde sig lifvet under bilden af en väfnad; hvarvid Clotho fäster tråden, Lachesis spinner, och Atropos afskär den, så är det lätt at förklara, hvarföre Parcerna vanligen kallas de *obevekliga*; ty menniskans lifstid låter genom inga böner förlänga sig. Lachesis ses, på en skuren sten, sitta och spinna, med en rock före och en efter sig. Vid hennes fötter ligger en masque.

LADON. En son af Ocean och Tethys, en Flod i Peloponnesus. Alt dit förföljdes Nymphen Syrinx af Pan.

LAERTES. Arcesii son, och Ulyssis fader. När hans son hade afrest til Trojæ belägring, uppehöll han sig gemenligen på landet, dref trägårds-skötsel, vin-plantering, och sysselsatte sig i allmänhet med landthushållningen. Genom sit måttliga lefnads-sätt, upnådde han en hög ålder. Ulysses besökte honom vid sin återresa, gaf sig väl i början icke tilkänna; men då gubben började gråta vid erinran af sin son, blef ock denne så rörd, at han uptäckte

fig för fin vördnadsvärde fader, och för honom berättade alla fina öden.

LÆSTRIGONER. En ocultiverad Nation i Campanien. Den lefde af bofkaps-fköt-fel, men gjorde Ulyffes mycken fkada, när denne landfteg på des kufter.

LAJUS. Son af Labdacus, Konung i Thebe. Til följe af et orakel-fvar fkulle han falla för fin egen fons hand. När derföre Jocafte åt honom födde Oedipus, lät han faftbinda barnet vid et träd i fkogen. Herdar funno goffen, och upfoftrade honom fom fit eget barn. Vid mogen ålder gjorde Oedipus en refa, hvarunder han råkade i ftrid med fin fader och dödade honom. På detta fättet blef Oraclets fpådom upfylld.

LAIS. En Namnkunnig Sköka i ftaden Corinth.

LAMPETIA. En dotter af Solen och Neæra. Hon betade fadrens hjordar och uptäckte för honom det våld Ulyffis följeslagare föröfvat, i det de bortftulit och flagtat några af des bofkapskreatur.

LAMUS. En Læftrigonifk Furfte. När Ulyffes ankrade vid hans kufter, utfkickade han trenne af fit folk, för at befe landet. Deffe träffade utanför ftadsporten Antiphatis bägge döttrar, fom hänvifte främlingarne til deras fader. Men Antiphates, hvilken äfven fom des landsmän var en jätte, åt up en af dem, och de bägge öfrige flydde tilbaka til hamnen. Læftrigonerne dödade ännu flere af dem fom

voro

oro på ſkeppen, ſå at Ulyſſes fann ſig nödſakad at kappa ankartågen och ofördröjeligen gå til ſegels.

LAOCOON. Antenors ſon, en Apollos Präſt. När man i Troja införde trähäſten, varnade han ſina landsmän derföre, och ſtötte en lans i ſidan deraf. Då kommo tvänne förfärliga ormar up ur hafvet, hvilke lindade ſig omkring honom och hans bägge ſöner och dödade dem.

LAODICE. Den vackraſte bland Priami och Hecubas döttrar. Under hennes ſkapnad kom Iris til Helena och bad henne vara närvarande vid ſtriden imellan Paris och Menelaus. Hon dog af ſorg öfver ſin ſons död.

LAOMEDON. Ili ſon. När de bägge Gudarne, Neptun och Apollo, af hvilka den förre et helt år hulpit til at upbygga murarne omkring Troja, och den ſenare vaktat hans boſkap, ändteligen af honom fordrade den utlofvade lönen, vägrade ſig denne at utbetala den. Gudarne yrkade ytterligare på ſin betalning; men Laomedon hotade dem med förluſten af näſor och öron, ja, med evigt ſlafveri, om de ej ſnart togo ſit afträde. Då ſkickade Neptun öfverſvämningar in i det Trojanſka landet, och ville ej förr låta förſona ſig, än Heſione, Laomedons dotter, blifvit upäten af et hafs-djur. Hercules frälſte flickan, i det han dödade djuret; men Laomedon ville ej til honom utlemna det ſpann häſtar, han derföre lofvat honom. Förbittrad öfver denna trolöshet,

lgifveuhet för huset, sågs bredevid deras bild n hund, äfven som de ock buro et hundinn öfver axlarna. Man krönte dem jämväl ied kransar och offrade utom maträtter äfn vin och rökelse. I Maj månad firades til eras ära *Laralia*.

LATINUS. Underrättelserna om den: Furstes härkomst äro mycket skiljaktiga. ågre kalla honom en son af Ulysses och Circe, ndre af Hercules. Förmodeligen hafva flere ift detta namn; ty så kallas äfven hos de umle den bekante Æneæ svärfader.

LATONA. Dotter af Cœus och Phœbe, i from Flicka, prydd med alla behag. Hens skönhet intog Gudarnas Fader, och deras inirdes ömhet tilväxte dageligen. Denna kärk undgick ej Junos vaksamhet. Hon lät den iyggelige draken Python ouphörligen förfölja n flyende Latona, och besvor Jorden, at ej nna henne någon fristad där hon kunde föda. elos, en simmande Ö, uptog henne sluteligen, h efter mycket lidande blef hon där med ra Gudinnors bistånd förlöst med Apollo och iana. Derefter begaf hon sig til Lycien, nedan Juno hade utspanat hennes vistande på elos. Några landtbor, som ville neka hen: at dricka vatten ur en liten sjö, och derre grumlade detsamma, blefvo af henne förndlade i grodor. Niobe, den Thebanske onungen Amphions gemål, högmodig öfver i talrika familj, gjorde åtlöje af Latona, som hade mer än tvänne barn. Latona öfver-

lämnade straffet åt Apollo och Diana, hvilka med sina pilar dödade alla Niobes barn. Detsamma hände ock Jätten Tityus, emedan han mot henne felat i skyldig aktning. Med sin dotter Dianas tillhjelp läkte hon den i det Trojanska kriget sårade Hjelten Æneas. En gång måste Diana fly för Junos vrede, och lämna efter sig sin båge och sina pilar. Latona, den öma modren, hopsamlade dessa och bar dem efter henne up i Olympen. Hon föreställes jämväl som Nattens symbol. Förnämligast dyrkades hon i Lycien, på Delos, i Athen och andra Grekiska städer. Hon afbildas som en ung och vacker Fru, med et barn på armen, det andra i handen.

LAVERNA. En Romersk Gudinna, som dyrkades i en lund, och anropades af röfvare om bistånd vid rätt farliga och hemliga företag.

LAVINIA. Latini dotter, älskad tillika af Turnus och Æneas, hvilke fördenskull råkade i et långvarigt krig med hvarandra.

LAUSUS. Mezentii son. Han förstod at tämja hästar, och är bekant för sin sonliga kärlek för sin far. Æneas dödade honom i striden.

LEADES. En Thebanisk Hjelte, som segrade öfver Eteocles.

LEARCHUS. En son af Athamas och Ino. Hans fader skall vid et häftigt anfall af vansinnighet hafva krossat honom mot en klippa,

ler ock, enligt Apollodors berättelse, onom på jagt.

ΞDA. Thestii dotter. Hon var den nonifke Konungen Tyndarei gemål. fkönhet behagade Jupiter: och under af en fvan fkänkte han henne fin kärled fin gemål födde hon Castor; med Helena och Pollux. Dock kallades bäg- ι Heroes Jupiters föner.

ΞMNOS. Qvinnorna på denna Ön ha- hämnd öfver fine mäns föröfvade otro- ördat dem, valde Hypfipyle til fin Fur- och uptogo med öppna armar Argo- ɔ.

EMNIUS. Vulcans tilnamn af ön Lem- r han nedföll, då han af Jupiter ned- ʃ från Olympen. Denna Ö var honom igaft helgad; där uppehöll han fig ock l.

ΞMURES. Så kallades de onda män- Själar efter fkilsmäffan med kroppen. odde om dem, at de vifade fig dels iga fyner, dels endaft för den af räd- ırda inbildningen. Emot deras inflytel- förmente verkeliga fpöken, anftäldes deras fördrifvande. Deffa kallades *Le-* De firades ifrån den 9:de Maj i tre fter hvarandra. Vid midnatts-timman usfadren med blottade fötter och i dju- lnad til en brunn, för at tvätta fig tre Deruppå vände han på lika fätt til- og en fvart böna i munnen, kaftade

den-

densamma efter sig och utropade: härmed löser jag mig och de mina. Sedan han åter tvättat sig, slog han på et bäcken, tiltalade de förmenta spöken, förböd dem at qvarblifva i hans hus, och utdref dem högtideligen med följande utrop, som nio gånger uprepades: Viken härifrån, j mina företrädares Manes! — De kallas ock Larvæ, och förblandas jämväl stundom med Gorgonerna.

LEOCRITUS. Evenors son, en af Penelopes friare. I folkets församling satte han sig emot Mentor. Han föll för Telemachs hand.

LEONTEUS. Coroni son, som friade til Helena. I det Trojaniska kriget visade han sig manlig och tapper, var jämte Polypœtes befälhafvare öfver fyratio skepp, hjelpte til at försvara de Grekiske förskansningarne och lade dervid mången Trojan til marken. Vid Patrocli likspel öfvergeck han Polypœtes i konsten at föra kastskifvan.

LERNÆISKA HYDRAN. Detta monstrum med nio, eller som andra säga, med 50 til 100 hufvuden, hade fått sin varelse af Typhon och Echidna. Det uppehöll sig i det Lernæiska Träsket vid Argos. Det lyckades Hercules at döda detta grufliga odjur. Han framlockade det, och afhögg det ena hufvudet efter det andra; och med Joali tilhjelp brände han ihop hvart sår, emedan annars nya hufvuden upväxte i de afhuggnas ställe. Men det medlersta hufvudet, i hvilket altid var lif, be-

grof

grof han i jorden och vältrade en klippa öfver öpningen. I Hydrans giftiga blod doppade han sina pilar.

LETHE. Glömskans Flod i den nedre verlden. Den äldsta fabelläran vet ej af denna flod. Några Philosopher, bland andre Pythagoreerne trodde, at de på de Elyseiske fälten befintelige själar efter tusen år återvände och ingingo i andra kroppar; men först måste de dricka ur floden Lethe, hvarigenom de försattes i det tilstånd, at deras förra lif och död aldeles försvunno ur deras minne. Enligt Virgils digt, svärmade derföre de aflednes själar liksom bien omkring denna flod.

LEUCIPPUS. En son af Perieres och Gorgophene, Konung i Sicyon. Han var med på jagten efter det Calydoniska vildsvinet. Ibland hans döttrar märkas i synnerhet Phœbe och Haira, til hvilka, utom andre, äfven Castor och Pollux friade. Vid detta tilfälle blef Castor dödad af sin medtäflare Idas.

LEUCONOE. Dotter af Minyas. Hon tillika med sina systrar ville ej ärkänna Bacchi dyrkan, och instälde sig derföre ej vid den utsatta högtiden. Men straffet uteblef icke: de blefvo förvandlade i flädermöss.

LEUCOTHEA. Detta namn erhöll Ino hos Grekerne. Hon var den Thebanske Konungen Cadmi dotter och Athamæ gemål, för hvilkens vrede hon måste fly, och ifrån toppen af en klippa störta sig, tillika med sin yngste son Melicertes, i hafvets böljor. Hon up-

toga

ibland Hafs-Gudinnorna och dyrkades under namn af *Leucothea*.

LEUCOTHOE. Dotter af Konung *Orchamus* i Achæmenia. Hon underhöll et hemligt kärleks-äfventyr med Apollo, hvilket uptäcktes för fadren af hennes syster Clytia. Vred öfver flickans felsteg begrof henne fadren lefvande. Apollo sjelf kunde ej frälsa eller til lifvet återkalla sin kärleks föremål; men han lät ur hennes graf upväxa et välluktande träd

LIBER. Bacchi vanligaste tilnamn. Häraf komma *Liberalia*, en fest, hvarvid man offrade drycker, tilredda af honung.

LIBERA. Detta namn gafs åt Proserpina äfven åt Ariadne, Bacchi gemål. Annars hade de Romare en Gudinna som detta namn egenteligen tilhörde. Densamma hade egn tempel, och man anstälde spel til hennes ära

LIBERTAS. Friheten, en allegorisk Gudomlighet i Rom, där hon ock hade et tempel. Hon igenkännes af hatten, hvilken hon gemenligen bär på en käpp. En sådan hat skänktes åt de slafvar som frigåfvos.

LIBITINA. Så kallades den Romerska Venus. I hennes tempel, som var i en lund, måste man infinna sig, för at vid något dödsfall i sin familj erlägga någon viss afgift.

LIBYA. Epaphi dotter, och Neptuni älskarinna, med hvilken hon blef moder t Belus och Agenor.

LIBYS. En Tyrrhenier, som var me

iblan

bland dem, som ville bortföra Bacchus. Til straff för sin djerfhet blef han förvandlad i en Delphin.

LICHAS. Herculis olycklige Budbärare, som enligt befallning måste hämta offerklädningen ifrån Dejanira. Denna klädning var bestruken med Centauren Nessi blod, hvilket sedan blifvit delaktigt af den Lernæiska Hydrans gift. Detta viste Lichas ej; men när Hercules hade tagit på sig klädningen och straxt derefter förspörde verkan deraf, upsökte han i sin ångest den, hvilken burit til honom detta olycksplagg, och kastade honom mot en klippa. Digten låter Lichas sjelf förvandlas i en sälan.

LICYMNIUS. En son af Electryon och Midea. Han hade flere bröder, som tillika med honom angrepo Pterelai söner. Härvid förlorade alle anförarne lifvet, förutan Licymnius och Everes, Pterelai son. Licymnius blef sedermera slagen af Tlepolemus, Herculis son.

LINUS. Son af Apollo och Urania, en af fornåldrens Barder, mästare i sång och spel. I dessa konster undervisade han Orpheus, Hercules och Thamyris; ja han vågade at deruti täfla med sjelfva Apollo. Man tilskrifver honom upfinningen af rhythmus.

LIODES. En son af Oenops, och en af Penelopes friare; men han deltog ej i de öfrige des friares dårskaper. Han inbillade sig mycket om sin kropps styrka; ty han påstod,

at hans misslyckade försök at spänna bågen, skulle för hvilken som hälst aflöpa lika fruktlöst. Likväl kastade han sig vid Ulyssis hemkomst feghjertadt til dennes fötter och tiggde om lifvet; men et svärdhugg gaf honom döden.

LIRIOPE. Oceans och Tethys dotter. Cephisus beröfvade henne sin oskuld, och den för sin skönhet bekante Narcissus var frukten deraf.

LITÆ. Jupiters döttrar och den skadliga Ates systrar, i hvars sällskap de finnas. Deras panna är full af skrynklor, ögat vindt, gången tung, hvarföre de ock ofta synas bli efter. Men de förbättra det onda, som deras elaka syster låter komma öfver menniskorna. Den, som vänder sig til dem, njuter godt til öfverflöd. Den åter, som ej erkänner deras magt, vederfares alt ondt, och de öfverlämna honom i den fruktansvärda Ates händer. Dessa varelser äro allegoriska föreställningar af ångerfulla Böner, hvarigenom straffvärda gerningar kunna försonas.

LOCRUS. En son af Deucalion och Pyrrha, och Konung i Locris. Bland Jupiters många älskarinnor var ock Opuns dotter från Elis. Gudarnas Fader förmälde henne med Locrus. Hon förlöstes med en son af utomordentelig fägring, hvilken ock vid manlig ålder utförde stora och öfvermenskliga bedrifter, värdige hans höga härkomst. Locrus upfostrade och bemötte honom som sit eget barn, och kallade honom Opuns efter morfadren.

LOTIS. En sedig och vacker Nymph, som sökte undvika Priapi förföljelser. Men när den dygdiga flickan ingenstädes fann säkerhet för hans enträgenhet, så anropade hon Gudarne om hjelp, och blef förvandlad i et träd med purpurfärgade blommor, som efter henne fått sit namn.

LUA. En Romersk Gudinna, åt hvilken man helgade de vapen man tagit af fienden.

LUCIFER, äfven kallad Phosphorus, Auroras son. Denne Genius går före sin moder, och afbildas med en fackla i handen och en stjerna på hufvudet. Detta alt skall betecka dagsljusets frambrytande.

LUCINA. En Romersk Gudinna, som bistår barnaföderskor. När någon blef född, erlades i hennes tempel en afgift, såsom en ärkänsla för det biträde hon dervid gjort.

LUNA. (Selene). Hyperions och Thias dotter, en urgammal Gudinna, hvilken, såsom en sinnebild af månan, hade den förrättningen, at uplysa nattens mörker. I senare tider antogs Diana härtil. Luna afbildas med vingar, åkande på en vagn, med en halfmåne på hufvudet. Stjernor äro i hennes följe. Hon hade helgedomar både hos Greker och Romare. Hon skiljer sig mycket ifrån den altid kyska Diana genom sina många kärleks-äfventyr med Jupiter, Endymion och flera andra. Pan njöt äfven hennes gunst, och skänkte henne derföre en hvit vädur; men des tunga var svart, och des afkomma blef brokig.

LUPERCUS. Det var hos de Ro samme Gud, som Grekerne kallade *Pan.* I fest blef firad i Februarii månad, och kall *Lupercalia.* Herdar offrade mjölk och hon Annars begingos dervid många oordentligh Halfnakne präster svärmade druckne omk staden, och slogo med läderremmar jun och qvinnor, under högtljudande sloj och s Högtidligheten slutades med frossande och kenskap. Kejsar Augustus förnyade väl d fest, men för at bibehålla ordning och ä het förböds tilträde för ynglingar, som ej hunnit til manbar ålder.

LYCÆUS. Detta namn tillades flere dar, såsom Jupiter, Apollo och Pan. Et af samma namn var beläget i Arcadien, hvilket Jupiter och Pan hade altaren. Så lades ock Apollo i Sicyon, där invånarr honom byggt et tempel, emedan de geno orakelsvar af honom hade blifvit befriade en hop vargar, som tilfogade deras hjordar ken skada. De skulle nämligen taga barke et stycke förtorkadt träd, som de utskic funno vid återresan ifrån Oraklet, stöta der och blanda den i kött, samt utsätta d massa för vargarne, hvilka åto sig til döds d

LYCABAS. En rofaktig Tyrrhe Han var ibland dem, som ville bortföra chus, och motsatte sig styrmannen Aco hvilken ville hindra detta företag. Men Lycabas och des följeslagare blefvo stra

för deras djerfhet. Bacchus förvandlade dem i Delphiner.

LYCAON. En son af Pelasgus och Meliboea. Som Arcadisk Furste ville han förbättra sine undersåtares seder och gifva dem någon hyfsning. Han införde den Lycæiske Jupiters dyrkan, och anlade staden Lycosura. Til de offer han frambar åt Jupiter, plägade han äfven taga menniskor, förnämligast främlingar. Jupiter fick underrättelse om detta brott emot gästfrihets-lagarna. Han besökte sjelf Lycaon i menniskoskapnad, men aflade otvifvelaktiga bevis om sin Gudomlighet. De öfrige närvarande betygade tilbörlig vördnad för detta höga väsende, men Lycaon gjorde åtlöje deraf, och föresatte sig, at om natten mörda den främmande medan han sof. Dock ville han först anställa et prof, om denne verkeligen vore den Guden, hvarföre han utgaf sig. Til den ändan slagtades en af de öfvervundne Molosser, som hos honom voro til gisslan, och des kött tillagades och framsattes vid måltiden. Den vredgade Jupiter antände med sina ljungeldar palatset, och förvanlade den blodtorstige Konungen i en Varg. — Lycaon var i öfrigt fader til en talrik afkomma, och ännu äro namnen på hans 50 söner i behåll.

LYCAON. En son af Priamus och Laothoe. När han en gång i sin faders trägård var sysselsatt at hugga virke til en vagn, öfverföll honom Hjelten Achilles och sålde honom som slaf til Euneus i Lemnos. Derifrån

blef han utlöst af Entio, och förd til Arisbe. Där lyckades honom at fly; men vid floden Xanthus råkade han obeväpnad åter i Achillis händer. Han föll til des fötter och bad om sit lif; men Achilles dödade honom och kastade hans kropp i floden.

LYCOMEDES. Creons son, en Grekisk Hjelte, som vid Trojæ belägring mycket utmärkte sig

LYCOMEDES. En Furste på Ön Scyrus. Sin dotter Deidamia förmälde han med Achilles, och upfostrade äfven Pyrrhus, denne Hjeltens son. Hans redlighet berömmes; men den ära han som krigsman förvärfvat genom Dolopernes fördrifvande från Scyrus, blef mycket fördunklad genom hans skamliga fruktan för Thesei fiender. Ty när denne, bortdrifven af Athenienserne, sökte sin tilflykt hos honom, ohelgade han sjelfva gästfrihets-rätten Han förde främlingen til en höjd, under förevändning at derifrån visa honom vissa länder men nedstörtade honom från höjden ned i djupet. Denna gerning besläckar hans namn, och Athenienserne hämnade sjelfve denna nedrighet genom Öns ödeläggande.

LYCOPHONTES. Autophons son, en Thebansk Fältherre. När Tydeus med Minervas bistånd hade öfvervunnit Thebanerne, kunde desse ej fördraga denna vanära, utan ställde sig under Lycophontis och Mæons anförande i bakhåll, för at anfalla den från Theben återtågande Tydeus. Men äfven där behöll denne

ne öfverhanden, Thebanerne föllo mangrant, och Lycophontes sjelf fann där sin död. Mæon var den ende som Tydeus lät undkomma.

LYCOPHRON. Mastors son. För et mord måste han öfvergifva sit fädernesland Cythera, och begaf sig i tjenst hos Ajax. Vid dennes sida stridde han tappert i det Trojanska kriget; vid hans sida fann han ock sin död. Ty Hectors spjut, som var rigtadt på Ajax, träffade honom, och han föll från skeppet ned i hafvet.

LYCURGUS. En son af Aleus och Neæra. Han dödade Areithous, emedan han anföll honom på en trång väg där denne ej hade utrymme at bruka sin klubba. Derefter tog han ifrån honom hans vapen, och bar dem ända til sin ålderdom, då han skänkte dem åt sin vapendragare Ereuthalion. Æsculap skall en gång hafva återkallat honom til lifs.

LYCURGUS. En son af Dryas, och Konung i Thracien. Han var ganska krigisk, men äfven stolt öfver sina bedrifter. Han upreste sig mot sjelfva Gudarne. En gång sårade han Bacchanterna i de heliga lunderne vid Nysa. De flydde, och Bacchus sjelf sökte sin räddning i hafvets böljor. Gudarne vredgades öfver den dödliges djerfhet och straffade honom med blindhet; samt förkortade hans lifstid.

LYCURGUS. Konung i Lacedæmon, [illegible] han gaf förträffliga men stränga lagar, hvarefter Lacedæmon styrdes i flera secler. Se- [illegible] tagit en ed af sine undersåtare, at

icke förr än efter hans återkomst ifrån en för gifven resa afskaffa dessa lagar, begaf han si i en frivillig landsflykt; och afhände sig ä ven sedermera lifvet, på det hans landsmä ständigt skulle förblifva bundne vid sin ed.

LYCUS. En Thebanisk Furste, som d dades af Hercules, emedan han illa bemö des gemål Megara. En annan Lycus reger de i Theben tillika med sin broder Nycteu Den senares dotter, Antiope, hade oloflig omgänge med Jupiter; men Lycus skref följ derna deraf på Epopei räkning, til hvilken ho flydde. Nycteus bad döende sin broder Lyci at hämnas på Epopeus såsom hans dotters fö ledare. Det skedde, Sicyon blef eröfradt, An tiope bortförd, men illa handterad af Lycu Hennes söner Amphion och Zethus växte ti bemägtigade sig det Tebanska riket och död de Lycus.

LYNCEUS. En son af Ægyptus, Ha var tillika med sine bröder ämnad at dö, s dan de förmält sig med Danai döttrar. T följe af et orakel-svar skulle Danaus störta från Thronen af en sin måg; derföre befallt han sina döttrar, at straxt den första natte efter bröllopet mörda sine män. Detta skedde endast Lynceus blef af Hypermnestra förskon och bibehållen vid lif. Han flydde, men Hy permnestra kom i fängelse. Dock blef hon af en uprättad domstol frikänd, och förlik med sin fader. Lynceus kom ock sederm- aka och det trogna paret blef å nyo hö-

d-

ſeligen förenadt. De blefvo ſtamföräldrar åt namnkunnige Hjeltar, bland hvilka voro Perſeus och Hercules.

LYNCEUS. En ſon af Aphareus och Arene. Han var märkvärdig för ſin ſkarpa ſyn. Äfven utmärkte han ſig på jagten efter det Calydoniſka vildſvinet. Men vigtigaſt är hans ſtrid med Caſtor och Pollux. När Leucippus hade löfvat honom och hans broder Idas ſina bägge döttrar, Phœbe och Ilaira til äkta, ſatte Dioſcurerne ſig deremot och bortförde brudarne. De bägge förolämpade älſkare förföljde ſine medtäflare, hunno dem, och en förfärlig ſtrid begyntes i hvilken Caſtor föll, men äfven Lynceus dödades af Pollux.

LYNCUS. En Scythiſk Furſte, til hvilken Triptolemus, Cereris älſkling, var kommen för at lära de infödde åkerbruks-ſkötſeln. Lyncus inſåg nyttan af denna konſt, men förtröt, at en främling ſkulle göra ſig ſå förtjent af hans underſåtare, och beſlöt derföre at mörda denne medan han ſof, och tilegna ſig äran af denna upfinning. Men den vakſamma Ceres höll hans arm tilbaka, juſt då han dragit ſvärdet för at döda ſin ſofvande gäſt, och förvandlade den afundſjuke i et Lodjur.

LYTIERSES. En vild, tyranniſk Man, ſom lade ſig i förſåt för främlingar, tvingade dem at arbeta, och ſedan dödade dem. Hercules gaf honom lönen för ſina gerningar, ſlog

honom til döds och kastade hans kropp i floden Mæander.

M.

MACARIA. Dotter af Hercules och Dejanira. När Eurystheus, denna familjs oförsonlige fiende, förföljde densamma, tog hon sin tilflykt til sina vänner Athenienserne. Gudarne lofvade genom oraklets mun seger, så snart någon af familjen frivilligt utgaf sig til et offer för de öfrige. Den hjeltemodiga flickan gick i följe deraf gerna til döden, och oraklet blef upfyllt. Eurystheus föll i striden med Athenienserne, och hennes namn var i välsignad åtanka, såsom den hvilken räddat sin slägt.

MACHAON. En son af Æsculap; som äfven hade stor erfarenhet i Läkare-konsten. Han var ock ibland de tappre Greker, som visade sig i det Trojanska kriget, och förde tillika med sin broder Podalirius trettio skepp til Troja. När Menelaus blef sårad, utdrog han pilen ur des kropp; men blef ock sjelf i detta krig träffad med en pil af Paris. Nestor förde honom ifrån slagtfältet och förgde för hans skötsel och läkande. I Geranien hade han helgedomar, där han anropades i svåra sjukdomar.

MÆNADER. Detta Bacchantinnornas tilnamn har affeende på deras nästan ursinniga och rasande förhållande, hvarunder de med skri och musik svärmade omkring och föröfvade allehanda oanständigheter. Det var så

de

de firade Bacchi högtid. Vid et sådant tilfälle tågade de äfven igenom den Traciska bergstrakten, begingo alla ytterligheter, och til och med under det högsta anfall af raseri sönderslito Orpheus imellan sig.

MÆNALUS. Lycaons son. Han hade del i sin faders tyraniska gerning, då denne mördade en yngling, och vid måltiden framsatte honom för Jupiter, för at sätta des gudom på prof. Derföre träffade ock straffet dem bägge. De blefvo dödade af des blixtar. Det gifves ock et Berg Mænalus i Arcadien, kalladt efter honom, omkring hvilket Dianas bekanta hind, som Hercules fångade, hade sit tilhåll.

MÆON. Hæmons son, en Thebansk Fältherre, som jämte Lycophontes hade commando öfver femtio krigsmän, hvilke öfverföllo Tydeus på des återresa ifrån Theben. Tydeus nedgjorde dem alla, och lät endast Mæon undkomma, för at berätta deras nederlag.

MÆRA. En dotter af Prœtus och Antea, och Dianas följeslagerska på jagt. Den älskvärda flickan hade hemligt omgänge med Jupiter, åt hvilken hon födde Locrus. Den kyska Diana dödade henne för det hon ej bevarat sin oskuld. Ulysses fann henne i de dödas rike.

MÆRA. Så hette Icari trogne Hund, som ej öfverlefde dennes dotter Erigone, utan hungrade eller sörgde sig til döds. Jupiter belönte det trogna djuret och gaf det rum ibland stjernorna.

MAJA. En doter af Atlas och Plejone. Hon lefde i det angenäma Arcadien, och hennes behag fångslade Jupiter, åt kvilken hon födde Mercurius. Det var ock hon som upfostrade Arcas.

MANES. Hos de Romare, de afledne själars Skyddsandar, äfven som Själarne sjelfva. Ofta förstås ock under detta namn de underjordiske Gudarne. Derföre plägade stridsmän vid farliga företag desförinnan helga sig åt Manerne och offra åt dem, för at således bereda sig til döden. Derefter störtade de sig bland fienderna och sökte och funno äfven gemenligen sin undergång.

MANSUETUDO. Saktmodigheten, en allegorisk Gudinna, som afbildas med vänlig upsyn, förande et lejon vid en tygel.

MANTO. Dotter af den blinde spåmannen Tiresias. När Epigonerne eröfrade Theben, råkade hon i Segervinnarnes händer. Af tacksamhet för denna lyckliga utgång, skickade Epigonerne henne, såsom det skönaste af deras byte til Apollo i Delphi. Hon kallades och *Daphne*.

MARICA. En Nymph, hvars namn förekommer hos Latinerne. Hon hade umgänge med Faunus, ock af detta par föddes Latinus.

MARIS. Son af Amisodarus, Konung i Lycien. Han är et exempel af broderlig kärlek. Ty när Antilochus hade dödat hans broder Atymnius, ville han hämna des död; men det

det misslyckades, och Thrasymedes slog honom til jorden med sit spjut.

MARON. Euanthei son; en Präst hos den Ismariske Apollo: När Ulysses förstörde staden Ismarus, och förskonte Maron och des familj, gaf honom denne sju talenter, guld, en silfver-pocal och tolf fat vin, som var så utomordenteligt starkt, at man i en pocal måste slå tjugu delar vatten, för at kunna dricka deraf utan olägenhet. Maron tyckes derföre hafva varit en stark drickare, som tålt mycket. Enligt sednare berättelser, var han altid i följe med Bacchus, hvilken hos Poeterne stundom förekommer med det tilnamnet *Maroneus*.

MARPESSA, Eveni dotter. Den sköna flickan intog den fagre Apollo, och inbördes kärlek förenade deras hjertan. Idas bortförde henne ur Gudens helgedom, och dennes smicker och kärleks-betygelser läto henne snart finna tycke för detta ombyte. Den förjande fadren hade förgäfves satt efter Idas, och kastade sig af förtviflan i vatnet. Men Apollo ville straffa den brottslige och begynte en strid med honom. Jupiter befallte dem at inställa fiendskapen och låta Marpessa välja. Hennes val träffade Idas, med hvilken hon födde Cleopatra, som vanligen kallades Alcyone, och som sedermera blef Meleagers gemål och frälste Calydon.

MARS. (Mavors.) Den förfärlige Krigsguden, son af Jupiter och Juno. Han innehar icke allenast et högt rum bland de himmelska

melſke Gudarne i Olympen, utan uppehåller ſig äfven i Thracien, bland et vildt och krigiſkt folk, där han i ſin ungdom fådt de förſta intryck af det ſtridbara lynne, ſom ſtändigt utmärker honom. Utruſtad med öfvernaturlig ſtyrka raſar han fram mot fienden, och nedkaſtar alt hvad ſom ſätter ſig emot honom. Han åſtadkommer oenighet imellan Nationer, och ſtyrer lyckan och utgången af ſlagtningar. Förfärlig är han både för dem han beſkyddar, och för dem ſom äro hans fiender; ty ljudet af hans röſt, då han vredgas, är ſom et förenadt härſkri af tio tuſen man i ſtriden. — Minerva, Viſhetens Gudinna, til intet gör ofta hans planer och afvänder från dem, ſom dyrka henne, den undergång, hvarmed de af honom hotas. Så var han Trojanernes Skydds-gud; hon åter på Grekernes ſida. Med hennes biſtånd lyckades Diomedes, at med ſit ſpjut träffa Mars, hvilken under et förfärligt ſkri utdrog ſpjutet ur ſåret, och med ſtridsvagnen återvände til Olympen. Hebe med ſyſterlig hand renade ſåret, och Pæon läkte detſamma. Jupiter hade intet medlidande med ſin oſtyrige och eldige ſon; ty han hade en gång i Gudarnes förſamling befallt, at ingen af de himmelſke ſkulle blanda ſig i Grekernes och Trojanernes krig. Men knapt hade Mars' erfarit ſin ſons Aſcalaphi död, förr än han utom ſig af ſorg och vrede, emot ſin faders förbud, befallte ſine tjenare, *Faſa* och *Förſkräckelſe* kallade, at ſpänna före vagnen

och

och med honom ſkynda til tummelplatſen. Minerva, mera kall och förſigtig, höllo honom tilbaka, tog hjelmen af hans hufvud och vapnen ur hans händer, och föreſtällde honom, at han annars ådroge ſig fadrens vrede och genom ſit oviſa och öfverilade företag utſatte ſkyldiga och oſkyldiga för Jupiters ſtraff. Desſa föreſtällningar verkade, och han blef denna gången qvar i Olympen. — Otus och Ephialtes, Neptuns ſöner, af Poeterne berömde för både kroppsſtyrka och ſkönhet, råkade med honom i ſtrid, togo honom til fånga, kaſtade honom belaſtad med kedjor i fängelſe, där han måſte förblifva i tretton månader, och visſerligen funnit ſin död, ſå framt icke Mercur hade befriat honom deriſrån. Deremot dödade han Halirrhothius, Neptuns ſon, emedan han förgätit aktningen för hans dotter Alcippe. Mars blef af Neptun anklagad inför domſtolen, men frikänd af ſine Domare. Märkvärdig är hans dubbla envig med Hercules, vid hvilket tilfälle han blef ſårad och måſte fara tilbaka til Olympen. I Gudarnas krig var han den ſom förſt angrep. Förſt måſte han väl med ſit parti ſitta på högden Calicone och höra rådplägningarne. Men hans häftighet bortförde honom, ſå at han, fäktande emot Minerva, kaſtade ſit ſpjut mot Ægiden. Et ſtenkaſt af Minerva ſträckte honom til marken, och Venus måſte hjelpa honom ifrån tummelplatſen. — Den vilde krigaren var dock ingenting mindre än känſlolös för kärleken. Hans

tyck-

tycke föll på det skönaste föremål i Olympen, sjelfva Venus. Detta kärleks-äfventyr, eller des uptäckande, beskrifves nog löjeligt af fornåldrens Skalder. Vulcan, Veneris gemål, förfärdigade et nät af koppar, fångade deruti de bägge älskande, och begick til och med den grymheten, at utsätta dem för de tilkallade Gudars och Gudinnors gäckande åtlöje. Äfven nämnas några flere qvinspersoner, af hvilkas behag han fängslades. — Han dyrkades mest i Tracien. Man offrade åt honom boskap och fångne fiender. I Grekland och i Rom hade han ock helgedomar. De Romare helgade åt honom en plats, kallad Martisfält, och byggde åt honom flere tempel. Hans Präster kallades *Salier* och *Flamines*. At han jämväl hade helgade fält och lunder, bevises bland annat af den honom helgade lunden i berättelsen om Cadmus, samt af det honom likaledes helgade fältet, som Jason måste upplöja. — Namnet Mars är ofta et symbol af mod och tapperhet, nämligen så vida dessa egenskaper visa sig utan tilhjelp af krigsvetenskapen och endast bero på kropps-krafter. När man ville personifiera detta begrepp, så föreställdes denne Guden i den fullkomligaste manlig styrka och vanligen i krigsrustning. Han antingen rider, eller åker på en stridsvagn, dragen af modiga hästar. Ofta ses han ock i en gående eller sittande ställning, oklädd, med svärd eller lans, och skölden i handen eller vid sidan. [illegible] lätteligen på antika skurna

ste-

ſtenar. Hans kärleksbragder med Venus föreкomma ofta i half-uphöjdt arbete.

MARSYAS. Son af Olympus, en Satyr, ryktbar Muſicus på ſin tid. Han fann den flöjt, ſom Minerva borſtkaſtade, då hon ſåg at hennes anletsdrag vanſtälldes af blåſandet. Men hon hade äfven afſagt förbannelſe öfver den ſom ſkulle uptaga detta inſtrumentet. Knapt var Marſyas i beſitning deraf, förr än han, upblåſt af högmod öfver ſin talang, vågade upfordra ſjelfve Apollo, at täfla med honom. Denne nedlät ſig dertil, och ſjöng tillika vid cithran harmoniſka ſånger. Muſerna, ſom ſkulle dömma, tilärkände Apollo ſegren, och Marſyas blef flådd, til et ſtraff för ſin djerfhet. Nympher och Satyrer ſörgde öfver hans förluſt, och tårar följde honom in i döden, blandade ſig med hans blod och utgjorde en flod, ſom ärfde hans namn.

MATUTA. Detta namn tillades Ino ſom Gudinna i Rom; men hos Grekerne kalades hon Leucothea. Gifta huſtrur dyrkade henne, och i hennes helgedom var allenaſt en enda ogift perſon tilträde lämnadt. De öfriga ogifta perſoner, ſom nalkades templet, ſhöllos med piſkſlängar ifrån des ingång. Man bad Gudinnan om beſkydd för ſyſterbarn, emedan Ino fordom hade ſorg af ſina egna barn, men glädje af ſin ſyſterſon Bacchus.

MATUTINUS. Et Jani tilnamn.

MEDEA. Dotter af den Colchiſke Konungen Æetes och Idyla. Hon var färdeles

ſkön-

skön, och mycket erfaren i trollkonster. Hon fattade kärlek för Jason, som med skeppet Argo var kommen til Colchis för at hämta det gyllene skinnet. Hon hjelpte honom dertil, i det hon gaf honom magiska örter, och tilredde salvor och drycker, hvarigenom han sjelf skyddades emot de eldsprutande tjurarne, och rigtigt kunde utföra sit äfventyr. Den ömma flickan lemnade sin faders palats, och skyndade hemligen nattetid bort med sin älskare. Den bekymrade fadren satte efter de flyende; men Medea räddade sig genom et afskyvärdt brodermord. Absyrtus hette den oskyldige gossen, hvilken hon mördade, hvars kropp hon styckade och strödde på hafsstranden, hvars hufvud och händer hon upsatte på en klippa. Med outsäjelig smärta upsökte och samlade Æetes dessa stycken, och detta dröjsmål tillät de flyende at undkomma. Efter många öfverståndna faror landstego de i Phæacien, hvarest de med det landets Konungs tillstånd fullbordade förmälningen: Efter ännu flera motgångar kommo de ändteligen til Conrith, och förde i tio år en lycklig sammanlefnad. Då blef Jason henne otrogen, utsåg sig en annan maka, och förskót Medea. Denna förställde sig, och skickade til den nya älskarinnan Glauce en brudklädning; men den var förgiftad. Så snart Glauce påklädt sig densamma, försporde hon en invärtes brännande smärta, och en qvalfull död gjorde slut på hennes lif. Äfven hennes fader, Konung Creon i Corinth, blef et offer.

för

för Medeas hämnd, och tillika med sit Palats et rof för lågorna. Men icke heller där hade Medeas raseri nått sin gräns. Hon mördade först med egen hand sina barn, och for så bort, illskrattande, i sin drakvagn genom luften. Hon nedsteg i Athen och lefde där i straffbart omgänge med Konung Ægeus. Van vid skamliga gerningar, öfvertalade hon den svage Fursten, at med förgift undanrödja en främling, som infunnit sig i hans Hof. Anstalterna dertil voro redan gjorda, när Ægeus i den främmande igenkände sin son, Theseus, hvars mördare han ovetandes så när hade blifvit. Medea insvepte sig i et moln, och flydde i tid för hjeltens hämnd. Derifrån skyndade hon tilbaka til Colchis, och förskaffade sin fader regeringen, som des egen son imellertid fråntagit honom. I öfrigt är Medea i forntidens digter märkvärdig icke blott för sina trollkonster, utan ock för sina spådomar.

MEDON. Detta är den Centaurens namn, som stridde mot Lapitherne. Men en hel annan *Medon* var Ulyssis trogne Härold. Han var familien så tilgifven, at han genast uptäckte för Penelope des friares anslag emot Telemachs lif. När Ulysses vid återkomsten dödade desse friare, til et välförtjent straff för det ofog de drifvit i hans hus; fruktade Medon, som ofta sjungit vid deras lustbarheter, at äfven blifva bestraffad, kröp derföre under en stol och betäckte sig med huden af en tjur. Ulyssis skarpsynthet uptäckte honom dock; och

endast Telemachs förbön kunde frälsa hans lif. Han bekräftade sedermera inför folket, at en Gudamagt verkeligen bistått Ulysses.

MEDON. En son af Oileus och styfbroder til Ajax. För et begånget mord skull uppehöll han sig i Phylace. Han anförde et antal troppar för Troja, och commenderade Pythierne. Æneas blef hans baneman.

MEDUSA. En af Gorgonerna, dotter af Phorcys och Ceto. Hon var ibland de tre systrarne ensam dödlig. Hennes skapnad var förfärlig i anseende til håret och gördelen, som bestodo af ormar. Hennes blick förstenade hvarje lefvande varelse, som den träffade. Perseus kände hos sig Gudakraft, och vågade det driftiga företaget, at skilja Medusæ förderfveliga hufvud ifrån des kropp. Gudarne sjelfve gåfvo detta förehafvande sit bifall, och togo en verksam del deruti. Fördenskull gaf honom Orcus en hjelm som gjorde honom osynlig; Mercur, et par med vingar försedda halfstöflar, och Minerva en koppar-sköld, i hvilken han, såsom i en spegel, kunde se den sofvande Medusa. Så utrustad, och beledsagad af Græerna, hvilka genom honom förlorat sit enda öga, och genom sin beredvillighet at föra honom, hoppades återfå detsamma, ingick han i Gorgonernas hemvist, afhögg Medusæ hufvud och for dermed genom luften. Af det utströmmande blodet upkommo Chrysaor och Pegasus, frukter af Medusæ hemliga omgänge med Neptun. De på jorden fallande blodsdrop-

droppar gåfvo lif åt ormar, och Perseus betjente sig af hufvudets magiska kraft emot Atlas, Phineus och hafs-djuret som skulle upsluka Andromeda, hvilka alla derigenom förvandlades i stenar och klippor. Ändteligen skänkte han detta underbara hufvud åt sin himmelska beskyddarinna, Minerva, hvilken insatte det i den mägtiga Ægiden. Äfven hon betjente sig deraf, för at straffa dem som förtörnat henne. På gamla minnes-märken finner man detta förremål ofta bearbetadt. Man ser då vanligen i hennes ansigte sina och retande drag, samt en ädel och majestätisk bildning.

MEGÆRA. En Furie, en af de obevekliga Gudinnor, hvilkas göromål det var, at i Dödens Rike straffa de onda. Men de voro äfven stundom sysselsatte på sjelfva jorden, och i synnerhet åstadkom Megæra oenighet, förbittring och mord.

MEGARA. Dotter af den Thebanske Konungen Creon, och Herculis Gemål. När Juno lät honom falla i raseri, gick han så långt, at han dödade denna sin maka och de barn han med henne aflat.

MEGES. Phylei son, en tapper krigsman. Han var anförare för Echinaderne och invånarne i Dulichium, med hvilka han på 40 skepp instälde sig vid Trojæ belägring. För hans hand föllo Pedæus, Crœsmus och Amphiclus. Äfven förhöll han sig manligen och tappert emot Delops, som anföll honom.

MELAMPUS. En Invånare i Elis, en af forntidens kunnigaste Spåmän. Den gåfvan at af foglarnes sång och af djurens läten förutsäga det tilkommande, skall han, enligt de äldsta digter, hafva erhållit af tvänne ormar, som under det han sof andades på honom, och slickade fugtigheten ur hans öron. Han måste fly ur sit fädernesland för Neleus, emot hvilken han förgått sig. Broderlig kärlek förmådde honom at begifva sig til Phylace, för at bortröfva Iphicli boskaps-hjordar. Ty dessa voro priset, hvarföre Neleus ville gifva sin dotter, den sköna Pero, åt hans broder Bias. Men han blef ertappad och kastad i fängelse. Et helt år måste han bära sina bojor, ur hvilka han då ändteligen frälste sig genom et konstgrepp. Af det murkna och maskstungna trävirket kunde han sluta at huset snart skulle falla öfverända. Den sluge spåmannen förutsade detta. Så snart han blifvit utförd derutur, ramlade det ock verkeligen. Härigenom blef han ryktbar äfven i Phylace, man ansåg honom med vördnad, och Iphiclus sjelf rådfrågade honom i en sjukdom. Konungen återkom til helsan genom de läkemedel han gaf honom; och til en ärkänsla fick han boskaps-hjorden til skänks. Hans broder Bias emottog nu flickan af Nelei hand, med hvilken Melampus jämväl blef förlikt. Sedermera nedsatte han sig i Argos, hvarest han botade därvarande Konungens Prœti dotter och andra landets döttrar för vansinnighet. Til en belöning

ning fick han en af Konungens döttrar til
mål.

MELANIPPUS. Son af Astacus, en
per Thebes Förfvarare. Han gaf Tydeus
sår, men blef sjelf dödad af Amphiaraus,
m öfverlämnade hans döda kropp åt den
ende Tydeus. Dennes onaturliga hämnde-
lnad gick så långt, at han genast upåt hjer-
n af sin dödade fiende.

MELANIPPUS. En ädel Trojan af
ami familj. I Percote hade han inseendet
ver dennes hjordar. I det Trojanska kriget
ade han mycket mod och dödade många
nder, tils han ändteligen i en fäktning blef
ervunnen af Antilochus.

MELANTHIUS. En son af Dolius.
der Ulyssis frånvaro voro des fårahjordar
nom anförtrodda; men den trolöse tjenaren
; ej på sin herres fördel. Han öfvergick al-
es på Penelopes friares sida, och när den för-
dde Ulysses hemkom, vågade han til och
d at bemöta honom med förakt. Men han
k öck sin lön. Ty när han ur rustkammaren
ntade vapen åt dessa förmätne främlingar
n satte sig emot Ulysses, blef han gripen
Eumæus och lagd i bojor. Ulysses lät der-
er sönderkrossa hans armar och ben och skil-
den ena lemmen efter den andra ifrån hans
pp.

MELANTHO. Den förres syster, en
erlig Qvinsperson, som visade den största
ckfamhet emot alt det goda hon ifrån sin

barndom njutit i Ulyssis hus. Med Penelopes friare lefde hon utan tuckt och ärbarhet. Derföre felade hon äfven som oftast i aktning för sin husbonde, Ulysses. Hennes lön blef et rep, äfven som de öfriga slafvinnornas, hvilkas upförande liknade hennes.

MELANTHO. Deucalions dotter, älskad af Neptun, hvilken förförde henne under skapnad af en Delphin. Hon blef Delphi moder.

MELEAGER. En son af den Calédoniske Konungen Oeneus och Althæa. Han var en ganska märkvärdig man i forntiden. Han beledsagade de sjöfarande på skeppet Argos, och utmärkte sig i synnerhet på jagten efter det Calydoniska vildsvinet; ty det var han som gaf detta odjur det sista dödliga hugget. Des hufvud öfverlämnade han åt den sköna Arcadiska Furstinnan Atalanta, som var med på jagten och redan hade gifvit djuret et sår. Huden hängde hon på sig til et äretecken för denna hjeltegerning. Men Althæas bröder afundades denna ära och gjorde anspråk derpå. Häraf upkom en strid imellan dem och Meleager, som blef deras segervinnare. Althæa såg de slagne, och svor at hämna på sin egen son deras död. Parcerne hade vid Meleagers födelse lagt et vedträd på spisen och lofvat, at barnet skulle få lefva så länge tils det vore upbrändt. Modrens ömhet hade hitintils noga förvarat detsamma; men nu förtog hämnden den moderliga ömheten, så at hon med

eder

oder och förbannelser kastade det på elden. Enligt ödets beslut kände Meleager genast de fasligaste plågor som ständigt tiltogo, tils han upgaf andan. — Efter Homers berättelse var han som Calydoniernes anförare mycket fruktansvärd för Cureterne och frälste derigenom sit fädernesland. Hans gemål hette Cleopatra. Man har et minnesmärke öfver honom i uphöjdt arbete, där han föreställes ovillig at frälsa sit fädernesland. Hans moder och bröder bedja honom förgäfves; men hans gemåls böner beveka honom.

MELICERTES. En son af Athamas och Ino. När fadren i et anfall af raseri hade dödat sin äldste son Learcus, flydde modren med den yngre, Melicertes, til hafvet, och störtade sig med honom ifrån en klippa ned i böljorna. Dock fann han icke här sin död, utan blef uptagen bland Hafs-gudarne och kallades Palæmon. Man firade til hans ära de Isthmiska Spelen.

MELPOMENE. En dotter af Jupiter och Mnemosyne, en af Muserna. Hon var Sorgespelets Sång-Gudinna, och håller derföre i den ena handen en tragisk masque, i den andra förer hon en klubba. Til at beteckna hennes heroiska föremål, har hon ock et svärd vid sidan.

MEMNON. En Æthiopisk Furste, efter digterne, en son af Tithous och Aurora. Homerus kallar honom en ganska skön man, som deltog i det Trojanska kriget och dödade

Antilochus, men fick sin bane af Achilles. Aurora var otröstlig öfver hans förlust; derföre lät Jupiter foglar upflyga ur hans grift, hvilka årligen återkommo til densamma för at där strida med hvarandra. Daggen som upfriskar jorden, skall föreställa den förjände modrens tårar. — Man upreste åt honom et minnesmärke af metall nära Thebe. Så ofta Aurora syntes på horizonten, och solstrålarne träffade denna minnesvård, gaf densamma et klart och angenämt ljud ifrån sig; men detta ljud blef dovt så snart Aurora bortvek om aftonen.

MENELAUS. Agamemnons broder och Konung i Lacedæmon. Hans gemål var den sköna Helena, hvilken genom Veneris föranstaltande blef bortförd af den Trojanske Prinsen Paris. Härigenom upkom et krig, som satte hela Grekeland i rörelse. Han sjelf utrustade sextio skepp, med hvilka han seglade til Troja. Han begynte först et envig med sin gemåls förledare, och hade så när fört honom fången til det Grekiska lägret, om icke Venus hade insvept hans fiende i et töcken, och således dragit honom undan den rättmätiga hämnden. Han stridde i detta krig med et lejons mod, dödade mången Trojan och tog andra til fånga. Han lät aflifva Deiphobus, som äfven dristade älska Helena. Efter Trojæ eröfring tilbringade han åtta år på återresan. Han seglade omkring kusterna af Cypern, Phoenicien, Æthiopien, Egypten och Libyen. Längst måste han uppehålla sig i negden af Egypten; men

men på ön Pharus viſtades han i tjugu dagar. Hans reſe-kamrater förlorade modet när lifsmedlen fattades och nöden tvingade dem at fånga fiſk til ſin hungers ſtillande. Det var ock här, ſom han, bekymrad öfver ſin reſas utgång och okunnig om rätta vägen, träffade Eidothea, Protei dotter. Genom en liſt förmådde hon ſin fader, en berömd ſpåman, at råda Menelaus och förkunna honom hans tilkommande öde. Menelaus följde hans råd, vände om til Egypten, offrade åt Gudarne, och tog ſedermera den väg Proteus för honom utſtakat. Gubbens blick ſom ſåg in i det framfarna och det föreſtående hade äfven för honom uplyſt hans vänners öden. Så erfor han bland annat, at Agamemnon blifvit dödad af Ægiſthus. Den vigtigaſte underrättelſen var den, at han ej ſkulle dö på naturligt ſätt, utan lefvande blifva förſatt i de Elyſeiſka fälten. Sedan han til ſin broders åminnelſe hade upreſt en grafvård, lyckades honom at med ſin gemål komma hem. Han förde med henne et lyckligt ägtenſkap, och öfverträffade i pragt och rikedom alla ſamtida Konungar; ty han hade på ſina reſor erhållit ſtora och många ſkänker. Ingen tyckes ſå hafva intagit hans hjerta, ſom Ulyſſes, hvilken han önſkade beſtändigt få hafva hos ſig. Åt des ſon, Telemach, ſkänkte han en med en guldrand prydd bägare af ſilfver, et mäſterſtycke af Vulcan, ſom han ſjelf fått af Sidoniernes Konung. Hans död är obekant; dock blef han dyrkad ſom en Halfgud, och hade i

synnerhet et tempel nära Lacedæmc
kropps-byggnad var senig och stark.
lig längd och breda skuldror utmärk
framför Ulysses. När han talade oft
var han ej ordrik; men ljudet af han
klart och genomträngande, och i har
låg vigt och styrka.

MENESTHEUS. En son
Han störtade Theseus och upsteg på
nienfiska Thronen. Han seglade m
skepp för Troja, och utmärkte sig
gäst genom sin klokhet. I öfrigt fö
at styra strids-vagnen och at tämja
At han deruti gått långt ses deraf,
Nestor täflade med honom i dessa

MENESTHIUS. En afko
Sperchius, och Polydoras son. Ha
gade Achilles på des fälttåg til Tro
berömmer hans prägtiga pantsar.

MENOECEUS. Creons s
leken til fäderneslandet kostade hon
Spåmannen Tiresias hade, då de sj
Furstarne satte Thebe i förskräckel
de belägrade räddning, om Krigsgud
offer för den af Cadmus dödade drak
nœceus, den siste af Cadmi ätt, g
villigt til et offer. Hans bekymr
sökte at leda honom ifrån detta bes
fäderneslandets räddning låg honom
hjertat än hans eget lif och fadrer
ningar. Han begaf sig up på mur

et dödligt sår och nedstörtade sig från den förfärliga höjden.

MENOETIUS. Japets son. Han var nog förmäten, at i förlitande på sin styrka med Titanerne kämpa emot sjelfve Jupiter. Men denne förödmjukade hans stolthet, och kastade honom med en blixtstråle ned i Tartaren.

MENOETIUS. En son af Centhronymus. Han betade Phetos hjordar. När Hercules på Eurysthei befallning nedsteg i Tartaren, för at hämta Cerberus, satte sig Menœtius emot honom, för at mäta sina krafter med hans. Men Herculis jätte-styrka segrade. Med sönderbrutna refben var han nära sin död, och endast Proserpinas förbön kunde frälsa honom ur segrarens händer. — En annan af samma namn, Actors son, var med ibland Argonauterne på sjöresan til Colchis.

MENTES. En Taphiernes Furste, son af Anchialus. Han lefde i förtrolig vänskap med Ulyssis familj, och aflade där icke sällan sina besök. Derföre antog Minerva hans skapnad, för at derunder såsom gäst gifva Telemach underrättelse om des faders öde, och tillika ingifva honom mod, at sammankalla folket, för at förbjuda Penelopes friare deras otilbörliga upförande.

MENTHA. En Flicka, för hvilken Pluto fattade tycke. Proserpina, förbittrad öfver denna medtäflerska, förvandlade henne i en ört, kallad efter henne Mentha, eller Krusmynta.

MEN-

MENTOR. Telemachs Vän och Lärare. Honom hade Ulysses före sin afresa updragit vården om sit hus. Redeligen, troget och samvetsgrant upfylde han sin skyldighet. Frimodigt talade han i folkets församling emot Penelopes friares oordentligheter, och kallade de närvarande otacksamme, emedan de icke redan gjort ända på dessas utsväfningar. Vishetens Gudinna antog hans skapnad och förde Telemach i Nestors hus i Pylos. När hon såg ändamålet af sin resa upfyldt, begaf hon sig ifrån honom under den förevändning, at segla til Cauconerne, för at indrifva en fordran. Men ännu en gång betjente sig Minerva af Mentors skapnad, för at ingifva sin älskling Ulysses' mod vid des återkomst, och skydda honom för Penelopes friares anfall och vapen.

MERCURIUS. En son af Jupiter och Maja. De gamles inbildningskraft tildelade detta Gudaväsende slughet och list: derföre var altid Mercur deras biständ, som utmärkte sig genom klokhet och rådighet at draga sig ur brydsamma ställningar. Han härstammade rätteligen ifrån Ægypten, ifrån hvilket land hans dyrkan flyttades til Grekland och Rom. På sjelfva hans födelsedag visade han sin böjelse för tjufnad; ty han stal ifrån Neptun des treuddiga gaffel, svärdet ifrån Mars, båge och pilar ifrån Apollo, tången ifrån Vulcan, och spiran ifrån Jupiter. Denne bittida om morgonen födde Gudasonen hade redan

vid

vid middagstiden nog ſtyrka, at ſpringa ifrån ſin vagga; och då i det ſamma en ſköldpadda kom honom til mötes, tog han des hvälfda ſkal, ſpände ſju ſenſträngar deröfver och ſlog derpå med en liten ſtaf. Glad öfver denna upfinning ſjöng han derjämte harmoniſka ſånger. Om aftonen for han igenom Pierien, på hvars ängar Gudarnes hjordar betade. Där ſtal han ifrån Apollo 50 oxar och dref dem af ſtället. För at dölja ſpåret bandt han risqviſtar omkring ſina fötter, gick ſjelf baklänges och förde ſå med ſig ſit rof. På detta ſättet, ſedd allenaſt af en gammal man, vid namn Battus ſom arbetade på fältet, kom han til floden Alpheus, hvareſt han offrade tvänne af deſſa heliga oxar åt ſig ſjelf; och ſom dertil fordrades eld, upfann han äfven konſten at ſkaffa ſig den. Sedermera ſmög han ſig hem igen, kröp i ſin vagga och loſſade ſofva. Förbittrad öfver det nyfödda barnets driſtighet frågade Apollo honom efter ſina oxar, med hotelſe at nedſtörta honom i Tartaren, om han ej upgaf ſtället dit han drifvit dem. Med ton af oſkuld nekade han brottet och tilböd ſig at aflägga värjemålsed inför ſin fader. Han ſtäldes ock verkeligen inför domaren, nekade med hårdnackenhet til de beskyllningar honom gjordes, och ſökte at vederlägga dem med ſin ſpäda ålder. Den klartseende Jupiter tyckte väl om ſin ſons klokhet och liſt; befalde honom likväl at återgifva oxarna til ägaren. Det ſkedde, och Apollo

förlik-

ktes med Mercurius, när han fick höra ljufliga ton hvarmed han fjöng til lutan. ... as vänskaps-band knöts för altid. Mercurius skänkte Apollo den ljufligt klingande lutan, hvaremot denne gaf honom en gyllene staf och lärde honom spdåomskonsten. Nu återvände bägge til Olympen. — Mercurius är Jupiters Härold och Sändningebud. Derföre tillade honom äfven de gamle sådana förrättningar som den tiden tilhörde en härold. Han måste tända eld, frambära maten, vara munskänk, o. s. v. Med sin staf vidrörer han människorna, och då följa de med honom til de underjordiske; äfven som han med et slag deraf återkallar dem til lifs igen. Således utförer han i Tartaren Plutos, i Olympen Jupiters befallningar. — Han var ganska väl växt, förstod konsten at brottas och at fätta vighet emot en öfverlägsen styrka. At derigenom segra lärde han människorna. Men han befordrar ock frid och endrägtighet och skiljer tvistigheter, hvarföre Vältalighet och öfvertalningskonst stå under hans beskydd. Redan i sin ungdom slog han med sin staf imellan tvänne stridande ormar. Den magiska kraften verkade genast på dem, och de lindade sig omkring stafven, med hufvuden vända neråt mot hvarandra. Detta är Mercurii staf. — Til hans bedrifter hörer, at han deltog i Giganternes krig, och dödade Hippolytus; at väduren med det gyllene skinnet blef af honom öfverlämnad, at han meddelade Perseus sina vingar, för

at

at kunna utföra sit företag emot Medusa; at han i sten förvandlade den förrädiska Battus; at han med tonen af sin flöjt insöfde den med 100 ögon försedde Argus, och så vidare. — Hela hans väsende var angenämt och intagande. Icke heller var han känslolös emot kärlekens retelser, hvilket biand annat bevisas af hans kärleks-äfventyr med Lara. Såsom klokhet utmärkte honom, var han enligt de äldre digter en särdeles vän af den sluge Ulysses och gjorde honom kraftigt bistånd, som ses i synnerhet af fabeln om Circe. Ja äfven bedrägerier, tjufnader och menederier skyddades af honom, och listiga människor kallades hans söner. Man igenkänner honom af hans smärta kropp, samt af vingarna på hufvud och fötter. I handen förer han sin med tvänne ormar omlindade staf. Stundom håller han ock en penningpung, eller en vigtskål. Han dyrkades hos Ægyptier, Greker och Romare. I Grekland var det förnämligast i Arcadien som han tilbads. I Rom hade han flera tempel. Köpmän, hvilkas Skydds-Gud han var, firade fester til hans ära. Honom offrades mjölk, honung och unga djur, af hvilka i synnerhet hannen var honom helgad. I anseende til hans vältalighet och öfvertalningsgåfva, tycktes tungan, såsom talets organ, hafva varit honom förnämligast helgad.

MERIONES. Moli son, en snäll Löpare. Han, tillika med Idomeneus förde Creenserne för Troja, förhöll sig ganska tappert, och

och vågade til och med at begära et envig med ſjelfve Hector. Hans konſtigt arbetade hjelm var märkvärdig, emedan äfven andre berömde män burit denſamma. Han ſkänkte den tillika med ſin vapenruſtning åt Ulyſſes, när denne tillika med Diomedes gick in i Trojanernes läger. För hans hand föllo Harpalion, Morys, Hippotion, Acamas och Largonus; och Deiphobus blef af honom ſårad i armen. Han var med i ſtriden om Patrocli kropp, och i de dervid anſtälda ſpel vann han tio yxor ſåſom pris för det han nedſköt en dufva ur luften.

MERMERUS. En ſon af Jaſon och Medea. Hans dödsſätt berättas olika. Somlige tro, at Medea mördat honom af hämnd mot Jaſon; andre låta honom dödas af Corintherne; andre åter föregifva at han omkommit på jagt efter et lejon.

MEROPS. En Furſte och Spåman i Percoſes. Han ville ej låta ſina bägge söner, Adraſt och Amphius, följa med til det Trojanſka kriget, emedan han förutſåg, at de där ſkulle dö. Men de åtlydde ej hans varningar, och föllo bägge för Diomeds hand.

MESSAPUS. En ſon af Neptun. Han var ſäker för eld och ſvärd, gjorde Turnus biſtånd emot Æneas och höll ſig ganſka tappert.

MESTRA. Eriſichthons dotter. Hennes olycklige fader ſålde henne til ſlafvinna, för at få medel at ſtilla ſin omätteliga hunger. Nep-

eptun var hennes älskare och skänkte henne
n gåfvan at kunna förvandla sig efter behag.
on betjente sig deraf til sin älskade faders
rmån, i det hon förvandlade sig i åtskilliga
gs djur, som han sålde: och hon återvände
tid för at å nyo förvandlas och säljas.

METABUS. En Furste i Privernum.
ans tyranni vållade et upror ibland hans un-
rsåtare. Han flydde med sin dotter Camilla,
m då var et litet barn. Vid floden Amase-
ns insvepte han barnet i gräs, fästade detsam-
a vid ändan af sit spjut, helgade det til Di-
ias tjenst och kastade det öfver til andra stran-
n. Sig sjelf störtade han i böljorna och kom
ckligen genom simmande undan sine rebellers
rföljelse.

METANIRA. Hon var Celei maka.
not sin vilja blef hon vållande til sin sons
riphons död. Ty när Ceres ville förläna
nom odödlighet och til den ändan skulle
ära honom med eld, smög sig Metanira til
illet där detta förehades, och gaf til et an-
ri vid åsynen deraf. Förtörnad öfver den-
: straffbara nyfikenhet öfverlämnade Ceres
rnet åt lågorna, och skyndade sig bort se-
n hon gifvit tilkänna hvem hon var.

METIS. En dotter af Ocean, och för-
äld med Jupiter. Oraklet hade förkunnat,
hon skulle föda en son, som ej skulle finna
ı like i vishet och insigter, och sluteligen
ifva Gudars och människors Konung. När
on skulle föda, sökte Jupiter at förekomma

de för honom fruktansvärda följder af oraklets spådom, och för den skull upslukade henne tillika med den ännu ofödda Minerva, som sedermera föddes ur hans egen hjerna.

METISCUS. Han förde Turni vagn. Turni syster, Juturna, kastade Metiscus ifrån sätet utan sin broders vetskap, och styrde sjelf hästarna. Hon gjorde detta blott af ömhet för sin broder, hvars lif hon gerna velat frälsa, och hoppades at genom detta vågsamma försök, och i förtröstan på sin beskyddarinnas, Junos, bistånd, at kunna rädda honom ur des fiendes Æneæ händer.

MEZENTIUS. En Furste i Agylla. Han var en tyran, hvars oerhörda grymhet tvingade hans undersåtare til et upror emot honom. Jämte en outsläckelig blodtörstighet hade han äfven den omänskligheten, at med de grufligaste plågor döda de olycklige som voro målet för hans raseri. Så lät han med obeskriflig känslolöshet sammanbinda en lefvande med en död, på det at den senare genom sin förrutnelse och den deraf upkommande stanken skulle draga den andre med sig i grafven. Hans upretade undersåtare tvingade honom at fly til Turnus, hvilken han bistod i kriget emot Æneas. Denne dödade hans son Lausus och gaf honom sjelf et sår. Med förnyad bitterhet gjorde han nu et nytt anfall emot Æneas, hvilken stridde til fots; men blef af honom kastad af hästen och dödad. I dödsstunden bad han segervinnaren,

at

t ej utlämna honom til sina undersåtare. Til öljie af andra berättelser tågade Mezentius örst efter Turni död med Rutulerne emot Eneas. Denne blef då i striden bortryckt rån de dödligas åsyn; men hans son, Ascanius, fortsatte kriget med framgång, och tvingade Mezentius at begära frid. Ascanius uppfyllde hans önskan och lefde med honom sedermera i endrägtighet och ro.

MIDAS. En Lydisk och Phrygisk Furste, son af Konung Gordius. Han är bekant för sina rikedomar. Sättet huru han samlat i omäteliga skatter berättas af Poeterne som öljer. När Bacchus for igenom hans länder, ortkom en af hans följeslagare, den druckne ilenus. Några landtmän funno honom och örde honom fram för sin Konung. Denne nlät sig i samtal med honom, bemötte honom änligt och fattade tycke för hans umgänge. Af aktning för Vinets Gud återförde Midas den trogne tjenaren til sin Herre. I första lädjen gaf honom Bacchus det löftet, at alt hvad han hälst önskade skulle honom vederfaras. Den dåraktige Fursten bad då, at alt hvad han vidrörde måtte blifva til guld. Det skedde. Men ända til sjelfva födan, som han tog munnen, blef guld, så at han var i fara at med alla sina skatter dö af hunger. Naturligt nis bad han nu med ännu större ifver at slippa denna skänk, än han tilförne hade utbedt sig densamma. Bacchus hörde då åter hans bön och befallde honom at bada i floden Pactolus. Deri-

genom meddelades vattnet samma kraft; förde sedan den tiden guld med sig, c das blef botad. — När Apollo och Pa de med hvarandra om företrädet i M ska talanger, blef Midas, såsom en o domare hvilken tilärkände Pan priset, a lo prydd med åsne-öron. För at döl för sit folk gjömde han dem under mössa, och ingen viste derom, utor Barberare. Denne skulle väl tiga, men ej förvara denna hemlighet. Han gräf denskull en grop, och ropade ner i de ma: Midas har åsna-öron! och kastac öpningen, glad at på detta sättet haf pit sin börda. Men på samma ställe te rör, som vid den minsta rörelse af lät höra samma ord som Barberaren ro i gropen. På detta sättet blef hela he ten förrådd. Genom ox-blod, som Midas påskyndade han sin död.

MILETUS. Son af Apollo, märkt skön yngling. Han bygde stad letus i Carien, och ärnade beröfva Mi ket; men Jupiter afskräckte honom ifr ta förehafvande. Hans barn voro Caun Byblis.

MIMAS. En Gigant, eller Jätte son den mot Gudarne fattade ön Lemmus, kasta den efter Mars. Men denne träffa nom med sit spjut, och Minerva med sæ hufvud i Ægiden förvandlade den f ne i en sten.

MIMAS. En ſon af Amycus och Theano. Han var Æneæ Bundsförvant i ſtriden emot Mezentius, hvilken dödade honom.

MINERVA. (Pallas.) Denna berömda Gudinna upkom ur Jupiters hufvud. Detta ovanliga urſprung tilſkrifver digten den omſtändigheten, at hon, då hon ännu låg fördold i ſin moders, Metis lif, tillika med henne blef upſlukad af ſin fader Jupiter. Vid hennes födelſe bäfvade Olympen, jordklotet ſkalf, och de fruſtande häſtarne för Solens vagn ſtadnade i loppet, tils hon bortlade de vapen hvarmed hon utruſtad ſåg dagsljuſet. Gudarne kände en hög förnöjelſe vid hennes ankomſt. Apollo anſtällde förſt til hennes ära et offer i Rhodus, och til et vedermäle af ſit välbehag lät Jupiter et guld-rägn falla öfver hennes tilbedjare. Hon är et Ideal af den fullkomligaſte vishet, af det meſt upodlade förſtånd, och af den högſta tapperhet förenad med klokhet och inſigt. Hon är derföre motſatſen af den bulrande och häftige Mars, och föreſtälles prydd med en lyſande ruſtning. Hon förſtår at ſtyra häſtarne och köra ſtridsvagnen, hjelper i det Trojanſka kriget Grekerne och beſkyddar i ſynnerhet de kunnigaſte ibland dem, t. ex. Ulyſſes, Achilles och Diomedes. Ofta kämpar hon ſjelf med den vilde Krigs-Guden. En gång träffar han henne med ſit ſpjut emot Ægiden, hvilken icke ens Jupiters blixtar förmå genomtränga. Hon ſtiger då tilbaka, fattar med ſin ſtarka hand en ofantelig gränſeſten,

ſten, ſlungar den emot Krigs-Guden, ſå at han dignar ned och betäcker ſju tunland jord. Hon bär Jupiters harneſk, ſpjutet och ſkölden. Uppå denne ſes Meduſæ förſtenade hufvud ingrafvet. När hon ſkakar den, bäfva hennes fiender och gripa förſkräckte til flykten; hennes vänner deremot, fatta mera mod och upeldas til ſegerrika bedrifter. Hennes gyllene med fjädrar prydda hjelm är ſå tung, at hundrade ſtäders Soldater med förenade krafter ej förmå uplyfta den. För at ännu mer upböja begreppet om henne ſom Hjeltinna, låter phantaſien henne beledſagas af fruktan, tvädrägt, ſlyrka och mordlyſtnad. Derföre ſäges hon hafva upfunnit krigsvetenſkapen, ſköldar och ſtridsvagnar. Ibland hennes älſklingar nämna de gamle förnämligaſt Hercules och Telemach. — Til deſſa höga föreſtällningar af krigs-ärfarenhet kommer äfven begreppet om förſtånd och klokhet. Minerva öfverlägger med vishet och låter ej paſſionerne råda. Konſter och vetenſkaper ſtå under hennes beſkydd, äfven ſom deras idkare. Hon har upſunnit flöjten och åtſkilliga qvinnö-ſlöjder, ſåſom at ſy, ſticka och väfva. Hon förfärdigar ſjelf de konſtigaſte arbeten af detta ſlag. De bildande konſterne, i ſynnerhet byggnings-och bildhuggare-konſten, hafva at tacka henne för ſit urſprung. Poeterne tilſkrifva henne desutom flera för männiſkan nyttiga vetenſkaper och yrken, ſåſom Upfoſtrings, konſten, Poeſien, Läkarekonſten, ſamt den at valka och färga. —

Til

l hennes bedrifter räknar man i ſynnerhet
ınes deltagande i kriget emellan Titanerne
h Gudarne, i hvilket hon kaſtade ön Sici-
n på Enceladus. För det bekanta gyllene
.et ſkull kom hon i ovänſkap med Venus,
n beſkyddade hennes fiender Trojanerne.
nus biſtod deſſa ſina gunſtlingar, och ehuru
n ej var ſkapad för krigsbullret, utan för
rlekens ljufvare och ſtillare nöjen, vågade
n ſig dock ut på ſlagtfältet. Minerva gaf
nne et ſlag, ſå at hon dignade, och vid et
nat tilfälle, då den ſårade Venus beklagade
, gäckade hon henne ſägande at hon trod-
henne hafva velat locka någon Grekiſk ſkön-
: til Trojanerne, men under ſmekandet ſå-
ſin ſpäda hand i det gyllene ſpännet. —
ſom miſskände hennes magt, blefvo af hen-
ſtraffade, hvilket ſes af Arachnes öde, ſom
henne förvandlades i en ſpindel. Hon gjor-
et oryggeligt kyſkhets-löfte, och var en ſå
gſam flicka, at hon ſtraffade Tireſias med
onens förluſt, för det han råkat ſe henne
lande; men af medlidande begåfvade hon
nom ſedermera med förmågan at ſpå. Åf-
ı dödade hon Ajax, ſom vågat ohelga hen-
: Tempel derigenom, at han där med våld
ıfamnade Caſſandra. Märkvärdigt är ock
: biſtånd hon gjorde Perſeus emot Meduſa.
nna hade med Neptun vanärat hennes hel-
dom; deremot var den brottſligas död beſlu-
l, och des hufvud helgades åt henne af Per-
ıs. — Hon hade helgedomar i Egypten,

 Grek-

Grekland och Rom; men i fynnerhet dyrkades hon i Athen. Där ftod hennes prägtiga tempel, *Parthenon*, hvareft man til hennes ära firade de få kallade ftörre och mindre *Panathenæer*, såfom *Qvinqvatrierne* i Rom, hvarvid äfven kämpalekar höllos. Man offrade henne oxar och lam. Til de henne helgade djur hörde ock Tuppar, Ormar, Svalor, Kråkor och förnämligaft Nattuglor, fom vanligen fes vid hennes bild. Äfven var Oljeträdet henne helgadt. — Hon afbildas vanligen i full ruftning, med hjelm, Ægiden med Medufæ hufvud, och et fpjut. En ugla eller ock en tupp fes följa henne. Såfom Athens och Konfternas Skydds-Gudinna förefrälles hon med en flöjt och en fpinnrock. Stundom lutar hon fig vid et oljeträd. Hos de gamle var hennes Statue af Phidias märkvärdig, äfven fom det efter henne få kallade Palladium.

MINOS. Son af Jupiter och Europa. Han var Konung i Creta, gaf fina underfåtare lagar, och införde i fit land en klok ftats-författning. Rättvifans handhafvande, fom han heligt vårdade, gaf honom namn af en rättvis domare. Hans lagar ftodo i anfeende fåfom honom meddelta af fjelfve Jupiter, med hvilken han på berget Ida tid efter annan hade hemliga famtal. Efter hans död gör digten honom tillika med hans Broder, Rhadamanthus och en annan, vid namn Æacus, til underverldens Domare, och det få, at han förer ordet och har votum decifivum.

MI-

MINOS. Den förres sonson. Han var en krigisk Furste, som befriade Medelländska hafvet ifrån Sjöröfvare och gjorde sjöfarten där säker. Hans gemål hette Pasiphae, dotter af Helios eller Solen. En gång ville han frambära åt Neptun et offer. Då upsteg ur böljorna en tjur, som ej hade sin like i skönhet. Minos behöll denne för sig, och offrade åt Neptun en oxe af mindre högt värde. Til et straff blef djuret rasande, ödeladé en del af ön och blef för invånarne en gruslig landsplåga, hvarifrån likväl Hercules befriade dem. — Han uptog den flygtige Dædalus tillika med des son Icarus. För detta beskydd byggde Dædalus åt sin välgörare en underjordisk byggnad i likhet med den Egyptiske Labyrinthen. Här inlängdes det namnkunniga Monstrum, kalladt Minotaurus, som var til hälften människa och til hälften tjur. Den Atheniensiske Konungen Ægeus dödade kort derefter Minos son Androgeus, hvilken som främling hade kommit til Athen och vid de där anstälde kämpalekar vunnit priset. Minos, upeldad af rättmätig hämnd, rustade sig til strids, belägrade först Nisa, där Ægei broder Nisus regerade, eröfrade staden, och nalkades Athen, där en långvarig torka hade åstadkommit hungersnöd och sjukdomar. Oraklet hade gifvit det svaret, at olyckshändelser af alla slag skulle inbryta öfver Athenienfernes område, så framt icke Minos sons förrädiska mord blefve förfont. Man nödgades fördenskull undergå det hårda vilkor, at

til et offer åt Minotaurus årligen gifva Minos sju gossar och sju flickor af utmärkt skönhet. Ifrån denna skamliga tribut blef ändteligen Athen befriadt genom Theseus, hvilken med Minos dotters Ariadnes tilhjelp dödade djuret. Derefter lät Minos inspärra Dædalus tillika med des son i Labyrinthen. Men Dædalus flydde derifrån til Cocalus på Sicilien. Minos eftersatte honom, och påstod, at hans fånge til honom skulle blifva utlämnad. Cocalus emottog honom med förställd vänlighet, men lät qväfva honom under det han badade.

MINOTAURUS. Et Monstrum, til hälften människa, til hälften tjur, enligt digten et onaturligt foster af Pasiphae och den af Neptun sända tjuren. Det vigtigaste om detta inbildnings-foster är berättadt i det näst föregående. Theseus blef des baneman.

MISENUS. En son af Æolus, beröınd för sin skicklighet at blåsa trumpet. Til detta göromål hade Hector brukat honom, och Æneas tog honom sedermera til sin följeslagare. Högmodig öfver sin konst, understod han sig i hamnen vid Cumæ at til täfling upmana Hafs-Gudarne. Triton, en mästare på blås-instrumenter, fattade den förmätne trumpetaren och störtade honom i hafvets djup. Æneas upreste åt honom en minnesvård på Miseniska landsudden, som efter honom fick sit namn.

MISERICORDIA. Medlidandet, Barmhertigheten, en allegorisk Gudomlighet. Den hade i Athen en helgedom, och de olycklige som

m nalkades densamma, fingo underslöd af vånarne. Man afbildar henne som en Gu- nna, hvilken utdelar bröd eller penningar åt tiga barn, eller ock förser dem med kläder.

MITHRAS. En Gud hos Perserne, un- r hvars namn de tilbådo Elden eller Solen.

MNEMOSYNE. En Himmelens och rdens dotter. Jupiter fann henne ganska älsk- rd, och aflade med henne de nio Muserna. djupt genomträngande förstånd och kun- per förädlade hennes själ i samma mon som nes kropp var intagande vacker. Derföre digten henne nio döttrar, som genom snil- gåfvor voro i beständig åminnelse. Det var n, som meddelade Mercurius gåfvan at sjunga.

MNESTHEUS. En Trojan, som följ- med Æneas til Italien, och i Rom blef mfader för den Memmiska ätten.

MNEVIS. En Egyptisk Gudomlighet, Tjur; som man förnämligast dyrkade i He- polis. Han var svart til färgen med vre- a hår. Man helgade honom och Apis åt iris.

MOLIONE. Actors gemål. När hen- bägge söner Cteatus och Eurytus blifvit lade af Hercules, förböd hon invånarne i s at mera infinna sig vid de Isthmiska spe- , emedan hennes barn, som efter henne väl kallas *Moliones*, vid dessa spel funnit död.

MOMUS. Son af Natten, en ryktbar dlare och Bespottare. Det var i synnerhet

hans

hans ſak at tadla Gudarnes gerningar. — När en gång Minerva, Vulcan och Neptun tviſtade om förmågan at åſtadkomma något nyttigt, och hvar och en af dem trodde ſig häruti äga företrädet framför de andre, ſkulle han vara domare. Minerva bygde et hus, Neptun förfärdigade en oxe, och Vulcan ſkapade en man. Momus, hvilken ingen kunde göra til lags, tilärkände ingen af dem priſet. Ty efter hans tanka borde människan hafva et fönſter på bröſtet, på det man kunde ſe in i des hjerta; oxen borde hafva horn på bröſtet för at kunna ſtöta med deſto ſtörre ſtyrka; och huſet hade bordt vara rörligt för at i ſtället för en elak granne, kunna lätteligen få en god. Ofta är denna perſonifierade Gudomlighet en föreſtällning af Tadelſjukan.

MORPHEUS. Drömmens Gud. Han var en ſon af Sömnen, och på en gammal gemma ſes han af Nattens händer emottaga trenne Vallmoſtjelkar. Han ſjelf afbildas ſom en ſkön yngling.

MORS. Döden. Han är en Sömnens Tvillingsbroder, och föreſtälles derföre ſlumrande. Han har ſvarta vingar och en ſvart klädnad.

MUSERNA. Jupiters och Mnemoſynes döttrar. De hette: Clio, Melpomene, Thalia, Calliope, Terpſichore, Euterpe, Erato, Urania och Polymnia. Deras boning är på Olympus, hvareſt de bo tilſammans i ſtillhet och enighet. Muſik, ſång och dans äro deras för-

förnämsta tidsfördrif. Calliope är den förnämsta ibland dem. De äro i sällskap med Apollo, som anförer deras chor. De sjunga Gudarnes lof och bedrifter, och inblanda i sina sånger många goda reglor och föreskrifter, sjungande både om det framfarna, närvarande och tilkommande. De kallas äfven Pierides. Sirenerne vågade en gång upfordra dem til täflan i sång. Muserne segrade, och plockade af de förnätnas vingar fjädrarna, hvilka de sedermera buro, som trophéer, til hufvudprydnad. Med dessa fjädrar äro de ofta afbildade. Såsom Poesiens Gudinnor blifva de i sånger och andra skaldestycken som oftast anropade. I öfrigt hafva de hvar för sig sina egna göromål, hvarom underrättelse finnes vid hvarderas namn.

MYGDON. Konung i Phrygien, en tapper Krigs-man som stridde emot Amazonerna.

MYNES. En son af Evenus, dödad af Achilles.

MYRMIDONER. Så kallades Invånarne på ön Ægina, hvilke enligt digten upkommo af en myrstack. De voro ganska arbetsamme och utmärkte sig äfven som tappre krigsmän för Troja, under Achillis anförande.

MYRTILUS. Han var Konungens af Pisa, Oenomai Vagnförare. Pelops öfvertalade honom at så inrätta sin Herres vagn, at den under kappkörandet skulle gå sönder. Det skedde; men Pelops, i stället at som denne hoppades belöna den trolöse tjenaren, störtade honom

nom i hafvets böljor, som efter honom blef kalladt det *Myrtoiska*.

MYSCELUS. Son af Alcmon, en ganska samvetsgran Man. Han gick ur sit fädernesland Argos, och begaf sig i den negden, där en viss Croton blifvit dödad af Hercules. Där bygde han staden Croton.

N.

NAJADER. Så kallades Vatten-nympherna. Dessa qvinliga Gudomligheter, hvilka de gamles phantasie skapade, och gåfvo källor, floder och brunnar til hemvist, föreställas merändels sittande med en vattenkruka i handen vid den källa, flod eller brunn, hvars Skydds-Gudinnor de äro. De voro farliga för dem som nalkades dem. Så omfamnade de den sköne Hylas, när han för at ösa vatten ställde sig nära intil dem, och drogo honom med sig ned i djupet.

NAPÆER. Så kallades Skogars, i synnerhet Lustparkers Nympher.

NARCISSUS. En son af Cephissus och Liriope. Spåmannen Tiresias hade lofvat honom en lång lifstid, så framt han ej lärde känna sig sjelf. Af modrens hand beledsagad med den ömmaste sorgfällighet, upväxte barnet och blef en älskvärd yngling, hvars behag utvicklade sig dageligen. Den sköna Nymphen Echo fattade för honom den ömmaste kärlek, och sökte at hos honom upväcka genkärlek. Men ynglingen förblef altid känslolös, och afviste den trånande flickan. En djup sorg förtärde

tärde hennes blomstrande ungdom. Narcissus, drifven af törst, nalkades en dag en källa, blef i densamma varse sin bild, och så intagen af sin egen skönhet, at han endast beundrade sig sjelf och ansåg intet föremål utom sig värdt sin kärlek. Denna fåfänga blef hans olycka. Han försmägtade ensam, älskande ingen ting annat än sig sjelf, och Gudarne förvandlade honom, den af egenkärlek förblindade Nercissus, i en blomma som ännu bär hans namn, och genom sin förblindande hvithet utmärker sig framför alla andra blommor. Ännu ibland de underjordiske säges han förlora sig i åskådandet af sin egen person, beundra sina behag, och i floden Styx, såsom i en spegel, betrakta sit ansigte. På gamla minnesmärken ses Narcissus, kransad med blommor, och hållande i handen et eller tvänne omvända jagtspjut, sitta vid stranden på en sten, och betrakta sit ansigte i vattnet.

NASCIO. En Romersk Gudinna, som vakade öfver människornas födelse, och i synnerhet tog mödrarne i beskydd.

NAUPLIUS. En son af Neptun och Amymone. Denne berömde Sjöfarande byggde staden Nauplia. Hans efterkommande voro ganska talrike, bland hvilka en yngre Nauplius är märkvärdig, hvars seglings-konst och astronomiska kunskaper af de gamle mycket beundras. Han var ibland Argonauterne. Det gafs ännu en af samma namn, hvars erfarenhet

het i sjöväsendet var icke mindre allmä kānd. Denne hade tilnamn af Euboeus.

NAUSICAA, Dotter af Alcinou Arete. Denna skôna Konungsdotter i cien, räddade Ulysses ur en trängande Han hade lidit skeppsbrott på kusten, oc icke långt derifrån oklädd i skogen i al tersta elände. En välgörande sömn had drifvit hos honom smärtan af hans li Minerva, som ständigt ihogkom sin älsl upmuntrade Nausicaa, at til sit förestående lop äfven besörja sin tvätt. Det skedde. de muntra tvätterskorna upfyllde efter s dadt arbete lúften med sin sång, hvarv äfven roade sig med bollspel. Ulysses, hviloställe var nära derintil, vaknade, ocl korna flydde vid första åsynen af denne ling. Nausicaa var den enda som på ha gäran stadnade, lät gifva hjelten kläder förde honom til sin fader. Denne em honom med vänlig gästfrihet, och lät honom alt det bistånd han kunde önska, som Arete manade godt för honom.

NAUSINOUS. Ulyssis son af Cal född under Hjeltens vistande på hennes

NAUSITHOUS. Den förres br Samma namn förde äfven en son af N och Periboea. Han var en Phaeacisk F hvilken, i anseende til Cyclopernes täta måste med en del af sine undersåtare fara från ön Hyperia til Phaeacien, hvarest

le Scheria och fördelte landet imellan sina ıderſåtare.

NECTAR. Så kallades Gudarnes Dryck.

NELEUS. En ſon af Neptun och Ty-
ı. Han regerade i Pylus och ådrog ſig myc-
en upmärkſamhet genom ſin lyſande hofſtat.
Ian underhöll en ſtor hop ſtridshäſtar och
agnar, för at brukas vid kappkörande och
idande. Han hade tolf ſöner och en dotter.
Til den ſednare, ſom hette Pero, friade mån-
ge män af anſeende. Men då fadren ej ville
gifva ſin dotters hand åt någon annan, än den,
ſom ſkaffade honom Iphicli oxar, ſå lyckades
det Melampus, ſedan han vågat mycket och
til och med uthärdat bojor och band, at erhålla
dem godvilligt af Iphiclus. Neleus, bunden
af ſit hedersord, gaf den älſkvärda flickan åt
Melampus för des broder Bias. Hercules in-
ll ſedermera i hans land, gjorde där eröf-
ıgar, och dödade alla hans ſöner, förutan
ſtor. Denna olyckshändelſe föranlät de näſt-
inſande Epéer, at äfvenledes göra et infall
ylus och borttaga invånarnes boſkap. Elda-
af hämnd inföllo åter Pylierne i Epéernes
l, bortförde deras hjordar, och ſkiftade by-
emellan ſine medbröder, ſom näſt förut
it lidande. Kriget emellan deſſa bägge
ag varade länge; men Minerva underſtöd-
lierne, ſå at de i en afgörande träffning
flogo och förſtrödde ſina fiender. Ne-
e äfven et annat krig med Arcadierne.
egenteligen et hårdt och grymt lyn-

ne, men gjorde i öfrigt kloka författningar och kallades fördenſkull Jupiters älſkling.

NEMÆISKA LEJONET. Detta fruk tansvärda djur hade ſit tilhåll i negden af ber get Nemæa i Arcadien, där en håla var de boning. Det utgick ofta på rof, anſtälde gru liga förödelſer och ſatte hela det kringliggand landet i förſkräckelſe. Det kunde ej ſåras; t des hud var ogenomträngelig för alt jern. Her cules, i ſin bäſta ungdoms-ſtyrka, tilſtängd ingången til hålan, klämde lejonet til död mellan ſina ſtarka armar, och bar ſedermer des hud.

NEMESIS, Nattens dotter. Hon k var de dödligas ſtolthet och öfvermod, inſkr ker alla olofliga begär, ſtraffar alla brott, belönar ock med rättviſa det goda. D betraktade man henne med vördnad, nä utöfvade ſtränghet och fälde en oför dom. Så ſtraffade hon en gång Per nder vermod, hvilke vid et infall i Gre rnes uprätta tropheer af marmor, och and de Marathonſke fälten öfvervin t den der. — När hon måſte fly ſina leks-förſök, förvandlade hon ſi Jupite Jupiter ſegrade öfver henne en gå ſvan. Af den åter förvandla ſkapr framföddes Helena, hvilken de barns ſtälle. — Hon afbilda Led vud, i den ena handen en den andra en ſkål. Stund i ſina händer en töm och

NEOPTOLEMUS. Achillis fon, en tapper Krigsman, fom jämväl berömdes n vältalighet. För Troja var han altid i ftriden och nedlade många fiender. 'ar ock med i den Trojanfke häften, men af otålighet och mod at fnart komma ir, och möta fienden. Denne fköne och krigsman erhöll federmera en betydlig f rofvet, och desutom Hermione, Me- dotter, til gemål.

NEPHELE. Athamas förfta gemål, Phry- h Helles dotter. Med Mercurii tilhjelp iffade hon fig den bekante vädurn med yllene fkinnet, til räddning för fina barn, kulle dödas af deras flyfmoder Ino. Ef- ines gemåls begångna otrohet, blef hon irne uptagen til Himmelen.

EPTUNUS. En fon af Saturnus och Honom träffade famma öde fom des it blifva upäten af fin fader. De kräk- om enligt digten Metis gaf fin fvär- rnus, hade den verkan, at Neptun il lifs igen. Sedan han kommit til ir blef han en trogen bundsförvandt ge bröder, Jupiter och Pluto. Til- dem hämtade han Cycloperne up , och desse gåfvo honom af tack- treuddiga gaffelen. Nu ryckte han bröderne ut emot Giganterne, åter- ide, och delade med dem fin faders blef Konung öfver Vattnen, hvar- k är hafsböljornes fymbol. Ofta

upväcker han ſtormar och oväder, och åſtadkommer jordbäfningar nära kuſterne. Derföre är han hos de gamle en förfärlig Gud, ſom ſkakar jordens grundvalar, och äfven gör de högſta berg ſvigtande. Då han är i ſit element, upkomma ſtormar och häftiga vindar. Molnen draga ſig tilſamman, då han med ſin treuddiga gaffel ſlår på hafvet. Honom förſkräcker icke ens den dundrande Jupiters magt. Ty när i det Trojanſka kriget Jupiter blef honom varſe ibland Grekerne, befallte denne, at han ſkulle vända om til ſit igen. Men Neptun ſvarade: „Jupiter talar ſtolt! Åre vi icke begge aflade af Saturn och födde af Rhea? Mig kan han ej förfära”! På föreſtällning af Iris återkom han likväl ſnart til eftertanka, och ärkände den äldre brodrens öfvervälde. Men deſto fruktansvärdare är Neptun för Pluto. Ty när han ſkakar jorden, upſtår denne ifrån ſin thron, och ropar bäfvande: Månne Neptun ärnar öpna jorden och göra mit rikes underjordiſka boningar ſynbara? — När han med Apollos tilhjelp en gång fängſlade Jupiter, måſte bägge, til et ſtraff för denna förmätenhet lyda den Trojanſke Konungens befallning, och upbygga de ſtarka murarne omkring Troja. När Laomedon nekade dem den utloſvade lönen för detta arbete, ſkickade Neptun förödande vattuflöden, och lät ur hafvets ſköt et ſtrum [illegible]mſtiga, ſom blef en landsplåga [illegible] Hercules befriade de betryck falde han et dylikt odju

at til et ſtraff öfver Cepheus ödelägga des rike i Æthiopien, emedan des gemål och dotter trodde ſig kunna täfla med Nereiderne i behag. Vanligen plägade han på dylikt ſätt ſtraffa alla dem ſom föraktade hans höghet och magt. Så lät han ſköfla ön Creta genom en eldfruſtande tjur, den endaſt Herculis mod och ſtyrka förmådde öfvervinna. Minos måſte ganſka dyrt omgälla, at han ej ville åt honom offra en ur hafvet upſtigen fet tjur, utan behöll honom vid ſin hjord och til offret utvalde en af mindre värde. Samma djur blef derföre en gruflig plåga för hans land. På Theſei begäran upſteg jämväl ur djupet et hafs-djur, för hvars ryſliga åſyn häſtarne för Hippolyti vagn, ſom då for förbi kuſten, blefvo ſkygga, hvarigenom den olyckelige nedkaſtades och ſönderſlets. Vid Trojæ belägring var han på Grekernes ſida, vandrade i männiſko-ſkapnad midt ibland dem, och upeldade deras mod, när faran var ſom ſtörſt. Dock anſåg han Grekernes förſkansningar med miſsnöje, emedan han, ſom upfört Trojæ murar, fruktade, at deſſa förträffliga verk ſkulle fördunkla hans ära. Jupiter lofvade honom fördenſkull, at efter Grekernes lyckliga aftågande få förſtöra dem genom en öfverſvämning. — En gång ſlog han på jorden med ſin treuddiga gaffel, och den ädle häſten, Pegaſus, upſteg ur des ſköte. Derföre ſäges han hafva aflat Pegaſus. — Han hade flera älſkarinnor. Poeterne nämna Thooſa, Peribœa, Tyro, Amphitrite, och flera

andra. Märkvärdigt var ock hans omgänge med den vederstyggliga Medusa, hvaraf föddes Pegasus och Chrysaor. För at tilfredsställa sin lusta förvandlade han sig ofta i åtskilliga djur. Så förföljde han i skapnad af en häst Ceres, hvilken, för at undgå honom, förut hade förvandlat sig på samma sätt. Ibland hans barn, af hvilka fabeln nämna många, och som merändels spelte betydande roler, märkes i synnerhet den ofantelige Polyphem, hvars öga Ulysses utstack med et glödande jern, men ock til et straff derföre ständigt blef förföljd af Neptun. — Hans lysande och oförvanskeliga palats står vid Ægæ i hafvets djup. — Denne Gudens dyrkan härstammade ifrån Libyen. I synnerhet hade han helgedomar i de vid hafvet belägne städer. I Grekland voro honom tempel uprättade på den Corinthiske Isthmus. Man firade til hans ära de Isthmiska Spelen, såsom i Rom de Circensiska, hvilka äfven kallas Consualier. Honom offrades hälst hästar och tjurar. — Han afbildas som en man med skägg och et majestätligt utseende. I handen håller han den treuddiga gaffeln. Då han åker, drages hans vagn af Delphiner, eller hästar, som afvika ifrån den naturliga skapnaden, emedan de hafva fisk-stjertar, och deras framfötter likna sjöfoglars. Tritoner, Nerei- och hafs-djur äro i hans följe.

DER. Så kallades Nerei döttmtio. De märkvärdigaste ibland hea, älskad af Polyphem; Thetis,

is, Pelei gemål, känd för sin spådoms-konst; Amphitrite, älskad af Neptun. De förenade hos sig alt hvad någonsin blifvit räknadt för qvinlig skönhet. Härom måste Neptun hafva varit fast öfvertygad, då han så hårdt straffade Cephei familj och döttrar, för det at de vågat tro sig kunna täfla med Nereiderna i skönhet; ty han skickade et hafs-djur, som ödelade landet. — I öfrigt afmålas Nereiderne som ganska sorgfria och glättiga varelser, som lekande fara omkring på hafvets yta, och under musik, sång och dans tilbringa sina roliga dagar. Dessa Nympher omgifva vanligen Neptun och rida på Delphiner eller andra sjödjur. I Grekland hade de här och där tempel, och man offrade dem allehanda speçerier. Deras boning var i hafvets djup.

NEREUS. En son af Oceanus och Jorden, en Hafs-gud, som ägde den förmågan at förutsäga tilkommande ting. Så förkunnade han Paris de bedröfliga påföljder Helenas bortförande skulle hafva med sig. Fabeln tillägger honom magt öfver hafvet, äfven som den gåfvan at kunna antaga åtskilliga skapnader. Han hade sin hjerteliga förnöjelse öfver sina döttrars, Nereidernas glättighet. Hans gemål var Doris. Detta ägta par är en bild af den ömmaste och sällaste ägta sammanlefnad.

NESSUS. Den bekante Centauren, hvars hemvist var vid floden Evenus. Han plägade bära de resande öfver floden. Äfven Dejanira måste anlita honom om denna tjenst. Nessus,

uptänd af en häftig kärlek til den ſkôna ſom redan var förmäld med Hercules, ville bortföra henne. Men Hercules träffade honom med en i den Lernæiſka Drakens blod doppad pil. Den döende Neſſus gaf Dejanira något af detta blod, hvilket hon ſom et ſäkert medel en gång kunde nyttja emot ſin gemåls otrohet. Härigenom blef ock verkligen Hercules dödad, och Neſſus dog förnöjd efter at således hafva föranſtaltat hämnd öfver ſin baneman.

NESTOR. Son af Neleus och Chloris, Furſte i Pylus. Han var en af Argonauterne, och utmärkte ſig jämväl ſom anförare för en del af den Grekiſka krigshären. När Pylierne förde krig emot Epéerne, gjorde han ſtört byte, och nedlade många fiender. Bland Grekerne var han känd ſom en ſärdeles ſtor talare, hvars ord voro träffande och öfvertygande. Man hörde honom gerna och följde villigt hans råd. Så upmuntrade han til krigets fortſättande, men förmanade derjämte Achilles och Agamemnon til enighet och ſämja. En gång var han i fara, at falla i Hectors händer, emedan Grekerne flydde och hans häſt var ſårad. Men han undkom genom Diomeds biſtånd. I öfrigt var han berömd för ſin ſkicklighet i allehanda vapenöfningar. När han efter Trojæ eröfring vändt om til ſit hemviſt, beſökte honom Telemach, för at af honom få underrättelſer om ſin fader Ulyſſes, hvilka han dock ej kunde meddela honom. Han dog mycket gammal och mätt af dagar.

NICE.

NICE. Dotter af Pallas och Styx. Hennes namn betyder Seger eller Victoria, under hvilket senare namn hon jämväl förekommer. Hon hade tillika med sina syskon, Zelos, Cratos och Bia, hulpit Jupiter emot Titanerne, hvarföre digten ger dem sjelfva Olympen til hemvist, emedan Jupiter, til en belöning för deras trohet och tapperhet, förunnade dem inrymme i denna ärefulla Gudarnas boning samt gemenskap med dem. I synnerhet är *Nice* altid nära Jupiter och förlänar honom seger öfver sina fiender.

NILEUS. En ibland Persei motståndare; uprunnen af Nili urgamla stam. Stolthet öfver denna höga härkomst, skryt och fåfänga voro hufvuddragen i hans caracter. När Perseus til en belöning för sit dristiga och tappra företag at rädda den sköna Andromeda, valde henne til sin gemål, var ock Nileus ibland dem, som satte sig deremot; men blef tillika med sine följeslagare genom Medusæ hufvud förvandlad i sten.

NILUS. Den bekanta Floden i Egypten. Personifierad kallas han en son af Oceanus och Tethys. Egyptierne dyrkade honom och firade til hans ära fester, som anstäldes i egna helgedomar.

NIOBE. En dotter af Tantalus och Dione. Såsom den Thebanske Konungen Amphions gemål var hon moder för många barn. Deras antal upgifves olika, dock utsättes det gemenligen til sju söner och sju döttrar, hvil-

kas, namn ännu finnas antecknade. Stolt öfver denna rika familj, föraktade hon Latona, som endast hade tvänne barn. Desse, nämligen Apollo och Diana, straffade denna förmätenhet derigenom, at de med sina pilar dödade, den förre Niobes söner, den senare hennes döttrar. En djup sorg sönderslet nu den således barnlösa Niobes hjerta. I nio dagar blef hon stående och betraktade med jämmerfull blick deras döda kroppar, emedan Jupiter så länge förstenat de kringstående. På tionde dagen erhöllo deras lik sina grafställen af Gudarne. Niobe återvände til sin fader. Men hennes tårar uphörde ej at flyta, förr än hon ändteligen blef förvandlad i en sten, som blef stående på berget Sipylus och ännu utgjuter tårar til et tecken af hennes fortvarande sorg. Denna digt finnes ofta föreställd i uphögdt arbete.

NIREUS. En son af Charopus och Aglaja, en Grekisk Krigsman, som med et ringa manskap på tre skepp drog för Troja. Han är mindre märkvärdig för sit hjeltemod än för sin manliga skönhet, hvaruti han blott öfverträffades af Achilles.

NISUS. Son af Pandion, Konung i Megara. Et orakel-svar hade lofvat honom at få lefva och behålla sin regering endast så länge han behöll sit guldgula hår. När Minos belägrade Megara, fattade Nisi dotter, Scylla, för honom en häftig kärlek. Som hon kände innehållet af berörde orakel-svar, för-

örleddes hon af sin straffbara passion at bryta emot. sin barnsliga pligt och afskära sin sofvande faders hår. Nu mera vek krigslyckan från Nisus och Megara kom i fienders händer. Scylla blef som förräderska af Minos förskuten, och Nisus förvandlad i en Hök.

NOX. Natten, dotter af Chaos, Tingens Grundorsak, en urgammal Gudomlighet. Des magt beskrifves som ganska stor, så at sjelfve Jupiter hade aktning för densamma. Hon är Dagens och Ætherns moder. Digten utgifver innu flera saker, hvilkas ursprung man ej kände; och som i något hänseende äro fruktade af människan, för des barn. Dertil räknades: Döden, Sömnen, Drömmarne, Afunden, Parcerne, Ålderdomen, Tvedrägten, m. m. Hon afbildas åkande, klädd i svart klädnad. Äfven har hon stundom svarta vingar. Stjernor uplysa des vagn.

NYCTEUS. Antiopes fader, hvilken sörgde sig til döds öfver sin af Jupiter förförda dotters fall. Han var en Thebansk Furste, och höll Epopeus för sin dotters förledare. På sin fotesäng besvor han sin broder Lycus, at på Epopeus hämna den skymf hans familj lidit, til hvilken ock den vanartade dottren tagit sin tilflykt. Nu dog han tilfredsstäld och Lycus upfylde sin broders begäran.

NYCTIMENE. En dotter af Epopeus, en mycket vacker flicka, men hvars sinlighet var så onaturlig, at hon tog sin egen

fader

fader til föremål för ſit ſtraffbara begär. Men förfärligt upvaknade ock känſlan af hennes blygd. Förföljd af förebråelſer ſlydde hon undan dagsljuſet och männiſkornas åſyn til ödemarker och mörka ſkogar. Hennes lidande bevekte ändteligen, Diana, at förvandla henne i en nattugla, ſom ännu ſkyr för dagens ljus och förföljes af de andra foglarne.

NYMPHER. De gamle föreſtälde ſig hela naturen uplifvad. Man trodde, at i trän, källor, floder och berg funnos viſſa varelſer, ſom uplifvade dem. Deſſa varelſer kallades Nympher, och hade åtſkilliga namn. Nympherne i bergen kallades *Oreader*; i vattnen *Najader, Nereider* och *Potamider;* i ſkogar och trän *Dryader* och *Hamadryader*. Deſſa Nympher voro Hafs-Gudinnor. De åto ambroſia, danſade och lekte i Gudarnes ſällſkap, men funno likväl, efter en tämmelig lång lefnad, döden, ſåſom männiſkorna. De tjente vid Gudars och männiſkors upfoſtran, ſom ſes af Bacchi och Æneæ exempel. Deras lynne var altid muntert och gladt; de fägnade ſig af naturens åſkådande, danſade och lefde i oſkuld och renhet. Deras boningar voro bergsklyfter, grottor, trän och källor. Man plägade anſe dem för Jupiters döttrar. Utom de anförda namnen förekomma ännu flera. Ibland enſkilda Nympher märkas Echo och Lara. Vid deras feſter ...s dem olja, mjölk och unga lam. De ... ſom på berget Nyſa upfoſtrade Bac-... *Nyſeider* eller *Nyſiader*.

OCE-

O.

OCEANUS. Himmelens och Jordens son, syfters Tethys man och Hafvets sinnebild, arföre han ock säges vara floders oeh käl- rs fader. Hans barn voro mycket talrika. e gamle utsätta antalet af hans döttrar än- til tretusen, som uphålla sig i sjöar och rr, och äfven så många söner, som hafva tilhåll i floder. Dessa barn, i synnerhet öttrarna, kallas *Oceanider*. Utom dessa hade n ännu en ganska talrik familj af båda kö- n. Digten gör honom til alla Gudomlig- ters uphofsman. Han blandade sig i Tita- rnes krig emot Gudarne, hvarföre han til et aff nedstörtades i Tartaren. Han och hans mål Tethys hade upfostrat Juno; och den- förbindelse nyttjade sedermera den fluga nó til en förevändning, när Jupiter märkte, hon skaffat sig Veneris gördel, för at för id fängsla sin gemåls ostadighet. Hon före- f nämligen, at hon med tilhjelp af denne rdel ville förlika Oceanus och Tethys, som de oenigt. — Oceanus var ärad af sjelfve udarne. Han afbildas ofta med horn, men nligen föreställes han på gamla minnesmär- n, som en på vattnet sittande åldrig man, ilken stöder sig vid en vattenkruka eller ock sjö-djur, och håller en staf i handen.

OCYPETE. Dotter af Thaumas och ectra, en af Harpyerna.

OCY-

OCYROE. En dotter af Ocean. Samma namn hade ock Chirons och Chariclos dotter. Hennes vise fader hade undervisat henne i konster och vetenskaper. I synnerhet hade hon gått långt i musiken, läkarekonsten och stjernornas kännedom. Til sin olycka hade hon äfven spådomsgåfvan. Med densamma uptäckte hon för sin fader och för Æsculap deras tilkommande öde. Hennes straff blef at förvandlas i en häst.

ODIUS. Trojanernes Bundsförvandt och Halizonernes Anförare. Då han skamligen flydde för Agamemnon, träffade honom dennes spjut i ryggen med sådan fart, at det stack sig ut genom bröstet, och Odius nedstörtades från stridsvagnen.

OEBALUS. En Spartanisk Furste, uprunnen af Inachi urgamla stam. En annan af samma namn var en märkvärdig Hjelte, som missnögd med sin ringa arfvedel, eröfrade ön Caprea, en del af Campanien, och tågade emot Æneas.

OEDIPUS. En son af Epicaste och den Thebanske Konungen Lajus. Vid hans födelse hade oraklet spådt, at han skulle blifva fadermördare. Lajus lät fördenskull utsätta barnet i en ödemark, och en af Konungens förtrogne fastband detsamma vid et träd. Några af den Corinthiske Konungens Polybi herdar funno honom, och förde honom til Hofvet, hvarest han okänd til sin härkomst upfostrades. Vid mognare eftertanka qvaldes ynglingen af

ovis-

ɪvisſheten om ſin härkomſt. Han ſkyndade
il Delphi; men oraklet varnade honom, at ej
ıtervända til ſit fädernesland, för at undvika
len faran, at blifva ſin faders mördare och
in egen moders gemål. Ännu höll han den
Corinthiſka Staten för det land, där han förſt
edt dagsljuſet, och begaf ſig derifrån til The-
ɪe. Här väntade honom hans olycka. På
n ſmal väg mötte honom Lajus, hvilken han
lödade, utan at veta at det var hans fader. Om-
ring Theben härjade et monſtrum, kalladt
phinx, ſom phantaſien gaf et jungfru-anſig-
e, men et lejons kropp. Det åt männiſkor
ch hotade at icke förr uphöra dermed, än
ågon kunnat uplöſa den gåtan, hvad det vo-
e för et djur, ſom om morgonen gick på
yra, om dagen på två, och om aftonen på
re fötter? — OEdipus uttydde denna mör-
a gåta, och gaf den förklaringen, at det vo-
e männiſkan i de tre lifvets åldrar, barndomen,
nanliga år, och ålderdomen. Til belöning er-
ıöll OEdipus den Thebanſke Enke-Furſtinnan
Ɛpicaſte och oraklets ſpådom blef upfyld. Han
ick Konungsvärdigheten och lefde lyckligt ſå
ange deras nära ſkyldſkap var okänd. En förhär-
ınde ſjukdom inföll och blef Thebens landsplåga.
Oraklet i Delphi ſköt ſkulden på Laji mörda-
e. Man efterſpanade banemannen med ſtörre
orgfällighet än tilförne, flere omſtändigheter
ammanträffade, och den förſkräckliga hem-
igheten kom i dagsljuſet. Samvetsagg plå-
ade OEdipus. Han anſåg ſig icke mera värd

at

at ſkåda dagens ljus, undandrog ſig ſina medmänniſkors åſkådande och beröfvade ſig ſin ſyn. Så irrade han omkring i aflägsna länder, intil ſin olyckliga lefnads ſlut, en afſky för Gudar och männiſkor.

OENEUS. En ſon af Portheus, Furſte i Calydon. Han var Meleagers och Tydei fader. Vid et offer ſom han frambar åt Gudarne, förbigick han Diana. Förtörnad öfver denna oaktſamhet, ſkickade hon et ofanteligt vildſvin i hans land, ſom ödelade fälten och dödade männiſkor och djur. Han upmanade det raſkaſte manſkap til ſtrid emot detta odjur, och Meleager med flera hjeltar, til och med den ſköna Atalanta, täflade vid detta farliga företag, och efterläto icke förr än djuret var dödadt. — Bellerophon var hans vän och gäſt. Hans regering var ganſka orolig. Han förde krig emot Cureterne, och ſjelfve hans blodsförvanter, hans brorsſöner, upreſte ſig emot honom, ſamt fängſlade och miſshandlade honom. Han blef väl åter befriad, men fann ſin död af en ſin brorsſons hand.

OENOMAUS. En ſon af Mars, och Konung i Piſa. Han var den ſköna Hippodamias fader. Oraklet hade förutſagt, at hennes tilkommande gemål ſkulle blifva orſaken til hans död. Med bedröfvadt hjerta tänkte han ſåledes på den tids-punkt, ſom ſkulle göra honom til ſvärſader. Han kunde väl icke bortviſa alle friare; men ſökte at lägga hinder i vägen för deras önſkan, derigenom at han

före-

örelade hvar och en af dem det vilkoret, at örst täfla med honom at föra ſtrids-vagnen. Fängſlade af Hippodamias ſkönhet infunno ſig månge, ſom inläto ſig i detta vågſpel. Men hans blixtſnälla hästar förſkaffade honom altid ſegren, och då genombårade han altid den öfvervundne. Åndteligen anmälte ſig Pelops, en Neptuns gunſtling. Denne öfvertalade Myrtilus, upſyningsmannen öfver Konungens vagnar, at han ſå tilſtälde, at des vagn under täflandet gick ſönder, hvarigenom Pelops kom förr til målet och erhöll Prinſeſſans hand. OEnomaus dödade ſig ſjelf af harm öfver denna olycka.

OENONE. Paridis förſta gemål. Genom ſin gåfva at förutſäga det tilkommande, ſpådde hon ſin gemål, då han var i begrepp at ſegla til Grekland, at han där ſkulle få et oboteligt ſår. Detta gick i fullbordan, ty Philoctetes träffade honom med en Herculis pil. Han dog deraf; men OEnone, ſom hade nekat komma den döende til hjelp, kände deröfver den lifligaſte ånger och uphängde ſig af förtviflan.

OGYGES. Den äldſte Konung i Attica, under hvars regering en ſtor öfverſvämning ſkall hafva inträffat.

OILEUS. Han var Konung i Locris, och bidrog genom ſit biträde til det Argonautiſka ſjötågets glans. I det Trojanſka kriget viſade han ſig i ſynnerhet modig och tapper. Honom dödade Agamemnon.

OLENUS. Så hette Lethæas gemål. Lethæa, ſtolt öfver ſina behag, föraktade Gudinnorna. Olenus ville derigenom ifrån henne afvända ſtraffet, at han tog hennes brott på ſin räkning. Men de hämnande Gudinnorna låto bägge förvandlas i ſten.

OLYMPUS. Så kallades et Berg i Theſſalien, ſom ſträckte ſig alt up til ſkyarna. Derföre blef ock Gudarnes hemviſt ſå kalladt, och i ſynnerhet hade Jupiter där ſit ſäte.

OMPHALE. En Drottning i Lydien, ſom viſte at ſå fängſla Hercules, at han ſom en ſlaf under ſina begär, för at behaga henne, nedlät ſig til qvinno-ſyſlor. Omphale hängde på ſig hans lejonhud och tog hans klubba i handen; han deremot klädd i qvinnokläder ſatt vid råcken och ſpann. Detta föranlät en tokrolig händelſe, när de bägge en gång voro i denna förklädning på berget Tmolus. Pan, upeldad af kärlek til Omphale, blef bedragen af klädſeln och tog Hercules för den älſkade Furſtinnan. Han nalkades honom, men blef af hans ſtarka arm ſå häftigt kaſtad til marken, at berget ſkakades. Man ſkildes vid den bedragne Pan under höga gapſkratt.

ONUPHIS. Under detta namn dyrkade Egyptierne i Hermunthus en helig Oxe. Under denna bild föreſtälde de ſig den gode anden. Han var af utomordentlig ſtorlek och ſvart til färgen. Håren på hans hud växte upåt i ſtälle för neråt.

OPHI-

OPHIUS. Han förvandlades i en Fö-l, som fick hans namn.

OPIS (Upis). En dotter af Boreas. Hon f af Hyperboreerne skickad til Delos, til ollos och Dianas tjenst, och stadnade qvar Dianas sällskap, som blef hennes beskydd mot Orions förföljelser, hvilken Diana träf-le med sina pilar, för det hon vågat brista ktning för den sediga flickans dygd. Dia-sjelf kallas ock stundom Opis.

OPS. Så kallades ock ofta Rhea, Satur-gemål och syster. Hon är en sinnebild af den och en ibland de äldsta Gudinnor.

ORBONA. En Romersk Gudinna, som allades af de föräldrar hvilke förlorat sina n och önskade at icke dö barnlöse.

ORCHAMUS. En Achæmeniernes nung. Han straffade sin dotter Leucothoe nska hårdt för det hon haft et altför nära gänge med Apollo; han lät nämligen be-fva henne lefvande.

OREADER. Så kallades de Nympher, n bebodde bergen och åtföljde Diana på t.

ORESTES. En son af Agamemnon h Clitæmnestra. När hans moder lät förle-sig af Ægisthus, och med des tilhjelp på trolöst sätt mördade sin gemål vid des åter-mst ifrån det Trojanska kriget, var Orestes nu et barn. Hans syster Electra sände ho-m til Konung Strophius i Phocis, hvilken fostrade honom såsom sin gemåls olyckliga bro-

broders son. Här ingick Orestes med Pylades, Strophii son, det fastaste vänskaps-förbund, som ännu framställes som et mönster. När han var fullväxt, skyndade han tillika med denne sin förtrogne vän til Mycenæ, för at hämnas sin faders död. De utspridde det ryktet, at Orestes vore död, hvaröfver Ægisthus och Clytæmnestra fägnade sig högeligen. Härigenom blefvo de insöfde i säkerhet och så mycket lättare dödade af Orestes. Modermordet förorsakade dock hos denne det häftigaste samvetsqval. Furier förföljde honom oupphörligen, och inga böner til Gudarne förmådde lindra hans tärande ånger. Til följe af et orakelsvar skulle han, för at försona sit brott och freda sit oroliga samvete, vandra til Tauris, och derifrån hämta Dianas bildstod. Vid hvarandras hand skyndade de bägge vännerne dit; men en af dem borde, som främling, enligt en där bruklig barbarisk sed, offras åt Gudarne. Här upkom den förundransvärdaste täflan dem imellan. Bägge påstodo hvar för sig, at få dö för den andre. Iphigenia, en Dianas Prästinna, var Orestes syster. Hon igenkände sin broder, förskaffade honom Dianas bildstod, och flydde med honom och hans trogne vän til Grekland. Nu var oraklet fullbordadt. Furierne plågade icke längre Orestes, och han blef försont med Gudarne. Han regerade tillika med sin gemål Hermione lyckligen öfver Mycenæ, eröfrade Sparta, hvarpå han genom sin gemål hade anspråk, kom til

en

en hög ålder och dog ändteligen i Arcadien. Hans ben nedsattes i Sparta och hans trogne vän Pylades förmälte sig med hans syster Electra.

ORION. En son af Hyrieus. Han var en Jätte af särdeles fägring. Jagt var hans förnämsta nöje. Aurora fann honom värd sin Kärlek, hvarföre Diana dödade honom med sina pilar. Man satte honom ibland stjernorna; äfven som man jämväl har en annan Constellation som kallas *Orions Hund.* Om hans kropps storlek ger digten den föreställning, at han stod i hafvet, och hans axlar räckte ända högt öfver vattenbrynet. I anledning af hans hug för jagt har man tillagt honom det göromålet i skuggornas rike, at med en jernklubba på en äng jaga efter det villebråd han i lifstiden fångat eller dödat.

ORCUS. Härmed förstås stundom den undre Verlden, stundom åter sjelfve Pluto.

ORPHEUS. En Thracisk-Furste; hvilken såsom en forntidens Bard och Mästare i Tonkonsten hålles för en son af Apollo. Digten säger om honom, at han med sin sång och sin lyras toner tämde sjelfva de vilda djuren, och satte trän och klippor i rörelse.. Han var invigd i de Egyptiska Mysterierne, och hade astronomiska kunskaper, samt visade mycken klokhet i sin lefnad. Genom sin resa til Egypten hade han samlat ärfarenhet, och ådagalade rediga begrepp om et tilkommande lif efter detta och där förestående straff eller be-

löning. Hans gemål var den bekanta Eurydice. När hon stungen af en orm dog, var han otröstlig, och begaf sig med sin lyra til de underjordiske för at beveka Gudarne at återgifva honom sin ömt älskade maka. Hans stränga-spel hördes i skuggornas rike med den verkan, at "sjelfve de fördömde glömde sina qval, Furierna greto, och Pluto och Proserpina bevektes til medlidande. De beviljade hans begäran med det vilkor, at han skulle föra henne up til den öfre verlden, utan at se sig om efter henne. Til hans innerliga glädje och längtan at se henne, kom fruktan at hon tiläfventyrs kunde skiljas ifrån honom. Han glömde sig, såg tilbaka, och Eurydice försvann för altid. Sorgen gjorde honom en lång tid känslolös för alla lifvets nöjen. Icke ens hans stränga-spel hade nu mera för honom något behag. I de äldre åren for han med Argonauterne til Colchis, uplifvade med lyran sine följeslagares mod, så at skeppet Argo utlopp af land, och de svuro sin anförare Jason en obrottslig trohet. Han och Hercules återförde Argonauterne ur de vällustiga Lemniska qvinnornas armar; han befästade med tilhjelp af sin lyras ljud de Symplegadiska klipporna som förut varit orörliga, och återförde Hecate ur skuggornas rike. Han hindrade Argonauterne at följa Sirenernas förföriska röst, och försonte sine följeslagare med Gudarne för den grymma medfart de låtit den unge Absyrtus vederfaras. — Efter förlusten af sin älskade maka

ka kände han aldrig mer någon böjelse för en ny förbindelse. Hela könet var honom förhatligt, och derigenom förtörnade han Bacchantinnorna så, at de på et tåg igenom Thracien i deras raseri sönderfleto honom, kastade hans hufvud tillika med hans lyra i Hebrus, hvilka under beständiga klagotoner flöto öfver til Lesbos. En orm ville bita i hufvudet; men Apollo förvandlade honom i en sten. De rasande qvinnorna förlorade, til et rättmätigt straff, sin människo-skapnad och blefvo trän. — Han afbildas vanligen spelande på sin lyra, och omkring honom ses skogens djur församlade.

ORSILOCHUS. En son af Diocles, Ulyssis Vän och Gäst. Han föll för Troja genom Æneæ hand.

ORSILOCHUS. Son af Idomeneus, berömd för skicklighet i kappränning. När Ulysses återkom förklädd til Ithaca, föregaf han at han dödat Orsilochus, och derföre vore stadd på flykten. — En annan af samma namn följde med Æneas til Italien, slog Remulus, men fick sjelf sin bane af Camillas hand.

ORTHUS. Så kallades den förfärlige Hunden med tvänne hufvuden, som vaktade Geryons hjordar. Han dödades af Hercules. Ifrån honom härstammade Sphinx och det Nemæiska Lejonet.

OSIRIS. En Ægyptisk Furste, hvilken efter sin död blef dyrkad som en Gud. Han var Nilens och Solens Genius. Som Konung var han sine undersåtares välgörare, gjorde goda

lagar och införde aldraförst säd och vinplantering. Han upfann flera konster och näringsfång, byggde tempel åt Gudarne, och grundlade Theben. Märkvärdigt är hans tåg til Æthiopien, Indien och Thracien. Hans gemål var Isis. Han föll för sin broders Typhons hand, hvilken styckade hans kropp. Isis upsamlade dessa delar. — Som Gud voro honom de tvenne oxarne Apis och Mnevis helgade. Han hade åtskilliga tempel och man anstälde fester til hans ära. På gamla minnesmärken förekommer han merendels i mänsklig skapnad, men stundom äfven med et hök- eller falkhufvud.

OTUS. Neptuns och Iphimedias son, Ephialtis broder. Bägge hade en jättlik storlek, och började redan i sin ungdom at kriga emot Gudarne. De upstapplade berg på berg, och lade Ossa på Olympus, och Pelion derofvanpå, för at upklifva i Himmelen. De höllo sjelfve Krigs-Guden tretton månader i fångenskap, hvarutur han befriades af Mercurius. Desse ännu icke med skägg försedde ynglingar fingo döden af Apollos pilar. Bägge bröderne förekomma hos de gamle under namn af Aloider, hvilket namn de hade efter deras styffader Aloeus.

P.

PÆAN. Et Apollos tilnamn. Derunder dyrkades han i Oropus i Bœotien. Han betecknas derigenom såsom en biståënde Gud.

PALÆMON. Så kallades Melicertes, ſedan han af ſin moder Ino blef nedſtörtad i hafvet och uptagen bland Hafs-gudarne. Han var de ſjöfarandes Beſkyddare, och blef derföre af dem anropad vid upkommande ſtormväder. Han afbildas ſimmande.

PALÆSTINÆ. Et Furiernas tilnamn, hvilket de hade af Palæſte, en ſtad i Epirus, där de gamle ſatte nedergången til Tartarus.

PALAMEDES. En ſon af den Euböiſka Konungen Nauplius, och Menelai ſlägting. För ſin vältalighet och klokhet affärdades han til Priamus, för at återfordra Helena. Harmſen öfver den fruktlöſa utgången af ſit företag, var han ganſka ifrig at upägga de Grekiſke hjeltarne til et krig emot Trojanerne. Han ſkyndade ock til Ithaca til Ulyſſes, hvilken ej hade luſt at deltaga i kriget, och ſtälde ſig ſvagſinnig i hopp at derigenom lätteligen komma ifrån ſaken. Genom en liſt uptäckte Palamedes denna förſtällning. Ulyſſes måſte reſa med, men förblef altid en oförſonlig fiende til Palamedes. Ja, han gick ſå långt i ſin hämnd, at han drog honom för rätta ſom en förrädare, ſom hölle med Priamus til Grekernes fördärf och derföre ſkulle hafva emottagit penningar til belöning. Denna beſkyllning beſtyrktes af et af Ulyſſes digtadt falſkt bref ifrån Priamus, hvilket befanns hos en ſlagen Phrygier. Man uptäckte ock penningarne i den olycklige Palamedis tält, dit Ulyſſes hemligen låtit bära dem. Domſtolen dömde Pa-

lamedes och den ofkyldige dog med en ſtåndaktighet, ſom beviſade hans goda ſamvete.

PALES. En Romerſk Gudinna, åt hvilken man offrade mjölk. På den henne helgade högtidsdagen, den , 20 April, danſade ungdomen omkring en eld af halmſtubb. Under denna Gudinnas beſkydd ſtod boſkapen, och man anropade henne om kraftigt foder, och at hon ville bevara den för ſjukdomar och ödande rof-djur, ſamt befordra des trefnad och fruktſamhet.

PALINURUS. En ſon af Jaſius, och Æneæ Styrman. En gång öfverföll honom ſömnen; han föll öfver bord, och kämpade i tre dagar och tre nätter emot vågorna, tils han ändteligen på fjerde dygnet blef kaſtad til lands, men ock ſtraxt dödad af invånarne derſtädes. När ſedermera Æneas träffade honom i ſkuggornas rike, beklagade han ſig, at hans kropp blifvit återkaſtad i hafvet och icke fådt något grafſtälle. En Sibylla, ſom ledſagade Æneas, tröſtade honom med den förſäkran, at invånarne ſnart ſkulle viſa honom en utmärkt ära. Vid en infallande peſt gick denna ſpådom i fullbordan. Oraklet befalde, at man ſkulle förſona Palinuri manes. Då uprättade man åt honom en minnes-vård, och den lands-udden, där han blifvit kaſtad i land, erhöll hans namn.

PALLADIUM. Detta namn förde en Bild af Pallas, ſom ſkall hafva nedfallit af himmelen och blifvit funnen af Ilus. Det var en qvinno-ſkapnad, och man trodde at den ſtaden,

ſtaden, där denna rätt illa ſkapade träbild förvarades, vore aldeles oöfvervinnerlig. Æneas och Diomedes bortröfvade denna helgedom, i hvars ſtälle Trojanerne upreſte et konſtigare Palladium med et ſpjut och en ſpinrock. På mynt och andra minnes-märken föreſtälles Æneas bärande bilden, och Diomedes ſom bortröfvar denſamma. Ifrån honom återtogs Palladium af Demophoon. Digten förmäler, at det röfvade Palladium varit obenäget emot Grekerne. Ty när det nedſattes i lägret, började des ögon at gå omkring i hufvudet, och det uplyfte ſig tre gånger från jorden. Flera ſtäder berömde ſig af at äga denna helgedom.

PALLAS. En Titan, ſon af Crius. Han blef dödad af Minerva, ſom klädde på ſig des hud, för at dermed förvara ſig i ſtriden. Deraf erhöll ock Gudinnan ſjelf namnet Pallas.

PALLAS. Son af Evander, och Æneæ Bundsförvandt emot Turnus. Han föll för dennes hand, och denne åter för Æneæ.

PAN. Somlige göra Jupiter, andre åter Mercurius til hans fader. Han föddes i Arcadien och upfoſtrades där af Nympher. Mercur gjorde ſig det nöjet, at viſa honom för den förſamlade Gudaſkaran, ſom mycket roade ſig åt hans beſynnerliga ſkapnad. Ty han liknade nära en Satyr, och Mercurius hade deuſtom påklädt honom et ludet ſkinn. Han är herdars och deras hjordars ſamt jägares Beſkyddare. Deraf kommer det, at man om honom

nom fäger, at han upklifver på höga klippor, för at förnöja sig af hjordarnes åskådande, har lust til jagt, och indrifver fåren i deras hålor. Äfven Nympherna stå under hans beskydd. Han är upfinnare af den sjuröriga flöjten eller pipan, som på följande sätt aldraförst upkom. Han älskade Nymphen Syrinx, som blef förvandlad i et rör. Af de klagotoner som derutur framkommo, och hvilka Pan ständigt sökte at förnya, föll han på den tankan, at förena sju rör af olika längd, hvaraf blef en herde-pipa som fick sit namn efter den förvandlade Syrinx. — Man känner hans vågsamhet at vilja mäta sig i musiken med sjelfve Apollo, hvarvid Midas tilärkände honom företrädet. At han varit särdeles begifven på den sinliga kärleken, dertil finnas flera spår hos Poeterne. — Til skapnaden hade han mycken likhet med en bock. Han hade en hud kastad öfver axlarna, och en herdestaf eller ock den sjuröriga pipan i handen. För denna vanskaplighet skull förestälde man sig honom äfven som et fruktansvärdt väsende. Han var i forntiden et slags buse eller vild jägare. Ty om man hörde buller eller ohyggliga läten nattetid, så tilskrefs detta Pan: och sedermera kallades all inbillad räddhåga, hvartil man ej kunde upgifva någon grund, en Panisk förskräckelse. — Han dyrkades i Egypten. Derifrån kom hans tjenst til Grekland, förnämligast til Arcadien, där berget Lycæus sades vara hans vanligaste tilhåll. Äfven til Italien

kom

kom hans dyrkan. Hans fester kallades Lupercalia. Man offrade åt honom mjölk, honung och rökelse.

PANDAREUS. En son af Merops. Han var bördig ifrån Miletum, och hade så låga tänkesätt, at han tillät sig stölder och falska eder. Han begick til och med en tempelstöld, och borttog med tilhjelp af Tantalus en gyllene hund ur Jupiters helgedom på Creta. För detta djerfva brott blef han af Gudars Fader förstenad, och hans döttrar voro således tidigt faderlösa. Dessa flickor fingo stora gåfvor: Juno förlänte dem vishet och skönhet, Minerva lärde dem allehanda qvinno-slögder, och Diana tildelade dem en särdeles vacker kropps-växt. Venus, som hade försedt dem med ost, honung och vin, ville äfven af Jupiter begära åt dem öma makar, och hon nalkades i denna afsigt hans thron i Olympen. Men i samma ögnablick blefvo de bortförde af Harpyerna och öfverlämnade åt Furierna. Ibland dem är Ædon märkvärdig. Hon delade icke sina systrars öde, utan blef Zethi gemål. Hon afundades öfver Niobes talrika familj, och ärnade mörda en des son; men tog i stället sit eget barn, Itylus, och dödade honom. Til et straff beklagar hon ännu, förvandlad i en näktergal, hans förlust.

PANDARUS. Son af Lycaon, en färdig Bågskytt, som för Troja på Minervas inrådan sköt efter Menelaus och sårade honom. Äfven lyckades honom derefter, at gifva Diomedes

medes et sår. Driftig af denna medgång anföll han honom ännu en gång; men Diomedis kastspjut träffade och kastade honom död ner af stridsvagnen. — En annan af samma namn hade en jättelik skapnad, och följde Æneas til Italien. Han föll ändteligen för Turni hand.

PANDORA. Et Fruntimmer, på Jupiters befallning af Gudarne prydd med alla behag, fick derjämte en dosa, hvilken innehöll alt det onda, som kan träffa människorna. Begåfvad med denna farliga skänk, böds hon Prometheus til gemål, emedan Jupiter var vred på honom för det han röfvat Solens ljus. Prometheus var nog försigtig at afslå detta anbud och varnade jämväl sin broder Epimetheus, at ej emottaga någon skänk af Jupiter. Men denne, mera begifven på sinligheten, fattade tycke för den retande flickan, som Mercurius förde til honom, och fullbordade med henne sin förmälning. Nu öpnade Pandora hastigt sin ask, och alla möjeliga olyckor utströmmade derutur öfver människorna; allenast hoppet blef öfrigt, när locket enligt Jupiters beslut åter pålades. Hon blef således uphofvet til sjukdomar, sorger och med et ord alla de plågor, som trycka människorna.

PANDROSOS. Dotter af Cecrops, syster til Herse och Aglauros.

PANOPEUS. En son af Phocus. Han var med på jagten efter det Calydoniska vildsvinet. Hans son Epeus var en berömd konstnär.

när. Man tilſkrifver honom at hafva byggt den Trojanſke häſten.

PAPHIA. Venus har vanligen detta tilnamn, af ſtaden Paphos på Cypern. Här var hennes käraſte hemviſt, där man ingick i hennes tempel med många ſkänker. Hon kallas derföre äfven ofta *Paphos Drottning*.

PARIS. (Alexander.) En ſon af den Trojanſke Konungen Priamus och Hecuba. Innan han ännu ſåg dagsljuſet drömde hans moder, at hon ſkulle föda en fackla, ſom ſatte Troja i brand. Spåmän uttydde denna dröm på Paris. Den bedröfvade fadren befalde, at barnet ſkulle utſättas på berget Ida; men det blef hemligen upfoſtradt af en ſlaf, ſom ſkulle verkſtälla denna befalning. Paris upväxte och utmärkte ſig genom ſin ſkönhet, kroppsſtyrka och ſnillegåfvor. Han blef ock åter uptagen af ſin fader. När han en gång förde des hjordar i bet, åſtundade Juno, Minerva och Venus, at han ſkulle fälla domen, hvilken af dem, ſåſom den ſkönaſte, borde hafva det gyllene äplet. Hvar och en lofvade honom en belöning, om han tilärkände henne priſet. Af Juno lofvades honom rikedomar, af Minerva vishet, och af Venus den ſkönaſte maka. Paris tilärkände Venus äplet. Hon förde honom til Lacedæmon, hvareſt han träffade den berömda Helena, Konung Menelai gemål, den förſta ſkönhet på jorden. Genom Gudinnans biſtånd förmådde han Helena at afvika från ſin pligt och med honom fly til Troja. Nereus ſpåd-

de

[illegible] Grekerne, fulle af en [illegible] förenad ftyrka [illegible] olyckeliga krig förne- [illegible] Rådd i en Pan- [illegible] icke i ftriden, och [illegible] hvilka hjeltar til en- [illegible] kamnaden, ftälde fig [illegible] honom i början [illegible] pade til honom [illegible] De träffade hvar- [illegible] fynnerlig fka- [illegible] honom, då [illegible] hans hjelm; men [illegible] förde honom [illegible] Här före- [illegible] framför krigets [illegible] eller för- [illegible] fältet. Nu [illegible] han likfom [illegible] Grekerne och deras för- [illegible] Euchenor och Dejochus, [illegible] Diomedes och Machaon. Hans dö- dande [illegible] träffade Achilles i hälen, det enda ftälle på des kropp där han kunde fåras, hvaraf och Achilles verkeligen dog. Philoctetes häm- nade den Grekifke hjelten och dödade Paris med en i den Lernæifka hydrans blod doppad pil. — Han älfkade mycket prakt och ypig- het, och fökte at behaga, hvilket lyckades ho- nom, då han jämte fin kropps fkönhet ägde et mera odladt [illegible] än andre på fin tid [illegible] Konftnärer och [illegible] fom den tiden

iden kunde upvisa, funno i honom en beskyddare. Hans eget palats, til hvars upförande han drog til Troja de skickligaste män, vittnade om hans tycke för prägt, och om hans smak.

PARNASSUS. Et namnkunnigt Berg i Bœotien, Musernes boning, där äfven Themis hade et Orakel.

PARTHENOPÆUS. Son af Melanion, en vacker och modig Yngling ifrån Arcadien, och färdig Bågskytt. Han var med för Thebe, där han, förlitande sig på sin tapperhet, föraktade alla faror som omgåfvo honom. Han fann ock där sin död.

PARCERNE. (Mœrer). De hette Clotho, Lachesis och Atropos. De äro obevekliga varelser, födda af Natten. Dessa tre qvinnor råda öfver människans lif alt ifrån födelsen til dödsstunden, och spinna eller förkorta lifstråden efter behag. Clotho håller rocken, Lachesis spinner tråden och Atropos afklipper den med sin sax. De äro altid sysselsatte, och öfverse människans öden ifrån vaggan til grafven. Föreställningarne om dem voro alfvarsamma, men ej förskräckande. Deras förman är Jupiter. Man har få afbilder af dem ifrån forntiden. Enligt digten äro de åtföljde af Sorgen, en torr, mager och uthungrad varelse med svullna ben.

PASIPHAE. Minos's gemål. Sin mans trohet hämnade hon därigenom, at hon dödade hvarje medtäflerska. Sjelf begick hon

kastade af sin ryttare, och flög sjelf ensam til Olympen, hvarest han sedermera underhölls på Jupiters stall.

PELEUS. En son af Æacus, Myrmidonernes Konung och Achillis fader. Han deltog i Argonauternes sjöresa, och i den Calydonska jagten. Då han kastade efter vildsvinet, hade han den olyckan at döda en sin vän, Eurytion. Annars var han en väldig jägare. Märkvärdig är hans lysande förmälning med Thetis, hvarvid Gudar och Gudinnor infunno sig. Eris var den enda, som ej blef buden. När alle voro församlade, kastade Eris ibland gästerne det förderfveliga gyllene äplet, som åstadkom det Trojanska kriget. Gudarne gåfvo Peleus rika skänker. Så gaf honom Neptun de odödlige hästarne. Åfven fick han förträffliga vapen och stridsvagnar. Poeterne berömma hans vältalighet, vishet, ägtenskaps-trohet och gästfria tänkesätt. Ibland hans vapen äro hans svärd och hans spjut märkvärdiga. Efter honom förmådde endast Achilles at svinga dem. Han eröfrade Jolcos; och somlige göra honom til en af de underjordiske Domare.

PELIAS. En son af Neptun och Tyro, och Æsons half-broder. Denne störtade han ifrån thronen, antog sjelf regeringen i Thessalien, och bodde i Jolcos. Hans moder hade födt honom och Neleus redan för sin förmälning med Cretheus. Som hon derföre fruktade för dennes hämnd, lät hon utsätta barnen; men de blefvo fundne af en herde och

af

honom upfostrade. En häst trampade Pe-
s i ansigtet, så at huden blef blåaktig; och
: var deraf som han fick sit namn. Han
nnades på sin moders styfmoder, Sidero,
det hon misshandlat denna, och dödade
ane vid Junos altare. Hans broder Neleus
iste fly för honom. Han sjelf höll sig sä-
: på sin med våld inkräktade thron. Men
Orakelsvar väckte honom ur denna angenä-
ı dröm. Enligt den, skulle en afkomling
den Æoliska stammen, som kom til honom
:d allenast en sko, beröfva honom kronan
h lifvet. Detta var den verldsberömde Ja-
ı, Æsons son, som kände sig nog stark,
på Pelias hämna den oförrätt han tilfogat
lren. Den modige ynglingen, som på re-
ı til Jolcus hade förlorat den ena skon i et
rr, framträdde inför Pelias, och fordrade af
nom sin faders rike. Pelias lossade vara be-
lvillig dertil, men updrog först Jason, at
sona Phryxi manes, och hämta det gyllene
nnet ifrån Colchis. Jason utförde detta svå-
värf och återkom med Medeas bistånd seg-
ıde ifrån det Argonautiska sjötåget. Imel-
tid hade Æson och Pelias blifvit gamle och
svagade til kropps- och själs-krafter. Me-
a återskaffade Æson des ungdom genom si-
magiska konster, och Pelias döttrar ville af
rnslig kärlek och välmening göra samma för-
s med sin fader. Til den ändan dödade
honom först, för at genom magiska örter
gjuta nytt blod och nya lifs-krafter i hans

ådror. Men förföket misslyckades; ty Medea sjelf hindrade des framgång.

PELOPS. Den Phrygiske Konungens Tantali son. Hans fader, en Gudarnes älskling, hade en gång den lyckan at få et besök af Olympens invånare. Vid den högtidliga måltiden begick denne Förste den onaturliga grymheten, at slagta sit eget barn, och framsätta det för de himmelske gästerne. Ceres förtärde det ena axelbladet, emedan hon öfver förlusten af sin dotter, Proserpina, var otålig och tankspridd. Förtörnade öfver fadrens barbari, togo Gudarne det sönderstyckade och kokta barnet, och kastade det i en kittel, hvarutur de sedan uptogo honom långt vackrare än förut. Det bristande axelbladet ärsattes med et annat af elfenben. Åt denne underskönе yngling gaf Jupiter munskänks-syslan i Olympen, hvilken Ganymedes förut hade innehaft. Gudarne skickade honom sedermera åter ned på jorden, hvarest han friade til den undersköna Hippodamia, dotter af OEnomaus, Konung i Pisa. Men til den ändan måste han först inlåta sig i et kapprännande med sin tilkommande svärfader. Ty denne ville til sin måg emottaga ingen annan än den, som gittade hinna för honom til målet. Pelops förmådde genom mutor Konungens vagnförare, Mytilus, at så laga, at Konungens vagn gick sönder under kapprännandet. Det lyckades; Pelops hann fram til målet, medan Konungen nedstörtade från vagnen och derigenom fann sin död.

död. Pelops fick den utsatta belöningen, den sköna Hippodamias hand. Men Gudarne, förbittrade öfver bedrägeriet och at Pelops desutom lät mörda sin tilgifne vän och välgörare Myrtilus, läto många olyckshändelser komma öfver hans familj. — Pelops förnyade de Olympiska spelen, regerade länge i Elis, och efter hans död samlade hans undersåtare des ben i en kista af koppar. De bevisade honom, såsom en Halfgud, en utmärkt ära, och man offrade åt honom årligen en svart vädur.

PENATES. Så kallades Skyddsandar öfver en familj, eller ock öfver hela provinser och städer. Man plägade derföre indela dem i större och mindre Penates. Föreställningen om dem var ganska åtskillig. Äfven lefvande personer uphöjdes til denna värdighet. I deras tempel i Rom, där deras bildstoder voro uppresta, bekräftade man de förbund man ingådt, för at genom denna högtidlighet gifva dem en orygglig fasthet och helighet.

PENELEUS. En Bœotiernes Anförare i det Trojanska kriget. För honom föllo Ilioneus och Lycon; men han sjelf fick sin död af Polydamas.

PENELOPE. Dotter af Icarius, och Ulyssis gemål. Hennes fader ville ogärna skiljas vid henne; men måste finna sig deruti, och hon följde glad sin nyssförmälde gemål til Ithaca. De förde et lyckligt ägtenskap. Deras son var Telemach. När Ulysses for med til det Trojanska kriget och så länge dröjde at

återkomma, at et rykte utspriddes om hans död, infunno sig hos henne ifrån alla orter de ansenligaste unge män, hvilke, åtföljde af en stor hop tjenare, begärde hennes hand. Den dygdiga hustrun förblef sin frånvarande man trogen, emedan hon ej hade fullkomlig visshet om hans död. Men i den händelse at underrättelsen derom bekräftade sig, ville hon icke heller afslå de fördelaktiga anbud henne gjordes. Hon uptänkte fördenskull följande list. Hon arbetade på en väfnad, som hon sade skulle blifva et lik-kläde åt Laertes, och lofvade, at göra sit val, så snart detta arbete vore färdigt. Med största flit arbetade hon om dagen, men nattetid upref hon altid hvad hon dagen förut arbetat. Härigenom bedrog hon sina friare inpå fjerde året, och hade väl längre spelt samma role, om hon ej blifvit förrådd af en slafvinna. Nu påskyndade man arbetets fullbordande. Til denna förlägenhet kom äfven hennes son Telemachs hemliga bortresa til Pylus, emedan friarne aftalat at mörda honom. När hon var som mest bekymrad, återkom Telemach med den glada underrättelsen at Ulysses vore i annalkande. Då upklarnade hos henne hoppet om en gladare framtid, och aftorkade de många tårar hon gjutit. Men nu yrkade ock friarne på hennes beslut. I den högsta glans af skönhet hvarmed Minerva prydt henne, framträdde hon för sina församlade friare, och tadlade väl deras tygellösa lefnad, men förklarade derjämte, at hon vil-

le göra den lycklig med sin hand, som förmådde at spänna hennes gemåls båge och skjuta med en pil genom tolf bakom hvarannan satta och genombårade stafvar. Alla de närvarandes försök misslyckades. Endast den i tiggarekläder fördolde Ulysses fullbordade befallningen til hela sällskapets harm. Hans igenkännande var hos henne beledsagadt af utbrott af den lifligaste glädje. Efter några små förebråelser, som den ömmaste kärlek lade i Ulyssis mun, berättade han för henne sina mångfaldiga öden och olyckshändelser, och sedan han segrat öfver alla hennes friare, regerade han vid hennes sida länge och lyckligen i Ithaca. — Hon föreställes som et mönster af flit, och en mästarinna i allehanda qvinnoslöjder.

PENTHEUS. En Konung i Theben, och Agaves son. När man i hans land införde Bacchi dyrkan, satte han sig deremot. Hans förmätenhet emot Vinguden gick så långt, at denne i skapnad af en yngling nalkades honom med den varnande erindran om så många andras öden som Bacchus straffat, och föreställde honom at en dylik lott kunde äfven träffa honom. Pentheus, vred öfver främlingens dristighet, lade honom i bojor och lät föra honom i et fängelse. Vinguden befriade sig snart ur sina band; kullkastade fängelset och ökade derigenom ännu mera Konungens straffbara vrede. När denne ytterligare fortfor at på berget Cythæron förstöra Bacchi högtid och för-

följa des tjenarinnor, hvaribland äfven hans moder och hans systrar befunno sig, hände, at dessa i sin yrsla hållo honom för et vilddjur, söndersleto honom, och buro hans hufvud omkring i triumph.

PERIBOEA. Detta namn tillades flera. En var floden Axii älskarinna; en annan var Eurymedons dotter, hvilken Neptun bevärdigade med sin kärlek. Hon förrådde för Mercur, at Mars blifvit tilfångatagen af Otus och Ephialtes. En tredje af detta namn var sondotter af Pelops, Telamons maka och Ajacis moder.

PERICLYMENUS. Son af Neleus och Chloris. Neptun förärade honom den konsten at kunna antaga åtskilliga skapnader. Häraf betjente han sig då Hercules inföll i hans faders land. Han trodde sig undkomma hjelten derigenom, at han förvandlade sig i en örn, och flög up mot himmelen. Men hans fiendes skott träffade honom, och han nedföll död ur luften.

PERIMELE. En dotter af Hippodamas. Emot sin faders vilja lät hon af Achelous öfvertala sig til kärlek. Hippodamas störtade henne til et straff i hafvets böljor, och Neptun förvandlade henne på hennes älskares begäran i en ö, som bär hennes namn.

PERIPHETES. Coprei son, en af de Grekiske Hjeltar, som för Troja gjorde sig namnkunnige. Man berömmer äfven så mycket hans insigter, som hans tapperhet och snällhet i löpande. Han möttes af Hector, hvars

starka

ſtarka arm han med ſkicklighet ſökte at undkomma; men då han föll på ſkölden, och derjämte ſnärde ſig i ſina långa kläder, kunde han ej nog haſtigt komma på benen igen, och Hectors ſpjut gaf honom en dödlig ſtöt.

PERIPHETES. En ſon af Vulcan. Förſedd med jätteſtyrka och beväpnad med en klubba anföll och dödade han de reſande. Theſeus ſtälde ſig hjeltemodigt emot denne fruktansvärde Jätte vid Epidaurus, lade honom til marken och tog hans klubba, hvilken han ſedermera altid bar ſåſom et ſegertecken och et godt vapen.

PERA. Dotter af Neleus och Chloris. Hon var prydd med alla qvinliga behag. Neleus lofvade hennes hand åt den, ſom kunde hämta Iphicli boſkap. Melampus begynte detta äfventyr, och ſkaffade derigenom ſin broder Bias den ſköna flickan.

PERSEUS. Danaes märkvärdige ſon, hvilken Jupiter med henne aflade, då han uti et gyllene rägn nedſänkte ſig i des ſköte. Hans morfader Acriſius hade af Oraklet fådt det ſvar, at han ſkulle blifva dödad af ſin dotterſon. I hopp at undgå detta miſsöde, utſatte han modren tillika med barnet i en liten båt på hafvet. Men de blefvo drefne til kuſten af ön Seriphus, och uptagne af Polydectes, ſom därſtädes regerade. Med åren kände Perſeus inom ſig vishet och hjeltemod; ty gudakraft bodde hos honom. Utruſtad med Plutos hjelm, Mercurii vingar och Minervas ſköld, åtog han ſig

at ſkilja Meduſæ hufvud iſrån des kropp. Med de himmelſka varelſernas biſtånd lyckades honom ock detta företag. Han tvingade Græerna at viſa honom inträdet til Gorgonernas boning, och afhögg Meduſæ hufvud. Dermed flög han öfver land och haf. Atlas, ſom vaktade Hesperidernas trägårdar, förſökte hindra honom at där inkomma; men blef genom Meduſæ hufvuds förſtenande kraft förvandlad i en klippa. Han dödade det ſjödjuret, ſom hotade at upſluka Andromeda, Cephei dotter, och fick til belöning den ſköna flickans hand. Phineus, ſom länge hade önſkat hennes beſittning, ſökte at förſtöra bröllops-glädjen, och anföll, åtföljd af ſina beväpnade anhängare, Perſeus. Men de blefvo alle förſtelnade och liflöſe, då han höll för dem Meduſæ hufvud. Samma öde träffade ock Polydectes ſom bruſtit i aktning för Perſei moder. När han erfor, at Acriſius blifvit af Prœtus ſin Konungsliga värdighet beröfvad, upſatte han honom åter på thronen. För at göra ſin morfader et nöje, viſade han vid Konungens i Lariſſa likſpel, ſin ſkickelighet at kaſta diſcus eller kaſtſkifvan. Olyckligt vis träffade han dermed juſt honom, ſom deraf föll död til marken. Bedröfvad öfver denna händelſe lämnade han Argos och begaf ſig til Tirynth, där han anlade flera ſtäder. Meduſæ hufvud helgade han åt Minerva. Ifrån Perſeus härſtammade Hercules, på hvars ſköld han ſes föreſtäld. Han finnes afbildad på flera gamla minnesmärken,

och igenkännes af Medusæ hufvud som han förer med sig.

PHÆDRA. Dotter af Minos och Pasiphae, och Thesei gemål. Venus upväckte hos henne en straffbar kärlek til sin styfson Hippolytus. Den sedige ynglingen afslog med förakt hennes böner om genkärlek. Uptänd af hämdelystnad beskyllde hon honom, at med åsidosättande af sin skyldiga vördnad hafva yppat för henne brottsliga begär. Härigenom beredde hon den oskyldiges ofärd, hvarefter hon, plågad af samvetsagg, gaf sig sjelf döden.

PHÆOCOMENES. En Centaur, som plägade hänga på sig sex lejonhudar. Han var med vid Pirithoi förmälning, dödade Lapithen Pholenus, men föll sjelf för Nestors svärd.

PHAETON. En son af Solen eller Helios. Epaphus bestridde honom en gång denna härkomst. Då bad Phaeton sin fader om en enda böns upfyllande. Han erhöll löfte derom, under bedyrande vid floden Styx. Phaeton bad då, at en enda dag få regera Solens vagn. Den eldige ynglingen dref för starkt på de vid en försigtigare ledare vanda hästarna. De kommo ur banan och än himmelen än jorden för nära. Berg och skogar antändes, källor och floder uttorkades. Jupiter med sina blixtar nedslungade i Eridanus den oförfarne och flyktige ynglingen, och förbättrade den skada hans oförsigtighet åstadkommit i verldsbyggnaden. Hans systrar, de så

kalla-

kallade *Heliaderne*, sörgde honom och förvandlades i poppelträn. Hans vän Cygnus grämde sig ock ouphörligen öfver hans förlust, och förblef städse, efter sin förvandling til en svan, i den floden, i hvars sköte Phaeton hade blifvit uptagen.

PHEGEUS. En son af Dares, och Idæi broder. För Troja blef han dödad af Diomedes. En annan af samma namn beledsagade Æneas til Italien, men föll för Turni hand.

PHEMIUS. En Bard, som i Ulyssis hus med sång och spel måste underhålla glättigheten vid de gästabud som Penelopes friare där anstälde. Vid Ulyssis återkomst omfattade han dennes knän och blef på Telemachs förbön benådad.

PHILAMMON. En Apollos och Chiones son. Han berömmes för et särdeles behagligt utseende, äfven som han utmärkte sig genom sin skicklighet i Poesi och Tonkonst. Han sjöng altid om höga ämnen, och var anförare för de Musicaliska Chorer, som förhärligade det Delphiska Oraklets högtidlighet.

PHILEMON. Han var Baucis man. Bägge voro ålderstegne och särdeles berömde för sin gästfrihet. När detta fromma par villigt emottog Jupiter och Mercurius, updrogs detsamma förvaltningen af Prästa-ämbetet i det åt Jupiter helgade templet. Bägge blefvo ändteligen framför helgedomen förvanlade i trän; nämli-

n Baucis i en lind och Philemon i en

HILOCTETES. En son af Pœas. verträffade sjelfve Ulysses i skicklighet ı med båge. Han var en trogen vän ules, hvilken kort före sin död skänkte sin båge och sina pilar. Han drog Troja; men hade på ön Lemnos den at blifva biten af en orm, och måste blifva tils han blifvit frisk. När han deltog i kriget, dödade han Paris med n Lernæiska Hydrans blod doppad pil, ı fådt af Hercules. Han tillika med ände lyckligen om til sit fädernesland

IILOMELE. Den Atheniensiske Kö- Pandions dotter. Hennes syster Procne Thraciske Fursten Terei gemål. Den- l sig, at enligt sin makas önskan häm- nele; men kände vid hennes åsyn en öjelse för henne. Den kyska flickan onom med harm. Den nedrige miss- henne icke des mindre, och på det kulle kunna uptäcka det, instängde han h afskar hennes tunga. Philomele för- : en tydlig föreställning af sit olyckliga i konstig väfnad, och fann tilfälle at n til Procne. Denna erfor sin olyck- rs tilhåll, och bägge uptänkte den fas- ämnd. De slagtade Terei son, vid ys, och framsatte honom kokad för . Derjämte visade sig Philomele. Te-

reus

reus ville låta döda dem; men de undkommo hans raseri och blefvo af Gudarne förvandlade i foglar, nämligen Philomele i en Näktergal och Procne i en svala.

PHINEUS. En son af Belus och Anchinoe. Han begärde Andromedas hand; men hon gafs åt Perseus, som hade räddat henne. Vid deras förmälningsfest anföll han, tillika med sina anhängare, Perseus, men blef jämte dem genom Medusæ hufvud förvandlade i sten. — En annan af samma namn var Furste i Salmydessa i Thracien. Hans bägge söner af första giftet blefvo illa handterade af sin styfmoder Idea, hvilken dref sit hat så långt, at hon falskeligen beskyllde dem, at emot henne hafva brustit i tilbörlig vördnad. Härigenom blef Phineus öfverväldigad af vreden, så at han beröfvade dem dagens ljus. Gudarne straffade honom derföre sjelf med blindhet, och tilläto Harpyerna at antingen borttaga eller orena hans mat, så snart han ville äta deraf. Under detta bedröfliga kropps tilstånd fick han dock behålla den gåfvan at spå. När Argonauterne rådfrågade honom om deras sjöresas fortsättande, gaf han dem icke allenast goda råd, utan ock en vägvisare som förde dem mellan de i forntiden så märkvärdige Cyaneiska klipporna. Af tacksamhet befriade honom Calais och Zetes ifrån Harpyerna, hvilka de bortdrefvo. Argonauterne följde ock hans råd i anseende til deras återresa.

PHLE-

PHLEGETHON. En underjordisk Flod, om hvilken digten förmäler, at den består af flytande eld i stället för vatten.

PHLEGYAS. En Grekisk Furste, utmärkt genom sit hjeltemod. Hans dotter Coronis blef bortförd af Apollo. Phlegyas förstörde derföre hans tempel i Delphi. Apollo för at straffa honom för detta brott, dödade honom med sina pilar: och i sjelfva Tartaren led han det straffet, at en stor klippa ständigt sväfvade öfver hans hufvud och hotade hvart ögnablick at nedfalla.

PHOEBE. En Himmelens och Jordens dotter. Af henne föddes Latona och Asteria. — En annan af samma namn var Leucippi dotter. Hon jämte des syster Ilaira älskades af Castor och Pollux; men Idas och Lynceus satte sig emot deras förening.

PHOEBUS. Apollos vanligaste tilnamn.

PHOENIX. Amyntors son, närvarande vid den Calydonska jagten. För något emot den skyldiga vördnaden stridande felsteg förbannade honom hans fader. Han flydde fördenskull til Konung Peleus, hvilken anförtrodde honom regeringen öfver Doloperne. Såsom en ganska vis man åtog han sig Achills upfostran, hvilken han danade til talare och krigsman. Han var ock med ibland de Grekiske Hjeltarne för Troja, hvarest han vid Patrocli likspel, och vid Agamemnons beskickning, jämväl var närvarande.

PHORBAS. Methions son. Vid Persei förmälningsfest blef han stucken af Amphimedon; men stötte ock i detsamma ned sin motståndare. — Samma namn hade ock en Priami son, hvars skapnad en gång Sömnen antog, för at öfverväldiga Palinurus. — Så kallades jämväl en af Achilles öfvervunnen Lesbier.

PHORCYS. En son af Hafvet och Jorden. Med sin syster Ceto aflade han Græerna, Gorgonerna och den Draken, som förvarade de gyllene äplen. Phorcys hörde til Hafsgudarne och hade en hamn vid Ithaca. Under honom stå flere andre Hafsgudar. — En annan Phorcys var en son af Phænops, som förde en tropp Phrygier til Grekernes hjelp för Troja. Han stridde ock om Patrocli kropp, men blef dödad af Ajax.

PHORONEUS. En son af Inachus och Melissa. Han införde å nyo eldens bruk och rådde de i skogarne kringströddde människor at bygga städer. Genom goda seders befordran och goda lagars införande blef han sine undersåtares välgörare. Han regerade i Argolis.

PHRIXUS. En son af Athamas Konung i Boeotien och Nephele. Han hade ock en syster, vid namn Helle. Bägge blefvo illa handterade af deras styfmoder Ino. Hennes grymhet gick så långt, at hon ärnade mörda dem bägge. Men innan hon hann utföra detta förehafvande, visade sig Nephele för sina barn, för at rädda deras lif; och rådde dem at genast

nast fly för Inos tyranni. Til den ändan var på Gudarnes befallning en vädur med et gyllene skinn tilreds för at uptaga dem på sin rygg. Phrixus och Helle fördes af honom genom luften. Helle nedföll i böljorna, men Phrixus ankom lyckligen til Colchis, offrade väduren åt Jupiter, och uphängde det gyllene skinnet i en åt Mars helgad lund. Phrixus fick til gemål Konungens i Colchis, Æetis dotter.

PHRONTIS. Onetors son och Menelai Styrman. På återresan ifrån Troja dog han nära landsudden Sunium. Det berättas af Poeterne at han blifvit dödad af Apollos pilar.

PHYLEUS. Son af Konung Augias i Elis. När Hercules måste rengöra Augias stall, förhöll honom denne den betingade lönen, hvarföre Hercules uptänd af billig vrede bekrigade och dödade honom, och insatte Phyleus i fadrens rike. Han var med vid den Calydoniska jagten.

PHYLLIS. En Thracisk Konungs dotter. Hon uptog hos sig Demophon, fattade kärlek för honom och ville blifva hans gemål. Men hennes älskare förebar en resa til Athen, för at där besörja några angelägenheter. Vid hans återkomst skulle Hymen kröna deras kärlek: Hon skildes vid honom icke utan den bittraste smärta, och längtade med öm otålighet på den utsatta dagen til hans återkomst. Denne inträffade, men ej den älskade. Nio gånger lopp hon til kusten, och lika ofta vände hon alt mera sorgsen tilbaka. En djup sorg

förtärde den längtande ſköna och dref henne ſluteligen til et ſjelfmord. Hon hängde ſig; men Gudarne hade medlidande med hennes ömkeliga tilſtånd och förvandlade henne i et mandelträd.

PICUS. Saturn var hans fader. Han var en Italienſk Furſte, ſom prydd med manlig ſkönhet jagade i berg och ſkogar. Alla ſlags Nympher blefvo fängſlade af hans behag; i ſynnerhet ſökte den för ſina trollkonſter beryktade Circe at vinna hans hjerta. En gång lät hon i tjockaſte ſkogen et vildſvin löpa förbi honom. Som han i anſeende til ſkogens täthet ej kunde följa des ſpår utan til fots, förlorade han ſig alt djupare i ödemarken: ändteligen ſtod oförmodadt Circe för honom och förklarade honom ſin kärlek. Han ſom endaſt älſkade ſin maka, bemötte henne ej efter des önſkan. Circe rörde honom då med ſit magiſka ſpö, och den ſköne jägaren blef genaſt förvandlad i en mångfärgad Hackſpik. Högſt förbittrad öfver denna förvandling flög han från träd til träd och hackade i alla löf och qviſtar. När hans följeſlagare ſaknade honom, mötte de Circe ſom hotade at döda dem. Denna trollpackan gjorde at trädens löf viſsnade, at gräſet blef blodrödt och giftiga ormar där krälade om hvarannan. Af förſkräckelſe bäfvade nu Konungens följeſlagare, och blefvo genom Circes ſtaf förvandlade i vilda djur. Hans gemål Canens, var ganſka ſkön och ſjöng förträffligt. Hennes ömhet för ſin

gemål

nål gick så långt, at hon af sorg öfver
ns förlust förtärdes til en skugga.

PIERIDES. Så kallas Muserna af Pie-
n, där de voro födda.

PIERUS. En Konung i Æmathia. Han
märkvärdig för sina nio döttrar, som inlä-
sig i täflan med Muserna i musiken. Nym-
erna blefvo valde til domare, och tilärkän-
Muserna företrädet. Häröfver blefvo Pie-
döttrar missnöjde och utbröto i försmädelser
ot både Muserna och Nympherna. Derfö-
blef hvar och en af dem förvandlad i en fär-
ld fogel.

PIETAS. Under detta namn föreställde
n sig än kärleken til Gud, än den barnsli-
och syskonkärleken, än åter kärleken til
lerneslandet. När denna allegoriska före-
llning personifieras, så afbildas den på åt-
lliga sätt; alt efter som denna Gudinna skall
eckna den ena eller den andra af dessa egen-
per. Föreställer hon kärleken til Gud, så
r hon förses med et rökelsekar. Kärleken
föräldrar har til sinnebild en stork bredevid
. Äfven föreställes hon som en dotter hvil-
ı däggar sin fångna moder, under hvilken
pnad Gudinnan hade en bildstod i Rom.
rleken emellan syskon har jämväl en stork
edvid sig, eller ock utmärkes den genom små
ssar och flickor som hjerteligen omfamna
arannan. Fäderneslands-kärleken föreställes
nom den Romerske Curtii bekanta gerning
er ock genom tvänne gemensamt offrande

personer. När Pietas skall uttrycka begreppet af föräldrars kärlek til sina barn, eller ock äg-tenskaps-ömheten, så finnas på mynt andra föreställningar som derpå hafva sit affeende. Så träffar man t. ex. vid den ägta kärleken vanligen en bröllops-fackla

PIRITHOUS. En Jupiters son och Lapithernes Furste. Han deltog i den Calydoniska jagten. Märkvärdig är högtidligheten vid hans förmälning med Hippodamia, hvarvid alle Gudar infunno sig, förutan Mars, som ej var buden. Centaurerne, jämväl det höga brudparets gäster, började under viuruset oenighet med de närvarande Lapither. Det gick så långt, at de vågade bortföra sjelfva bruden. Nu slutades högtiden med en blodig fäktning imellan båda partierne; och deraf blef et formligt krig. Hercules och Theseus voro på Pirithoi sida, och drefvo ändteligen Centaurerne på flykten, Pirithous hjelpte af tacksamhet Theseus vid tilfälle af Helenas bortförande ifrån Sparta. De voro äfven sinnade at bortföra Proserpina, och begåfvo sig til den ändan til den undre verlden; men blefvo där bundne med kedjor. Pirithous, såsom detta dristiga företagets uphofsman, hade det hårdaste ödet; ty när Hercules befriade Theseus, måste Pirithous, til et ytterligare straff för sit brott, belastad med trehundrade kedjor förblifva i sin oföränderliga fångenskap.

PLEJADERNA. Sju döttrar af Atlas och Plejone. När de ej funno någon fristad

för

för Orions förföljelser, blefvo de af Jupiter försatte bland stjernorna på himmelen. Sjustjernorna i oxens rygg hafva enligt digten deraf sin uprinnelse.

PLUTO. (Ades.) Saturni och Rheas son. Han blef straxt efter födelsen upslukad af sin fader; et kräkmedel, som Metis gaf Saturnus, skaffade åter Pluto til lifs. När Fadrens rike delades imellan honom, Jupiter och Neptun, fick han på sin lott den undre verlden, hvarföre han ock kallas den underjordiske Jupiter. Hans district är, såsom hans boningar, öde och ryslig. Enligt digten var ingången dertil vid landsudden Tænarum, där äfven Hercules nedsteg i skuggornas hemvist. Det var här som Hercules träffade Pluto i axeln med en pil. Pæon läkte detta sår. I allmänhet är hans rike de aflednes själars tilhåll, hvarest de för sit förhållande i den öfre verlden antingen belönas i Elysium, eller straffas i Tartaren. Där flyta strömmarne Acheron, Styx, Cocytus och Phlegeton. Där uppehåller sig Charon med sin bräckliga båt, för at öfver floderna färja de aflédne, som Mercurius förer til honom. Där är Lethe-floden, ur hvilken de dricka glömskan af det framfarna. Där är ock Cerberus, den trehufdade helfveteshunden. — Pluto sjelf sitter med sin gemål Proserpina på en thron, herrskande med en treuddig spira och en jernkrona på hufvudet. Han fullföljer de domar som de underjordiske Domare fällt. Til hans bedrifter räknas det bistånd han gjorde Jupiter

emot Titanerne. De af honom befriade Cycloper smidde åt honom den märkvärdiga hjelmen, hvilken gjorde hvar och en som han betäckte osynlig. Bekant är han ock genom Cereris dotters, Proserpinas bortförande. När en gång den sköna flickan spatserade på en blomster-äng, nalkades henne Skuggornas Konung, och med sin starka arm uplyfte henne i sin vagn. Proserpinas leksystrars jämmerskri upfylde luften. Hon sjelf sträfvade förgäfves emot, och måste vid hans sida fara genom den förfärliga ingången som leder til hans boning, för at der dela med honom hans thron. — Dessutom älskade han äfven Nymphen Mentha, hvilken derföre af den svartsjuka Proserpina förvandlades til en ört, kallad krusmynta. Han afbildas vanligen med en grym upsyn, sittande på en thron, med spiran i handen. Bredevid honom ses stundom Cerberus. Ibland ses han ock åkande med fyra svarta hästar för vagnen. Han dyrkades förnämligast i Pylos, och på flera andra ställen. Hans dyrkan var hos de Romare äfven bruklig. Af växtriket voro honom i synnerhet Cypresser helgade. Til hans offer valdes getter eller ock tjurar, men nödvändigt af svart färg.

PLUTUS. En allegorisk Gudomlighet, föreställande Rikedom. Digten utgifver honom för en son af Jasion och Ceres. Hvar och en som af honom beskyddades, blef välsignad med rikedomar. Jupiter skall hafva beröfvat honom

dagens

gens ljus, hvarföre hans boning utsättes i
:dens sköte.

PODALIRIUS. En Æsculapii son, som
ven gjorde sig känd för insigter i Läkare-
nsten, hvilka han förnämligast brukade til
Grekiste hjeltars helande under Trojæ be-
;ring.

PODARCES. Detta namn hade aldra-
rst den Trojanske Konungen Priamus.

PODES. Eetions son, en Trojan och
ectors älskling. Han föll tillika med flere
eltar i striden om Patrocli lik, hvarvid han
dades af Menelaus.

POLITES. En son af Priamus och
ecuba. Han var en färdig löpare, och vid
rojæ belägring utpost, för at gifva akt på
ekernas ankomst. Han var mycket tapper;
en vid Trojæ eröfning föll han för Pyrrhi
nd. — En annan af samma namn var med
lysses, och skickades af honom tillika med
ra andra til Circes Slott hvarest han af hen-
: förvandlades i et svin. Ulysses tvingade
rce at uphäfva förtrollningen.

POLLUX. Castors namnkunnige tvil-
ıgsbroder. Han förstod i synnerhet konsten
brottas, och var odödlig. Han hämnade
ı broders död på des mördare, och bad Ju-
ter, at med den afledne få dela sin erhållna
lödlighet. Gudarnes Fader upfylde denna ön-
an, och satte dem bägge ibland stjernorna.
nnu följas de åt den ena dagen i den öfre,
n andra i den undre verlden.

POLYDAMAS. Son af Panthus, och Hectors förtrogne. Hos honom voro förenade et genomträngande förstånd, vältalighet och osvikligt hjeltemod. Han var en af de Trojanske anförare emot Grekernes förskansningar. Öfver den första colonnen flög en örn, och nedsläppte bland manskapet en lefvande orm, som han höll emellan sina klor. Den vise Polydamas uttydde detta tecken så, at de väl skulle eröfra förskansningarne, men åter med stor förlust blifva drifne derutur. Han rådde derföre, at ej fäkta med fienderna närmare intil deras skepp. Hector följde ej detta råd; men fick efter sin lidna förlust nog ångra det. Polydamas räddade likväl den af Ajax nästan öfvervundne Hector ur des händer. Han visade sig äfven desutom i detta krig såsom en af de tappraste Trojaner.

POLYDECTES. En son af Magnes och Nais, regerade gemensamt med sin broder Dictys på ön Seriphus. När Danae och des son Perseus, uti en bräcklig båt, i hvilken de blifvit utsatta, anlände til kusten af denna ö, uptogos de vänligt af Polydectes, hvilken lät upfostra Perseus, men fattade ock kärlek til des moder Danae. Detta var egenteliga orsaken hvarföre han så ifrigt upmuntrade Perseus, at strida emot Gorgonerna, hvilket ock denne gjorde och segrande återkom med Medusæ hufvud. Under des bortovarelse blef Polydectes alt mera enträgen i sina kärleksförklaringar, så at Danae måste fly undan honom til en hel-

gedom.

edom. När Perseus återkom, såg han med nissnöje sin moders lidande och uphofvet dertil. Polydectes stod efter den tappre ynglingens lif, emedan han ansåg honom för det största hindret för sin straffbara afsigt. Perseus vände derföre emot honom Medusæ förstenande hufvud; och lät honom dö vid åsynen deraf.

POLYDORUS. En son af Priamus och Laothoe. Han var högeligen älskad af sin fader; men föll för Achillis hand. — Andre hålla honom för en son af Hecuba, hvilken vid Grekernes afresa til Troja, anförtrodde denne sin son tillika med en skatt i den Traciske Konungens Polymnestors händer, af fruktan at han vid belägringen kunde utsättas för några faror. Efter Trojæ eröfring dödade Polymnestor ynglingen och tilägnade sig skatten. Af en händelse blef Hecuba vid hafsstranden varse en död kropp, och igenkände deruti sin sons lik. Under sin bittra sorg tänkte hon på hämnd. Föregifvande at hon ägde en annan förborgad skatt, lockade hon Polymnestor til et ställe, där hon med sina tjenarinnor utstingade hans ögon och dödade hans söner. Enligt en annan digt blef Polydorus skuten med pilar, som fastnade i hans kropp och med honom förvandlades i trän. Æneas ville betjena sig af några sådana trän, men när man högg deruti utkom blod, och man hörde en varnande röst at afstå ifrån detta förehafvande. — En annan Polydorus var Konung i Thebe och en Cadmi afkomling.

POLYIDUS. En berömd Spåman, som förutsade sin sons Euchenors öde, hvilket ock genom des död för Troja gick i fullbordan. Han gaf Bellerophon goda råd, huru han skulle betjena sig af Pegasus. Åfven återkallade han til lifvet en Minos son, Glaucus.

POLYMNESTOR. En Thracisk Furste, hvilken af nedrig snålhet dödade Polydorus, men derföre af Hecuba beröfvades sin syn.

POLYMNIA (Polyhymnia). Dotter af Jupiter och Mnemosyne, en af de nio Muser, nämligen Vältalighetens. Man tilskref henne äfven upfinningen af Fabler. Hon afbildas med en lagerkrans om hufvudet.

POLYNICES. En Thebanisk Furste, som ville regera skiftevis hvart annat år med sin broder Eteocles. Men när denne ej ville efterlefva öfverenskommelsen, så föranlät Polynices et krig mot Thebe, hvaruti flere Grekiske Hjeltar togo del. Bägge bröderne stupade sluteligen i et envig.

POLYPHEMUS. Neptuns och Thoosas son, den förfärligaste bland Cycloperne. Han hade allenast et öga, fruktade för hvarken Gudar eller människor, var våldsam, häftig och orättvis, och hans dundrande röst gaf et grufligt återskall i hålan der han bodde. Den var belägen på Sicilien. Ingen människa, icke ens en Cyclop, tålde han omkring sig. Hans talrika hjord var hans enda sällskap. Deraf hade han ost och mjölk til föda. Ingången

til

til hans håla stängdes med en ofantlig regel. När han en gång var borta och hade lämnat henne öppen, gick Ulysses tillika med sine följeslagare ditin. Polyphem kom tilbaka och dref in sin boskap: Ulysses berättade honom sit öde och bad om lifsmedel. I stället för svar krossade han tvänne af sina gäster mot klippan, så at hjernan stänkte omkring, skar dem sönder och åt up dem til aftonmåltid. Derpå drack han mjölk och insomnade. Om morgonen förtärde han återigen tvänne människor. På samma sätt fortfor han aftonen derpå, hvarvid Ulysses gaf honom til vederqvickelse en bägare vin. Denne dryck smakade Cyclopen; han tömde derföre tvänne bägare til, och föll drucken til marken, nedsänkt i en djup sömn. Ulysses glödgade då et spetsigt jern och stack dermed ut hans öga. Vid Polyphems vrålande skyndade sig de näst-gränsande Cycloper dit. Polyphem ropade: *Udeis* (ingen) vill döda mig med list! Detta namn hade Ulysses gifvit sig. Cycloperne blefvo deraf förvillade och höllo sin granne för vansinnig, gingo sin väg och lämnade honom it sit öde. Jätten famlade sig imellertid fram til ingången af hålan, sköt ifrån regeln, satte sig utanföre och släppte ut boskapen. Han gaf dervid noga akt, at ingen af främlingarne skulle med detsamma undgå hans hämnd. Men den sluge Ulysses band ihop tre och tre vädurar, och fästade en man under buken af den medlersta: och så kommo de lyckligen

undan faran. Med en del af hjorden skyndade sig nu til skeppet, och dit ankomne förSmädade de Polyphem, som i sin förbittring slet lös en klippa och kastade den efter dem i hafvet. Til all lycka träffade han icke; men genom svallet af den kastade klippan dref skeppet tilbaka til kusten, så at de hade störst möda at undkomma. Nu nämnde Ulysses sit rätta namn. När Polyphem det hörde, kom han ihog en gammal spådom, at Ulysses skulle beröfva honom hans syn. Han anropade då sin fader Neptun, at Ulysses aldrig eller åtminstone ganska sent skulle återse sit fädernesland. Under de grufligaste förbannelser kastade han åter et stycke af en klippa efter de flyende, dock utan at träffa skeppet. — Denna ofanteliga varelse fattade en gång kärlek til Galatea, en af Nereiderna. Men den älskvärde herden Acis ägde redan hennes hjerta. När Jätten en gång öfverkom de bägge älskande under det at de höllo hvarannan ömt omfamnade, kastade han efter dem en klippa, och förkrossade dermed Acis, hvilken förvandlades i en bäck, som efter honom fick sit namn.

* POLYPOETES. En son af Pirithous och Hippodamia. Han för med fyratio skepp för Troja, och försvarade de Grekiske förskansningarne. Vid likspelen efter Patroclus, erhöll han et pris för sin skicklighet at handtera kastskifvan.

POLYXENA. Priami och Hecubas dotter, en ganska skön flicka. Achilles önskade

at

at äga henne; och när han var död, hörde man ännu famma önfkan ur hans graf. Til följe deraf blef hon ock där offrad.

POMONA. En Hamadryad, fom i fynnerhet fyffelfatte fig med trädplantering. Vertumnus blef kär i hennes behag; men hon tycktes ej hyfa någon genkärlek för honom. Under fkapnad af en bedagad pratfjuk Gumma berättade han henne fjelf få mycket om fina goda egenfkaper, at hennes affmak för honom förfvann. Straxt åter förvandlade fig Vertumnus, ftod fom en fkön yngling för hennes ögon, och blef med genkärlek belönt — Under hennes befkydd ftodo frukttrågårdar.

PONTUS. Han var en finnebild af hafvet och fades vara Jordens fon, emedan hon likfom bär honom i fit fköte.

PORPHYRION. Den förfärligafte bland Giganterne, hvilken Hercules och Apollo dödade med fina pilar.

PRIAMUS. Den Trojanfke Konungens Laomedons fon. Han kallades i början Podartes, blef vid Trojæ intagande af Hercules des flaf, men uppå fin fyfters Hefiones förbön åter författ i frihet. Denne olycklige Regent hade många fvåra öden, fedan hans fon Paris bortröfvat Helena och derigenom åftadkommit det Trojanfka kriget. I anfeende til fin höga ålder kunde han ej vara med i ftriden, utan åfkådade den endaft ifrån muren, medan hans föner, i fynnerhet Hector, gjorde underverk af tapperhet. Han förmanade denne, at ej

inlå-

inlåta sig i strid med Achilles; men förgäfves. När denne hans son föll, och hans lik låg obegrafvit på slagtfältet, begaf sig den af ålder och sorger nedböjde Konungen, under Mercurii beledsagande, med många skänker til Grekernes läger. Han bad Achilles om sin sons döda kropp; och denne, rörd af Priami hårda öde, efterkom hans önskan. Nu skyndade han med liket tilbaka til Troja, och höll til sin sons ära en likståt. Vid Trojæ eröfring blef Priamus dödad af Pyrrhus vid sjelfva sine Husgudars altare. Han hade många barn; ty man tilräknar honom icke mindre än femtio söner: och var en fader som styrde sin familj med mera godhet än stränghet.

PRIAPUS. En Trägårds-Gud, som tjente til et åtlöje för de andre Gudarne, emedan han hemligen ville öfverfalla Vesta och Lotis, men genom Sileni åsnas skri blef hindrad derifrån. Man plägade derföre åt honom offra en åsna, men äfven mjölk, honung och vin. Hans bildstoder äro högst vanskapliga och oanständiga. I handen håller han vanligen en [illegible]gårds-knif, och hans hufvud är krönt m[illegible] kransar af vinlöf eller blomster. — Jämförs[illegible] sen, som man gjort imellan honom och *Baa[illegible] Peor* eller *Pehor*, hvilken omtalas i Bibeln, kan väl vara värd upmärksamhet.

PROCNE. Pandions dotter, och den Thraciske Konungens Terei gemål. Hon yttrade sin åstundan, at se sin syster Philomele hos sig. Hennes gemål var straxt beredvillig,

at

at hämta henne ur des faders hus. Den nedrige vanhedrade den olyckliga flickan, utſkar ſedan hennes tunga, och inſtängde henne. Men då hon upfann et medel, at meddela ſin ſyſter underrättelſe om ſin olycka, utöfvade bägge emot Tereus den förfärliga hämnden, at ſlagta hans ſon. — Procne blef förvandlad i en Svala.

PROCRIS. Den Athenienſiſke Konungens Erechthei dotter. Hon var Cephali gemål, hvars ömhet gjorde hennes öde afundsvärdt. Men den plågo-anden, ſvartſjukan, infann ſig hos henne. Hon gömde ſig en gång i den tjockaſte ſkogen, där hennes gemål jagade, för at utſpana om han til äfventyrs hade någon hennes medtäflerſka hos ſig. Cephalus ſom blef varſe, at något rörde ſig i buſkarna, trodde det vara något vildt, kaſtade ſit jagtſpjut ditåt, och träffade henne ſå at hon föll död til marken. — Annars ſkall hon ſjelf hafva varit icke ſå aldeles trogen i ſit ägtenſkap; ty Pteleon och den Cretenſiſke Konungen Minos hade vetat, at genom anſenliga ſkänker vinna hennes ynneſt.

PROCRUSTES. Neptuns ſon. Denna omänſklige bröt emot gäſtfrihetens heliga lag. Han hade tvänne ſängar af jern, hvaraf den ena var kortare än den andra. Främlingar af en mindre kroppslängd lades i den ytre ſängen, och ſå ſträckte man dem ſå länge, tils de upfylde ſängens längd. Större perſoner deremot lades i den kortare ſängen, och

 da

gemål. Hon sitter med honom på en thron, och har jämte honom herraväldet i de dödas rike. — Hon var en sinnebild af det i Jorden nedlagda fröet, och har affeende på den fruktsamma Naturen. Detta utvisa flere hennes tilnamn. Hon afbildas sittande på en thron vid Plutos sida. I synnerhet dyrkades hon i Sicilien. Namnkunnigt var hennes tempel i Locris. Henne offrades svarta kor; och när människorna nedstego til de underjordiske, plägade de til henne öfverlämna en gyllene qvist.

PROTESILAUS. Iphicli son. Han for til Troja med 40 skepp, gick först i land, men fann ock där sin död.

PROTEUS. Oceani och Tethys son, en gammal Hafsgud, som kunde förvandla sig i eld och vatten, djur och örter. Hans spådomar inträffade rigtigt, men det var ganska svårt at förmå honom at spå. Ty han förvandlade sig genast i förfärliga skapnader, och sökte at undkomma hvar och en som frågade honom. Man måste med all styrka fasthålla honom, tils förvandlingarne uphörde, och han återkom til sin rätta skapnad. Han var rik på sjödjur, i synnerhet sjökalfvar. Han är namnkunnig af den spådom han meddelade Menelaus, som af honom underrättades om rätta vägen til sin återresa. Han afbildas som en gammal man, som far på en med sjöhästar förspänd vagn.

PSYCHE. Amors Älſkarinna, den yng- af tre ſyſtrar. Hon blef uptagen bland ıdarne. Se *Cupido.*

PTERELAUS, Taphii ſon. Neptun rärade honom en beſtändig lifstid förmedelſt gyllene hår ſom han ſatte på des hufvud. en hans dotter Comœtho afſkar detta hår, r at rädda Amphitryo. Denne anföll Ptere- ıs, och tog ifrån honom hans Rike, hvar- ter han ſnart dog.

PYGMALION. En ſkicklig Konſtnär, m förfärdigade en qvinnobild af elfenben. an tyckte ſjelf ſå mycket om detta mäſter- rcke, at han bad Venus gifva bilden lif. ıdinnan upfylde hans önſkan, och den ſköna lifvade bilden blef hans maka.

PYLADES. Strophii ſon och Oreſts :trogne vän och oſkiljaktige följeſlagare. Ho- ın beledſagade han til Mycenæ, och äfven Tauris. Här ſkulle Oreſtes offras åt Diana; :n Pylades ville gå i döden för honom, och raf upkom den ſällſyntaſte täflan. Ändteli- n lyckades Iphigenia, at frälſa bägge ur den tande faran och bereda deras flykt. De bå- vännerne förenades ännu faſtare när Pyla- s förmälte ſig med Electra, Oreſts ſyſter.

PYRAMUS. En Yngling i Babylon, äl- ıd af *Thisbe.*

PYRENEUS. En Furſte i Daulis, ſom tog Muſerna, när de vid en ſtormig väder- : hos honom ſökte ſin tilflygt. Men han ıktlät den vördnad han var dem ſkyldig,

 och

och de bortflögo ur den öfre delen af huſet. Den oförſigtige ville ſkynda ſig efter dem, men tänkte ej på den dermed förknippade lifsfaran, utan nedföll död från högden.

PYRGO. Hon lefde i Priami hus. Hon uptäckte at Iris, ſom viſade ſig i männiſkoſkapnad, var en Gudinna.

PYRRHUS. En Achillis ſon, ſom för Troja utmärkte ſig genom ſin tapperhet, var med i den Trojanſke häſten, dödade många fiender och ſluteligen ſjelfve Priamus. Han var ganſka vacker, och i vältalighet öfverträffades han endaſt af Neſtor och Ulyſſes. Efter Trojæ intagande förmälte han ſig med Hermione, Menelai dotter. Oreſtes dödade honom i Delphi, emedan han åter ville ſätta ſig i beſittning af Hermione, ſom tilförne varit med honom trolofvad.

PYTHON. Et Inbildningsfoſter, en ſå kallad Drake, ſom hade ſit namn af förruttnelſen, til hvilken han var öfvergången, ſedan Apollo dödat honom med en ſtor hop pilar. Detta gaf Guden namn af den Pythiſke. — Vid Apollos Orakel i Delphi, kallades den qvinnan eller Präſtinnan, ſom afkunnade Gudaſvaren, *Pythia*.

Q

QVIES. Hvilan. En allegoriſk Gudomlighet hos de Romare, ſom jämväl upbyggde åt henne tempel.

QUIRINUS. Under detta namn dyrkades den förgudade Romulus, hvilken efter sin död visat sig för en Romare vid namn Julius Proculus, och befallt at fira sin Förgudning. Denna fest kallades deraf *Qvirinalia*. Den Prästen som var förordnad til Qvirini tjenst, stod hos de Romare i särdeles stort anseende.

R.

REGINA. Et Junos tilnamn. Hon hade under detta namn et tempel på det Aventiniska berget. Der var hennes bildstod, som man ditfört ifrån Veji.

REMUS. Romuli broder. Man förgudade honom, och firade til hans ära en fest, som är bekant under namn af *Lemuria*.

RHADAMANTHUS. En son af Jupiter och Europa. Med sin broder Minos råkade han i oenighet, reste til Euboea och begaf sig derifrån til de i Medelhafvet belägna öar. Här gaf han visa lagar och förordningar, lät aldrig dåra sig af smicker, och skötte rättvisan med all stränghet. Digten gjorde honom derföre efter des död, jämte sin broder Minos och Æacus, til Domare hos de underjordiske, där han undersöker och straffar de dödas brott.

RHEA. En dotter af Himmelen och Jorden. I senare tider flyttades digten om henne på Cybele. Rhea blef Saturni gemål. Denne upåt sina barn straxt de blifvit födda. Den be-

bekymrade modren, tröstlös öfver dessas död, gaf honom efter Jupiters födelse en i lindor insvept sten, som af honom i stället för barnet upslukades. — Hon gjorde aldraförst människorna upmärksamma på städers byggande och deras befästande med torn. Såsom Gudars och människors Stammoder har man gjort henne til Herrskarinna öfver hela naturen. Hennes fester firades med mycket buller och vilda svärmerier, under musicaliska instrumenters klang, i skogar och på berg.

RHESUS. Son af Eionius, en Thracisk Furste. Han var Trojanernes bundsförvant och hade lägrat sig utan för Troja, emedan han kommit försent för at kunna insläppas i staden. När Ulysses och Diomedes utgingo at recognoscera, funno de honom tillika med hans följeslagare sofvande. De dödade tolf af hans folk, och sluteligen äfven honom sjelf. Jämväl bortförde de hans hvita hästar. Detta var nödigt, emedan enligt et Orakelsvar staden varit oöfvervinnerlig, om desse hästar där blifvit fodrade. Annars ansågs Rhesus för en fruktansvärd motståndare för Grekerne.

RHEXENOR. Nausithoi son, hvilken Apollo dödade med sina pilar.

RHODOPE. Strymons dotter och Hæmi gemål. Jupiter straffade hennes högmod, och förvandlade både henne och hennes gemål til tvänne höga berg, emedan hon velat uphäfva sig och honom til lika anseende med Gudarne.

RHOE-

RHOECUS. En Jätte, hvilken Bacchus dödade. Så kallades äfven en Centaur, som vid Pirithoi förmälning stridde emot Lapitherne. Han kallas ock Rhœtus.

RHOETUS. Marrubiernes Furste. Han ville straffa sin äreförgätne son Anchimolus, för det han ej visat sin styfmoder skyldig aktning; men denne undvek straffet och flydde til Danus.

RIPHEUS. En förfärlig Centaur, hvars kropps-längd sträckte sig öfver de högsta trän i skogen. Theseus blef hans baneman.

ROMA. En Gudinna hos de Romare, hvilken igenkännes af det skyddande palladium i den ena, och et spjut i den andra handen.

ROMULUS. Efter sin död förgudad, dyrkades han under namn af Qvirinus.

S.

SAGARITIS. (Sangaritis, Sangaris.) En Nymph som uptände kärlek til sig hos den sköne Atys. Denne stod i Cybeles tjenst, och den förolämpade Gudinnan sträckte sin hämnd icke allenast til den felaktige tjenaren, utan ock til den förledande Hamadryaden. Det trädet, där hon hade sin boning, blef afhugget, och med des fall slutades ock den inneboende Nymphens lif.

SALMACIS. En Flodnymph, och Hermaphrodits älskarinna. Det vattnet där hon bodde hade den egenskapen, at den som drack deraf retades til sinlighet, förlorade sin manliga styrka och antog et qvinligt väsende.

SALMONEUS. En fon af Æolus och Evarete, en tapper Hjelte, fom älfkade pragt och var ftolt öfver fina ägodelar. Han tilvällade fig, lik Alexander, gudomlig ära och höghet. Honom fkulle offer frambäras på altaren. Han var nog dåraktig, at låta bygga broar af koppar, och for deröfver med vagnar förfedda med allehanda fkramlande faker, för at likna åfkedunder. Lyfande facklor upkaftades i högden; och detta fkulle vara blixtar. Stundom kaftades de ock i folkhopen: och den fom träffades dödade man, för at kunna fäga, at hans blixtar voro dödande. När han än ytterligare fortfor i denna djerfhet, dödade honom verkeligen Jupiter med fina blixtar. Hans Refidens Salmonea blef ock et rof för lågorna. Äfven ibland de underjordifke led Salmoneus för detta öfvermod de fasligafte plågor.

SALUS. En Romerfk Gudinna, åt hvilken et tempel upbyggdes. Under hennes bild förftods dels *Helfan* dels ock det *Allmänna bäfta*.

SARPEDON. Jupiters och Europas fon. Han fkilde fig ifrån fin broder Minos, begaf fig ifrån Creta til Cilicien, och biftod innevånarne derftädes emot deras fiender. Til en ärkänfla afftodo de åt honom en del af Lycien. Hans gudomlige fader hade lofvat honom en lifstid af tre männifko-åldrar.

SARPEDON. Jupiters fon med Laodamia. Han var en Lycifk Förfte och Priami bunds-

ındsförvant. Såsom Grekernes fiende tilfoade han dem mycken ſkada, emedan hans ıder beſkyddade honom. Han inlät ſig gera i envig. Så fäcktade han emot Tlepoleıus, ſlog honom med ſit ſpjut lyckligen til ıarken; men ſick ock ſjelf et djupt ſår af n fiendes kaſtſpjut. Sjelfva ſpjutet blef qvarttande; men Pelagon förde honom ifrån tumıelplatſen ock utdrog ſpjutet ur hans ſår. Han ır en af de ſtridsmäns anförare, ſom beſtorıade de Grekiſke förſkansningarne, upſteg på em och nedref en del deraf. Den ſkyddan- Jupiter ſtod vid hans ſida, och fredade hoom för Teucers pil, ſom träffade hans bröſt, ch för Ajacis ſpjut, ſom i ſin ſtarka fart enombårade hans ſköld. Där ſtriden var ſom äftigaſt, där ſågs ock Sarpedon. Han ſtäl- ſig manneligen emot de mägtigaſte och jerfvaſte Greker. Så frälſte han Hector, när jax i ſtriden kaſtat honom til marken. Så egynte han ock en ſtrid med Patroclus; men ıll ock för dennes hand. Under glädjerop klädde honom Grekerne hans lyſande ruſtning, ortförde hans häſtar, och begynte en ny fäkting om hans lik. Ödet hade beſtämt hans öd; Jupiter ſjelf kunde ej afvända den, men ortryckte likväl hans kropp, och lät den tvättıs och ſmörjas af Apollo. I Lycien blef han, egråten af bröder och vänner, högtidligen egrafven.

SATURNUS. (Chronos.) En ſon af limmelen och Jorden, den yngſte bland Titaner-

tanerne. Uppå sin moders föranledande, hvilken var förbittrad öfver sin mans grymhet, sårade han sin fader med en lia. Af de blodsdroppar, som nedföllo på jorden, upkommo Furier, Jättar och Nympher som bebo bergen. Af det blod som rann i hafvet, blef detta fruktsamt, och af des skum upsteg Venus. Han afsatte sin fader och behöll herraväldet öfver sine bröder. Hans maka och syster hette Rhea. Af fruktan för sin moders spådom, at en af hans söner skulle fråntaga honom regeringen, upslukade han den genast efter födelsen. Sorgsen öfver detta öde, at förlora sina nyfödda vackra söner, anropade hon sin moder om hjelp och råd, hvilket hon ock erhöll. Hon lindade en sten, hvilket Saturn i stället för sonen Jupiter upslukade. Denne skickades af Rhea til ön Creta, och blef där upfostrad. — Genom et kräkmedel som Metis ingaf honom, måste han ock gifva ifrån sig Pluto och Neptun. Jupiter bekrigade fadren och fråntog honom Riket. Saturnus flydde til Latium, regerade där gemensamt med Janus och det med sådan vishet och godhet, at deras undersåtare förde den lyckligaste lefnad. Derföre kalla Grekiske och Romerske Poeter hans regeringstid den gyllene. Han bygde ock staden Saturnia. — Med Saturnus personifierar man ock Tiden, i synnerhet den äldsta forntiden. — Ibland hans tempel i Grekland, är förnämligast det i Olympia märkvärdigt. Saturn hade ock i Rom et tempel, där

man

n förvarade den almänna skatten, så vida
anfågs för säkrast at anförtro den i hans
d. Främmande sändebud begåfvo sig dit,
edan Saturnus synnerligen högaktade gäst-
ıetens lagar. Hos Grekerne kallades de ho-
n helgade fester Peloria, hos de Romare
urnalia. Vid deras firande hade slafvar full-
nlig frihet, och til och med betjentes af
: husbönder. Äfven afhöll man sig då ifrån
ılika ärender, gaf ferier i scholorna, förä-
e ungdomen skänker, och öfverlämnade sig
st åt glada känslor. — Saturn afbildades som
gammal man med grått hår och et starkt
gg. I handen håller han en lia. Stundom
ljer han sig vid en trädstam, omkring hvil-
ı en orm lindar sig. På en gammal gem-
står han på et skepp, hvarvid ses en del
en mur hvilket förmodeligen har afseende
den af honom bygda staden Saturnia. I
ıden håller han äfven här lian, sit vanliga
ınetecken.

SATYRER. Föreställningen om dem
lorar sig i den aldraäldsta forntiden. De vo-
varelser dels af människors dels af djurs skap-
l. Desse Skogsgudar igenkännas bäst af sina
fötter, som bära en människokropp. Äfven
de utmärkta af sina spetsiga öron. De
lo sig flitigt i Bacchi följe, dansade och
:klade med Nympherna bland Genier och
lcks-gudar. Hos Grekerne hade de allenast
bockswans och spetsiga öron. I deras ansigte
drag af löje och skalkaktighet, och lättsinnig-
het

het är deras hufvud-egenskap. Man har af dem många afbilder. Oftast ses de dansande, med en rörpipa och en herdestaf i handen, et getskin öfver armen och en mjölk-eller vinkruka.

SCAMANDER. (Xanthus) En Flod-gud, hvars vatten strömmade i negden af Troja. Stående i des böljor kämpade Achilles med fördubbladt mod, eller fastmera med raseri, då hans vän Patroclus hade stupat. De fallnes döda kroppar hindrade strömmen, hvilken deraf upflödade och hotade at i sit sköte äfven begrafva den kämpande Hjelten. Denne höll sig fast vid et träd; men des rötter voro blottade af flodens häftighet, så at det föll omkull. Då skyndade sig Achilles ut på fältet; men floden skyndade med ouphörlig fart efter honom, tils Juno befalte Vulcan, at med eld tvinga honom tilbaka inom sina bräddar. Då upbrändes hvassen, vattnet kokade, fiskarne dogo och sjelfve Flodguden var i fara at upbrinna. Han lofvade nu Juno, at förhålla sig stilla, och straxt uphörde vågornas raseri, och Scamander utfästade sig at icke mer upvälla til Trojanernes tjenst. Nu befalte Juno Vulcan at vika därifrån, och striden imellan eld och vatten hade en ända.

SCHEDIUS. En son af Iphitus och Hippolyta. Tillika med sin broder Epistrophus, for han til Grekernes hjelp i det Trojanska kriget, och anförde där Phocéerne. Honom

nom dödade Hector, då han stridde om Patrocli lik.

SCHOENEUS. En Arcadisk Furste. Atalantas fader.

SCIRON. En Röfvare i Attica, som uppehöll sig på en klippa. Han öfverföll de resande, lät dem tvätta sina fötter, och störte dem sedan utför den branta klippan i hafvet. Theseus gaf honom sin välförtjenta lön, och störtade honom på samma sätt i böljorna. Hans ben blefvo förvandlade, uphöjde sig ur djupet, och utgjorde klippor, som ännu bära hans namn.

SCYLLA. Et bekant Monstrum i det Sicilianska hafvet. Des beskrifning är ryslig. Det hade tolf fötter som det ej kunde bruka och sex faseliga hufvuden, med tre rader tänder i hvardera. Ur hålan af en i hafvet befintelig klippa upstack detta inbildningsfoster sina hufvuden och fångade sjödjur. Äfven var det farligt för de skepp, som seglade förnära derintil. Så upslukade det sex man af Ulyssis sjömän, utan at frukta för deras anförares vapen. Man har trenne föreställningar deraf, och det igenkännes af en eller flera delphinsvansar.

SCYLLA. Konungens i Megara, Nisi dotter. När Minos belägrade hennes faders residens, blef hon uptänd af kärlek til honom. Hon afskar sin sofvande faders guldgula hårlock, med hvars bibehållande, til följe af et Orakelsvar, segren öfver hans fiender var förknip-

knippad, och gaf den åt Minos. Denne såg den ovärdiga dottren, som så kunde gäta sin pligt, med förakt, och stötte h ifrån sig. Gudarne straffade henne derigen at de förvandlade henne i en Lärka.

SEMELE. Dotter af Cadmus och monia. Den behagliga flickan blef älskad Gudarnes Fader. Men den svartsjuka Juno l de ej tåla denna medtäflerska, och ingaf l ne den önskan, at Jupiter måtte visa sig henne i sin Guda-skapnad. Jupiter hade f svurit, at upfylla hvad hon hälst önskade, nalkades henne fördenskull i all sin gl beväpnad med sina blixtar, som den svaga d liga flickan ej kunde fördraga.

SERAPIS. En Egyptisk Gudomlig Under detta namn dyrkades fordom Osiris. erhöll detta tilnamn såsom en af de under diske Gudar. Äfven var han Läkare-kons Gud, och man förde fördenskull sjuka til l tempel, at de genom hans kraft måtte åter na helsan. Astronomerne gjorde honom til sinnebild af Solen, så vida hon vid vinter stånds-tiden går under jorden. Andre h honom för en sinnebild af den upflödande strömmen, eller af den fruktbara Jorden. to kallas ock Jupiter Serapis, och när h denna egenskap afbildas, har han vanligen (berus och Charon vid sin sida.

SIBYLLÆ. Spåqvinnor, hvilkas tal och namn ej kunna med vishet upgif Märkvärdigast äro: den Delphiska, den l

th

hræiska, och den Cumiska. De båda förstnämnda förväxlas af somliga. — Gemenligen antagas tio Sibyller. Så snart de spådde om det tilkommande, råkade de uti en slags inspiration och svärmeri, och blefvo likfom utom sig, hvarföre ock Poeterne afmåla dem som vansinniga och rasande. Den Cumiska Sibylla berättade Æneas, at hon redan lefvat i sjuhundrade år, och at ännu trehundrade för henne återstodo. De finnas afbildade på mynt.

SICHÆUS. Didos gemål. Han ägde stora rikedomar, öfver hvilka hans svåger Pygmalion så högeligen afundades, at han derföre mördade honom. Hans öma maka flydde för sin broders tyranni, och helgade åt sin mördade gemåls minne et tempel i sit palats.

SIDA. Orions maka, hvilken af fåfänga och högmod öfver sina kroppsbehag uphäfde sig öfver Juno, hvilken til straff derföre nedstörtade henne lefvande i Tartaren.

SIDERO. Tyros styfmoder, dödad af *Pelias*.

SILENUS. Denne man, som åtog sig Bacchi upfostran, hade många kunskaper. I Vinguden's följe ses han vanligen ridande på en åsna, med rusigt och tungt hufvud. När han en gång drucken insomnat, blef han funnen af herdar, som förde honom til den Phrygiske Konungen Midas, hos hvilken han kom i stor gunst genom de visa läror han honom meddelade. Midas frågade honom: hvad han trodde vara bäst för människan? hvartil han

ſvarade: at aldrig hafva blifvit född, eller ock at dö ſtraxt efter födelſen. — Digten låter honom förvandlas i en flod, hvilket ſtraff Apollo lät komma öfver honom, emedan han var nog förmäten, at med honom vilja inlåta ſig i en täflan i muſicaliſka kunſkaper. I Elis hade han ſit eget tempel. I Bacchi ſällſkap igenkännes han lätteligen af ſin tjocka kroppsſkapnad och af åſnan, ſamt af ſina långa öron. På en antik ſkuren ſten ſes Silen hålla i den ena handen en trägårds-knif, i den andra en lyra.

SILVANUS. Denne Gud hade inſeende öfver ſkogar och ängar ſamt de där betande herdar. Han dyrkades förnämligaſt i Italien, och mankönet offrade honom mjölk och ſvin. Han liknade Satyrerne. Getfötter och getöron voro äfven hans prydnader. Han hade på ſit hufvud en krans af blommor och i handen en cypreſs-gren.

SINIS. (Scinis). Vanligen kallad *Tallböjaren.* Han gjorde med ſina röfverier vägarna oſäkra på den Corinthiſka Iſthmus. Främlingar, ſom där framreſte, plägade af honom faſtbindas vid nedböjda trän, hvarefter de ſlungades up i högden och ſönderſletos. Theſeus gaf denne barbar ſina gerningars lön, låtande honom undergå ſamma öde.

SINON. Son af Æſimus, och Ulyſſis ſlägting. När den Trojanſke trähäſten var färdig, lät Sinon, för at inſkaffa denna med Greker upfylda maſchin i Troja, ſkära af ſig näſa

äfa och óron. I detta tilstånd flydde han fver til Trojanerne, och upväckte deras med: dande. Grekerne hade imedlertid dragit sig lbaka, och Sinon föregaf at nämnde ma: :hin var upreft för at blidka Minerva, hvars alladium man borttagit. Samtelige Troja ıvånare önfkade at komma i befittning af den: a föregifna helgedom, och nedrefvo til den ndan en del af ftadsmuren. Unge och gamle itälfkade vid häftens införande i ftaden, och lädjerop upfylde luften. Laocoon, en Apol-)s Präft, varnade dem för detta företag; men e voro likfom betagne af en yrfla. När efter agens luftbarheter fömnen hade tilflutit in- änarnes ögon, ftälde Sinon en ftege emot äftens buk, hvarpå hjeltarne nedftego derutur, pnade ftadsportarne, och inkallade de ifrån ıottan återkomne Greker. Så föll Troja i de: as händer.

SIPYLUS. En af Niobes föner. Han ökte at flyende til häft undkomma Apollos ilar. Men Gudarnas båge felade aldrig må: et, och Sipylus träffad föll til marken.

SIRENER. Deffa qvinliga folter af le gamles fruktfamma inbildning hade fit til- ıäll på en ö. Med fin tjufande fång och fina nuficalifka toner ur pipor af elfenben, locka: le de männifkorna til fig och fönderfleto dem. De futo väl på en äng; men omkring dem ågo dödfkallar och benrangel af mördade män: ıifkor, och gjorde negden ryslig. Likväl var deras klara röft en få tjufande kraft, at de

förbiresande läto förleda sig deraf, och upoffrades åt sin dårskap. Derföre tilstoppade Ulysses sine följeslagares öron med vax, bandt sig fast vid masten, och seglade så utan fara förbi Sirenernas tilhåll. En gång tildelade dem Gudarne vingar, för at hjelpa at upsöka Proserpina, hvars leksystrar de varit. Men de förlorade åter dessa vingar, emedan de voro nog förmätne, at vilja täfla med Muserna i sjungande. Muserna segrade och utplockade alla fjädrarne ur deras vingar. — Deras antal är ovisst; man upgifver två, tre och flere. Dessa Nympher föreställas til höfterna som jungfrur, men i öfrigt som foglar med vingar på ryggen och örnklor.

SISYPHUS. En son af Æolus och Konung i Corinth, hvilken stad han upbygt. Hans magt och höghet voro äfven så högt aktade, som hans visa inrättningar. Han upnådde en hög ålder, hvarföre man beskyller honom at hafva bedragit Pluto, som lemnade honom en gång tilstånd at besöka den öfre verlden, emot hans löfte at til honom snart återkomma. Men Sisyphus höll ej ord. Til et straff för denna djerfhet, måste Mercurius hämta honom; och nu är i den undre verlden den berömde Hjeltens göromål, at upföre et berg vältra en stor sten, hvilken, då han kommer til en viss högd, blir honom för tung och kullrar tilbaka. Härvid svettas och pustar Sisyphus ouphörligen, och begynner å nyo, altid förgäfves, samma arbete. Man har antiker,

ker, på hvilka Sisyphus föreſtälles vid detta mödoſamma göromål.

SMILAX. En Flicka, ſom förgäfves bemödade ſig at upväcka kärlek hos Crocon. Bägge förvandlades af Gudarne i blommor.

SMYRNA. (Myrrha.). En dotter af den Aſſyriſke Furſten *Cinyras*. Med ſina utſväfningar förolämpade hon ſå ſin fader, at han uptänd af rättmätig vrede ville döda henne med ſit ſvärd. Hon flydde i nio månader, och han uphörde dock intet, at förfölja henne. Åndteligen undgick hon ſtraffet, då Venus förvandlade henne i et träd, ſom kallades *Myrrha*.

SOL. Han förde den med fyra häſtar förſpända Solens vagn, och hade trägårdar och hjordar, i ſynnerhet i Sicilien, hvilka vaktades af Nympher. Ulyſſis följeſlagare ſlagtade några af hans boſkaps-kreatur; hvarföre Sol anropade Jupiter om hämnd. Se *Helios*.

SOMNUS. Sömnen, Nattens ſon och Dödens Tvillingsbroder. Hans boning upgifves på olika ſätt. Några utſätta den på Lemnos, andre i en håla hos Cimmerierne, andre åter i Tartarus. Drömmar omgifva Sömnen, och hans välde ſträcker ſig öfver Gudar och männiſkor. En gång betjente ſig Jupiter af honom för at förvilla Agamemnon genom en dröm. Annars lät han oftare bruka ſig af Juno, hvilken genom löfte om en prägtig fotpall, ville förmå honom, at inſöfva Jupiter på berget Ida. Men ſömnen afſlog detta, emedan han en gång tilförne vågat ſöfva honom,

 men

men ock derföre så när hade blifvit störtad i hafvets böljor, om han icke hade tagit sin tilflykt til sin moder Natten. Då lockade honom Juno genom det löftet, at gifva honom Gratien Pasithea til gemål. I skapnad af en fogel satte sig då Sömnen i en hög tall, och Jupiter insluмrade. — Han afbildas vanligen som en yngling med vingar och vallmoknoppar i handen.

SPARTES. Så kallades de beväpnade män som upväxte ur jorden när Cadmus utsådde den Castaliske Drakens tänder. De anföllo och dödade hvarandra, så at allenast fem öfverblefvo, hvilke hulpo honom at bygga staden Thebe.

SPERCHIUS. Son af Ocean, en Flodgud i Thessalien, åt hvilken Peleus lofvade et stort offer, om Achilles lyckligen återkomme ifrån det Trojanska kriget.

SPES. Hoppet, en allegorisk Gudomlighet hos de Romare. I Rom hade hon et tempel. Afbildad har hon en grön klädnad och stöder sig vid et ankare. Digten säger at hon allena blef qvar i den med alla plågor upfylde asken, då Pandora öpnade densamma.

SPHINX. Et vanskapligt inbillnings-foster, afladt af Orthus med Echidna. Det var en landsplåga i negden omkring Theben. Om des bekanta gåta se *Oedipus*. Annars var Sphinx en sinnebild af hemliga kunskaper. Det gafs en Grekisk och en Egyptisk Sphinx. Bägge

ge hade hufvud och bröst som qvinnor; men nedre delen af kroppen som lejon. Den förra afbildades med bart hår och örnvingar; den sednare med en Egyptisk hufvudbonad och utan vingar.

STATOR. Et Jupiters tilnamn, under hvilket Romulus lofvade honom et tempel, om han ville uplifva de för Salinerne flyende Romares mod, så at de å nyo satte sig emot fienden. Detta tempel upfördes af Attilius.

STENTOR. Så hette en Kämpe i den Grekiske krigshären för Troja. Hans röst var så genomträngande, som et förenadt anskri af femtio man. Under hans hamn upeldade Juno Grekerne til tapperhet.

STEROPES. En son af Himmelen och Jorden, en mägtig Cyclop, som hade allenast et öga. Hans fader nedstörtade honom i Tartaren.

STHENELUS. Capanei son. Han bevistade Trojæ belägring, var Diomedis vän, under hvars anförande han ock stod, och ur hvars sår han utdrog en pil. Denne tappre krigsman eröfrade Æneæ stridsvagn och hästar, och stridde äfven emot sjelfve Mars, under Minervas biständ.

STHENELUS. Son af Perseus och Andromeda, Konung i Mycenæ. Hans son var den märkvärdige Eurystheus, Herculis oförsonlige fiende. Han utdref Amphitryo ur Tirynnth.

STICHIUS. Athenienfernes Anförare för Troja. Han föll för Hectors hand.

STROPHIUS. En Furfte i Phocis, och Pyladis fader. Til honom blef Oreftes i fin första ungdom fkickad, och vid hans Hof knöts en vänfkap utan exempel imellan Oreftes och Pylades.

STYGIUS. Et Plutos tilnamn, hvilken äfven kallas den Stygifke Jupiter.

STYMPHALIDER. Så kallades et flags Roffoglar med klor och näbb af koppar. De uppehöllo fig vid den Stymphalifka fjön i Arcadien, och gjorde mycken fkada. Hercules dödade dem.

STYX. En dotter af Ocean och Tethys. Pallas (Piras) aflade med henne fasliga barn: Strid, Seger, Våld och Styrka. Med deffa fina barn fkyndade hon til Jupiter, då han fkulle börja kriget emot *Titanerne.* Af tackfamhet vifade Gudarnes Fader henne den äran at förordna, det alle Himmelens invånare fkulle fvärja vid henne. Den fom då ej höll fin ed, blef utefluten ur Gudarnes förfamling, och låg et helt år utan fansning. Deltagandet i Gudarnes fällfkap var honom ytterligare förbudet i nio år, hvarunder han icke heller fick njuta någon nectar eller ambrofia. — Styx bor uti et i en klippa uthugget palats i Tartarus, där ock en källa uprinner, fom tilfkapar den namnkunniga underjordifka Floden af famma namn.

SY-

SYRINX. Den bekanta Nymphen, som fann sit största nöje på jagt. Pan älskade henne och bemödade sig, at hos henne väcka genkärlek. Men hon var obenägen och flydde honom öfver alt. När han ändå icke underlät at förfölja henne, flydde hon alt til floden Ladon i Arcadien, och anropade Nympherna om hjelp. De förvandlade henne då i et rör, hvaraf Pan skar sina pipor.

T.

TÆNARUM. En Bergsudde i Grekland, där Neptun hade et tempel, och hvarest man förestälde sig nedgången til de underjordiske. Digten låter derföre Hercules nedstiga i en där befintelig håla, då han ur Tartaren skulle uphämta Cerberus.

TAGES. En Jupiters Afkomling, som i Hetrurien upväxte ur Jorden. Hans ovanliga födelse hade ditfört månge nyfikne, som ville se det underliga barnet. Ännu större blef deras förundran, när han började at af foglarnes flykt uttyda det tilkommande, hvilken slags spådom sedermera kom i stort anseende.

TALUS. En nära slägting af Dædalus och af honom upfostrad, som konstnär icke ovärdig sin mästare. Han har upfunnit sågar och flere verktyg för nyttiga handa-slögder. Denna upfinnings-gåfva väckte ock Dædali afund, så at han nedstörtade honom från en högd. Minerva, konsternes och deras idkares

beſkyddarinna, gaf hans kropp nytt lif, dock förvandlad i et Rapphöns.

TALUS. En man af koppar ifrån Vulcans verkſtad. Han tilhörde Minos, ſom fådt honom ifrån Sardinien. Förmodeligen förſtods derunder en bildſtod. om hvilken man berättade åtſkilliga underbara ſaker, bland annat, at Sardinierne blifvit ihjälklämde af des omfamnande, emedan de icke velat göra ſällſkap til Minos på Creta.

TANTALUS. En ſon af Jupiter och Nymphen Pluto, en Phrygiſk Furſte och Gudarnes älſkling. De bödo honom ofta til de himmelſke högtidligheterna och han ſjelf fick äfven ofta vara deras värd. Som han ägde ſynnerliga ſnillegåfvor, var hans ſällſkap angenämt. När nu en gång Gudarne beſökte honom, förnekade han faders-känſlan til den grad, at han ſlagtade ſin egen ſon Pelops och framſatte honom kokt vid måltiden. De mägtige Gudarne återkallade väl denne til lifs, men blefvo ock uptände af rättmätig vrede emot Tantalus. Til denna ſkamliga gerning kommo ännu flera, för at öfver honom nedkalla ſtraffet. Han hade deltagit i Pandarei ſtöld ur Jupiters helgedom på Creta. Äfven ſå hade han ifrån Gudarnes taffel ſtulit nectar och ambroſia. Han måſte derföre i de dödas rike ſtå vid en ſjö, förſmägtande af törſt ouphörligen ſe vattnet, men aldrig nå det, emedan det altid bortrann, ſå ſnart han ville dricka deraf. Öfver hans hufvud hängde qviſtar, tunga af

de

de finakligaste frukter, men hvilka drogo sig hastigt undan när han ville plocka deraf. — Andre sätta hans straff deruti, at öfver honom hängde en klippa, som hvarje ögnablick hotade at förkrossa honom, hvarjämte han ständigt, under oaflåtelig ångest, sysselsatte sig med fruktlösa försök at undanrödja densamma.

TARTARUS. (Erebus). Nattens Boning, belägen i Jordens innersta. Des afstånd från jordytan upgifves af de gamle Poeter på det sättet, at en fallande tyngd behöfver tio dagar och nätter för at hinna fram. Där herrskade et evigt mörker. Den var tilstängd inom jernportar, och des botten var af koppar. Vid ingången i berget Tænarum voro Plågorna, som förorsaka människans död, t. ex. Hunger, Krig, o. s. v. Där flöto de underjordiska floderna: Acheron, Cocytus och Styx m. fl. Där voro Plutos, Nattens, Sömnens och Dödens palats. De fördömde ledo i Tartaren straffet för sina brott. Den personifieras ock ofta, och då är Jorden des gemål, med hvilken han aflade Giganterne.

TAYGETE. En dotter af Atlas, hvilken, såsom den kyska Dianas följeslagerska på jagt, försmådde sjelfve Jupiters kärlek. Diana förvandlade henne i en med horn försedd hind; men återgaf henne likväl sedan sin rätta skapnad. Til erkänsla helgade hon sedan sin beskyddarinna en hind med gyllene horn.

TELAMON. Son af Æacus, och Pelei broder. Han deltog i Argonauternes sjö-

resa

resa och i den Calydoniska jagten. Hans vän Hercules gaf honom Hesione til gemål, dotter af den Trojanske Konungen Laomedon. Han förde Herculis vagn, dödade Laomedon, och visade sig altid som en tapper vän och hjelte.

TELEGONUS. En son af Ulysses och Circe, som i en fäktning ovetandes dödade sin fader. Han skall hafva byggt staden Tusculum.

TELEMACH. En son af Ulysses och Penelope. Redan i des barndom bortreste hans fader til det Trojanska kriget. Han var Minervas gunstling, och hon understödde honom i mensklig skapnad med goda råd. När under fadrens frånvaro Penelopes friare upförde sig ganska tygellöst i des hus, påminte han dem flera gånger at begifva sig derifrån. Då beslutade de hans död. Oviss om Ulyssis öde reste han til Pylus til Nestor, och til Sparta til Menelaus, för at derom göra sig underrättad. Hos Menelaus fick han veta sin faders vistande hos Calypso. Minerva, som under alla hans resor aldrig öfvergaf honom, tilsade honom, när han borde vända om til Ithaca, dit hans fader redan anländt. När fader och son på det ömaste fått omfamna hvarandra, hulpos de åt at utrota Penelopes utsväfvande Friare, som nog länge gjort oväsende på Ithaca. Han blef sin fader alt intil döden trogen.

TELEMUS. En spåman, som förutsade Polyphem at han skulle få sin bane af Ulyssis hand.

TE-

TELEPHUS. En ſon af Hercules, äfven berömd för tapperhet.

TELESPHORUS. En Läkedomsgud, hvilken, ſåſom en vacker yngling, ofta ſes vid Æſculaps ſida.

TELLUS. Jorden. Hennes gemål är Himmeleu, med hvilken hon födde Centimanerne, Cycloperne och Titanerne. Hon njöt en gudomlig dyrkan. Hon var vållande, at Saturn ſårade hennes gemål. Annars förſtod hon ock at uttyda det tilkommande, och förutſade Jupiter des ſeger öfver Titanerne.

TEMPE. En af floden Peneus vattnad blomſterrik ängd vid foten af berget Hæmus i Theſſalien. Den berömmes högeligen af Poeterne, hvarföre äfven andre ſärdeles behageliga ſtällen på landsbygden ofta hedras med ſamma namn.

TEREUS. En Thracier, ſon af Mars och Biſtonis. Hans gemål var den Thebanſka Prinſeſſan Procne, ſom födde Ithys. En ſtraffbar kärlek til ſin ſvägerſka Philomele, förledde honom til den ſkamliga och grymma gärningen, at förſt våldtaga henne och ſedan afſkära hennes tunga. Det blef uptäckt, och Procne och Philomele dödade hans ſon. Gudarne förvandlade honom i en Ugla.

TERMINUS. Gränſe-ſtenarnes Gud hos de Romare. Han hade tilſyn öfver dem, at de ej rubbades. Hans altare ſtod under bar himmel. De honom helgade feſter kallades *Terminalia*, hvarvid man offrade rökelſe och

förſt-

refa [illegible] at man
Her [illegible] undan-
af [illegible] erne til-
för [illegible] det
vil [illegible] en
[illegible] dag
C [illegible] magt
fa [illegible]
lu [illegible]

P [illegible]
f [illegible] Mu
n [illegible]
i [illegible] elen
d [illegible]

[illegible] a, dot-
[illegible] upfan-
[illegible] med en

THA-

THALIA. Äfven Jupiters dotter, en af Gratierne. Hon var i Veneris följe, och förtjuste alla med sina behag.

THAMYRIS. En Thracisk Furste, hvilken, stolt öfver sin skicklighet i Tonkonsten, vågade täfla med sjelfva Muserna. När den förmätne var öfvervunnen, straffade honom Muserna med blindhet, och togo ifrån honom både hans skaldegåfva och hans kunskaper i musiken.

THAUMAS. En son af Pontus och Jorden. Han förmälte sig med Electra, Oceani dotter; och deraf fingo den mångfärgade Regnbågen och Harpyerna sin varelse.

THEANO. Cissei dotter, Prästinna i Minervæ tempel i Troja.

THEMIS. En dotter af Himmelen och Jorden, samt Jupiters gemål. Af denna förening föddes Horæ och Parcerna. — Hon är Rättvisans Gudinna, hvarföre ock Jupiter betjenar sig af henne då han skall fälla slutelig dom. Hon förutsåg och tydde det tilkommande. Hon antog människornas sak vid öfversvämningen under Deucalion, då, til följe af hennes Orakel-svar, af de stenar, Deucalion och Pyrrha kastade bakefter sig, nya människor upkommo. Hon är et symbol af all ordning och rigtighet vid fester och högtidliga församlingar. Hon var ock templets i Delphi föreståndarska.

THEOCLYMENUS. En Spåman, som för et mord måste fly från Argos til Te-

lemach,

förstl [illegible] följde til Ithaca. Han til e [illegible] familj et beständigt röjd [illegible] Penelope förut at Ulysses lät [illegible] hitkomma, äfven som han dr [illegible] friare deras förestående miss- [illegible] deste svärmare gjorde narr af ho- [illegible] Men [illegible] och vilade honom med löje ifrån sig.

THERSANDER. En son af Polynices och Argia. Han var ibland de Epigoner, hvilke åter intogo Theben, som varit hans fader fråntaget. Han for med för Troja, men der blef af Telephus dödad i en fäktning.

THERSITES. Agrii son. Bland alle Greker, som voro vid Trojæ belägring, var ingen så vanskaplig och ful som han. Han var halt, vindögd, puckelryggig och skallot. Hans själ var äfven så vanskaplig som hans kropp. Han visade sig ständigt afundsam och tadelsjuk. Hans skarpa tunga skonte hvarken den ädle Agamemnon, eller Achilles, eller Ulysses. Han var af den tanken, at man skamligen borde uphäfva belägringen, utan at afvakta stadens intagande. För hans otidiga tal slog honom en gång Ulysses med commando-stafven öfver axlarna, så at de blefvo bruna och blå, och han upháfde et anskri; men i stället för at väcka medlidande, blef han et åtlöje för de kringstående.

THESEUS. Den bekante Athenienske Konungen, och Ægei son. Sedan han af sin morfader Pittheus fått en sorgfällig upfostran, begaf han sig til Athen. På resan hade han

at

at strida mot röfvare. Så träffade han den ryckthbare Periphes, hvilken han dödade, och hvars klubba han sedermera ständigt bar som et segertecken. Så gaf han trädböjaren Scinis sin förtjenta lön, i det han fästade honom vid twänne nedböjda trän och slungade honom såmedelst sönderfliten up i luften. Så nedstörtade han Sciron ifrån klippan ned i hafvet, och öfvervann Cercyon och Damastes eller Procrustes. Han dödade ock den Crommyoniska Suggan som förödde säden och tilfogade landet mycken skada. Efter dessa hjeltebedrifter kom han fram til Athen och blef af Ægeus med glädje emottagen. Då utförde han det modiga företagandet, at segla til Creta, där han med Ariadnes tilhjelp öfvervann Minotaurus. Ariadne flydde med honom och landsteg på Naxos; men blef der af honom öfvergifven. När han var kommen nära Athen, hade han upsatt et svart segel i stället för det aftalta hvita. Bestört deröfver kastade sig den gamle Ægeus i hafvet, emedan han trodde sin älskade son vara förgången. Theseus regerade visligen och väl, och utmärkte sig i Herculis sällskap med stora och manliga bedrifter. Såsom Lapithernes Konungs, Pirithoi, vän, bistod han honom emot Centaurerne. Ja, hans vänskap för Pirithous gick så långt, at han efter des död nedsteg i de dödas rike, för at återföra honom til ljuset; dock likväl förgäfves. Sorgsen återvände Theseus til Athen; men hans folk hade imedlertid upreft sig emot honom; hvarföre

re han begaf sig derifrån til ön Scyrus. Här herrskade Lycomedes, som af fruktan för Atheniensernes ovänskap förde honom up på en brant högd och nedstörtade honom derifrån. Derefter ångrade Athenienserne sin obillighet, bygde honom tempel och altarén, firade fester och framburo åt honom offer.

THESMOPHORA. Detta Cereris tilnamn betyder en *Lagstifterinna*. Såsom sådan hade hon tempel i Grekland, och de til hennes ära inrättade fester kallades *Thesmophoria*.

THESPIADER. Et Musernas tilnamn, hvilket de hade af staden *Thespiæ* i Bœotien hvarest de i synnerhet dyrkades.

THESPIUS. En Furste i *Thespiæ* i Bœotien, hvilken gaf Hercules sina femtio döttrar, emedan denne hjelte befriade hans land ifrån et förfärligt lejon, som härjade detsamma.

THESTIUS. Han hade 50 döttrar, hvilka Hercules älskade, och på en natt gjorde til mödrar åt 52 söner.

THETIS. Nerei dotter, en Hafs-nymph af den mest lysande skönhet. Sjelfve Jupiter och Neptun efterståfvade hennes ägande. Men de afskräcktes bägge ifrån at förmäla sig med henne, emedan en spådom sade, at hon skulle föda en son, som i magt och höghet skulle öfverträffa sin fader. Gudarne gåfvo henne fördenskull *Peleus* til gemål, och ökade bröllops-högtidligheten med deras närvaro och med rika skänker. Hon nekade i början, at gifta

sig

sig med denne dödlige, och förvandlade sig derföre än i vilda djur, än i eld, för at undgå hans omfamnande. Men Gudarnes rådslut kunde ej undvikas. Achilles blef frukten af denna förbindelse. Hon hade i synnerhet derigenom förvärfvat sig Jupiters ynnest, at hon en gång, då Neptun och Apollo ville binda honom, til hans bistånd ur hafvets sköte upkallade den hundrade-armiga Briareus. Denna Jupiters bevågenhet nyttjade hon til sin älskade Achillis förmon. Ty när Agamemnon hade beröfvat honom den sköna Briseis, anropade hon Gudarnas Fader om hämnd, som bestod deruti, at han ifrån den tiden beskyddade Trojanerne och icke mer bistod Grekerne. Äfven hade hon förbundit Vulcan, då hon herbergerade honom i nio år, medan han var förvist ur Olympen. Af tacksamhet smidde Vulcan åt henne de förträffligaste vapen för Achilles, ifrån hvilken Hector hade borttagit hans rustning. När hennes sons förtrognaste vän, Patroclus, föll, skyndade hon til des lik, höll allehanda ohyra derifrån, och smorde detsamma, så at det blef oförruttneligt. Vid underrättelsen om Achillis död, skyndade hon til kusten, och uphäfde et så genomträngande klagoskri, at sjelfve de hjeltemodige Grekerne blefvo förságde och gjorde sig färdiga at fly. Hon anstälde til hans ära de prägtigaste likspel. — Thetis var en sinnebild af Vattnet.

THISBE. En Babylonisk flicka, älskad af Pyramus. De uptäckte för hvarandra sin

kärlek genom öpningen i en mur. Men deras föräldrar, som bodde bredevid hvarandra, ogillade sina barns kärlek. De aftalade en gång om et förtroligt möte vid Minos graf. Thisbe infann sig först, men flydde til en håla undan en upretad lejoninna, hvarunder hon tappade sin slöja, hvilken djuret med sina blodiga käftar nedsudlade. Älskaren fann den, och i den fasliga tanken, at något vildt djur dödat Thisbe, stötte han af förtviflan svärdet i sit bröst. Den olyckliga flickan fann den ömme älskaren i sit blod, och, honom trogen intil döden, mördade sig på samma sätt. Denna sorgliga händelse tildrog sig under et hvitt mulbärs-träd, som ifrån den tiden bär röda frukter.

THOAS. En Furste i Calydon och Pleuron, som drog för Troja med 40 skepp. Här förhöll han sig tappert, och dödade Pirus. Han hjelpte Ulysses at bära de skänker, man ämnat til Achillis blidkande.

THOON. Så kallades tre särskilde personer: en Gigant, hvilken Parcerne ihjälslogo med en koppar-klubba; en Phæacier, och en Egyptier, hvars maka hade erfarenhet i läkare-konsten, och lärde Helena at nyttja opium.

THRASYMEDES. En son af Nestor. Han var med för Troja. För hans hand föll Maris.

THYESTES. En son af Pelops och Hippodamia, och Atrei broder. Han var Furste i Mycenæ. Hans broders omänsklighet, hvil-

hvilken hade mördat hans söner och framsatt dem för honom at äta, blef hämnad af den yngre sonen, Ægisthus, af hvilken Atreus blef ihjälslagen.

THYMOETES. En Trojan som först hade det olyckliga infallet, at råda sine medborgare at i staden införa den bekanta trähästen.

TIRESIAS. En märkvärdig blind Spåman. Hans ryckte utbredde sig öfver alt, då han åt den ännu i vaggan liggande Hercules, spådde des tilkommande ryktbarhet. Icke ens i de dödas rike hade han förlorat spådomsandan, ty där underrättade han Ulysses icke allenast om den säkraste vägen til Ithaca, utan förutsade honom jämväl alt hvad som skulle hända honom.

TISIPHONE. En af Furirerna, som väl utbredde smittosamma sjukdomar, men äfven hämnade mord.

TITANER. De voro söner af Himmelen och Jorden, och blefvo af sin fader inspärrade i Tartaren. Deras moder upäggade dem emot fadren. Jupiter stridde med dem i tio år, understödd af Centimaner och Cycloper. Han behöll segren, och slungade Titanerne så långt ner i Tartaren, som Himmelens afstånd ifrån Jorden. Deras systrar kallades *Titanider*.

TITHON. En son af den Trojanske Konungen Laomedon. Denne sköne yngling var älskad af Aurora, som hos Jupiter för ho-

nom utverkade odödlighet. Men då med åren hans ungdoms blomster förvissnade och kraftlöshet infann sig, bad han Aurora, at uplösa hans varelse. Hon födde med honom Mnemon.

TITYUS. En ur Jorden uprunnen Jätte. Hans otilbörliga upförande emot Latona, hvarigenom han stötte all ärbarhet, ådrog honom det straffet i de dödas rike, at roffoglar åto af hans inälfvor, och han kunde med all använd möda ej hålla dem ifrån sig. För at göra detta straff varaktigt, tilväxte det som blifvit upfrätit å nyo igen.

TLEPOLEMUS. En son af Hercules. Han dödade Lycimnius, sin morbroder och måste derföre fly. Til följe af et Orakel-svar seglade han til Rhodus, där han lefde i säkerhet. Han anförde skepp för Troja, men föll för Sarpedons spjut.

TRIPTOLEMUS. En son af Celeus och Metanira. Ceres gaf honom en gyllene med drakar förespänd vagn, med hvilken han skulle fara omkring på jorden och utströ hvetet, hvilket han äfvenledes fått af henne. På denna resa kom han til Konung Lyncus i Scythien, som ville döda honom, för at sjelf njuta äran af denna upfinning. Men Ceres förvandlade den afundsjuke Fursten i et lodjur.

TRITON. Son af Neptun och Amphitrite, en Hafsgud, som derföre hade sit tilhåll i hafvets djup. Med ljudet af en snäcka, på hvilken han blåser, återförer han de upsvallande vågorna inom deras gränsor. När Misenus

ville

ville täfla med honom i konſten at blåſa, nedſtörtade han honom i afgrunden. Hvad hans ſkapnad angår, liknade han til hälften en männiſka, ſom i ſtället för hud är beklädd med fjäll; den andra hälften var ſkapad ſom på en Delphin. Digten tillägger honom äfven purpurröda ſkuldror och ſjö-hafsfötter.

TROJANSKA KRIGET. Händelſerna i detſamma voro de aldramärkvärdigaſte ſom Poeterne förvarat åt efterverlden. Man möter i Mythologien öfver alt Hjeltar, ſom i detta krig antingen bland Grekerne eller Trojanerne utmärkt ſig; och finnes desutom de beſynnerligaſte drag af den tidens ſeder och tänkeſätt. Det upkom genom den Lacedemoniſke Konungens Menelai gemåls, Helenas, bortförande af Paris, Konungens i Troja Priami ſon. Agamemnon anförde den Grekiſka krigshären, och ibland de öfrige Greker utmärkte ſig förnämligaſt Achilles, Ulyſſes, Diomedes, Menelaus, Ajax, Neſtor, m. fl. Ibland Trojanerne voro Hector och Æneas de förnämſte. Tio år varade belägringen, tils man genom upfinningen af den Trojanſke häſten lyckades at bemägtiga ſig ſtaden.

TROJANSKE HÅSTEN. Denna trämaſchin var upfunnen af Ulyſſes och bygd af Epeus. Den var ihålig och i des buk inſlöt ſig Ulyſſes med flere Greker. De öfrige drogo ſig på ſkeppen från kuſten af Troja, förutan Scinon, hvilken under utſeende af förrädare, uptäckte för Trojanerne, at denne häſt

Thebee; men föll i kriget för Menalippi hand. Minerva skänkte honom odödlighet.

TYNDAREUS. Son af den Spartanske Konungen OEbalus. Han förvistes ur sit fädernesland, och flydde til Thestius i Ætolien, hvars dotter Leda blef hans gemål.

TYPHON. En son af Tartarus och Jorden. Detta inbildningsfoster hade hundrade med hår försedda ormhufvuden, gnistrande ögon, och fjädrar på kroppen. Des vanliga tilhåll var en håla i Cilicien. Des röst var förfärlig; än röt han som et lejon, än tjöt han som en hund, och af hans vrålande bäfvade bergen. Han var nog förmäten, at vilja bestrida Jupiter herraväldet. Men denne klöf hans hufvuden, och nedstörtade honom i Tartaren. Han säges ligga under de Arimiska bergen, eller under Ætna, omkring hvilka fördenskull Jupiter beständigt låter höra sit dunder, och kastar sina blixtar. — När han bestormade himmelen var han för Gudarne så fruktansvärd, at de, för at icke igenkännas och utsättas för hans raseri, måste antaga åtskilliga djurs skapnader.

TYRO. Salmonei dotter. Digten har förvarat hennes kärleksäfventyr med den sköne Flod-guden Enipeus. Neptun antog dennes skapnad för at vinna hennes ynnest. Sedermera uptäckte han sig för henne, och förkunnade henne tillika at hon skulle föda Pelias och Neleus. Dessa barn lät hon utsätta; men herdar upfostrade dem. Tyro måste utstå myc-

ket af sin styfmoder Sidero, hvilken derföre blef dödad af Pelias.

U.

UCALEGON. En Trojan, hvars hus vid Trojæ eröfring var det första, som lades i aska.

ULTOR. Mars hade under detta tilnamn et tempel, upbygt af Augustus, på det at Mars som hämnare öfver Cæsars mord, måtte välsigna hans vapen emot Cassius och Brutus. När krig inträffade, eller triumpher skulle beviljas, församlade sig Senaten i detta tempel; äfven förvarades där de vapen man fråntagit fienden.

ULYSSES. Laertis son. Hans morfader Autolycus, som bodde i negden af Parnassus, böd sin unge dotterson til sig. När han en gång var på jagt med des söner, blef han af et vildsvin sårad i höften. När detta var läkt, återvände han til sit fädernesland, ön Ithaca. Hans fader sände honom til Messenierne, för at återfordra den boskap de vid et infall på Ithaca hade bortröfvat. Där uppehöll han sig hos Orsilochus, hos hvilken han lärde känna Iphitus, och af honom erhöll en båge och et koger. När det Trojanska kriget utbrast, ville han ej deltaga deruti, förr än Menelaus, Agamemnon och Palamedes, i hvilkas närvaro han ställde sig vansinnig, märkte denna list, och öfvertalade honom at bevista fältåget. I detta krig utmärkte han sig ganska mycket, kom i tiggare-kläder in i Troja, hvarest

hvarest Helena igenkände men ej förrådde honom. Han utförde stora saker, dödade månge Trojaner, och utmante sjelfva Hector til envig. En gång recognoscerade han tillika med Diomedes det fiendteliga lägret, och eröfrade Dolons rustning. Men då han vågade sig för långt och kom i trängslen, blef han illa sårad af Menelaus. Han täflade i brottande om priset vid Patrocli likspel, och delade det med Ajax, Telamons son. I kapplöpande erhöll han högsta priset. Han gick in i den Trojanske häften, utbröt derutur med sine följeslagare, och skördade derigenom til en ganska stor del äran af Trojæ eröfring. — Hans återresa til Ithaca var upfyld med många sällsamma händelser. Först begaf han sig til sjös med Nestor; men när han var kommen til Tenedos, återvände han til Agamemnon. Vid hans andra afresa kastade honom en storm til Ciconerne. Han eröfrade och plundrade staden Ismarus; men de nästgränsande folkslag togo de nödstälde invånarne i försvar, och utöfvade emot Ulyssis folk en sträng hämnd. Stormar jagade Ulyssis skepp omkring på öpna sjön, och drefvo det til Lotophagernes Ö. Här blefvo de sjöfarande vänligt emottagne, och kunde med möda slita sig ifrån de gästfrie öboerne. Märkvärdigast är den fara, i hvilken Ulysses sväfvade på Sicilien hos Polyphem. Han hade här säkerligen funnit sin död, hälst som Jätten redan upätit sex af hans följeslagare, om han ej fått tilfälle at utstinga hans öga

och

och genom list draga sig undan. Neptun, Polyphems fader, förföljde honom derföre oupphörligt. På de Æoliska öarne gynnades han mycket af Æolus, hvilken til och med gaf honom vindar med sig, hvilka voro inslutna i en säck. Redan hade han ön Ithaca i ögnasigte, när han upfyld af det ljufvaste hopp, inföll i en stilla sömn. Därunder öpnade hans nyfikne följeslagare säcken, och gåfvo de instängde vindarne deras frihet. Stormarne drefvo honom tilbaka ända til de människofrätande Læstrigonernes hamn, hvarifrån han knapt med et enda skepp kunde undkomma. Derefter anlände han til Circes ö. Denna häxa förvandlade väl med sina magiska konster några af hans följeslagare i svin; måste likväl snart återgifva dem deras rätta skapnad. Hos henne dröjde han et helt år; nedsteg derefter i skuggornas rike, för at af Tiresias få veta sit tilkommande öde. Han talade där med flere skuggor, hvilka här i verlden spelt de mest lysande roler. Sirenernes ö kom han lyckligen förbi, emedan han fastband sig sjelf vid masten och med vax tilstoppade sine följeslagares öron, så at tjusnings-kraften af Sirenernas sång ej kunde blifva farlig för dem. Sedan seglade han förbi Scylla, där han förlorade sex man. När han anländt til Sicilien, begingo hans följeslagare det brottet at slagta och förtära några åt Solen helgade boskaps-kreatur. När de derifrån afreste, förkrossade Jupiter, med sina blixtar, skeppet, och alla de som voro derpå,

på, begrofvos i vågorna. Ulysses allena räddade sig simmande til Calypsos ö. Där blef han i sju år. Åndteligen lät hon honom resa med en gynnande vind. Knapt blef honom Neptun varse på sit element, förr än skeppet förolyckades. Nu räddade han sig åter genom simmande och kom til Phæaciernes ö. Konungen därstädes, Alcinous, emottog honom väl och visade honom mycken heder. Öfverhopad med skänker förde honom Phæacierne til Ithaca. Genom tioårig frånvaro, var honom hans fädernesland nästan okändt. Minerva förde honom i tiggarekläder til Eumæus, som hade upsigten öfver hans hjordar. För denne sammansatte han en hop osanfärdiga berättelser om sig. Telemach igenkände honom icke heller i början, förr än Minerva i en hast återgaf honom sit rätta utseende. Rörande var denna upträckt för både fader och son. Bägge aftalade nu hans gemåls, Penelopes, friares undergång. Ulysses måste väl underkasta sig at i början gäckas af dem; men de fingo til slut sin död af honom och hans trogne medhjelpare. Penelope utgöt glädje-tårar, då hon igenkände sin älskade gemål. Men Ulysses måste äfven strida emot nämnde friares slägtingar, hvilka utgingo at hämnas. Då han behjertadt mötte dem, föll dock deras mod, och de drogo sig tilbaka. — Han var medelmåttig til växten, men af et vördnadsvärdt utseende. Hans talegåfvor voro allmänt beundrade. Han hade uttrycket i sin magt, och hans åtbörder och ant-

ledsdrag instämde dermed. När han uphäfde sin röst, utbreddes en vördsam tystnad omkring honom. I hans caractere voro slughet och list hufvuddragen.

URANIA. Jupiters och Mnemosynes dotter, en af de nio Muserna. Man tillägger henne astronomiska kunskaper, hvarföre hon vanligen afbildas med en mot himmelen vänd blick.

URANOS. (Cœlum). Himmelen. Jordens son och gemål. Med henne aflade han Cycloper, Centimaner och Titaner. Af fruktan at af dem beröfvas sit herravälde, nedstörtade han dem straxt efter födelsen i Tartaren. Hans maka, bekymrad öfver sina barns öde, tänkte endast på hämnd, och Saturnus, hans yngste son, måste blifva et verktyg dertil; ty han sårade honom med en lia. Af hans blod låter digten Furier, Bergnympher och Titaner upkomma. Några droppar deraf, som föllo i hafvet, framalstrade Venus. Desutom tillägges honom at hafva kunnat spå: och i synnerhet skall han hafva varit skicklig at iakttaga stjernornas lopp, och förutsäga astronomiska phenomener.

V.

VACUNA. En Romersk Gudinna, åt hvilken man offrade efter fulländad skörd.

VENULUS. En Argiver, som stridde emot Æneas. Under en fäktning blef han af Tarchon dragen af sin häst och kastad på sin

fien-

ndes hvilken på detta sättet tog honom til
nga.

VENUS. Såsom vanligast hålles före, steg denna Gudinna ur hafvets skum, af nå-a blodsdroppar som däruti föllo ur Urani sår. pfostrad af Horæ, blef hon prydd med alla hag, så at hos henne all qvinlig skönhet och lkomlighet voro förenade. Därföre gifver gten henne en gördel, som genom sin tjus-ngskraft drar alla til sig. Hon åtföljes af atierna. Vulcan blef hennes gemål. Men m han för sin fulhet skull ej kunde vinna nnes kärlek, blef hon honom ofta otrogen. synnerhet tilvann sig Mars hennes hjerta och de ofta med henne et altför nära omgänge. len uptäckte för den bedragne Vulcan detta nnes otilbörliga lefnadssätt. Då fångade Vul-1 de bägge älskande i et med mycken konst färdigadt nät, och utsatte dem för Gudar-s åtlöje. Hon säges ock hafva haft kärlek Mercurius och Adonis. — Hon gaf första ledningen til det Trojanska kriget, i det hon skaffade Paris tilfälle at bortföra den sköna lena. Därföre var hon ock dennes beskyd-rinna, och altid på Trojanernes sida. Så skyddade hon äfven en gång Æneas, då han idde med Diomedes; men hon blef dervid lf sårad. Hectors fall gick henne mycket til nes, hvarföre hon ock ifråns hans lik af-ll hundarne, för hvilka det var kastadt, och orde honom med ambrosia. Minerva gaf nne en gång et slag på bröstet, så at hon

dig-

dignade. Detta ſkedde för det hon beſkyddade Trojanerne emot ſjelfve Mars. Minerva lät väl hennes klokhet och mod all rätt vederfaras; men kunde likväl ej afhålla ſig at låta henne förſtå, at hon var mera ſkapad för de ljufvare känſlor, och ej borde bry ſig om krigets buller. Jupiter ſjelf var af ſamma tanka. — Hon var en ſinnebild af den ſkapande kraften. Med henne betecknades driften at fortplanta ſig, begreppet af ſkönhet, ungdom och alla behag, ſom bidraga at förſköna och fullkomna vårt väſende. Derföre tillägges henne en ſtor magt, för hvilken alt måſte böja ſig. Hennes dyrkan var allmän. Såſom kärlekens, ägtenſkaps-ſällhetens och alla de ſinliga nöjens Gudinna, hade hon tempel i många länder. Förnämligaſt offrades henne i Paphos på ön Cypern, och på Sicilien. Äfven dyrkades hon i Rom. Man offrade åt henne dufvor, helgade henne myrten och roſor, och plägade jämväl ſätta trägårdar under hennes beſkydd, emedan man af hennes inflytelſe väntade ſig örters och växters förökelſe. Henne var April månad helgad. Konſtnärer täflade at afbilda henne med alla uptänkeliga behag. När hon ſkulle föreſtällas, ſkapade man ſig det fullkomligaſte ideal af qvinlig ſkönhet. Bredevid henne ſes tvänne dufvor, eller ock hennes ſon Amor med ſin båge. Stundom bär ock hennes hufvud en myrtenkrans. Äfven hafva de bredevid henne befintliga ſnäckor och muſslor afſeende på hennes uprinnelſe.

VERI-

VERITAS. Sanningen. En allegorisk Gudomlighet. Personifierad hålles hon för en dotter antingen af Jupiter, eller af Saturnus eller Tiden, genom hvilken sanningen ändteligen kommer i ljuset. Vanligast föreställes hon då med Solen på bröstet, eller med klara strålar.

VERTUMNUS. Denne Gud, hvars dyrkan kom ifrån Etrurierne til de Romare, var en Beskyddare för åker- och trägårds-frukter och befattade sig äfven med köpmans-ärender. I likhet med årstidernas omskiften, samt handelns stigande och fallande, tillägger digten äfven honom en förändring i des skapnad. Omskapad i et åldrigt fruntimmer, sökte han at öfvertala Pomona til kärlek för Vertumnus, hvilket ock lyckades honom. Han hade i Rom på en offentelig plats en bildstod, där han föreställes som en med åtskilliga örter bekransad yngling, hållande frukter i den ena handen och et ymnighets-horn i den andra.

VESTA. (Hestia). Genom henne personifierades begreppen om Jorden, den alting uplifvande Naturen, eldens välgörande verkan, den husliga sällheten och sämjan. Hon är en Saturni och Rheas dotter. Hennes hand eftersträfvades förgäfves af Neptun och Apollo, och hon svor vid Gudarnes Fader, at förblifva i et evigt jungfrustånd. Henne tillskrifves införandet af husbygnad. Derföre voro ingången och förstugan til hvarje hus henne helgade, hvarest hon ock hade et litet altare. På gamla minnesmärken förekommer hon som et medelålders fruntimmer, hvars ansigte är betäckt,

och som håller en fackla i handen. I Rom voro til hennes tjenst Prästinnor förordnade, som kallas *Vestaler*. Dessa voro obefläckade jungfrur, som förvarade Palladium, och underhöllo den heliga eviga elden. De förpliktade sig at tjena i trettio år, och voro i särdeles stort anseende. När de mötte någon som var dömd til döden, så fick densamma nåd. De voro til antalet sex, och kunde gifta sig, när de troget förestått sin syssla den utsatta tiden til ända. Om en Vestal bröt emot kyskhets-löftet, blef hon under många ceremonier lefvande begrafven.

VICTORIA. Se *Nice*.

VIRBIUS. Tesei son, som af Æsculapius blef återkallad til lifvet. Han kallades förut Hippolytus.

VIRTUS. Dygden. En Romersk Gudinna, hvars tempel var beläget utanför Rom. Marcellus hade anlagt detta nära intil Årans, så at man först inträdde i Dygdens, innan man kunde inkomma i Årans tempel.

VULCAN. (Hephæstos). Son af Jupiter och Juno. Han blef för sin fulhet utstött ur Olympen. Hafsgudinnor uptogo honom och sörgde för hans upfostran. Til följe af en annan digt, ville han en gång hjelpa Juno, då Jupiter hade uphängt henne i Olympen. Hans förtörnade fader kastade då ned honom på ön Lemnus, vid hvilket fall han bröt benet och blef halt. Han hade förut förestått mundskänks-syslan i himmelen, och tjente i anseende til sin besynnerliga skapnad sam-

telige Gudar och Gudinnor til et åtlöje. — Han är en sinnebild af den förtärande Elden. — Såsom mechanisk Konstmästare hade han ingen sin like. I synnerhet förfärdigade han sådant arbete, hvartil behöfdes eld och hammare. Metallers smältande var hans hufvudyrke. Digten inrymmer derföre ät honom en verkstad i Olympen, och han förser alla Gudarnes rum med sina arbeten. Af hans konst-stycken, äro följande märkvärdigast: Jupiters spira; Solens vagn; de tjugu Trefötter på hjul af guld, som af sig sjelfva rulla in i Gudarnes matsal; Achills rustning; Herculis vapen och sköld; Apollos palats; Junos gyllene stol; Jupiters åskviggar; Ariadnes Krona, samt Æneæ vapenrustning. Äfven gjorde han sig af guld twänne vandrande Slafvinnor, som stödde honom under gåendet. Bekant är ock det konstiga nätet, hvaruti han fängslade sin gemål Venus tillika med hennes älskare Mars. På Jupiters befallning tildanade han Pandora af ler, och gaf henne lif. Han måste äfven vid en klippa faststinida Prometheus, hvilken han hulpit at tilskapa människor. Han hade ock del i det Trojanska kriget. Så stridde han jämväl emot Flodguden Scamander, och plågade honom grufligen med sit element. Han dyrkades i Egypten och Grekland, förnämligast på ön Lemnus. I Rom anställdes til hans ära fester, i synnerhet til förekommande af eldsvådor. Hans tempel stod utanför staden. Hans fester kallades *Vulcanalia.* Han afbildas vanligen syssel satt i sin verkstad, hållande i sina händer en hammare och

en tång. Digten kallar Cycloperne hans gesäller, som arbetade i Ætna.

X.

XANTHUS. En Flodgud som äfven kallades *Scamander*, — Så hette jämväl en odödlig Häst, tilhörig Achilles.

XENIUS. Hos Grekerne densamme, som Hospitalis Jupiter hos de Romare, emedan han troddes vårda sig om gästfriheten, som hos de gamle ansågs för en af de första medborgeliga dygder.

Z.

ZEPHYRUS. Västanvädret, som af Poeterne utgifves för en son af Astræus och Aurora. Honom offrades hvita djur. Han dödade Hyacinth, emedan han gifvit Apollo företrädet framför honom. Annars blir ock Zephyrus af Gudarne brukad som sändebud i åtskilliga ärender.

ZETES. En son af Boreas, och Calais broder. Tillika med honom deltog han i den Argonautiska sjöresan, och fördref Harpyerna ifrån Phinei taffel. Han föreställes med vingar.

ZETHUS. Jupiters och Antiopes son. Han biträdde vid Thebes befästande. Hans broder var Amphion, och tillika med honom slog han den Thebanske Fursten Lycus, bortdref Lajus, och dödade Dirce, hvilken hade misshandlat hans moder.

OM DE GAMLE ROMARES HELIGA PLÄGSEDER.

STOCKHOLM,
Tryckt hos JOHAN A. CARLBOHM, 1796.

INNEHÅLL.

edning . . . Sid. 1
de Romares Fester . . . 6

Festerne i Januarii Månad:

i Fest . . . 6
mentalia . . . 7
ncordiæ Tempels Invigning . . . 8
nentis . . . 8

Festerne i Februarii Månad:

ionis Sospitæ Fest och Lucaria . . . 9
ınalia . . . 9
percalia . . . 10
irinalia . . . 11
nacalia . . . 12
rua . . . 12
ıriſtiæ . . . 14
rminalia . . . 14
ıungs-flygten . . . 16
ııria . . . 16

Festerne i Martii Månad:

onis Lucinæ Fest . . . 17
ronalia . . . 18
Saliske Prästernes Vapen-dans . . . 18
ovis Fest . . . 19
ıæ Perennæ Fest . . . 19
eralia . . . 19
nqvatres . . . 20
ıria . . . 21
ıæ Fest . . . 25

Festerne i April Månad:

ıeris Verticordiæ och Fortunæ Virilis Fest 25
Megalesiske Spelen . . . 27
ealia . . . 28
dicidia . . . 30

X Pali-

Palilia - - - - - - sid. 30
Vinalia - - - - - - - 31
Robigalia - - - - - - 32
Floralia - - - - - - - 32
Den Palatinska Vestas Fest - - - 33

Festerne i Maji Månad:

Larernes Fest - - - - - - 33
Den goda Gudinnans Fest - - - 34
Lemuria - - - - - - - 34
Den hämnande Martis Fest - - - 34
Grekernes Döds-Fest - - - - 35
Mercurii Fest - - - - - - 35
Offerkonungens Flygt - - - - 36
Fortunæ Publicæ Fest - - - - 36

Festerne i Junii Månad:

Junonis Monetæ Fest - - - - 37
Gudinnan Carnæ Fest - - - - 37
Martis Fest - - - - - - - 38
Stormarnes Blidkande - - - - 38
Bellonæ Fest - - - - - - 38
Herculis Fest - - - - - - - 39
Sanci Fest - - - - - - - 39
Fiskare-Festen - - - - - - 40
Mentis Fest - - - - - - - 40
Vestalia - - - - - - - 40
Matralia - - - - - - - 41
Fortunæ Virilis Fest - - - - - 42
Concordiæ Fest - - - - - - 43
Den oöfvervinnerlige Jupiters Fest - - 43
Qvinqvatria - - - - - - - 44
Vestæ Tempels Rening - - - - 44
Den Aventinska Pallas Fest - - - 44
Summani Fest - - - - - - - 45
Fortunæ Fortis Fest - - - - - 45
Jovis Statoris Fest - - - - - 46
Romuli Fest - - - - - - - 46
Herculis och Musernas Fest - - - 47

Fester-

Feſterne i Julii Månad:

Apollinariſka Spelen . . . . sid. 47
:unæ Muliebris Feſt 48
:otinæ 49
Cæſars Födelſe 50
ors och Pollucis Feſt 50
tunalia . . . . '51

Feſterne i Auguſti Månad:

pets Feſt 52
tis Feſt 52
ıæ Feſt 53
umnalia 53
'ualia 53
.lia 54
:analia 54
underjordiſka Verldens öpnande . . 55
:onſiva 56

Feſterne i September Månad:

ens inſläende 56
uſti Födelſe 57
.trinalia 57

Feſterne i October Månad:

uſtalia 58
inalia 58
:ns offrande 59
:n-Feſten 59

Feſterne i November Månad:

ırnes Spisning 60
s-Spel 60

Feſterne i December Månad:

.tbygdens Faunalia 61
:nalia 62
ia 65

Angeronalia - - - - - - sid. 65
Compitalia - - - - - - 66
De Sju Högders Fest - - - - 67
Larentinalia - - - - - - 67

Fester som icke firades på vissa årstider.

Latiariska Förbunds Festen - - - 67
Ambarvalia - - - - - - 68
Amburbia - - - - - - - 70
Hundens och Gåsens kringförande - - - 71

Fester som firades efter vissa år.

Lustratio - - - - - - - 71
De Seculariska Spelen - - - - 72

Fester som firades vid utomordentlige tilfällen.

Nio Dagars Offer-Fest - - - - 84
Det Stora Vår-Offret - - - - 85

Om offer, Böner och Löften i allmänhet - 85
Om Prästerne - - - - - - 94
Curiones - - - - - - - 95
Flamines - - - - - - - 96
Pontifices - - - - - - 98
Augures och *Haruspices* - - - 100
Om Circus - - - - - - - 105

Om

Om
DE GAMLE ROMARES
HELIGA PLÅGSEDER.

INLEDNING.

För den, som vill lära känna de Gamles Seder och Lefnadssätt, är nödigt at börja med det, som de högst vördade, och som var dem heligast, nämligen deras Religions-bruk. Dessa stodo i en så nära förening med deras offentliga och husliga lefnad, at man hvarken om det ena eller andra kan få et nog tydligt och lefvande begrepp, utan at betrakta dem, både hvar för sig och i sammanhang.

Ty hela deras lefnad var högst likstämmig. Äfven lifvets njutning var dem helig; deras Husgudar voro vittnen til deras gladaste stunder, och ingen ting af hvad naturen bjuder var för dem oheligt.

Deras bestämda Fester följde merändels de omväxlande årstiderna. De offer, som de framburo, hade affeende på de gåfvor, hvilka de sjelfve erhållit af Naturens hand. Jämväl genom de af inbildnings-kraften tilskapade Väsenden, hvilka de tilbådo, blefvo altid deras begrepp återförde in på det verkliga lifvet.

När man fördenskull betraktar de Gamles heliga plägseder, icke så mycket som en egentlig Religion efter våra begrepp, utan fastmera som et blott helgande af det verkliga lifvet i

des åtſkilliga förhållanden, och ſom et ſlags högre njutning af det timmeliga; lärer man ej kunna afhålla ſig, at i alt detta, ehuru efter våra begrepp nu mera otjenligt at användas, finna något ädelt och ſkönt.

De *Offer*, hvilka man i de äldſta tider frambar åt Gudarne, voro ſå til ſägandes et barnſligt erkännande af deras välgerningar. Man lät de Väſenden, hvilka man trodde ſig ſkyldig någon erkänſla, äfven deltaga i ſina glada måltider. Man utgöt för dem olja och vin, och frambar til dem förſtlingen af jordens frukter.

Et offer, ſom anſtäldes til Gudarnes ära, föranlät tillika en offentlig eller huslig glädjefeſt. Man förſamlades til offermåltiden, där til och med njutningen af mat och dryck var helgad, och räknad til gudstjenſten.

Äfven djurens ſlagtande, ſåſom anſtäldt til et offer åt Gudarne, blef derigenom likſom förädladt. Det var icke blott djurens blod, ſom utgöts til Gudarnes ära; utan det var hela ſättet, huru man til dem likſom återbar något af det ſkönaſte och utvaldaſte man af dem erhållit, hvarigenom de förnämligaſt ärades.

Ty ſåſom altid hvar och en Gudomlighet hade något viſst träd eller någon viſs ört, ſom var denſamma i ſynnerhet tilegnad; ſå voro ock djuren, efter deras åtſkilliga arter, helgade åt viſſa Gudomligheter.

Det var den fromma Dufvan, hvars blod måſte rinna på Veneris altare; den modige tjuren,

ren, som vid Jupiters altare tåligt framräckte sin hals åt offerbilan; det späda lammet, om hvilket LESSING i den sköna, aldeles i de Gamlas styl utarbetade Fabeln, säger, at det bad herden at få offras åt Juno, emedan det icke mera hade hvarken mjölk eller ull, för at frambäras på hennes altare. Redan upsteg offerröken (så slutar sig denna vackra digt), och då hade visserligen Juno gråtit för första gången, om tårar någonsin fuktade et odödligt öga.

Stundom åter måste offer-djuret straffas för sit slägtes förbrytelser. Man slagtade til Cereris ära et svin, emedan det ödelägger sädesåkrarne; och åt Bacchus en bock, emedan denne skadar det heliga vinträdet.

Genom alt detta upkom en retande mångfaldighet i deras religions-öfningar. Man sökte at på alt sätt förena det osynliga med det synliga; och altsammans fick et närmare afseende på den omgifvande Naturen.

De *Altaren*, som helgades åt Gudarne, pryddes fördenskull hvar gång innan man offrade, med qvistar af det trädet, som i synnerhet var den Gudomligheten helgadt, åt hvilken man ämnade offret. Härigenom blef inbildningskraften sysselsatt med flera vackra idéer, hämtade ur den verkliga verlden.

Så prydde man Apollos altare med qvistar af lagerträdet, med hvars löf Hjeltar och Skalder kröntes; Veneris altare med myrten, och Minervas med qvistar utaf oljeträdet, hvars skötsel hon aldraförst lärde människorna.

Icke allenast i Templen, utan öfveralt, äfven under bar himmel och på fältet, funnos Altaren helgade åt Gudarne. Vänskaps-förbund, förlikningar och giftermål slutades vid dessa, och beseglades dermed, at man vid det högtidliga löftet med handen rörde altaret och kallade den Gudomligheten til vittne, åt hvilken det var helgadt. På detta sättet aflade Öfverhetspersoner sin ed, i det de vidrörde Themis altare.

Således blef det sanna altid förenadt med någon sinnebild, och man kan derföre säga, at de Gamles religion egenteligen var inbildningskraftens.

Gudarnes *Tempel* voro til en del redan utmärkte genom stället där de stodo. Städernes Skyddsgudar hade gemenligen sina Tempel på någon höjd, där man bäst kunde öfverse staden; Apollo och Bacchus vid skådeplatser; Hercules vid rännarebanan och vid kampplatser där höjden af kroppsstyrkan visade sig; Vulcani och Bellonas Tempel måste anläggas utom staden, emedan det hölls för olycksbådande, at med dessa Tempel inom murarne beteckna krig och eldsvådor.

Dessa Tempel, som allestädes föllo i ögonen, upmanade til högtidliga spel och täflingar, til segrar och triumpher, til fäderneslandets försvar, och derjämte til lifvets fria njutande. De upreste sig midt ibland lifvets offenteliga scener, hvilka derigenom helgades och fästades vid religions-öfningarne.

Gudarnes *Bildstoder* voro i den sköna forntiden

tiden det, som i anseende til uttryck af hög-het och värdighet i den förädlade människo-skapnaden, i synnerhet måste ådraga sig up-märksamhet, emedan i dessa Gudarnes idealer, den högsta grad af ungdom, kroppsstyrka och skönhet liksom återfann sig sjelf, så at män-niskorna deruti egenteligen blott ärade stäm-peln af sin egen bildning.

Hvar som helst dessa bilder stodo, i hu-sen, i templen, på fältet, eller vid vägarne, hade de altid något visst hänseende, någon vigtig bemärkelse, emedan man vid åsynen der-af altid hade at påminna sig någon välgerning af Naturen, någon lifvets vällust, eller någon mänsklig fullkomlighet. Således voro de ex-pressiva symboler, vid hvilka en hop vackra betraktelser ägde rum, och syftade förnämli-gast på det verkliga lifvet och des njutande.

Gudarnes *Lundar* voro jämväl bland de förnämsta föremål för de gamles vördnad. Des-sa voro liksom naturens egna Tempel, i hvil-ka ingen solstråle kunde tränga. På träden uphängdes til Dianas ära horn af hjortar, le-jonhudar, samt bågar och pilar; och på hög-tidsdagar pryddes lundarne med blomsterkran-sar. Det ansågs för et fasligt brott, at ofreda eller skada et träd i en sådan helig lund. Man til och med anstälde böner och offer, när nå-gon gren deraf nödvändigt måste afhuggas.

Denna med religions-öfningarne förknip-pade vördnad för den liflösa Naturen, hade re-dan i sig sjelf något vackert och aktnings-

värdt. Bandet emellan männifkan och den omgifvande Naturen blef derigenom faftare.

OM DE ROMARES FESTER.

Man kan aldrig göra fig et rätt begrepp om deffa Fefter, utan at iakttaga deras beftändiga hänfeende på det verkliga lifvet, och betrakta dem fåfom des egentliga *helgande*, fåfom en högre njutning deraf. Och när man fåledes betraktar de Gamles Religion blott fåfom en *inbildningskraftens religion*, bör man i des inklädning i. bilder ej finna något anftötligt, utan måfte äfven vid phantafiens utfväfningar igenfinna deras rådande begär, at högakta det höga, fköna och ftora, under hvad fkapnad fom hälft.

De Romares Fefter voro förnämligaft af tvänne flag: nämligen fådana, fom följde årets fkiften, vid hvilka man firade viffa välgerningar af Naturen, eller viffa heliga förhållanden, gemenfamma med alla folkflag; famt fådana, fom endaft angingo det Romerfka Folket, vid hvilka det årligen påmintes om fin upkomft och fina mångfaldiga öden.

FESTERNE I JANUARII MÅNAD.

Den 1 *Januarii.*

JANI FEST.

JANUS med det dubbla anfigtet, af hvilken årets förfte månad ännu har fit namn, var en bild

bild af *Början.* Med hans bortvända ansigte betecknades tilbakaseendet på det förflutna, med det framåt vända, en blick in i det tilkommande. Han blef i alla böner först anropad. Til honom framburos på denna dagen oblodiga offer: en kaka tilredd af honung och mjölk med stekt korn och salt. Man gaf hvarannan skänker, hälst ringa, för at dervid erinra sig det oskyldiga och simpla, men sälla tidehvarf, då han tillika med Saturnus skall hafva regerat i Italien på en höjd, ännu kallad *Janiculus.* Äfven önskade man hvarannan lycka. Men det som gaf denna högtidsdag det mesta värdet, var, at den var helgad til arbete och verksamhet, såsom en god förbetydelse för hela året. Til och med de vigtigaste statsärender företogos hälst på denna dagen.

Den 11 *Januarii.*

CARMENTALIA.

Detta var en National-fest hos de Romare. Den anställdes til *Carmentas* ära, som tillika med sin son *Evander* 400 år före Roms byggnad aldraförst bebodde det Palatinska berget. Ändamålet med denna fest var förden skull at erinra sig denna aflägsna forntid, när det, som Rom nu verkeligen var, ännu låg i mörka prophetior. Efter denna Carmenta hade en af stadens portar sit namn, vid hvilken et altare åt henne var uprättadt, tillika med et litet Tempel, där hennes tjenst förrättades af en egen offer-präst. — Den 15 Januarii inföll

hennes andra fest, vid hvilken mödrarne både i hennes tempel om det Romerska Folkets fortplantning och Gudinnans beskydd.

Den 16 Januarii.

CONCORDIÆ TEMPELS INVIGNING.

Denna invigning, som årligen firades, var en af de Romares vackraste National-fester, hvarvid man erinrade sig den nödvändigaste af en Fristats medborgerliga dygder. Det var samma Tempel, som Camillus, vid et högst bullersamt tilfälle, utlofvat åt denna Gudinna, i fall det lyckades honom at stilla uproret. Det låg på en höjd, från hvilken man kunde öfverse staden, och tjente tillika til et samlingsställe för Senaten vid de vigtigaste öfverläggningar. Ruinerna af detta ryktbara Tempel, där äfven *Cicero* höll sina tal emot *Catilina*, tjena nu til en del af den trägårdsmur, som instänger en privat egendom.

Den 25 Januarii.

SEMENTIS.

Landtfolket firade denna fest vid slutet af sädesanden, som vid denna tiden inföll. Drängar och pigor hvilade nu efter arbetet, och tilbringade dagen med lustbarheter, och oxarne, som dragit plogen, pryddes med kransar. Så lät Romaren äfven de oskäliga djuren få deltaga i sina nöjen. Man offrade kakor åt *Tellus* och *Ceres*. Dessa ansågos för mödrar til

til de frukter, som upväxa ur jorden. Äfven offrades det för fädesåkren skadliga svinet.

Festerne i Februarii Månad.

Den 1 Februarii.

JUNONIS SOSPITÆ FEST, samt LUCARIA.

En Romersk Consul hade under en träffning med Gallerne, i händelse af seger, lofvat *Juno Sospita* et Tempel, och emedan detta Templets invigning inträffade på d. 1 Febr. så var denne dag henne förnämligast helgad. Med denna fest var en annan förenad, til åminnelse af det Asylum, där Romulus en gång undstuckit sig, näml. i en lund, hvaraf festen kallades *Lucaria*. Det i magt städse tiltagande Romerska Folket påminte sig gerna sit ringa ursprung, för at desto lifligare känna sin närvarande och städse tilväxande magt.

Den 13 Februarii.

FAUNALIA.

Vid denne högtids firande offrades en ung get, samt rökelse och vin, för at blidka *Faunerne* eller Skogsgudarne, hvilka man föreställde sig dels som flere, dels åter som en ende. På Tiber-ön i Rom var et Tempel, helgadt åt Konung *Faunus*, som fordom regerade i Latium med godhet och visdom.

Den 15 Februarii.

LUPERCALIA.

Denna fest anstäldes til åminnelse af de tider, då herdar bodde på det Palatinska berget, och ibland andra seder och bruk äfven införde *Pans* dyrkan, såsom den hvilken fredade deras hjordar för vargar. Evander hade redan vid foten af berörde berg helgat åt honom en grotta, som derföre kallades *Lupercal*. Nära derintil stod et fikonträd, under hvilket tvillingarne Romulus och Remus blifvit fundne, och där vargarne, enligt den vackra fabeln, så snart de nalkades detta heliga ställe, bortlade sin vilda natur och med sin mjölk däggade de båda gossarne. Här stod ock den hyddan, där Romulus bodt som herde, och hvilken til en hugkomst af dessa tider ständigt underhölls i samma skick som den från början haft. Hvad under åt detta ställe var en helgedom för de Romare? Stället, där Lupercal varit belägen, visas ännu. Där Romuli hydda stått, ses ånnu et rundt tempel, som i senare tider uprestes til hans ära, men sedermera tilegnades den helige Theodor. Det antika altaret är ännu i behåll. — Sättet at fira denna högtid, var följande: Nakne ynglingar anstälde här en kapplöpning til den snällfotade Pans ära, hvarjämte man äfven förnyade hugkomsten af Romulus och Remus, hvilke som ynglingar, på det Palatinska berget, där de upfostrades, firat samma Herde-fest. Hvar

och

och en offrade åt Pan en hvit get, hvars hud man fastband framför sig, sedan man var afklädd och tilreds at anträda kapplöpningen. Prästen, som slagtade det första offret, afströk den blodiga knifven i pannan på tvänne ädla ynglingar, hvarefter tvänne andre framträdde, och med ull, som doppades i mjölk, borttorkade blodet. Förmodeligen skulle detta vara en slags försoning för det första här föröfvade broder-mord. — Palatinska bergets namn var taget af de första hyddor, som Evander där bygde, och efter en stad i Arcadien kallade *Palantium.* Deraf åter kallades sedermera Kejsarnes säte *Palatium;* och sluteligen fick hvar och en prägtig boning namn af *Palats.*

Den 17 *Februarii.*

QVIRINALIA.

Denna högtid var liksom en ny fortsättning af Romerska historien. Den firades til Romuli ära, hvilken under namn af *Qvirinus* njöt gudomlig dyrkan. Man påminte sig dervid den vigtiga händelsen, då Romulus, midt under det han gaf Senaten och det församlade folket sina befallningar, genom en hastigt upkommande storm bortrycktes af jorden undan de dödligas ögon. När korrt derefter folket yttrade sina misstankar om des mördande af Patricierne, visade han sig för Julius Proculus på vägen ifrån Alba, vid månens sken, i full ungdoms-skönhet och mer än mänsklig storlek, befallande folket at aflägga sorgen öfver des

för-

förlust, och i stället under krigiska öfningar ifrå hans förgudning. Derföre blef på en af Roms sju höjder et Tempel åt honom helgadt, hvarföre denna höjd kallades den *Qvirinalis*, och är nu för tiden, i anseende til sit sunda och vackra läge, Påfvens sommar-residens. — Efter Romulus Qvirinus kallade sig de Romare *Qvirites*; och detta var deras egenteliga hedersnamn. — Templets sista öfverlefvor anvåndes, för et par hundrade år sedan, vid en kyrkobyggnad.

FORNACALIA.

De firades icke på någon viss dag, utan merändels omkring samma tid som näſtföregående högtid. Man offrade, och anropade dervid Gudinnan *Fornax* om des beskydd och all skadas afvändande vid sädens torkande i *ugnen*. Ty brödbakning var då ännu icke känd, utan man torkade kornet, sönderstampade det i et tråg, och kokade deraf likſom en gröt, som länge var de Romares förnämste födämne. Det var Konung *Numa*, som gjorde denna sädestorkning til en helig förrättning. Denna offer-fest förkunnades för folket af en Offerpräst, gemenligen näst före Qvirinalia, så at de som til äfventyrs försummade den förra, kunde godtgöra sit underlåtande vid den senare högtiden.

FEBRUA.

Så kallades de heliga Ceremonier, som i [illegible] mot slutet af Februarii månad,

nad, hvilken deraf fått sit namn, iakttogos til at försona de aflidnes själar, eller ock at förskaffa dem hvila. Genom offer och försonings-medel sökte man jämväl, at förjaga de tomma skräckbilder, som vid åtankan af de döda oroade de öfverlefvandes inbildning, samt at försona de förolämpningar de förre i lifstiden til äfventyrs lidit. Man ville ock dermed borttaga blodsskulder och svåra förbrytelser, som draga efter sig de hämnande Gudarnes straff. Man undvek, at vid denna tiden affluta ägtenskaps-förbund, fira bröllopp, o. s. v. emedan man ville börja alt sådant under glada och lyckliga förbetydelser, och fastmera ensamt helga dessa stunder åt de aflidnes minne, som ej borde ofredas med bullersamma nöjen. Man förestälde sig, at de aflidnes själar, så framt de i lifstiden förhållit sig väl, blefvo de lefvandes Skyddsgudar, och dyrkade dem under bilder af Husgudar, hvilke kallades *Lares;* och det dem anvista stället i huset kallades *Lararium.* Förenämnde skräckbilder eller spöken fingo namn af *Larvæ,* och man mente dermed vissa onda varelser, hvilka, den tid de voro människor, befläckat sin lefnad med skamliga och grymma gerningar. Til dessas utstängande, och för at om möjeligt vore skaffa dessa straffbara kringsväfvande skuggor någon ro, offrades jämväl vid denna högtid. — Det var på det slocknade bålets aska, som man under fromma böner, offrade frukter, kransar och blomster; och så förnyades årligen min-

net af de döda, och kunde således ick snart utplånas.

Den 20 *Februarii.*

CHARISTIÆ.

Denna högtid har sit namn af *kärlek endrägtighet.* Til des firande samlade sig hos den äldste och förnämste i fami Denne fest var på bästa sätt förberedd ge den näst föregående. Ty åtankan af de da och påminnelsen om lifvets korrthet n nödvändigt bereda sinnet til frid och endr och at lifligen känna sammanlefnadens be Hvilket värdigt sätt och hvilket godt tilfä at här vänligen bilägga de familie-tvister til äfventyrs upkommit! Här kunde ej a än en öm glädje väckas, som förädlar si och mildrar lynnet. Emedan intrycket af na fest lättade föreningar, sade man, at dinnan *Concordia* förnämligast på denna da var de dödelige bevågen. Sedan man åt miliegudarne offrat rökelse, och hållit en aftonmåltid, utgöt man vin åt Gudarne, utropade slutligen flera resör: *Måtte oss vä Måtte fäderneslandet väl gå!*

Den 21 *Februarii.*

TERMINALIA.

Jordägare firade denna fest vid sina g festenar. Dessa råmärken vårdades af Gu

Terminus, och åt honom kunde ej offras under bar himmel. Numa hade helgat gränsorna och stiftat denna fest. Gränsestenarne voro heliga, och smordes med olja innan de upreftes; och dem visades altid någon vördnadsbetygelse af de förbigående. Til denna högtidlighet bygdes et altare af gröna grästorfvor. När på detta altare elden uplågade, ditkastades rökelse och förstlingen af jordens frukter, och derjämte bestänktes altaret med det slagtade offerdjurets blod. Genom denna fest blef ock samhälls-bandet fastare tilknutet. Grannarne möttes vid den gemensamma gränsestenen, och upmuntrades til inbördes vänskap och enighet. Hvardera grannen flätade en krans, och bägges kransar prydde stenen. Vid en glad måltid sjöngos låfsånger til Guden Terminus; och så voro åter gränsorna på et år helgade och anbefallde i hans vård. — Det gafs äfven offenteliga Terminalia för hvarje Stat eller District. Men som Roms gränsor ständigt utvidgades, måste denna fest firas vid pass 1 ½ mil ifrån staden Rom, ehuru redan främmande verldsdelar voro inbegripne i des eröfringar. — När den Tapejiske Jupiters Tempel skulle anläggas på det Capitolinska berget, vågade man ej borttaga Guden Termini altare, som där var beläget, utan det måste stå qvar inom det nya Templets murar. Men som denne Guden endast dyrkades under bar himmel, måste man lämna en öpning midt öfver detsamma i taket af det Capitolinska Templet.

Guden

Guden Terminus fick ſåledes ſin förnämſta helgedom vid ſidan af ſjelfve Dunder-Guden. Häraf drog man det förebåd, at Roms gränſor och magt ſkulle blifva orörliga, och under denna ſäkra tilförſigt hade Rom nog mod, at rubba alla andra magters råmärken. — I Roms förſta tider var Januarius den förſte och Februarius den ſiſte månaden i året; hvarigenom Terminalia då hade en ännu vidſträcktare bemärkelſe i anſeende til årets ſlut.

Den 23 Februarii.

KONUNGS-FLYGTEN.

Denna feſt var en ny fortſättning af Roms hiſtoria, och uplifvade årligen minnet af en ibland des vigtigaſte tidepunkter. En påminnelſe om de tider, då folket aldraförſt afſkuddade träldoms-oket, måſte nödvändigt hafva en mägtig verkan på den frie Romerſke medborgaren. Det var Bruti ryktbara gerning, hvars åminnelſe firades vid denna högtid. Hvilket kraftigt medel, at årligen uplifva åtankan af denna händelſe, och derigenom beſtändigt förnya folkets hat til Konungamagten och kärleken för ſin frihet!

Den 27 Februarii.

EQVIRIA.

Denna högtid firades med kappränningar på Campus Martius, ſom var en ſlätt utmed

Tiber-

'iberströmmen. Den var redan inrättad af .omulus til Martis ära, och likſom en förbe-edelſe til Feſterne i Mars månad, ſom för-ämligaſt var helgad åt Krigsguden.

FESTERNE i MARTII MÅNAD.

Den 1 Martii.

UNONIS LUCINÆ FEST, MATRONALIA och de SALISKE PRÅSTERNES VAPENDANS.

Såſom denne månad var helgad åt Mars, :h tillika den vackraſte vårtiden var inne, gs nu den angenämaſte blandning af krigiſka :h fredliga högtider och lekar. Under det at [artis Präſter, med de heliga ſköldarne i ſina inder, höllo den högtidliga vapendanſen på oms gator, pryddes dörrarne på den gamla *uria* ſamt på Offerkonungens och på Jupi-rs, Martis och Qvirini Präſters hus, med nya gerkranſar. Altaret, på hvilket den beſtändi-heliga elden i Veſtas Tempel underhölls, ef nu renadt ifrån et års aſka, och en ny d antändes där genom gnidning.

JUNONIS LUCINÆ FEST.

I des Tempel, ſom på denna dagen blif-t invigdt, förſamlades mödrarne, prydde det-mma med friſka blomſter och örter, och bå-Gudinnan om tappra efterkommande, om uktſamhet och en lätt barnsbörd.

MATRONALIA.

På famma dag och famma ftälle firades jämväl minnet af den frid och förening fom de bortröfvade Sabinfke fruntimren återftälde emellan fine män och fine vredgade fäder och flägtingar.

De SALISKE PRÄSTERNES VAPENDANS.

Den varade i flere dagar. Prästerna kallades få af fina fpräng eller hoppande rörelfer. Anledningen til denna högtid var en fköld af befynnerlig fkapnad, kallad *Ancile*, fom i Numas tid blifvit nedfänd af himmelen, och anfågs för en helig underpant af det Romerfka väldets varaktighet. På det at denna dyrbarhet aldrig måtte gå förlorad, lät Numa förfärdiga 11 andra aldeles dylika fköldar; och den konftige Smeden *Mamurius*, utbad fig til belöning för detta mäftarftycke, at des namn äfven fkulle få nämnas i de Salifke Präfternes loffånger vid denna högtid, hvilket ock altid fkedde. De 12 Salifke Präfternes dans började på det Palatinfka berget, där Ancilia förvarades. De danfade i full ruftning och gjorde under krigsmufik et ftarkt buller med fköldarne, fom de flogo tilhopa. Främft fågs en fördanfare, hvars fpräng och rörelfer de öfrige efterapade. Sex Lictorer gingo före Präfterne. De förnämfte Romare höllo det för en heder at blifva uptagne bland deffa Präfter. Hvar afton efter flutad vapendans blef en präktig måltid för dem tillagad.

Den

Den 7 Martii.

VEJOVIS FEST.

Under namn af *Vejovis* dyrkades Jupiter såsom yngling, nyss upfostrad af Nympherna på ön Creta. Just på det stället, där Roms välde tagit sin äldraförsta början, vid det af Romulus inrättade Asylum, var et litet Tempel helgadt åt Vejovis, hvars invignings-fest hade et hemligt affeende på denna ringa början.

Den 15 Martii.

ANNÆ PERENNÆ FEST.

Sättet at fira denna Fest, samt anledningen dertil, finnes i Mythologiska Lexicon under Artikeln *Anna Perenna.*

Den 17 Martii.

LIBERALIA.

Denna högtid kallades jämväl *Bacchanalia,* äfven *Dionysia,* och firades til Bacchi ära, hvilken hade namn af *Liber,* emedan han befriade sinnet från tvång och sorger. På stadens gator sutto nu gamla qvinnor, med kransar af murgrön på hufvudet, och sålde honingskakor, emedan de föreställde Prästinnor hos Bacchus, hvilken man hade at tacka för upfinningen af honing. Bredevid hvar och en stod et bäcken med kol, hvarpå man strödde rökelse och äfven smulor af kakorna. — Under Bacchi äfven som under Cereris dyrkan helgades egenteligen de föd-ämnen, som fordrade en konstig skötsel och tilredning. — Vid

 denna

denna fest anlade äfven ädle Romerske ynglingar, när de fyllt 15 år, den hvita Toga Virilis, och nu mildrades äfven det strängare tvång, hvarunder de ditintils lefvat. — På landet offrades åt Bacchus en bock, på hvars upblåsta slipprige inälfvor man dansade, dels för at liksom hämnas den skada detta djuret tilfogar det heliga vinträdet, dels ock för at genom fallandet, som härvid var svårt at undvika, åstadkomma löje och munterhet, hvarföre man ock satte på sig skråpukar, tilskurna af träns bark.

Den 19 Martii.

QVINQVATRES.

En högtid til *Minervas* ära, så kallad af des firande i fem dagar. I denna åt Mars helgade månad, offrade det krigiska Rom jämväl åt Minerva, som jämte krigsärender äfven skyddade de fredliga konsterna. På första dagen firades i Gudinnans Tempel med stilla andagt hennes underbara födelse; på den andra offrades en hvit tjur, som aldrig burit oket, eller ock et hvitt lamm. Lärde, Konstnärer, Talare, Skalder, utbådo sig hennes beskydd, och täflade om priset som bestod i en krans af oljeqvistar eller ock af eklöf. Barn framburo äfven skänker åt Vishets-gudinnan, och åt sine lärare skolpenningar, som deraf kallades *Minervale.* Äfven anstäldes fäktningar til Minervas ära. På den femte dagen helgades å nyo genom et offer de vid gudstjensten brukliga flöjter och pipor, för at borttaga det profana,

ſana, ſom til äfventyrs under deras bruk kunnat komma vid dem.

Den 25 Martii.

HILARIA eller CYBELES FEST.

Åter en Vår-feſt, hvarvid man tilſkref de nu infallande längre dagar och den välgörande årstiden, det okända Väſendet, ſom man dyrkade under namn af *Cybele* eller *den ſtora Modren*. Sjelfva namnet, *Hilaria*, gaf tilkänna den glättighet, dervid borde vara rådande. Det var nu et brott at vara ſorgſen eller enſam, och gäſtfrihet och et muntert omgänge hörde til högtidens firande, ſåſom öfverensſtämmande med den glada årstiden. Hilaria kallades äfven hvar och en huſlig fröjdefeſt. Men de egentliga allmänna Hilaria började rätteligen d. 23 Martii; förnämſta högtidsdagen firades den 25, och fortſattes åter i tvänne dagar derefter; ſåledes tilhopa i 5 dagar. — Den vördnad de Romare viſade Gudinnan Cybele, ſåſom en ſinnebild af den ſtora almänna *aſlings-* och *bildnings-kraften* i naturen, gick ſå långt, at de högſte Öfverhetsperſoner gingo barfotade framför hennes vagn vid de högtidliga proceſſioner, ſom til hennes ära anſtäldes. Hon kallades ock den *Idæiſka Modren* af berget *Ida*, där hon aldraförſt dyrkades. Anledningen til denna dyrkans införande i Rom var denna: När de Romare af Hannibal voro ſatte i yttersta förlägenhet, rådfrågades de Sibylliniſka böc-

kerna; i hvilka man fann den spådomrn, at fienden kunde öfvervinnas, *om den Idæiska Modren blefve hämtad ifrån Pessinunt til Rom.* Folkets mod uplifvades af denna spådom; Sändebud affärdades til Asien til Konung *Attalus*; i vägen rådfrågades oraklet i Delphi, och man fick det svaret, at Gudinnan skulle blifva förd til Rom, jämte befallning, at hon vid ankomsten dit blefve emottagen af den *bästa man i staden.* Konung Attalus biföll Sändebudens begäran, och förde dem til Pessinunt, där en liten ojämn sten, som knapt medgaf et begrepp af formelig skapnad, betecknade alla tings dyrkade moder. Granen, som med sin höga växt tyckes sträfva mot himmelen, var helgad åt Cybele, och man fälde af detta heliga träd virke til et skepp, som skulle öfvrrföra Gudabelätet. Återresan gick lyckligt alt til mynningen af Tibern, där Senaten, Folket, de Romerske mödrar med deras döttrar, och de Vestaliska Jungfrur, voro Gudinnan til mötes. Här råkade skeppet på grund, och alla försök at lossa detsamma voro fåfänga. Det var dygd och fromhet som vid Gudinnans ankomst först borde bevisas. En kysk hand skulle utan möda lossa skeppet och föra det mot strömmen til den bäste mannens boning. Den Vestaliska Jungfrun *Claudia Quintia* hade af et falskt rykte blifvit svärtad, och utbad sig nu til et tecken af sin oskuld, och det elaka ryktets vederläggning, den förmågan at röra skeppet och föra det til det utsatta stället; och Gudinnan

hörde

hörde hennes bön, och följde villigt den kyska Jungfruns svaga hand. I et ringa afstånd ifrån Rom, utanför den fordna Capeniska stadsporten, som nu kallas Porta S. Sebastiano, faller den lilla floden Almo i Tiberströmmen. I denna flod aftvådde Cybeles Präster Gudinnan och des heliga tilhörigheter, för at derifrån med henne hålla et högtidligt intåg i staden. Denna aftvagning företogs sedermera hvart år, då Hilaria firades. Almo-flodens källa kallas än i dag *Aqva santa.* — Efter aftvagningen blef Gudinnan på en med kor förspänd vagn, som från alla sidor beströddes med friska blomster, under offer och böner, beledsagad af Senaten och Folket, förd til Rom, där *Scipio Nascia,* som var allmänt ärkänd för *den bäste man* i Rom, emottog henne och lät föra henne til Seger-Gudinnans Tempel på det Palàtinska berget, at där förvaras tils hennes eget Tempel blef färdigt. Genom besittningen af denna helgedom blef de Romares mod och fordna tapperhet å nyo upeldad; och fiendernas nederlag, som var en naturlig följd deraf, tilskrefs imedlertid denna *alla de öfrige Gudars Moder.* — Vid de offenteliga processioner, som til hennes ära anställdes, hörde allahanda skämtsamma förklädningar til sjelfva det religiösa firandet; och den Romerske Carnevalen är en öfverlefva deraf. Processionen af de förklädda personerne gick aldrafrämst; därnäst en stor hop matronor i hvita kläder, som beströdde vägen med blomster, och med sina öf-

riga rörelser betygade Gudinnan sin vördnad och undergifvenhet; sist följde den högtidliga musiken beledsagad af en Chor af hvitklädda gossar och flickor, som til hennes ära sjöngo heliga sånger; efter dessa de som buro offerredskapen, och ändteligen Gudinnans Präster, hvilke med sina trummor och pipor åstadkommo et skrålande buller. Detta var något som aldeles utmärkte denna fest och tilkännagaf des höga ålder. Ty med Cybele mentes äfven *Rhea*, Saturni gemål; och *Corybanterne* voro et slags Cybeles präster. Derifrån härledde sig det buller de väckte, hvilket jämte deras fanatisme och oordentligheter ofta gjorde dem föraktliga. Detta gick så långt, at de i sit raseri castrerade sig sjelfva; och sådane kålades *Galli*, samst deras Öfverstepräst, *Archigallus*. Detta alt oaktadt förblef dock folket vid sin djupa vördnad för sjelfva Gudinnan, såsom en sinnebild af den välgörande all ting framalstrande och uplifvande *modren*, *Naturen*.

Den 30 *Martii*.

Vid slutet af denne åt Mars helgade månad firades jämväl en fest åt alla de fredliga Gudarne sammantagne: åt *Janus*, *Concordia*, *Friden*, och *Roms Välfärd*, hvilken man äfven förestälde sig som en välgörande Gudomlighet, och åt hvars synnerliga beskydd man anförtrodde Statens tilväxt.

Den

Den 31 *Martii.*

LUNÆ FEST.

På det Aventinska berget firades årligen högtid åt *Luna*, som med sit åter *tiltagande* och förnyade ljus lyste öfver Roms hög-. I sanning en skön sinnebild af des städtiltagande magt. På det Palatinska berget äfven et Tempel helgadt åt denna Gudin-Så skapade sig inbildningskraften af hela omgifvande naturen en helgedom, där n så natt som dag kunde vandra under himlens majestätliga hvalf.

FESTERNE I APRIL MÅNAD.

April månad tros hafva fått sit namn af *unde*, emedan naturen då liksom öpnar jorns sköte, som under vintren legat tillyckt. n var helgad åt Venus och började med en l til hennes ära, äfven som den slutades med annan til Gudinnan *Floras*, hvilken vid dentiden uttömde hela sin rikedom och derföfordrade en glad erkänsla af de dödlige.

Den 1 *April.*

NERIS VERTICORDIÆ och FORTUNÆ VIRILIS FEST.

Mödrarne med deras sonhustrur begåfvo til Veneris Tempel, beläget utanför den llinitke stadsporten, för at högtidligen två dinnans bild, och derefter pryda den med

friska blomster. Sedan förfogade de sig til Fortunæ Virilis eller den *manliga Lyckans* Tempel, för at där bada i en nära belägen öfverbygd varm källa, och omgifva sit hufvud med kransar af myrten. Efter badet offrades i sistnämnde Tempel rökelse på Gudinnans altare, hvarvid de anropade hennes bistånd, at städse kunna behaga sine män och bibehålla deras kärlek. Sluteligen togo de en mjölkdryck, blandad med sönderstötta vallmo-frön och honing, hvilken dryck troddes befordra och förljufva den ägta kärleken. Derjämte bad man ock Venus, at beskydda *skönheten*, *sederna* och *et godt rykte*. Anledningen dertil var följande: En gång hade i Roms äldre tider sedernas förderf så tiltagit, at tre Vestaliska Jungfrur efter hvarandra bröto sit kyskhets-löfte. Man rådfrågade de Sibylliniska Böckerna, och fann det svaret, at man med offer och böner borde blidka Venus, på det hon måtte förbättra eller *vända* jungfrurnes *hjertan*. Derföre helgadns henne under namn af *Verticordia* et Tempel, i hvilket hennes bild skulle invigas af den kyskaste qvinna. Af alla Roms matronor valdes då 100, och af dessa åter genom lottning 10, som skulle afdöma hvilken ibland dem alla hade de renaste seder. Det var *Sulpicia*, Fulvii Flacci gemål, som vann detta hedrande vitnesbörd, och hvars namn och beröm blef odödligr. Ändamålet med alt detta var således icke at fördöma kärlekens nöjen,

utan

utan endast at tvinga den inom anständighetens och ordningens gränsor.

Den 5 April.

De MEGALESISKA SPELEN.

Dessa anställdes til Cybeles ära, hvars första högtid firades i Martii månad. Vid denna skedde en dylik procession som vid den förra: Prästerne samlade almosor, och folket bevistade skådespelen, hvilka, så til sägandes, under Gudinnans ögon höllos på det Palatinska berget. — De Romares religiösa spel bestodo antingen i allahanda kroppsöfningar och täflingar med vagnar och hästar i Circo, eller den offenteliga rännare-banan; hvarföre de kallades *Ludi Circenses;* eller ock bestodo de i et slags theatraliska föreställningar, och dessa kallades *Ludi Scenici.* Af det senare slaget voro de ofvannämnde, och bestodo i Tragedier, Comedier, Satirer och Mimi eller Åtbörd-spel. Anledningen til dessa sceniska eller theatraliska spel i allmänhet, var en stor nöd, i hvilken det Romerska folket en gång befann sig, genom en svår och långvarig pest-smitta. Då sökte man at genom dessa spel försona Gudarnes vrede, emedan man trodde dem deltaga i de dödliges nöjen. Men som de krigiske Romare före den tiden endast hade Circensiska spel, måste man ifrån Hetrurien hämta et slags Acteurer, hvilke i början blott dansade efter ljudet

af

af en pipa, men sedermera efterhand tillade sång och åtbörder.

Den 9 April.

CEREALIA.

Denna fest öpnades med *Kämpa-lekar*, til Cereris ära, i Circo. Derefter anstäldes sjelfva Cerealia, som varade i flera dagar. Kämpalekarne förbereddes genom et *religiöst Upträde*, som i sig förenade alt hvad det fullkomligaste uttryck af höghet och värdighet någonsin kan verka på de dödligas sinnen. Genom et sådant upträde blef alla de öfrige Gudarnes dyrkan inbegripen i den högtidlighet som egenteligen anstäldes för någon viss ibland dem. Deras bilder blefvo nämligen förda i pomp; och detta majestätliga framtågande af hela Gudaskaran utgjorde i folkets ögon et rörligt Pantheon. Främst bars en bevingad Victoria med en palmqvist i den ena och en krans i den andra handen. Därnäst följde Roms höga Skyddsgudar; Jupiter, beväpnad med sina blixtar, Juno med den stolta påfoglen, Minerva med hjelm och spjut, och derefter de öfrige Gudars och Gudinnors bilder. Väl prydde gossar ledde de til kappränningen ämnade hästar, hvilke äfven voro dertil invigde. Nu följde Öfverhetspersonerne, Senaten och Riddarnes söner; därnäst Fäktare, Brottare och Sångare, af hvilka den första troppen bestod af män, den andra af ynglingar och den tredje af barn; efter

efter dessa kommo Pipare och Citherspelare, åtföljde af en stor hop af folket i allehanda skämtsamma förklädningar. Sluteligen framträdde Prästerne med sina betjenter, som buro offer-redskapen, och offerslagtaren med de bekransade offerdjuren. Det hela var en bild af det framskridande lifvet och des omväxlande scener. — Under alt detta afsjöngos sånger til Cereris ära, för det at hon lärt människorna, at i stället för ollon aftvinga jorden en bättre föda. — Den 12 började det egenteliga firandet af Cerealia. Denna högtid var hämtad från Grekland, och firades nattetid af Cereris Prästinnor, som dertil måste bereda sig genom återhållsamhet. Alla, som dervid infunno sig, måste vara hvitklädde, och ingen sorgklädd fick dervid visa sig. Icke desmindre voro begreppen om lif och död här mera förenade, än vid någon annan fest. Ty man firade Cereris sorg öfver sin af Pluto til skuggornas Rike bortförda dotter Proserpina, hvarom ses i det Mythologiska Lexicon. I öfrigt var Cereris dyrkan ganska hemlig, så at allenast få rätteligen visste alt hvad den innebar. Högst märkvärdigt är derföre et ställe hos Cicero, där han om de Eleusiniska hemligheterna, i hvilka han sjelf var initierad, säger: *at de icke allenast uphöja de initierade til en gladare njutning af detta lifvet. utan ock til et bättre hopp i döden.*

Den

Den 15 April.

FORDICIDIA.

Denna årstid, då jorden likſom hafvande i ſit ſköte innehöll den tilkommande ſkördens hopp, offrade man åt henne en *drägtig ko*, ſom i de Romares ſpråk gaf namn åt denna Feſt, ſtiftad af Konung Numa, ſom derigenom ville likſom helga åkerbruket och boſkapsſkötſeln och underſtödja landtmannens mod. Sagan förmäler, at han i drömmen fått den uppenbarelſen, at den då inträffade hungersnöden ſkulle uphöra, *om han blidkade Jorden med, et offer af tvänne lif.* — De 30 Curier eller Förſamlingar, i hvilka det Romerſka Folket var indeladt, måſte hvar för ſig fira denna högtid.

Den 21 April.

PALILIA.

En af de äldſta och oſkyldigaſte Landfeſter. Den firades til Gudinnan *Pales* ära, at hon måtte befordra höväxten och ſkydda hjordarne för farliga ſjukdomar. Härvid blefvo jämväl de förſeelſer, herdarne och deras hjordar til äfventyrs begått, förſonta, til ex. om de betat under något heligt träd eller där döda blifvit förbrände; eller inträdt i någon helig lund; eller där brutit någon qviſt, plockat någon ört, o. ſ. v. Detta förſonande gick ſå til: En Veſtal hade vid de näſtföregående Fordicidia förvarat aſkan efter den drägtiga

kons

kons kalf. Nu lades denna aſka på glödande kol, och något häſtblod utgöts deröfver; ſedan antändes torra ſtjelkar af bönor, och herden ſprang tre gånger öfver lågan deraf. Äfven utſläpptes boſkapen ur ſina ſtall; herden tog en lagerqviſt och ſtänkte boſkapen med rent vatten; man antände ſvafvel och renſade och rökte ſtallet, och prydde des dörrar med ſtora kranſar, och derefter offrades åt Pales en kaka af hirs, en korg full med ſamma ſädesſlag, ſamt et käril med mjölk. Ännu firas i Rom et ſlags Palilier, ehuru icke til ſamma Gudinnas ära. Häſtar, Åſnor och Mulåſnor föras til en viſs Kyrka därſtädes, för at beſtänkas med det heliga vig-vatnet, och derigenom förvaras för allehanda olyckor. Detta är både en helig Ceremonie, och tillika en luſtbarhet.

Den 23 *April.*

VINALIA.

På denna dagen öpnade de Romare ſina ſtora vinfat, och offrade då på huſets altare en bägare vin åt Jupiter; hvarvid man påminte ſig et urgammalt löfte. Efter Æneæ död hade Tuſcernes ſegrande Konung föreſkrifvit Latierne det fredsvilkoret, at årligen lefverera alt ſit vin til Hetrurien. Latierne deröfver upretade togo åter til vapnen, och lofvade hällre ſit vin åt Jupiter än åt fienden. De erhöllo ſegren, och upfylde ſedan ſit löfte, på ſätt ſom ſagdt är, med en bägare af hvart fat.

fat. — På famma dag firades ock en högtid til *Veneris Erycinæ* ära, hvars Tempel låg ftraxt utom den Collinifka ftadsporten. Nöjets döttrar offrade rökelfe, prydde bilden med myrten, fig fjelfva med rofor, och bådo Gudinnan om konften at behaga.

Den 25 April.

ROBIGALIA.

Man offrade til *Robigo*, et inbildningens Gudaväfende, hvilket man trodde vara både fkadande och fkada förekommande. Feftens ändamål var at afbedja *roft* eller *brand* på fäd, och honings-dagg. Såfom en allufion på *Hund-ftjernan*, under hvars hetta fäden likfom bortbrännes, offrades en *rödaktig* däggande *hynda*. Offerpräften bad Robigo, at häldre låta fvärdet roftas i fkidan, än fäden på marken. — Feften bevifades af alla dem fom hade landtägendomar.

Den 28 April.

FLORALIA.

I Blomftermånaden kunde de mot Gudarne högft erkänfamme Romare ej glömma, at fira en feft til *Floras* ära. Alla hus voro prydda med blomfterkranfar, och man prydde dermed äfven fig fjelf och fjöng glada fånger på gatorna. Andra offer frambüros ej åt denna Gudinna, utan man anftälde blott glättiga lekar, öfver hvilka höge Öfverhetsperforner; nämligen *Ædiles*, förde infeendet. Sjelfve den

ftränge

stränge *Cato* sägs bevista dem, ehuru han en gång måste begifva sig därifrån, när glädjen blef för stojande, och han icke ville störa den.

Den 30 *April.*

Den PALATINSKA VESTAS FEST.

En af de Romares nyare Fester, stiftad af Augustus, då han åt Vesta gaf et rum i det prägtiga Tempel, han bygt åt Apollo på det Palatinska berget, i anledning hvaraf hon fick detta tilnamn och denna nya Fest.

FESTERNE I MAJI MÅNAD.

Den 1 *Maji.*

LARERNES och den GODA GUDINNANS FEST.

Om *Larernes* Fest fås tilräckligt begrepp i Mythologiska Lexicon under Art. *Lares.* Det dagliga offrandet til deras ära bestod i en liten smula af all mat, samt rökelses antändande och några vindroppars utgjutande. Nu pryddes de med friska blomster-kransar. Detta skedde ock så ofta man återkom ifrån någon resa, eller någon son eller dotter blef gift, eller då man flyttade til et annat ställe. — I de storas hus hette Larernes platser *Lararia*, och bestodo så til sägandes i det Heliga och det Aldraheligaste. Det sednare var helgadt åt ägarens Husgudar; det förra var prydt med bilden af de berömdaste män, så-

ſom Plato, Homerus, Ariſtoteles, Socrates, o. fl. och deſſe räknades til Lares eller de välgörande Andar; hvarigenom huſet likſom helgades til et dagligt Tempel.

Den GODA GUDINNANS FEST.

Egenteligen en Kyſkhets-Feſt, likſom en motſats af Bacchanalia. Den firades nattetid, i twänne Veſtalers närvaro, uti någon Öfverhetsperſons hus, hvarvid alla mansperſoner måſte begifva ſig bort. Til och med mans-bilder och djurs af mankönet, borttogos eller öfverhöljdes. — Den goda Gudinnans dyrkan var deſutom hemlig. Jämnför Art. *Faunus* i Mythologiſka Lexicon.

Den 9 Maji.

LEMURIA.

Om denne Feſt jämnför Myth. Lexicon Art. *Lemures*. Förſta anledningen troddes hafva varit Remi mördande. Efter en gammal ſägen ſkall des blodiga ſkugga hafva viſat ſig för des fordna foſterföräldrar, *Fauſtulus* och *Acca*, och bedt om en årlig åminnelſe-feſt, hvilken Romulus beviljade, under namn af *Remuria*, ſom för det lättare uttalet ſkull förändrades til *Lemuria*, och derigenom fick en dubbel alluſion.

Den 12 Maji.

Den HÄMNANDE MARTIS FEST.

Den firades med kappränning i Circo på den dagen då det Tempel invigdes, ſom Auguſtus

guſtus på Romerſka Forum helgade åt den hämnande Krigsguden. Det utlofvades den dag Auguſtus tog til vapen, för at hämnas Cæſars död, och upbygdes med faſt obeſkriflig pragt. Nu ſes intet ſporr derefter.

Den 15 *Maji.*

GREKERNES DÖDS-FEST.

I de äldſta tider, då ännu den gamla Staden *Saturnia* var belägen på Roms höjder, blefvo til följe af et Orakel-ſvar årligen et antal männiſkor offrade åt Pluto och Saturnus, och de ſom dertil voro utſedde ſtörtades i Tiberſtrömmen. Hercules, altid ſyſſelſatt at uttrota vilda djur och vantron, afſkaffade, vid ſin ankomſt dit under reſan til Gades, då han ſkulle hämta Geryons oxar, denna grymma plågſed, och lärde de där boende Greker, at, i ſtället för männiſkor, kaſta dockor, hopvridna af vaſs och rör, i ſtrömmen. Til en åminnelſe af denna omänſkliga gudstjenſts afſkaffande, fortſatte ſedermera Romarne årligen den 15 Maji denna Ceremonie.

MERCURII FEST.

Denna dag var ock helgad åt Mercurius, emedan på denſamma et Tempel blifvit åt honom invigdt. Äfven hade, enligt de Gamles mening, ſjelfve månaden ſit namn af *Maja*, Mercurii moder. — Förnämligaſt Köpmän offrade nu åt Mercurius, och inneſlöto ſin handel i hans beſkydd. Vid Capeniſka Stadsporten

ten var en honom helgad brunn, med hvars vatten de bestänkte sig sjelfva och sina varor, för at försona sina brott under det förra året. Äfven den tiden tycktes de, som sjelfve icke voro handlande, hafva roat sig åt det infallet, at Köpmän just valde Mercurius til sin Skydds-gud, då redligheten visst icke var hans sak.

Den 24 Maji.

OFFER-KONUNGENS FLYGT.

Efter *Tarqvinii Superbi* tid, var Offer-Konungen den ende i Rom, som bar namn af Konung; men en sådan fick aldrig bekläda något Öfverhets-ämbete, eller tala til Folket; til och med at han, när han förrättat offret vid Comitierne, måste hufvudstupa fly ifrån Forum, lika som Folkets hämnd hade förföljt hans namn. Men detta skedde på et ännu utmärktare och i ögonen fallande sätt den 24 Maji. Genom et sådant skådespel väcktes årligen Folkets hat til det gamla Tyranniet, och kärleken til Friheten upeldades.

Den 25 Maji.

FORTUNÆ PUBLICÆ FEST.

Redan i de äldsta tider var Lyckans Gudinna dyrkad af de Romare. Och de hade visserligen skäl dertil, emedan deras Stat af henne på det utmärktaste sätt var gynnad.

FESTERNE I JUNII MÅNAD.

Den 1 Junii.

Såsom Maji månad hade sit namn af Maja, så troddes ock Junius hafva sit af Juno. Men då i alla det Romerska Folkets Classer voro afdelningar i *Majores* och *Juniores*, äldre och yngre, är det icke heller osannolikt, at dessa bägge straxt på hvarannan följande månader deraf fått sina namn.

JUNONIS MONETÆ FEST.

Den 1 Junii firades Junonis Monetæ Tempels invigning. Det stod på det Capitolinska berget. Myntväsendet var satt under denna Gudinnas beskydd; och penningar präglades verkeligen uti eller invid denna des helgedom.

GUDINNAN CARNÆ FEST.

Gudinnan *Carna* eller *Cardea* dyrkades redan i det fordna Latium. Som Nymph kallades hon *Grane*, och bodde i den Helerniska skogen. (Jämnför Mythol. Lex. Art. *Cardea*). När hon blef nödsakad skänka Janus sin kärlek, belönte han henne med den gåfvan, at förläna en reslig kroppsväxt och afvärja allehanda skador, i synnerhet af röf-foglar. Man offrade på hennes fest bönor, mjöl och fläsk.— Junius Brutus, Roms Befriare, ärade i synnerhet denna Gudinna, och tackade henne för det hon i så många faror skyddat hans lif. Sedan han förjagat Konungarne, bragte han

henne derföre et offer, hvilket man efter den tiden aldrig förfummade at iakttaga hvart år den 1 Junii, och erinrade fig dervid de fordna tider, och de gamle Romares måttlighet, fom fatte mera värde på ftadig och födande mat, än på allehanda kräsligheter.

MARTIS FEST.

Utanför Capeniſka ſtadsporten var et Tempel helgadt åt Mars, hvars invigning äfven firades på denna dagen. I detſamma fanns en underbar ſten, kallad *Lapis manalis*, Manernes ſten, emedan den låg öfver en öpning, ſom hölls före at vara de underjordiſka ſkuggors in- och utgång. I en kyrka, bygd af detta templets ruiner, finnes äfven en ſten, hvilken kyſſes af tuſen andägtiga läppar, ſåſom innehållande et märke efter Jeſu fötter.

STORMARNES och OVÅDRENS BLIDKANDE genom OFFER och BÖNER.

Emedan den 1 Junii en gång en Romerſk Flotta mycket lidit af en ſtorm, blef denna natur-händelſe, under bilden af et naturligt väſende, et föremål för folkets andagt.

Den 3 Junii.

BELLONÆ FEST.

Äfven åt den vilda Krigsgudinnan var et Tempel helgadt, men *utom ſtaden*, där endrägt och frid borde råda. Man viſar ännu 3 antika

tika pelare ur detta tempel, äfven som den så kallade *Colonna bellica*, Krigs-pelaren, från hvilken, vid en krigsförklaring, *Fecialis* eller Förbundsprästen, kastade en lans åt den sidan, där fälttåget skulle föras. — Fältherrar, som begärde triumph, afvaktade här Senatens svar derom. Äfven blefvo främmande sändebud i detta tempel af Senaten emottagne. Bellonas präster dyrkade henne med rasande åtbörder, nästan på samma sätt som Cybele ärades af sine tjenare.

Den 4 Junii.

HERCULIS FEST.

Vid ena ändan af den Flamminska Rännarebanan stod Bellona och vid den andra et litet Herculis Tempel, hvars invigning nu firades. Et passande ställe; ty Hercules var symbolum af den högsta kroppsstyrka. Äfven ansågs han tildela sine dyrkare lycka och förmögenhet.

Den 5 Junii.

SANCI FEST.

På den Qvirinaliska höjden i Rom var i de äldsta tider et Tempel helgadt åt *Sancus* eller *Semo Sancus*. En ed vid denna Guden, hvilken förestälde den *gamla Troheten*, ansågs för särdeles helig. Sancus kallades ock *Fidius* eller *Deus Fidius*. Dermed mentes ock ofta Hercules, i anledning hvaraf den bekanta svordomen, *mehercule*, var, ehuru ofta missbrukad, en kraftig försäkring.

Den 7 Junii.

FISKARE-FESTEN.

På Martis fält vid Tiberns ſtrand, firades fordom af Fiſkare årligen viſſa ſpel, antingen til Flodgudens, eller någon annan Gudomlighets ära.

Den 8 Junii.

MENTIS FEST.

När en gång de underkufvade Carthagenenſer upreſte ſig och hotade Rom med krig, blef et Tempel helgadt åt *Mens*, för at genom hoppet om ſeger fördrifva krigets fruktan. Deraf ſes, at man med ordet Mens icke blott mente tankeförmågan, utan ock ſjelfva modet, perſonifieradt til en Gudomlighet.

Den 9 Junii.

VESTALIA.

Vid Tiberns vänſtra ſtrand helgade K. Numa et Tempel åt *Veſta*, nu förvandladt i en Chriſtlig Kyrka, men ſom bibehållit mycket af ſin fordna pragt. Det var och är ännu en Rotunda. Gudinnan föreſtäldes där icke under någon viſs bild, utan det runda Templet, och den på altaret ſtändigt lågande elden utmärkte henne nogſamt. Ja, denna Templets runda form förklarades af de Gamle för et ſymbol af verldsbygnaden, eller faſt mera af Himlahvalfvet. — Æneas införde Veſtas tjenſt i Italien, och när efter Roms byggnad ſtaden Alba

i grund förstördes, måste man dock på det mla stället offra åt Vesta. — Om Vesta, och n anledningen dertil at *Palladium* i hennes empel förvarades, se Myth. Lex. Artt. *Vesta*, *alladium*, *Vestaler*. — Til en åminnelse af n stora tjenst Sileni åsna visade Vesta, då nnes heder var i yttersta fara för Priapi förk (se Myth. Lex. Art. *Priapus*), blefvo vid nnes fest åsnorne prydde med blomster-kran-, och hvilade ifrån sit arbete vid mjöl-qvärn, som af dem kringdrefs. Ty man hade tacka Vestas välgörande eld för konsten at ka bröd; och det var för denna välgerning synnerhet, som henne offrades. Huru het man ansåg alt, hvaraf kroppens föda och vets uppehälle berodde, kan jämväl ses der-, at den högste Jupiter sjelf, *Jupiter Pistor* er *Bagaren*, på det Capitolinska berget haet altare, där äfven åt honom vid denna gtid offer framburos. Jämte begreppet om *eldstad*, som egenteligen utmärkte en stagvarande boning, et hus, och där den *vålrande elden* brann, ägde naturligtvis den föställningen rum, at Vesta lärt människorna bygga hus, hvarföre hon äfven i detta hänende dyrkades. Af samma orsak var, alt ån de äldsta tider, i hvarje hus förstugan henhelgad, och kallades *Vestibulum*.

Den 10 Junii.

MATRALIA.

Redan hade Konung Servius Tullius hel-

gat et Tempel åt Gudinnan *Matuta.* Des invignings-fest firades på denna dagen af de Romerska Matronor, med offrande af färska bakelser eller kakor. Matuta var hos de Romare densamma som *Leucothea* hos Grekerne. Innan hon förgudades, var hennes namn *Ino,* hvarom ses på sina ställen i Myth. Lex. Anledningen hvarföre inga pigor fingo tilträde i hennes Tempel, var den, at det var Inos piga, som förledde Athamas til otrohet, och dertil med hos honom svärtade sin matmoder. Anledningen til offrandet af färska bakelser var åter den, at Ino af Carmenta, Evanders moder, dermed blef undfägnad, då hon förföljd af Juno hos henne tog sin tilflygt. Och emedan Ino, genom det hon fostrade sin *systerson* Bacchus, ådrog sig så många olyckor, anropade de Romerske Matronor henne förnämligast om sine *systerbarns* välgång.

FORTUNÆ VIRILIS FEST.

At Konunga-magten endast genom missbruk blifvit förhatlig för de Romare, bevisade de sjelfve derigenom, at de til och med på et religiöst sätt ärade minnet af *Servius Tullius,* som var näst den siste af deras sju Konungar. — Åt *Fortuna Virilis* var nära Tibern et Tempel helgadt, hvars invignings-fest nu firades. Det stod icke långt ifrån Vestas Tempel, och ehuru nu mera förvandladt i en Christlig Kyrka, bär det ännu stämpeln af sin fordna prakt och höga ålder. Der var en bildstod

od af nyssnämnde Konung, men som beständigt höljdes och fick af ingen ses. Öfver denna mysteriösa höljning gåfvos flera uttydningar; men alla hade affeende på denne Konungs fnads-öden. Han var visserligen berättigad i den äran, som visades hans bild, då den upställdes i Lyckans Tempel. Född af en slafinna upsteg han på Konunga-Thronen, der an gjorde sig älskad af Folket, och så myc-et mera oförgätlig, som han både efterträdde ranner, och af en sådan sjelf efterträddes. Han kunde således kalla honom en fullkomlig yckans gunstling, ehuru han til slut af sin egen otter Tullia, eller åtminstone genom des åtärd, blef stött ifrån Thronen och grymt jördad.

CONCORDIÆ FEST.

Det var nu för tredje gången i året man rade denna Gudinnas Fest, emedan i en såan Stat som den Romerske, *Enighetens* välörande inflytelse aldrig för ofta kunde föreällas.

Den 13 *Junii.*

Den OÖFVERVINNERLIGE JUPITERS FEST.

Under detta namn var åt Jupiter et Temel helgadt af et Folk som sjelft var oöfverinnerligt; och på denna dagen firades des inigning.

QVIN-

QVINQVATRIA.

Til Minervas ära firades i Mars n
flere dagar Qvinqvatria; men emedan Mi
äfven upfunnit Flöjten, fick denna Fest,
firades af Flöjtspelare, samma namn. A
ningen var tagen ur fäderneslandets hist
då desse vid offren och alla andra högt
tilfällen oombärliga personer, stötte öfve
gon viss inskränkning i deras fri- och r
heter, öfvergåfvo Rom och icke utan e
ligt uptåg kunde förmås at återvända.
lät nemligen på det stället, der de sig e
lertid uppehöllo, för dem föranstalta e
glad afton, at desse Musicanter druckne
fördes på vagnar, hvarefter saken under l
och löje bilades.

Den 16 *Junii.*

VESTÆ TEMPELS RENING

I et så heligt Tempel som detta, a
sjelfva dammet för heligt, och blef de
med sorgfällighet hopsopadt och på dem
gen högtidligen kastadt i Tibern.

Den 18 *Junii.*

Den AVENTINISKA PALLAS FI

På den Aventiniska höjden hade Pall
ler Minerva et Tempel, hvars invigning
på denna dagen firades. Annars blef hon
dyrkad tillika med Juno i den Capitol
Jupiters Tempel på den Tarpejiska klippa

Den 19 Junii.

SUMMANI FEST.

Des invigning firades nu i et Tempel, som de Romare under kriget med Pyrrhus bygde åt *Summanus*. Hvem denne varit, vet man egenteligen icke. Troligast är, at det var en contraction af *Summus Manium*, Manernes eller de afledne själars Herrskare, således ungefär Grekernes Pluto.

Den 24 Junii.

FORTUNÆ FORTIS FEST.

Den mot Lyckan tacksamme Servius Tullius hade åt henne byggt et Tempel på andra stranden af Tibern. Emedan han var född i den lägsta folks-classen, blef ock denna Fest firad i synnerhet af det lägre folket, af drängar och pigor, hvilka gladde sig at någonsin någon af deras stånd kommit högre i verlden. I sanning hafva flere statskloke Historici hållit före, at denne store Konungs olyckliga slut var en anläggning af de högre, som fruktade at han, som vid flere tilfällen utmärkte sin synnerliga kärlek för de lägre, skulle en gång åter insätta dessa i sina naturliga rättigheter, och kanske göra, hvad kort derefter hände, Rom til en Fri-Stat. — Til denna högtid gick man icke allenast öfver bryggan, utan betjente sig ock af blomsterprydda båtar, på hvilka man åt och drack och öfverlämnade sig åt glädjen.

Den

man Gudarne at altid fira dem på en viss dag, nemligen på den ofvannämnde. Så sökte man at äfven i den största olycka blidka Gudarne genom glada lekar.

Den 6 Julii.

FORTUNÆ MULIEBRIS FEST.

Såsom det gafs en *Fortuna Virilis*, som förnämligast gynnade männerne, så gafs ock en *Fortuna Muliebris*, i hvars beskydd qvinnorna stodo, emedan de en gång räddat Staten, när det för männerne var omöjligt. Den tappre Romaren *Coriolanus* hade blifvit landsförvist, och öfvergick til Volscerne, de Romares argaste fiender, men återkom nu med en segrande krigshär för Roms portar, hotande sin födelse-stad med undergång. Förgäfves anropades den mot sit otacksamma fäderneslands förbittrade Coriolanus om skoning och förbarmande. Det gafs blott et enda medel at beveka hans hjerta. *Valeria*, hans gemål, begaf sig tillika med hans moder och bägge små barn til hans läger. Deras tårar väckte hans ömhet; han drog sin Här tilbaka, och fäderneslandet var i detsamma räddadt af dessa bägge qvinnor, som derföre intet annat begärde, än at et Tempel skulle uprättas åt Fortuna Muliebris, där Valeria blef den första Prästinnan. En bildstod förfärdigades och upställdes i Templet. En årlig Fest inrättades, då denna bildstod af gifta hustrur pryddes med kransar.

Den

Den 7 Julii.

CAPROTINÆ eller PIGORNAS FEST.

Icke allenast *Fruarna*, utan ock pigorna hade Rom at tacka för sin räddning, vid et tilfälle, då Staden hotades med undergång af de alt intil des portar framryckte Latier. Desse fordrade under de förfärligaste hotelser, at de Romares döttrar skulle til dem utlefvereras. En piga vid namn *Tutela* föreslog Senaten, at skicka henne tillika med en hop af hennes kamrater, klädda i Jungfrurnes kläder, til Latiernes läger, då hon i rättan tid ville gifva et tecken, när man kunde våga et utfall ur staden. Förslaget blef gilladt. Latierne märkte ej bedrägeriet, utan öfverlämnade sig om natten til vinet, kärleken och en djup sömn. Flickorna undangömde Latiernas vapen; Tutela upsteg i et närastående *vildt fikonträd*, och med en fackla i handen gaf det aftalta tecknet. De Romare anföllo då lägret, och segren blef lätt. — Dessa slafvinnor blefvo väl belönta, äfven med sin frihets återfående samt en ansenlig hemgift ur den allmänna Skattkammaren. Men äfven til en ständig åminnelse af denna patriotiska gerning, firades en årlig Fest, som af det märkvärdiga vilda fikonträdet, hvilket i deras språk hette *Caprificus*, fick sit namn. Äfven Juno kallades deraf *Caprotina*, och henne offrades under et sådant träd af både Fruar och pigor, til hvilka offer man betjente sig af mjölken, eller den hvita saften som ur detta

träd utflyter. Under högtiden tågade pigorna, på bäſta ſätt prydda genom hela ſtaden, och ſatte ſig ſluteligen at ſpiſa i löfſalar flätade af berörde träds-qviſtar. — Så viſte de rättviſe och kloke Romare at hedra patriotiſmen, utan affeende på ſtånd och börd.

Den 12 *Julii*.

JULII CÆSARS FÖDELSE-DAG.

* Romulus hade åt Krigsguden helgat Martii månad och gjort hönom til den förſta i året. Således var Julius den femte, och derföre kallad *Qvintilis*, äfven ſom Auguſtus, den ſjette, hade namn af *Sextilis*. Ehuru månaderne Januarius och Februarius af Numa blefvo tillagde framför Martius, behöllos dock de gamla namnen Qvintilis och Sextilis. Men då under Julius Cæſar och Auguſtus Roms högſta magt och glans, faſtän med den gamla frihetens förluſt, inträffade, ſkulle äfven tiden dermed utmärkas, och Qvintilis antaga Julii Cæſars, Sextilis åter Auguſti namn. För de vanſlägtade Romare var nu ſjelfva friheten blefven et ok, och oket en välgerning. Så blef Julius Cæſars födelſe-dag en Feſt för det folk ſom ej mera kunde ſtyra ſig ſjelft, och icke mera tänkte på at bringa fäderneslandet et offer.

Den 15 *Julii*.

CASTORS och POLLUCIS FEST.

Det var en gammal ſaga hos de Romare, at efter en nyſs vunnen ſeger, om hvilken ingen

gen underrättelse möjligtvis kunnat inträffa, vänne vackra ynglingar til häst, aldeles betäckte med svett och dam, visade sig på det Romerska Forum, tvättande sina fötter i källan Juturna, hvarvid de förkunnade folket den erhållne segren, och i ögnablicket begåfvo sig ädan, utan at någon fick veta hvilka de voro. Det måste således, trodde man, hafva varit Castor och Pollux. Nu bygdes åt dem på amma ställe et litet Tempel, och de Romerske Riddare betraktade dem som sine synnerlige kyddsgudar. Sedan den tiden trodde sig alid någon se dem i spetsen framför de tappre rigare; och man önskade hvarannan lycka och äktade med fördubbladt mod. På desse Skyddsgudars högtidsdag höllo de Romerske Riddare, rydde med sina bästa vapen och alla sina äreecken, et offentligt framtågande, som vid *Årans Tempel* utanför den Capeniska stadsporen tog sin början och slutades på Capitolium. Förut hade man framburit et offer åt Gudarne. Hvar och en bar en med purpur prydd klädning, kallad Trabea, och en olive-krans på hufvudet. Märkligt var, at nysnämnde *Årans* Tempel var på det sättet förenadt med *Dygdens*, som blifvit bygdt af Consulen Marcellus, at man ej kunde inkomma i Årans Tempel utan genom Dygdens.

Den 23 Julii.

NEPTUNALIA.

Vid den nu för tiden så kallade *Strada* Giulia

Giulia i Rom, nära Tiberns strand, visas ännu det stället, där et Neptuni Tempel stått. Det är dock endast sannolikt, at Neptunalia i denna negd på Martis fält med offer och spel blifvit firade af det Romerska Folket.

Festerne i Augusti Månad.

Den 1 *Augusti.*

HOPPETS FEST.

Vid Forum Olitorium, där man sålde grönsaker, var åt *Hoppet* et Tempel helgadt, hvars invignings-fest firades den 1 Augusti. Detta hade flere gånger blifvit antändt och förstördt af åskan, men altid å nyo upbygdt. — I de första dagarna af Augusti höllos äfven et slags *Ferier* til Augusti ära; och än i denna dag önskar man vid den tiden hvarannan lycka med de orden: *Fer agosto*, hvarvid betjenter och uppassare begära och få drickspengar.

Den 5 *Augusti.*

SALUTIS FEST.

Gudinnan Salus, eller den allmänna Välfärden, hvilken man föreställde sig som en verklig varelse, hade på det Qvirinaliska berget et Tempel som på denna dagen var invigdt. Ofvanpå denna höjd ser man ännu, på båda sidor om en obelisk i colossal storlek, tvänne bildstoder af Castor och Pollux, hållande sina hästar, hvaraf berget nu för tiden kallas *Monte Cavallo*.

Den 13 *Augusti.*

DIANÆ FEST.

På några mils afstånd från Rom, vid den lilla staden *Aricia*, hade Diana en helig lund, som ännu underhålles af huset *Ghigi* i Rom, hvilket den ännu tillhörer. I sanning vittna dessa träns skapnad om en ganska hög ålder. Vid denna fest skyndade de Romerska qvinnor, när de gjort något löfte och sett sin önskan upfyld, til den Aricinitka lunden, för at aflägga sin tacksägelse hos den mägtiga Diana. Dervid hade de kransar på hufvudet och brinnande facklor i händerna. Och som Gudinnan förnämligast älskade jagt och skogar, blef hon ock mest dyrkad af Jägare, hvilke ditkommo med facklor, åtföljde af sina med hvita band prydde hundar.

Den 17 *Augusti.*

PORTUMNALIA.

Den Grekiska Inos Son, Melicertes, dyrkades af de Romare under namn af *Portumnus*, Hamnarnes Föreståndare, och hade vid den Æmiliska bryggan utanför staden, där en slags hamn var vid Tibern, et litet Tempel, hvars invignings-fest nu årligen firades.

Den 18 *Augusti.*

CONSUALIA.

När Romulus hade beslutat sin plan om de Sabinska Jungfrurs borrtförande, föregaf

va varit at genom denna Ceremonie likfom afleda folkets vantro, fom nu endaft behöfde tre gånger om året frukta för de underjordifka varelfers inflytelfe.

Den 25 Augufti.

OPECONSIVA.

Ops var Saturni fyfter och gemål, äfven kallad *Rhea*. Dermed mentes egenteligen Jorden, fom emottager alla frön och bringar dem til mognad, i hvilket fenare hänfeende hon kallades *Ops Confiva*, och den feft man til hennes ära firade, Opeconfiva. Denna feft firades icke offenteligen, utan i Offer-Konungens hus, der ingen utom honom och Veftalerna fick vara närvarande. Ty Ops Confiva, äfven fom Bona Dea, Vefta, Ceres, o. fl. räknades til de myfteriöfa Gudomligheter, hvilkas dyrkan för folkets ögon infveptes i et heligt mörker.

FESTERNE I SEPTEMBER MÅNAD.

Den 13 September.

SPIKENS INSLÅENDE i VÅGGEN af JUPITERS TEMPEL.

Denna Ceremonie var ganfka gammal och grundade fig på en fkrifven lag: at den högfta Öfverhets-perfon i Rom på denna dagen fkulle inflå en fpik i väggen af det Tempel, fom var helgadt åt den högfte Jupiter, och det

det på högra sidan, som vette åt Minervas helgedom. Detta skedde för at beteckna hvarje åratal, och var så mycket nödvändigare, som man i dessa äldsta tider föga kände bruket af bokstäfver och siffror. Hvarföre det måste ske i den väggen, var, at man tilskref sjelfva Minerva upfinningen af siffror. Sedan de Romare fingo Calendrer, fortsattes dock denna Ceremonie, til en patriotisk erinran af den enfaldiga forntiden. De ädle Romare trodde sig aldrig för mycket betyga sin vördnad för sine förfäder.

Den 22 September.

AUGUSTI FÖDELSE-DAG.

Såsom Cæsars, så blef ock Augusti födelse i tvänne dagar å rad firad med offentliga spel, i synnerhet af de Romerske Riddare.

Den 30 September.

MEDITRINALIA.

Då vinbärgningen började, plägade man högtidligen smaka både af det gamla vinet och af den första nyprässade saften, samt äfven deraf utgjuta något åt Gudarne på deras altaren, hvarvid man sade: *Jag dricker af det gamla och nya vinet, som botar gammal och ny krankhet.* Ty man förestälde sig en slags Gudomlighet, som genom vinet botade sjukdomar, och deraf kallades *Meditrina.* Til denna Gudinnans ära firades Meditrinalia, hvarvid man tacksamt erinrade sig den välgörande och

de man beväpnad, och rustningen skulle genom denna Ceremonie liksom å nyo helgas. Den tappre krigaren satte ännu mera förtroende til sina goda vapen, när de nyss blifvit anbefalde i Gudarnes synnerliga vård.

Festerne i November Månad.

Den 13 November.

GUDARNES SPISNING.

Efter en gammal Romersk Calender, var denne dag utsatt til et aldeles eget sätt at dyrka Gudarne. Dock skedde sådant äfven ofta vid andra tilfällen. Jupiter och de öfrige Gudarne blefvo ordenteligen budne til et gästabud, hvarvid man rent af anrättade bord i deras Tempel, och, efter de Gamles plägsed, at männerne spisade liggande och fruntimren sittande, framställde sängar eller soffor åt Gudarne och stolar åt Gudinnorna. Dessa Gudamåltider föranstaltades af et Collegium, bestående af sju män, hvilke af detta Prästa-ämbete kallades *Epulones*. Cajus Cestius, til hvars åminnelse en Pyramid blef uprest, som ännu finnes oskadd i Rom, hörde enligt den derpå befintliga inskriften til detta Collegium af Epulones, hvilkas ämbete var i särdeles stort anseende.

Den 15 November.

FOLKS-SPEL.

De spel, som af vissa dertil förordnade Öfver-

Öfverhets-personer föranstaltades åt Folket, firades tre dagar å rad i Circus, med allehanda omväxlingar. De voro en åminnelse af frihetens återvinnande efter Tarqvinii Superbi fördrifning. Här liksom triumpherade folket öfver sina fordne förtryckare, öfver de förnämare och mägtigare, eller fastmera kände sig sjelft nog förnämt och mägtigt, at hädanefter häldre förtrycka, än blifva förtryckt.

Festerne i December Månad.

Den 5 December.

LANDTBYGDENS FAUNALIA.

Redan i Februarii månad firades til *Fauni* ära, hvars Tempel var beläget på Tiberön, en högtid i staden. Denna inföll på landet den 5 December. Landtfolket samlade sig då på ängarne och i skogarna. Man offrade en bock och utgöt vin på Fauni altare; och äfven lastdragarne fingo nu hvila och liksom deltaga i högtidens firande. Genom det offer man således frambar åt Faunus och Skogsgudarne, sökte man nu at blidka dessa varelser, för hvilka man i sjelfva verket fruktade. I synnerhet ville man genom offer och böner förmå dem at icke visa sig, emedan man trodde, at de aldrig kunde ses ostraffadt. Men som man enligt detta folkets religions-begrepp aldrig kunde föreställa sig någon så elak varelse, at den icke genom offer och böner kunde

et ylleband. Detta uplöstes och borttogs nu; och i det samma var alt tvång och all skillnad emellan stånd för den dagen uphäfven. Slafvarne voro nu frie och gingo klädde som deras Herrar. Til et tecken af denna sin frihet buro de nu hattar, hvilket icke annars var dem tillåtit. Vid måltiden upvaktades tjenaren af sin egen husbonde; öfver alt rådde frihet och skämt; Senaten, Domstolarne och Scholorna hade Ferier; intet lifsstraff verkställdes, intet krig förkunnades; man skickade hvarannan skänker; hvar man möttes var: *Bona Saturnalia!* helsningen och lösen; och hvad som var det vackraste vid hela Festen: man skänkte friheten åt et antal fångar, hvilke då helgade sina bojor åt Saturnus i des Tempel. — Til firande af Saturnalia var i början allenast en dag utsatt; sedermera användes dertil 3:ne, ytterligare 5, och ändteligen i Kejsarnes tid 7 dagar, af hvilka de tvänne sista förnämligast voro för barn, hvilke då roade sig med allehanda lekar, hvari äfven de äldre icke ogerna deltogo. Såsom nyss sades, tildelade man hvarannan allehanda skänker, och jämväl åt barnen små Guda-bilder af guld, silfver eller något annat ämne. Och som dessa små bilder kallades *Sigilla*, fingo de bägge sista dagarna af Saturnalia, namn af *Sigillaria;* och stället i Rom, där sådana saker såldes, kallades *Vicus Sigillarius.* — Til firandet af Saturnalia hörde ock, at man samlades til en slags Socratisk måltid; men dervid gällde den lagen,

at

t gästernes antal aldrig fick vara under Graernes, och aldrig öfver Musernes. Värden pgaf vissa frågor eller gåtor, hvarpå utsattes t litet pris, hvilket, om ingen erhöll detsamna, helgades åt Saturnus.

OPALIA.

Det var Saturni gemål, *Ops*, til hvars ra under sjelfva Saturnalia denne Fest firades.)etta gamla Gudapar tilskref man upfinningen f jordbruk och trägårdsskötsel. Man föreälde sig under dessa bägge bilder sjelfva den 'uktbärande Jorden. Saturnus betecknade fröings kraften, och Ops Jordens sköte, så vida et genom behörig skötsel blef fruktbärande. Inder det man frambar åt desse Gudar sin dyran, vidrörde man jorden til et tacksamhetsecken för dess välgärningar. I Grekland skall onung Cecrops aldraförst påbudit denna dyran, och gifvit den lagen, at husbönder, sean de samlat säden och frukterna i sina laor, skulle spisa tilhopa med sit arbetsfolk, medan Gudarnes vilja vore, at tjenaren äraes för sit arbete.

Den 21 December.

ANGERONALIA.

Sorger och bekymmer som oroa sinnet, ersonifierades til en Gudinna, kallad *Angero*a. Man trodde henne äga den magten, at ide förorsaka och borttaga denna oro. Dereire anropade man henne genom böner och

mensamt borde deltaga i offret. Förslaget antogs och samlingsstället utsattes på et nära staden Alba beläget berg, då kalladt *Mons Albanus*, nu förtiden *Monte Calvo*. Här firade man sedermera årligen, til *Jovis Latialis*, eller den Latierne skyddande Jupiters ära, en Fest, til hvilken somlige Bundsförvandter medförde lamb, andre ost, andre mjölk, och andra åter kakor. Derjämte blef en tjur offrad i allas namn, hvarvid dock de Romare hade inseendet. Det til offermåltiden bestämda köttet af tjuren delades behörigen imellan alla. Genom denna Ceremonie blef förbundet liksom årligen förnyadt, och alla upkomna missnöjen bilagda. — De tre dagar, på hvilka denna Fest firades, betecknade 3:ne ganska märkvärdiga Epocher i Roms Historia: Tarqvinius Superbus hade dertil utsatt en dag; den andre hade blifvit tillagd af Folket, när det bortdrifvit Tyrannen; och den tredje kom dertil, när, efter en förfärlig borgerlig oenighet, Folket förliktes med Senaten. — Ännu ses några öfverlefvor af detta Förbunds-Tempel.

AMBARVALIA.

För at helga sina ägor eller åkrar och ängar (Arva), företog man omkring dem en högtidlig *omgång*, hvaraf denne Fest kallades *Ambarvalia*. De djur man dervid kringförde, innan de offrades, voro: et svin, et får och en tjur, hvilka med et ord kallades *Suovetaurilia*. Både efter fulländad såning, och

när

när säd och frukt voro mogna, firades denne Fest, hvarvid de med kransar prydda offerdjuren 3 gånger fördes omkring ägorna. Utom de offenteliga Ambarvalia, firade ock hvarje husfader, som ägde åker och äng, denna högtid särskildt tillika med alt sit husfolk och tjenstefolk, offrande et lam, en gris och en kalf, hvilka alla dide sina mödrar. En af sällskapet gick främst, kransad med eklöf, och sjöng en lofsång til Ceres, hvilken man hade at tacka för åkerbruks-konsten. Under det at offerdjuren 3 gånger kringfördes, uprepade husfadren följande bön: "Fader Mars, jag be„der dig, at du ville vara mig, mit hus och „mit husfolk nådig; fördenskull låter jag om„kring mina ägor föra detta offer, på det du „må afvända sjukdom, skada och olycka, låta „frukterna, säden och vinrankan frodas och „mogna, bevara herden och hjorden, samt för„läna mig, mit hus och mit folk helsa och „krafter! lät derföre detta offer af diende „djur dig väl behaga"! Derefter utgöt man på altaret vin och mjölk, hvaraf man först smakade, och förrättade offret. — Före skörden offrades särskildt åt Ceres et svin, hvarvid äfven vissa föreskrifter iakttogos.

De OFFENTELIGA AMBARVALIA.

Til denna högtids firande voro 12 Präster förordnade, hvilke buro en krona af kornax och en hvit bindel, och behöllo denna värdighet i hela sin lifstid. De kallades *Fratres ar-*

 vales,

vales, de Arvaliſke bröder, hvartil anledningen var en gammal ſägen, at Acca Larentia, Romuli fostermoder, haft 12 ſöner; men när en af dem var död, i des ſtälle uptagit Romulus. Deſſe 12 bröder, prydde med ax, höllo årligen en gång denna högtidliga omgång, och voro således de förſte Arvaliſke Bröder. Romulus bibehöll ſedermera denna Präſte-orden, åt hvilken han derigenom, at han ſjelf varit en medlem deraf, tildelade en utmärkt värdighet. — Den omgång deſſe präſter höllo med et til offret utſedt drägtigt ſvin, prydt med kronan och bindeln, ſkedde blott omkring Roms gamla diſtrict, nämligen vid paſs en geographiſk mil i omkrets. — Hela denna urgamla Ceremonie, ſom påminte om det Palatinſka bergets förſte fridſamme åboers patriarchaliſka herdaleſnad, bibehölls alt framgent, utan at uttrångas af de ſenare Romares lyſande triumpher.

AMBURBIA.

Denna högtidlighet hade ſit namn deraf, at man nu icke förde offret omkring *Arva*, utan omkring *Urbs* eller ſtaden. Detta ſkedde ſå ofta man trodde ſtaden hotas af någon olycka, hvilken man genom denna religiöſa förrättning hoppades kunna afvärja; eller ock när någon verkelig olycka, ſåſom peſt, dyr tid, eller, et ſkadligt krig, inträffade. Vid deſſa Amburbia, voro Öfverſtepräſten, Veſtalerne, Augurerne, o. ſ. v. närvarande. — Hvem ihog-

kom-

kommer icke här de mångfaldiga processioner i de Catholska länderna?

HUNDENS och GÅSENS KRINGFÖRANDE.

När Gallierne belägrade Capitolium, hade de så när lyckats at nattetid inbryta i fästningen, om icke gässen börjat kackla och derigenom räddat Rom, medan de lata hundarne sufvo. I anledning häraf blefvo en på bästa sätt prydd gås, sittande på en prägtig stol, och en hund, hvilken man fastslagit vid et kors, årligen med högtidlig pomp burna omkring staden.

DE FESTER SOM FIRADES EFTER ET VISST ANTAL ÅR.

LUSTRATIO.

Egenteligen kallade man hvart och et nytt helgande genom offer en *Lustration.* Men emedan hela det Romerska Folket *hvart femte år* icke allenast räknades och efter hvars och ens förmögenhet beskattades, utan ock genom et högtidligt offer å nyo försonte sig med Gudarne och befriades från all sin skuld, kallades detta tidehvarf af fem år, et *Lustrum.* När Folkets räknande och beskattande var skedt, uprestes et altare af torf på Martis fält, där helt bittida den följande morgonen Romerska Folket församlade sig i full vapenrustning. Då blefvo de med kransar beprydda offerdjuren, et svin, en vädur och en tjur, af Offerpräster-

ſtora vedermödors afvändande, hvart århundrade en Feſt borde firas, hvarvid man genom böner och offer, men derjämte äfven genom allehanda glada ſpel, ſökte at blidka både de underjordiſke och himmelſke Gudar. — Ehuru de Sibylliuſka Böckerna tillika med Capitolium upbrändes, och förluſten deraf, då det ej var tillåtet at afſkrifva dem, icke egenteligen kunde erſättas; blef dock en ſamling gjord, ſom utgafs för Sibyllernas Sentencer; och ſom man, i ſynnerhet vid de Seculariſka ſpelen, nogà följde Sibyllernas föreſkrifter, voro flere ſom kunde åtſkilliga verſer deraf utantil. Et prof af en ſådan Sibyllinſk propһetiſk ſång torde här äga rum:

„När et omlopp af ſå många år, ſom „den längſta männiſko-ålder upnår, är fulländadt, ſå kom ihog detta, o Rom! kom ihog „detta, och förgät intet ord deraf!"

„At du på det heliga fältet, vid Tiberns „ſtrömmande vatten, där det är ſom ſmalaſt, „offrar åt Gudarne!"

„Så ſnart natten nedſänker ſig, och ſolen „förborgar ſin glans, ſkall du åt Parcerne här „offra ſvarta lam och getter!"

„Derefter ſkall du med offer, ſåſom ſig „bör, förſona de Gudamagter, ſom biſtå hafvande qvinnor och hjelpa barnaföderſkor!"

„Åt den fruktbara jorden vare en ſvart „ſugga till offer framburen!"

„Men hvita tjurar ſkall, icke om dagen „utan nattetid, offerbilan fälla vid Jupiters altare;

„tare; ty åt de himmelska Gudar är det bruk-
„ligt, at offra om dagen."

"Derföre vare ock en obefläckad ko hel-
„gad åt Juno! och åt Phœbus Apollo, som fly-
„rer Solens vagn, Latonas son, ske et dylikt
„offer!"

"Ynglingar och flickor må upstämma Lof-
„sånger i de odödlige Gudars Tempel; och
„flickorna och ynglingarne må hvar för sig ut-
„göra en särskild Chor! Äfven må de utvalde
„gossars och flickors fäder och mödrar vara
„vitnen til den glada Festen, och glädjas öf-
„ver sit lyckliga lif!"

"Den som är med ägta bandet förenad
„med en man, skall på knä vid Junos altare
„anropa Gudinnan, at hon ville vara Hustrurna
„och äfven Männerne nådig!"

"Hvar och en medför ur sit hus förstlingen
„af frukterna, och alt, hvaruti de sälla Gudar-
„ne finna et välbehag!"

"Om dagen och vid nattetid skall du fli-
„tigt nalkas Gudarnes altaren! *dock skall vid*
„*alt detta den högtidliga alfvarsamheten blan-*
„*das med gladt skämt!"*

"Kom i hog detta, o Rom, så blir du
„altid mägtigt; och hvad dig omgifver skall
„böja sig för din spira!"

Hvad under at det Romerska Folket, up-
muntradt af så heliga och angenäma bud, iakt-
tog hvarje tilfälle, at i medgången visa Gudar-
ne sin tacksamhet, och i olyckan åkalla deras
hjelp! — Första anledningen til de Seculariska

spelen

ſpelen var en beſynnerlig händelſe, hvilken ſades hafva tildragit ſig i Roms äldſta tider med en viſs *Valeſius*, en rik Romare, ſom bodde på landet. Han hade tvänne ſöner och en dotter, hvilke lågo i peſten, ſom då härjade ſtad och land; och om deras räddning var redan alt hopp förſvunnet, när den bekymrade fadren hämtade varmt vatten af elden för ſina törſtande ſjuka, och i det ſamma för dem ſuckade til ſin Husgud om hjelp eller lindring i plågorna. Då hörde han en röſt, at hans barn ſkulle blifva friſka, om han genaſt förde dem utför Tiberſtrömmen til *Terentum*, och där vederqvickte dem med varmt vatten på Plutos och Proſerpinas altare. Valeſius förſkräcktes öfver denna befallning, emedan den orten, dit han trodde ſig böra föra dem, var långt borta, och ſegelfarten dit färlig. Imedlertid förſummade han icke at lyda, färdig at våga alt för ſina barns lif; och ſtälde koſan til Oſtia, där Tibern ſtörtar ſig i hafvet, för at där gå til ſjöſs. Af en händelſe landade han förſta natten vid Martis fält; men då han ville gifva de ſjuka varmt vatten, och där icke fanns någon eld om bord, ropade ſtyrmannen, at han ſåg en rök på landet, och at Valeſius kunde gå i land vid *Terentum* och ſjelf begifva ſig til ſtället där elden lyſte. Ty detta ſtälle, där ſtrömmen var ſom ſmalaſt och hade nött eller urholkat bräddarne, kallades (af *Terere*) *Terentum*. Valeſius var ſåledes efter oraklets bokſtafliga förſtånd på det ſtället, dit han ville

reſa.

resa. Glad öfver detta lyckliga förebud öste han en bägare vatten, värmde det vid den omtalda elden, och gaf det åt sina barn, hvilke drucko deraf och infollo i en djup sömn, ur hvilken de aldeles återstälde upvaknade. Under denna välgörande sömn hade de drömt om svarta får som borde offras åt Pluto och Proserpina, och om glada Spel, som nattetid skulle firas af tacksamhet mot dessa Gudamagter. Valesius skyndade nu til staden, för at genast skaffa et altare, och lät imellertid til en grundläggning upgräfva jorden. När arbetarne hunnit til 20 fots djup, funno de et altare, hvars inskrift visade, at det var helgadt åt nyssnämnde Gudomlighet. Så snart Valesius erfor detta, frambar han på det fundna altaret svarta får och getter, åt de underjordiske Gudarne, och firade i tre hela nätter, med högtidliga Spel och Gudamåltider, sina barns återvundna helsa. — At detta altaret blef funnet så djupt ner i jorden, derom berättas följande saga: När en gång de Romare stodo under vapen, för at strida emot Albanerne, hade en okänd, i förfärlig skepnad och klädd med en svart hud, visat sig för dem och utropat, at honom vore af de underjordiske Gudar befallt at tilsäga de Romare, at de först borde offra åt Pluto och Proserpina, innan de gjorde anfallet; hvarefter den förfärliga synen hastigt försvunnit, och de Romare så fort som möjeligt var, efterkommit befallningen; men altaret nedgräfde de djupt i jorden, sedan offret var

för-

förrättadt, på det at lyckan, som detta altaret medförde, ej skulle tilfälla något främmande folkslag, som til äfventyrs kunde finna detsamma och offra derpå. — Denna förborgade skatt erinrade man sig äfven första året efter Konungamagtens uphäfvande, då en pest upkom i Rom. *Valerius Publicola* var då Consul och den som kom på den tanken, at på detta underbara altare åt Pluto och Proserpina å nyo offra en svart oxe och en svart ko, och nattetid anställa högtidliga Spel, i hopp at derigenom, på samma sätt som hans stamfader *Valesius* räddade sina barns lif, rycka hela det Romerska Folket ur den tryckande nöden. Det hände ock, at pesten straxt derefter uphörde. Genom alt detta hade nu saken vunnit en grad af helighet och dyrbart värde, hvars intryck aldrig utplånades. — När tiden til de Seculariska Spelen instundade, måste ofvannämnde *femton män* bestämma sjelfva året, och derom rådfråga tideböckerna. Det oaktadt antog man blott *ungefär* 100 år på et Seculum, emedan man dermed egenteligen mente den längsta människoålder. Således var året, då en sådan Fest borde firas, tämmeligen obestämdt. När det förkunnades och Folket sammankallades til des firande, hette det derföre: *til spel, dem ännu ingen sedt eller hädanefter se skall.* Detta sammankallande skedde i April månad omkring skördetiden, och Folket blef dertil liksom förberedt genom en Lustration. Dervid suto *Femtonmännerne* i några dagar förut på en uphöjd *plats utanför*

Capi-

Capitolium, och utdelade bland Folket heliga bränbara ämnen, neml. facklor, svafvel och harts, på det at hvar och en skulle kunna helga sig, sit hus och sin egendom. Til helgelsen hörde ock, at man med tillhjelp af en lager- eller olive-qvist, såsom ännu sker i den Romersk-Catholska Kyrkan, stänkte sig och til och med sina kreatur med vatten. Men de brott som härigenom troddes blifva försonta voro endast omedelbara förbrytelser emot sjelfva Gudarne, såsom om man underlåtit något vid deras dyrkan, o. s. v. — När nu denna utdelning skedt, begynte den andra förberedelsen til den stora Festen. Folket församlade sig vid Dianæ Tempel på Aventinska berget och medförde hvete, korn och bönor, såsom förstlingen af skörden; detta alt samlades här i hopar, och förvarades, för at dermed belöna Dansäre och Sångare. — Så snart dessa förberedelser voro slutade, började sjelfva Festen nattetid med offer åt de underjordiske Gudar, enligt den Sibyllinska föreskriften. Man bygde nämligen 3 altaren på Martis fält; eller fast mera, man upgräfde jorden och nedsänkte deruti dessa altaren, så at de stodo lägre än jordens yta, hvaraf upkom en underjordisk *eldstad såsom botten i den grop i hvilken man lät offerdjurens blod nedrinna*: ty åt de himmelska Gudar upreste man höga altaren; åt jordens Gudar lägre, som voro nästan jämnt med marken; åt de underjordiska sådana som nyss sades. Ja vid offrandet åt de sistnämnde

var

var nästan all ting tvärt emot det som brukades vid himla-Gudarnes offer. Dessas offer skedde om dagen; de underjordiskas om natten, och deras altaren voro icke prydda med hvita, utan med svarta band och med qvistar af den sorgeliga Cypressen; ja sjelfva offerdjuren måste vara svarta och hafva en svart bindel, äfven som vinet, hvilket utgöts emellan deras horn, blef vid de himmelske Gudarnes offer utgutet på den högra, vid dessas åter på den vänstra sidan. När man frambar offer åt deförra, böjdes offerdjurets hufvud upåt; men var offret ämnadt åt de sednare, nedtrycktes des hufvud alt til marken, blodet rann i stora skålar, som tömdes i gropen på det underjordiska altaret, hvarvid man mumlande uttalade mysteriösa ord, och äfven stundom lät klagoröster höras. Sluteligen blef ock all offer-redskapen sönderslagen och upbränd; ty ingenting fick blifva öfrigt af det, som genom nyttjande vid dessa offer tilfallit de skadande och förstörande varelser. — På detta sättet offrades straxt den första natten åt Pluto och Proserpina en svart oxe och en svart ko, hvilken måste vara *ofruktsam*, för at med et sådant dem behagligt offer försona dessa varelser, som så grymmeligen förstöra lifvet. Derefter offrades åt Parcerna, som spinna lifstråden, och man bad dem, at efter önskan bestämma det tilkommande; ty de voro Ödets Gudinnor och *Nattens Döttrar*. Dernäst offrade man åt de Gudinnor som bistodo barnaföderskor. Dessa vo-

ro

ro i synnerhet *Ilithyia* och *Diana*, den sednare af den anledning, at hon redan straxt efter sin födelse bistod sin moder, då hennes tvillingsbroder Apollo skulle födas, men dervid fick en sådan fasa för dessa ärender, at hon båd Jupiter om et beständigt jungfrustånd, och derjämte fick en synnerlig ömhet för hafvande qvinnor. Äfven dyrkades i detta affeende *Prosa*, som förestod naturliga förlossningar, och *Postvorta*, som befattade sig med de svårare. Sluteligen offrades åt *Tellus*, eller den *fruktsamma* Jorden, en *drågtig sugga;* och härmed slutades natt-offren och de dervid förordnade spel, såsom *glädje-eldar* o. s. v. — Nästa dag begaf man sig til Capitolium, där åt Jupiter en hvit tjur med förgylda horn, åt Juno en hvit ko, offrades för Statens väl. Jämväl offrades åt Apollo och Diana, til hvilkas ära äfven högtidliga spel anstäldes. Utom de ordentliga *skådespel*, upfördes ock i Circus alla andra spel, kappränningar och kämpa-lekar, hvarunder man icke heller förglömde Gudarne, utan fastmera undfägnade dem i deras Tempel vid bord, omkring hvilka man stälde hvilfängar eller soffor för Gudarne och stolar för Gudinnorna, hvilken Ceremonie kallades *Lectisternium.* Dervid affjöngos ock til Gudarnes ära lofsånger; och hvad sjelfva dessa måltider angick, voro de i början simpla och tarfliga, men i senare tider yppiga. Jämte de offenteliga Lectisternia gåfvos äfven privata hemma i husen. I hvarje hus dukades nämligen et bord, hvar-

til bekante och obekante bödos, til et tecken af Gästfrihetens helgd; som så högeligen troddes behaga Gudarne. — Under de offenteliga Lectisternia, samlades qvinnorna, i Junos Tempel och anropade med böjda knän Gudinnan om Nationens väl, förnämligast om des tilväxt. Ty under Junos synnerliga beskydd stodo alla gifta hustrur. Juno var ock en af Roms Skyddsgudomligheter, och dyrkades tillika med Jupiter och Minerva på Capitolium, men hade ock på det Aventinska berget et Tempel, där hon ärades under namn af Juno Regina. — Vidare offrades åt Genius. Man trodde at hvar och en människa hade en Genius eller egen Skyddsande, som följde densamma ifrån födelsen alt til grafven, och vakade öfver alla des öden. På samma sätt hade ock hvart och et Folk sin egen Genius, hvilken följakteligen vid et så högtidligt offrande, som detta, ingalunda borde förbigås. Åt Genius bygdes et altare af grön torf, kransadt med blomster. Des offer bestodo af mjöl och salt, som man kastade i lågorna på altaret. Åfven framburos kakor; vin utgöts och rökelse antändes; Genius sjelf pryddes med blomster, och des hårlockar smordes med balsam. Nu undfägnade man hvarannan på bästa sätt; och det var egenteligen hvad man kallade *indulgere Genio*; men om man dervid visade snålhet eller sparsamhet, var det *defraudare Genium*. — Sedan man således firat de Seculariska Spelen den första dagen förnämligast på Campus Martius vid Ti-

berns

berns strand, den andra på Capitolium, blef den tredje dagen i Apollos Tempel på Palatinska berget, den stora högtidssången, enligt Sibyllas föreskrift, upstämd af gossar och flickor. Denna sång var väl altid af samma innehåll i hufvudsaken; men i anseende til uttryck och språk blef densamma, efter Poesiens framsteg i senare tider, omarbetad och förbättrad. Gossarnas, äfven som Flickornas, Chor var tre gånger nio, och dessa bägge Chorer sjöngo än särskildt, än åter tilhopa. — Ehuru den egentliga högtiden blott varade i 3 dagar och 3 nätter, fortsattes dock lustbarheterna längre, hvarvid i synnerhet allehanda gycklare sökte at roa folket. Til dessa hörde *Præstigiatores*, et slags Taskspelare, ungefär dylika som nu förtiden. Deras konster kallades af folket *Miracula*. Et annat slag af Gycklare kallades *Petauristér*, och voro egenteligen lindansare eller luftspringare. — Efter den minst osäkra tideräkning blefvo de Secularilska Spelen under Augustus firade för femte gången, då likväl den egentliga rätta tiden dertil var längesedan förfluten. Sextiofyra år derefter, när man efter Roms byggnad räknade jämt 800 år, firades de af Kejsar Claudius, för at liksom ersätta det förra upskofvet. Kejsar Domitianus firade dem för sjunde, Antoninus Pius för åttonde, Septimus Severus för nionde, och Philippus Arabs för tionde gången, jämt 1000 år efter Roms byggnad.

DE FESTER, SOM FIRADES ELLER UTLOFVADES ÅT GUDARNE VID UTOMORDENTLIGA TILFÄLLEN.

NIO DAGARS OFFER-FEST.

Ehuru tappre de Romare voro, blefvo de likväl lätteligen förskräckte af allehanda natursphenomener, hvilkas orsak de ej kunde inse, och hvilka de tilskrefvo Gudarnes omedelbara verkningar, hvarigenom deras vrede förkunnades. Ofta sattes hela Folkhopen i oro och yttersta bestörtning af de obetydligaste händelser af detta slag, hälst när någon verklig nöd eller fara var för handen, och inbillningskraften följakteligen lättrördare. Men de flesta sådana under och tecken voro rent af updigtade. Så utspriddes under det Carthaginensiska kriget det rycktet, at en oxe af sig sjelf gått 3 trappor up i et hus och derifrån nedstörtat sig; at det rägnat stenar; at man sedt allehanda spöken o. s. v. Alt sådant föranlät en nio dagars Fest med offer och böner til Gudarnes blidkande. Hela Folket samlade sig i den Gudens Tempel, som förnämligast troddes vara förtörnad. Man offrade åt Genius, och gjorde löften som skulle upfyllas tio år derefter, om Staten då vore i samma blomstrande tilstånd. Härigenom blefvo allmänhetens sinnen åter tilfredsställda; man fattade nytt mod och nytt hopp, och gick fienden drifstigt til mötes.

DET

DET STORA VÅR-OFFRET.

Et sådant offer utlofvades gemenligen i någon stor allmän nöd eller fara; men icke utan at Folkets bifall förft inhämtades, emedan beslutet var ganska vigtigt, då alt hvad som det året inom en viss tid aflades af får, getter, svin, o. s. v. helgades åt Gudarne, och åt dem offrades. Under det Carthaginensiska kriget blef Folket angående detta offer på följande sätt tilfrågadt: "Vill och befaller det Romerska Folket, at, om efter fem års förlopp Staten äger samma bestånd som nu, på en viss dag alt hvad det årets början afkastar i lam, killingar, grisar, o. s. v. helgas åt Jupiter?" Naturligtvis beviljades detta af Folket, som deremot redan förut fick liksom en aflösning för alla de förseelser, det til äfventyrs oförvarandes under den stora Offerhögtiden kunde komma at begå. Ty man tog för afgjordt, at vid et så allmänt offrande icke alt kunde så aldeles ordentligt för sig gå.

OFFER, BÖNER och LÖFTEN i ALMÄNHET.

Det är redan anmärkt, at man vid offrandet lätteligen kunde förgå sig; men för at derom hafva et tydligt begrepp, är nödigt at närmare känna de bruk, som dervid borde til pricka iakttagas, om man ej skulle behöfva frukta, at hafva förtörnat Gudarne. Efter den gamla föreskriften borde man nalkas Gudarnes

altaren med rent hjerta och rena händer. Före Gudstjensten twättade man derföre hufvud och händer, eller ock badades hela kroppen, som dervid neddöppades tre eller sju gånger. Derefter påkläddes rena högtidskläder, som aldrig blifvit nyttjade vid sorg. Man nalkades altaret med ödmjuka åtbörder, och kläderna fingo ej fladdra i vädret. Under bönens förrättande betäcktes hufvud och ansigte, dels för at dermed betyga Gudarne sin djupa vördnad, dels ock för at icke genom yttre omständigheter störa andagten. Dock voro dervid flere undantag. Med blottadt hufvud tilbådos sådana Gudomligheter, som sjelfva hade betäckt hufvud, t. ex. Hercules och Saturnus, liksom för at dermed visa, at man på intet sätt vågade ställa sig lik Gudarne. Man nedböjde hufvudet alt til fötterna och lade högra handen på munnen, eller ock kastade man sig på knä eller på sit ansigte. Vid sjelfva bönen vidrörde man altaret, och början skedde altid med at anropa *Janus* och *Vesta;* Janus, såsom alla tings början och slut, at han ville framföra bönen til Gudarnes Thron; den all ting omfattande mysteriösa Vesta, at hon ville medla imellan den bedjandes önskningar och Gudarnes vilja. Men för at icke heller genom förbigående stöta de öfrige Gudarne, tillades: *och alla J öfriga Gudar och Gudinnor!* Såsom vissa Gudomligheters kön var ovisst, tillades äfven vid deras namn: *Du må vara en Gud eller en Gudinna!* Men var hela begreppet derom vacklande, til

ex.

ex. om Semo Sancus, hette det: *eho du ock vara må!* När en Gudomlighet hade flera tilnamn, nämndes allenast et deraf med tillägg: *eller huru du hälst vill kallas!* Vid bönens slut bad man ytterligare om bönhörelse, merändels efter särskildt formulär, och när man gjort et religiöst löfte, eller ock offrat, sade man efteråt: *måtte Gudarne nådigt uptaga detta löfte! — låta sig det framburna offret väl behaga!* — Vid bönen uplyftes händerna; äfven plägade man föra den högra handen til munnen och kasta en andägtig kyss mot den heliga bildstoden. — Den som gjorde et religiöst löfte, at framdeles upfylla, om han blefve bönhörd, upskref det samma på en liten tafla, som med vax fästades vid Gudabildens fötter. — Visserligen återfinnes mycket häraf vid den Romersk Catholska Gudstjensten. — At kyssa Gudabildernas fötter, var et gammalt bruk; men ännu vördsammare var, at blott vidröra deras knän och fötter. — Hvad de offenteliga böner för Statens väl angår, blefvo de gemenligen förrättade af någon Öfverhets-person, eller af en Präst. I anseende til innehållet måste en viss form iakttagas; fördenskull blefvo de författade och upskrefne af et tilförordnadt Collegium af Präster. Orden förestafvades och eftersades långsamt; ty et enda ords uteslutande eller flyttning ifrån sit ställe, eller någon annan dylik förseelse måste försonas med et nytt offer. — Gudarnes förnämsta dyrkan bestod i *offrande;* liksom för at icke med blotta ord utan i sjelfva

verket visa dem sin vördnad, i det man til dem frivilligt frambar hvad dem helst behagade, eller hvad man annars gerna sjelf velat behålla. Och då så mycket ankom på sorgfälligaste iakttagande af de dervid föreskrefna bruk, måste vissa personer tilsättas som derom hade fullständig kunskap. Det oaktadt kunde likväl hvar och en hus-fader offra på sit eget hus-altare; men i Templen hade hvarje Gudomlighet sina Präster, för at gifva saken destomera högtidlighet. På samma sätt som til bönen, måste man äfven vid offren infinna sig i högtidskläder och med ren kropp. Hufvudet höljdes med en hvit bindel, och til händernas aftorkande vid offret medfördes en hvit linnehandduk. Offerdjuret skulle vara utan vank och til intet annat bruk nyttjadt. Efter en noga undersökning derom, blef detsamma behörigen prydt, näml. på oxar och vädurer förgyldes hornen, och et guldbläck fästades för pannan. På djurets hals och rygg hängdes på ömse sidor hvita band med fransar, och på hufvudet sattes en krans af det trädets löf, som var helgadt åt den Gudomligheten, til hvilken offret var ämnadt. Så fördes nu detsamma af offerslagtaren långsamt fram til altaret, och ju mindre våld dervid behöfdes, desto lyckligare ansågs det; deremot hölls det för et högst elakt tecken, om offerdjuret var motsträfvigt, eller til och med flydde. När det var framkommet, blef det fastbundet vid altaret; och af des stillaståënde eller ostyrighet där, drogs åter goda

eller

eller onda förebud. Var således all ting i beredskap, började sjelfva den heliga förrättningen med följande utrop af Prästen: *Ingen profan må nalkas detta heliga ställe!* Med Profana mentes sådane, som med sig visste något hemligt brott, eller icke vördade Gudarne, och, i de senare tider, förnämligast de Christne. Icke heller fick någon bunden vara närvarande; och om någon sådan fanns, lossades hans band, emedan en sin frihet beröfvad människa troddes ohelga en frivillig Gudstjenst med sin närvaro. — Derefter påböds tystnad med följande utrop af en annan Präst: *hämmen edra ord til en tyst och stilla andagt!* och nu fattade de offrande altaret med handen, anropande Gudarne at nådigt anse offret, tvättade åter igen sina händer, och bestänkte offerdjuret med rent vatten. Elden var ock redan uptänd på altaret; de offrande utryckte mellan djurets horn några hår, dem de först kastade i lågorna, och Offerprästen utgöt något vin på det stället, där hären blifvit utryckta. Nu tog offertjenaren en lång, tvääggad, ganska hvass knif, som förut blifvit beströdd med mjöl och salt, och for dermed utefter hela ryggen af djuret, så at han där med et strykande bortskar håret. Sluteligen och under det at bönen förrättades, ströddes på offerdjurets hufvud *mola*, hvilken bestod af mjöl och salt och af ingen annan än af Vestaler fick tilredas. Nu var djuret aldeles helgadt åt döden, och denna sista ceremonie kunde af ingen annan förrättas än af Prästen,

eller af en Öfverhets-person, eller ock, vid privatâ offer, af husfadren. Detta ansågs för det heligaste vid hela offringen. Deruppå framträdde Offerslagtaren och afvaktade befallningen, då han skulle uplyfta offer bilan och gifva det dödande slaget. En annan offertjenare var genast tilreds, och stack med offerknifven det dignande djuret i strupen, och den tredje uptog blodet i en skål. Offerslagtaren hade på hufvudet en krans af lager eller murgrön, och var naken alt ned til höften, hvarifrån et med purpur och fransar prydt skört hängde ner til knäet, och vid gördelen satt en skida för offerknifven. — All ting vid et sådant offer gjorde et högtidligt intryck: Altaret med den lågande elden, de offrandes högtidskläder, Offerslagtarens skrud, och det med kransar prydda Offerdjuret. Dertil kom ock Musiken, som ständigt måste vara med vid alla religiösa förrättningar, och utan hvilken inga offer kunde anställas. Men när offerdjuret hvar dödadt, utgjordes liksom en mellan-act af inälfvornas besigtning och de köttstyckens tilredande, som skulle upbrännas på altaret. Här spelte *Haruspices*, eller *inälfvornas forskare*, hufvud-rolen. Desse voro under hela offringen upmärksamme på alt, hvaraf något förebud kunde dragas, til ex. om offerdjuret straxt dödt af det erhållna slaget, hvilket var et godt tecken, eller tvärtom. Derefter afdrogs huden, bröstet och underlifvet öpnades, och djuret lades på offerbordet, vid hvilket Haruspex stod, och

med

med en slags spetsig anatomisk knif undersökte inälfvorna. Här var det i synnerhet, som den mörka framtiden skulle updagas. Undersökningens början skedde med lefren, på hvars beskaffenhet mycket ankom, och det minsta fel derpå var et högst elakt tecken. Derefter skärskådades hjertat; och om det fattades eller fastmera tycktes fattas, var det et aldeles förskräckligt förebud. Så gick man til gallblåsan, hvilken, om den var rätt full med galla, betydde krig och lyckliga fält-slagtningar. Var lungan i behörigt stånd, mjälten i sit rätta läge, nätet helt, njurarne af frisk och lifligt färg, samt tungan utan vank, så var alt sådant idel goda tecken. Voro deremot inälfvorna af osund färg och beskaffenhet, eller gåfvo en elak lukt ifrån sig, ansågs det för rätt illa. Men i så mycken fruktan man var för dessa olyckliga tecken; med äfven så mycken glädje litade man på de goda. Äfven läto Fältherrar, när i början olyckliga tecken visade sig, så ofta förnya offren, tils önskliga förebud intrafade. Ännu et besynnerligt sätt at utforska et fälttågs utgång var, at skära öfre delen af lefren i tvänne delar; af den ena slutades til de Romares, af den andra til fiendernas öde. Den svåra konsten, at af inälfvorna se alt detta, måste Haruspices, jämte många andra kunskaper innehafva; och de Romare skickade dem af sina söner, som de ämnat til detta yrke, til Hetrurien, hvarest de, liksom vid en Academie, studerade denna slags Theologie. — När inälfvorna

älfvorna på detta sättet blifvit undersökta och befunnits efter önskan, blefvo de tvättade, med mjöl beströdda och i korgar öfverlämnade åt de offrande. Offertjenaren hade imedlertid gjort eld på altaret med ved af et sådant träd, som var helgadt åt den Gudomligheten, til hvilken offret skedde. Nu först skedde det aldeles egenteliga offrandet, då de med mjöl beströdda stycken togos ur korgarne och kastades i lågan på altaret. Äfven lades rökelse på glöden, och vin utgöts på offret; dock at vinet i offerskålen förut smakades af de offrande och kringstående. Under alt detta hördes ock musiken; ty Gudarne ville, efter de Gamles begrepp, dyrkas med et gladt och muntert sinne, och icke med en dyster alfvarsamhet. — Man eftersåg noggrant, om lågan straxt och på en gång angrep offret, så at den ljus och vacker uppsteg från altaret, utan at slockna innan offret var aldeles förtärdt, hvartil man äfven sjelf kunde bidraga. Men ville det oaktadt lågan icke rätteligen uppstiga, utan släcktes af rägn eller väder, ansågs det för et tecken til Gudarnes vrede, som genom nya offer måste blidkas. Det är lätt at tänka, huru talrika offren härigenom måste blifva. I sanning blefvo ock mångas vilkor härigenom försämrade. Men så hade ock många människor, deraf sin bärgning och utkomst, emedan offertjensten sysselsatte et stort antal personer, såsom Offerpräster, Haruspices, Offerslagtare, Pipare, Offertjenare, samt *Camilli*, eller gossar, som

som vid altaret stodo tilhands med rökelsekaret. — Huru heliga de bägge hufvud-acterne vid offrandet höllos, kan ses deraf, at man därunder ingalunda fick förrätta några verldsliga göromål, men väl under den omtalta mellan-acten, eller medan Haruspices förrättade inälfvornas besigtning. — Et ganska enfaldigt sätt at offra var, då man, vid oblodiga offers frambärande, i stället för altare, betjente sig af et bord, som likväl til detta heliga bruk först måste invigas. Där framsattes mat åt Gudarne, och omkring densamma små Guda-bilder; så at detta i smått föreställde hvad Lectisternia voro i stort. — Man har ännu et stort antal af de Gamles altaren i behåll. De äro af marmor, prydda på sidorna med enblemer i basrelief, hälst en offerskål och en offerkruka, samt guirlander och allehanda andra sirater, de flesta verkeliga mästerstycken. Äfven har man ännu alla slags käril och redskap, hvaraf man vid offren betjente sig, såsom: bilor, knifvar, offerskålar, offerkrukor, trefötter, offerbord, rökelsekar, o. s. v. — Slutet af hela denna religiösa Act var offermåltiden, som anställdes til Gudarnes ära, hvarvid fördenskull äfven sång och glädje borde råda, emedan Gudarne deruti troddes finna et synnerligt välbehag. Af samma grund plägade ock landtfolket sluta en sådan fest med lustiga dansar. I offermåltiden deltogo jämte Prästerne de som föranstaltat offret; och dertil togs jämväl af offerdjurets kött, emedan man på Gudarnes al-

herdar. De som dertil valdes, borde vara utan kropps-lyten, af godt rykte, och icke under femtio år, samt af den välmåga, at de kunde lefva med anständighet. De voro frie för utlagor och krigstjenst, och behöllo den prästerliga värdigheten i all sin lifstid. Hvar och en af de 30 Curier hade sina vissa dagar til gudstjenst, sit eget offeraltare, samt et slags Tempel eller bygnad, som äfven kallades *Curia*, och hade åtminstone i den delen likhet med våra kyrkor, at man där samlades til gemensam gudstjenst. Curionernes förman kallades *Curio Maximus*, hvilket var en af de förnämsta prästerliga värdigheter. En sådan mans död hörde til de vigtigare Statshändelser, och sysslans återbesättande var en angelägenhet, hvaruti hela Folket deltog.

FLAMINES.

De som innehade detta Prästaämbete förestodo ingen viss församling, utan voro särskildt förordnade til någon viss Gudomlighets tjenst. *Flamines* offrade på utsatta dagar för hela Folket, Curiones åter blott hvar för sin Curia. De förnäma prästernas klädedrägt liknade Magistratspersonernas; men Flaminernes utmärktes genom en spetsig mössa eller hatt, som kallades *apex*, hvarvid tvänne band voro fästade, hvilka hopknötos under hakan. Flaminerne voro Gudomlighetens närmaste tjenare, och deras rang rättade sig efter de Gudars, til hvilkas tjenst de voro förordnade. Så var Jupiters Flamen den

den mest ansedde, Pomonas deremot den obetydligaste ibland dem. Jupiters Flamen var ock den ende, hvars ämbete meddelte sjelfva personen en viss helighet. Huset, där han bodde, var genom honom helgadt. Utur detsamma fick ingen eld utbäras, så framt den ej skulle nyttjas vid offret. Om en fånge dit tog sin tilflygt med sina bojor, blefvo dessa honom fråntagna och ifrån taket nedkastade på gatan. Om någon, som var dömd at offenteligen hudstrykas, lyckades åt kasta sig för denne Flamens fötter; kunde straffet på den dagen icke verkställas. Äfven fick Jupiters Flamen, hel och hållen tilhörig sin tjenst, aldrig deltaga i krigsärender, hvilket gick så långt, at honom icke ens var tillåtet, at se en beväpnad Armée. Derföre kunde han icke heller väljas til Consul, emedan med detta högsta Öfverhets-ämbete Fältherre-värdigheten var förenad. Vidare fick han aldrig vidröra någon död, inträda på någon begrafnings-plats, aflägga ed, någon natt vistas utom staden, eller utan sin prästhatt gå utom sit hus. Besynnerligast var, at äfven hans maka genom honom var helgad til Prästinna, under namn af *Flaminica*. Hon var förpligtad, at på en viss dag åt Jupiter offra en vädur. Hon kunde aldrig blifva skiljd vid sin man, och denne måste vid hennes död nedlägga sit ämbete. I öfrigt njöt Jupiters Flamen alla den högsta Öfverhets-värdighetens äreteckn: en Lictor gick framför honom, och han fick betjena sig af elfenbens-stolen. — Martis

och Qvirini Flamines voro näst efter denne i anseende hos de Romare. När man i de senare tider äfven började at förguda Kejsarne, fingo jämväl desse sine Flamines.

PONTIFICES.

Pontifices beklädde, jämte sin prästa-värdighet, gemenligen ansenliga Öfverhets-ämbeten i Staten. Men sins imellan utgjorde de et högt Präst-Collegium, som förde inseendet öfver Gudstjensten och öfver Prästerna sjelfva, och det *i Statens namn.* Alla föreskrifter och förordningar i religiösa ärender utfärdades ifrån detta Collegium. *Pontifex Maximus* var den förnämste ibland dem. Af honom tilsattes de Vestaliske Jungfrur, och, i fall de på något sätt förbröto sig, var han den som straffade. Vid de aldraheligaste Förrättningar, t. ex. vid Templens invigning, måste Pontifex Maximus nödvändigt vara närvarande, och förestafva bönformuläret. När Jupiters Flamen ville vara en natt utom staden, kunde ingen annan än denne gifva honom tilstånd dertil. Äfven fick han gå i fält, men endast så länge kriget fördes inom Italiens gränsor. Crassus, som tillika var Pontifex Maximus och Consul, var den förste, som öfverträdde denna lag genom sit fälttåg emot Partherne, hvarvid han omkom. — Så vida til Festernas firande dagarne utsattes af förenämde högsta Präst-Collegium, berodde äfven förnämligast af Pontifex Maximus

mus Calendrarnes inrättande, i hvilka, i ansende til tideräkningens ofullkomlighet, tid efter annan en hop skott-dagar måste införas. Härigenom erhöllo Pontifices en stor magt; ty då Öfverhets-personerne i Rom årligen ombyttes, kunde, genom dessa skott-dagars förökande eller förminskning året i en rätt betydlig mån förlängas eller förkortas, alt som Collegium ville gynna eller hindra vissa planer och afsigter. När Julius Cæsar var Pontifex Maximus, afskaffade han alla de oordningar och förvirringar, som inritat sig i tideräkningen, och satte den på säkrare fötter. Vid Calendrarnes förfärdigande voro ock Pontifices pligtige at upteckna de vigtigaste händelser, som inom en viss tid tildragit sig. Deraf upkommo de Annaler, hvaraf de Romerske Historie-skrifvare sedermera betjente sig. — De större Calenderne voro marmor-taflor, på hvilka Consulater, Dictaturer, Triumpher, o. s. v. antecknades. Några deraf förvaras ännu på Capitolium i Rom, och fortsättas årligen. I de så kallade mindre Calendrer infördes i synnerhet lyckliga och olyckliga, samt högtids- och skott-dagar. Det gafs äfven et slags Calendrer för Landtboer, bestående af et fyrkantigt stycke marmor, på hvilket sågos antecknade de 12 månader, de 12 himmels-tecknen, samt marknader och fester för Landt-folket. Annars utropades altid den första dagen i månaden, och kallades derföre *Calendæ*, hvaraf ordet *Calender* har sit ursprung.

AUGURES och HARUSPICES.

Ingen ting är naturligare, än den önskan, at få veta utgången af en sak. som nära rörer ens välfärd. Ovisheten qväljer oss i den mån vi icke äro i stånd at med sinneslugn emottaga det värsta. Hvad under då, at man i detta svigtande läge är benägen at fasthålla sig äfven vid det svagaste stöd. — Om det til exempel hände, at någon som redan förtviflade om en saks lyckliga utgång, sade vid sig sjelf: så osannolikt det är, at just i detta ögnablick, ifrån det väderstreck jag nu pekar på, en örn hitåt ställer sin flygt; äfven så osannolik är en lycklig utgång af mit företagande: — om nu i samma ögnablick detta aldeles inträffade, skulle ju icke ens den mest uplyste dervid kunna förblifva liknögd; åtminstone behöfdes rådrum at sansa sig och besinna, at imellan denna händelse och den påtänkta saken ingen förbindelse är möjelig. Man ser lätteligen, huru detta *spel*, så snart sinnet faller derpå, kan drifvas oändeligen långt; men äfven huru begärligt detsamma nödvändigt måste vara för et Folk, som i allmänhet var mera böjdt för dristiga gerningar, än för tänkande, och hos hvilket lycka och välfärd nästan ouphörligen äfventyrades och berodde af vågsamma företags lyckliga utgång. För eftertankan kan detta spel i längden ej annat än synas barnsligt; men under detta barnsliga spelets fortsättande, gjorde likväl det Romerska Folket sådana bedrifter,

hvilkas

hvilkas utförande eftertänkan ganska ofta skulle hafva hindrat såsom omöjeligt. Härtil kommer ock, at det Romerska Folkets förtröstan på *Lyckan*, eller *öfverensstämmelse imellan händelserna och våra önskningar*, blef så ofta styrkt genom en nästan beständig framgång i alla sina företaganden. Och såsom man trodde, at Gudomligheten var liksom inneboende i alt, och at det gafs et hemligt band imellan äfven de mest skilda saker, så var i detta stora sammanhang icke det ringaste ovigtigt eller obetydligt; Gudomligheten kunde kungöra sin vilja genom alt, och *Augures* jämte *Haruspices* voro des uttolkare. — Ehuru desse hade mycken likhet med hvarandra i anseende til förrättningar och ändamål, nämligen, at uttyda tecken och deraf förutsäga det tilkommande, var dock dem imellan en stor åtskilnad. Haruspices befattade sig i synnerhet med inälfvors utforskande, utmärktes med en lätt och kort klädnad, som ej var dem til hinder vid detta göromål, och ses merändels afbildade med en slags spetsig anatomisk knif i handen. Augurerne deremot iakttogo förnämligast foglarnes flygt. De buro en lång klädnad, hvari de tillika insvepte hufvudet, och höllo i handen en *Lituus*, eller en ofvan til krökt staf, hvarmed de vid betragtande af luft-phenomener, utvisade vissa ställen på himla-hvalfvet. Augurernes vigtigaste göromål var, at vid Comitia, eller när Folket til rådplägningar i de vigtigaste

Stats-angelägenheter var förſamladt, gifva akt på himmelens tecken, hvarigenom Gudarne troddes tilkännagifva ſit gillande eller ogillande af det ſom förehades. Det var väl egenteligen Conſuln, hvilken preſiderade vid deſſa ſammankomſter, ſom anſtälde deſſa *Auſpicia*; men han måſte dervid hafva en Augur til hands, hvilken på hans befallning gjorde ſina obſervationer, och för Conſuln yppade hvad han ſedt, af hvilken det då berodde, at vid elaka teckens inträffande uphäfva ſammankomſten. — *Auſpicia* anſtäldes efter midnatten inemot morgonen, vid klart och ſå ſtilla väder at et ljus kunde brinna i fria luften. Et offerdjur ſlagtades, och Augur framſade en bön, ſom honom af en annan föreſtafvades, på det han ej ſkulle fela på något ord. Deruppå vände han ſig emot ſödern, tog Lituus eller den krokiga Augur-ſtafven i ſin hand, och utmärkte dermed den del af himmelen, inom hvilken han väntade at få ſe tecken. Sedan hölgde han ſit hufvud med Augur-manteln, ſatte ſig på en ſten, och uttalade följande myſteriöſa ord: „Deſſa vilda häckar, ſom min tunga nämner i „min ſjäls helighet och renhet; detta gamla „träd, hvilket det vara må, ſom jag har i ſin„net; detta vare gränſen från nedan alt upåt, „til vänſter! Detta gamla träd, hvilket det vara „må, ſom jag har i ſinnet, ſkall vara gränſen „från nedan alt upåt, til höger! Inom deſſa grän„ſor, ſå vidt jag dem utſatt hafver och ſe kan,

vill

„vill jag märka på tecken!" — En sådan betecknad och utstakad negd, hvilken liksom en bygnad hade en viss omfattning och sjelfva himla-hvalfvet til tak, kallades *Templum*, och alt hvad som inom densamma tildrog sig, var nu mera icke tilfälligt, utan en helig uppenbarelse om Gudarnes vilja. Nu uplyste Augur sit forskande öga mot himmelen, och anmärkte, hvarest aldraförst någon fogel visade sig, hvad det var för en, samt hvart den ställde sin kosa. Det var et ofelbart lyckligt tecken, om en örn flög ifrån vänster til höger; kråkan betydde olycka; vid korpen kom det an på lätet, o. s. v. — Augurernes vetenskap var ordentligen satt i et slags System; Foglarne indelades, i anseende til bemärkelsen af deras flygt, uti vissa classer. Somliga nämligen, hvilka flögo ifrån vänster til höger, kallades *lyckliga*; andra, som genom bemärkelsen af sin flygt hindrade något, *afhållande*; andra åter, som blott antydde svårigheter vid någon sak, *hindrande*, och så vidare. — Under fälttåg, där sådana observationers anställande varit för vidlyftigt, förde man med sig en stor hönsbur. Upsigten öfver dessa heliga höns var et prästerligt göromål, och den, åt hvilken sådant var updraget, kallades *Pullarius*. Vid de Auspiciers anställande, som skedde med dessa höns, gaf Augur noga akt på den minsta omständighet, t. ex. huru vida hönsen upåto den mat för dem framkastades, antingen hastigt eller

långsamt, antingen altsammans, eller blott en del deraf, o. s. v. Ju begärsigare hönsen åto, med desto mera mod gick man til strids. Äfven blef soldaternes mod ansenligen förökadt, när man inbillade sig, at de blänkande spetsarne af deras lansar och spjut nattetid gåfvo en synnerlig glans ifrån sig; ty hvad kunde sådant annat betyda, än en förestående lysande seger. Jämväl hade blixtar och ljungeldar sina olstridiga bemärkelser. Somliga voro *bekräftande*, andra *uphäfvande*; somliga angingo offenteliga, andra åter privata ärender; somliga för altid, andra endast til någon viss tid. Det kom derpå an, från hvilken sida, på hvilken tid och hvarthän, åskan förmärktes börja eller sträcka sig. Det var ibland Haruspices en egen Class, som förstod at förklara blixtarne. Dem ålåg, at med en omgärdning afsöndra sådana ställen, där åskan slagit ned; på detta heliga stället offrades et tuårigt lamm. Så måste ock det, som af blixten blifvit träffadt, sorgfälligt samlas, och under en stilla andagt af Haruspex nedgräfvas i jorden. Öfver den igenkastade gropen lades en sten med en öpning; och som denna plats derigenom fick någon likhet med en betäckt brunn, kallades den *Puteal*. — Haruspices uttydde äfven drömmar och oväntade syner eller händelser, hvilkas naturliga anledningar man ej insåg. Deras prästerliga värdighet bestod mest i deras vetenskap: en Haruspex kunde således aldrig uphöra at vara det,

det, eller för någon förseelse, ehuru stor den vara kunde, ifrån sit ämbete affättas. — Om de öfriga vid de Romares Religions-öfningar tjenstgörande personer, är tilförne, vid deras Fester och Högtider, nog ordadt.

Til de Romares heliga plägseder hörde, som man redan vet, äfven de offenteliga *Spel*, som til Gudarnes ära anstäldes. Det är derföre billigt, at man til slut betraktar den stora Skådeplatsen, där, under mångfaldigt omväxlande Scener, de Romares högtids-lefnad visade sig i sin fullkomligaste glans.

Om CIRCUS.

På intet ställe förenade sig på en gång så mycket religiöst och tillika så mycket förnöjande och sinligt roande, som i *Circus*. Detta var en til offenteliga spel helgad plats, en fullkomlig afbild af deras ifrån lifvets gladaste njutande oskiljaktiga Religion. Ehuru den nyttjades til allehanda Spel, var den dock i anseende til byggningssättet förnämligast ämnad til *Kapprönningen med hästar och vagn. Circus Maximus*, belägen i dalen mellan det Palatinska och det Aventinska berget, var mönstret för alla andra platser af detta slag, och af sådan vidd, at öfver tu hundrade femtiotusen (250,000) åskådare där kunde inrymmas. Längden af denne Circus var 3 ½ gång des bredd, och

kappränning ſkedde från väſter til öſter. På väſtra ſidan var den ſtora ingången, ſamt ſkranken, där man utlopp. Tvänne långa ſidobyggnader inneſlöto Circus i ſöder och norr, hade präktiga betäckta gångar, och på inre ſidan ſäten för åſkådare; på den yttra Köpmansbodar för kommande och gående, ſamt en hop ſmärre ingångar til åſkådarnes Loger. Circus delades längs efter i tu genom den ſå kallade *Spina*, hvilken ſträckte ſig ifrån väſter til öſter, midtigenom platſen. Detta var en fyra fot hög och tolf fot bred mur. På hvardera ändan deraf ſtodo på ſtarka Piedeſtaler tre runde Pyramider, hvilka voro *målet* eller *Meta*. Ofvantil voro de prydda med et ägg af ſten. Omkring denna Meta måſte vagnarne vända vid kappränningen, för at förnya denſamma. Slutbyggnaden på öſtra ſidan af Circus var en half rundel, ſom hängde tilhopa med ſidobyggnaderna, och til början af denna half-rundel ſträckte ſig den nämde *Spina*. På *Spina* var alt det religiöſa ſamladt, hvarigenom deſſa ſpel och Folkets nöje helgades. Näſt fram om den väſtra *Meta* ſågs Månans obeliſk upreſt på fyra pelare. Därnäſt et på fyra pelare hvilande marmor-bod, på hvilket i ſten huggna Delphiner vältrade ſig. Detta var til Neptuni ära; ty efter den gamla digten ſtötte Neptun i jorden med ſin treuddiga gaffel, och framkallade häſten, hvarföre han til kappränningar med häſtar och vagn hade ſamma behag, ſom til ſkeppens

pens snälla fart på hafvets yta. — Nu följde en bevingad Victoria, upburen af en pelare; des ansigte var vändt emot östern, och hon höll i den högra handen en palm-qvist, i den vänstra en lager-krona, hvilken hon tycktes räcka åt den återkommande segervinnaren. — Dernäst et litet altare åt Segrens Gudinna, med deruppå lågande offereld. — Et stycke derifrån upväxte ur en vase det fredliga oljeträdet, liksom påminnande, at krig och tvist borde undvikas vid dessa glada lekar. — Derefter altaren åt Roms Genius och Skyddsgudar, samt Neptuni bildstod til häst, vänd åt Solens stora Obelisk, som midt på Spina majestätligt höjde sig mot himmelen. — Alla följande bilder och enblemer vände sig västerut. De föregående hade affeende på segren och sträfvande til målet; de följande betecknade mera stillhet, lycka och öfverflöd, såsom segrens frukter. — Näst efter den stora Obelisken sågs Gudinnan Cybele, såsom altings Moder, sittande på et lejon. Derpå följde tre altaren, det första helgat åt de *store*, det andra åt de *starke*, det tredje åt de *mägtige* Gudarne, under hvilka namn man mente de mysteriösa Roms Skyddsgudar. — Nu möttes Gudinnan Romæ bildstod, hvars ansigte äfven var vändt mot västern, hållande i ena handen det *skyddande* Palladium, i den andra et spjut. — Gudinnorna *Setia*, som skyddar säden, *Metia*, som förestår skörden, och *Tutilina*, som vårdar frukterna,

terna, hade därnäst hvar sit pelare-par. — Sedan sågs sjelfva Gudinnan Fortuna, med frukthornet i den ena och spjutet i den andra handen, ställd på en hög pelare, liksom nickande åt de utelöpande täflare, at ej spara sina krafter, för at erhålla segrens ljufva frukter. Framför hennes bildstod lågade offerelden på det henne helgade runda altaret. — Straxt efter Fortunas bildstod voro på en fyrsidig piedestal fyra låga pelare med Architraver, på hvilka af sten förfärdigade ägg lågo, dem man efter behag kunde ditlägga eller borttaga, och hvilka nyttjades at dermed gifva tilkänna antalet af kappräningarna. — Slutet af Spina näst den trefaldiga Pyramiden i öster var et litet *Soltempel*, såsom svarande emot månans obelisk på västra ändan. — Den som vid *sjunde* omloppet omkring Spina hann först fram til målet, blef delaktig af palmqvisten. Det var således vid västra ändan af banan, som segren vanns. — Det *sjufaldiga* omloppet förnyades 24 gånger, efter timmarnes antal; och skrankens antal, ifrån hvilka utlöpandet skedde, var 12, i likhet med de 12 himmelstecknen. Således hade alla dessa tal et mysteriöst affeende på tidens lopp. — Hela Circus var helgad åt Solen, och en sinnebild af all tings beständiga omlopp. Derföre ser man ock ofta detta sinrika Symbol på de Gamles marmor-likkistor. All ting täflar, all ting sträfvar til målet; och til slut är man åter på samma ställe, där man utgick.

utgick. — Innan kappränningen började, kastade man lott om skranken, från hvilka man skulle utlöpa, emedan de, som voro närmare Spina, gjorde kretsen något kortare, och således medförde någon fördel. — Af dessa 12 skrank brukades merändels blott sex, hvilka lågo mot södern til höger om den stora ingången. Framför alla 12 skranken drogs en lina, som tycktes hållas af 2:ne små bildstoder af Mercurius, kallade *Hermuli*, hvarvid den inrättning var träffad, at linan nedsläpptes på gifvet tecken, liksom fallande ur dessa bilders händer. — Tecken til utlöpande gafs på Balcongen öfver den stora västra ingången af den som beklädde högsta Öfverhets-ämbetet i Rom, eller af någon annan hög Magistrats-person, medelst et hvitt kläde, som kallades *Mappa*. Åtminstone var detta tecken vanligt under Kejsarne, då Circus var i sin högsta glans. Så snart tecknet var gifvet, foro de täflande jämte hvarandra öfver den nedsläppta linan, och alla sökte at först komma fram til målet, i synnerhet den sjunde gången; åskådarnes väntan var då stigen til det aldrahögsta; segervinnaren emottogs med höga glädjerop, och erhöll priset, nämligen palm-qvisten och kronan. Det gifves ingen vackrare bild, än denna, för at beteckna belöning efter mödan, seger efter kämpande, och at genom inbildningskraften upelda modet. — Sju omlopp eller hvarf omkring Spina afgjorde således hvarje

seger,

seger, och kallades af linans lösfläppande *Missus*; och hvarje spectakel af detta slag bestod af 24 sådana. — Vagnkörare voro antingen frigifne eller främlingar; ty en fri och ädel Romare ansåg det för en skam at befatta sig med detta göromål, tils i de senare tider de lastfullaste bland Kejsarne sjelfve deltogo i dessa spel, hvilket ock ansågs för det högsta sedernas förderf. Hos Grekerne deremot öfvade sig Konungar och Hjeltar i kapprännning med hästar och vagn, och en seger af detta slaget var nästan äfven så berömlig och ärefull, som en verklig seger öfver fienderna. Den alfvarsammare Romaren ville väl njuta detta nöjet; men blott som åskådare, emedan han höll det under sin värdighet; at sjelf blanda sig med i spelet. — Före dessa Spel i Circus hölls et högtidligt framtågande, som kallades *Pompa*. Det började ifrån den Capitolinske Jupiters Tempel, och gick öfver Romerska Forum, förbi Velabrum, til Circus Maximus. Den som i Rom innehade den högsta Öfverhets-värdigheten, anförde denna Pompa. Främst tågade Statens hopp, kärnan af den Romerska ungdomen, dels til häst, dels til fots, alla beväpnade, liksom de dragit i härnad. Man lämnade dem, såsom Fäderneslandets tilkommande Förfvarare, likfom företrädet. Derefter följde de til kapprännningen ämnade två- och enspänniga vagnar, jämte enskilda hästar, samt vagnarnes och hästarnes ledare. Näst dessa kommo

'mo *Athletæ*, hvilke voro af tre flag, Löpare, Fäktare och Brottare. De voro efter de gamla Grekifka federna, utom en betäckning omkring midian, aldeles nakne. *Danfande* Gosfar, Ynglingar och Män belédfagade deffa och åtföljdes af *Muficanterne*, af hvilka fomlige blåfte på en flags Trumpet eller Tuba, fom antingen var aldeles rak eller något krökt upåt; andre på et annat ofanteligen ftort, nästan i en hel cirkel krökt, blåsinftrument; och andre åter på tvänne pipor eller flöjter, af hvilka den til höger gaf en djupare, och den til vänfter en högre eller finare ton. Deffa bägge flöjter anblåftes dock med famma andedrägt. Utom de nämnde Mufikanter voro äfven andre med i hopen, fom dels flogo på et flags Bäcken, dels fpelte på Zittror med fju fträngar. Derefter kom en hop til Satyrer och Silener *förklädda perfoner*, hvilka med ftora blomfter-guirlander i händerna, under allehanda luftiga fprång, danfade på fit eget vis. — Helt nära intil det glättiga och fkämtfamma höll fig åter det heliga, nämligen: främft *Camilli*, eller gosfarne fom vid offren betjente Präfterne, bärande rökelfe-karet i den vänftra och en liten offerkruka i den högra handen; därnäft famtelige *Offertjenare* med allehanda offerredfkap i händerna, famt efter dem *Haruſpices* med fina långa fpetfiga knifvar. Nu följde *Offerflagtarne*, fom fjelfve förde de prydda och bekranfade *offerdjuren*; derefter alla *Gudarnes bildftoder*,

ftoder, dels på vagnar, dels burna på axlarna, näml. Jupiter med sin örn och åskviggen, Juno med Påfoglen, Minerva med hjelm och spjut, Neptun med den treuddiga gaffeln, o. s. v. Denna stora majestätliga Gudaskara beledsagades af några vagnar med *Tropheer*, samt därnäst af *Pontifix Maximus* och de öfrige *Pontifices*, fjorton til antalet, med höljda hufvuden och offerskålar i händerna; vidare af *Flamines*, med sina spetsiga präst-hattar, en staf och en oljeqvist i handen; *Augures*, med den krokiga Lituus och höljda hufvuden; *Femtonmännerne* med de heliga böckerna; de *Vestaliska Jungfrur* med betäckt hufvud och en oljeqvist samt en offerskål i händerna; sluteligen de öfrige *mindre Präst-orden*, efter hvars och ens rang, och ändteligen *Senaten* med alla *Öfverhets-personerne*, utom dem som anförde denna högtidliga marsch. Så snart man framkommit til Circus, gick hela processionen en gång omkring Spina, hvaruppå anföraren gaf befallning til offer på de i Circus befinteliga altaren. Derefter intogo åskådarne sina rum, och de högtidliga Spelen började med kappränningen. När den var slutad, upträdde Athletæ, som täflade i löpande, fäktande och brottande.

Detta må vara nog om Circus, så vida de Spel, som där höllos, räknades til de gamle Romares heliga Plägseder, och så vida det var den förnämsta Skådeplatsen både för deras nöjen och deras dermed förenade religions-öfningar.

ningar. Nu för tiden är Circus Maximus en Trägård. Man ser ännu tydligen des aflånga skapnad och ansenliga vidd. Marken är ännu aldeles slät, och ger med sina gröna fängar en vacker utsigt, när man ser dit ner ifrån det Palatinska berget. — Utanför Porta St. Sebastiano i Rom äro ännu öfverlefvor af Caracallas Circus, hvaraf man kan göra sig et rätt lifligt begrèpp om denna Circus, emedan där äro spår efter hela Spina, jämte Portalet, och en del af den öfriga infattningen. Den släta marken omkring Spina är alt intil ruinerna af den gamla muren beväxt med gräs, samt hela negden stilla och ödslig.

Märkvärdigt är, at ännu nästan hvar och en liten Italiensk stad har sin så kallade *Corso*, eller gata til kappränning; at kappränningen med hästar under Carnevals-tiden i Rom, ännu begynner ifrån samma stora obelisk, som fordom stod i Circus Maximus, och nu pryder platsen *del Popolo*; at linans updragande och nedsläppande framför skranken brukas aldeles nu som förr. Den långa och smala Corso, med en myckenhet åskådare på Balcongerne, i fönstren och på uphöjningar å ömse sidor om gatan, ger ock ännu en dock svag afbild af de gamles Circus. Äfven utgöres ännu en slags *Pompa*, af de förnäme Romares prägtiga equipager, hvilka liksom til åskådande fara långsamt fram och åter i Corso, och ännu mera

af Påfvens framtågand med Cardinalerne, ſamt af Proceſſionerne med de Heligas bilder. Romerſka Folket älſkar ännu deſſa högtidliga upträden, ehuru de blott äro et ſvagt eller faſtmera et tomt ſkuggverk af de fordna, då Triumpher, Segrar, Feſter och Spel omväxlade under alla Själs- och Kropps-förmögenheters användande, och under afvaktan af altid nya ſtorverk, då alt det religiöſa var på det kraftigaſte förenadt med det verkliga lifvet, ſom med högſta njutning och verkſamhet firades likt en helig och beſtändig högtid.

NOV 17 1961